

Τάσος Ανθουλιάς

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Βιογραφίες σημαντικών Ελλήνων
της λογοτεχνίας, της ζωγραφικής και της μουσικής

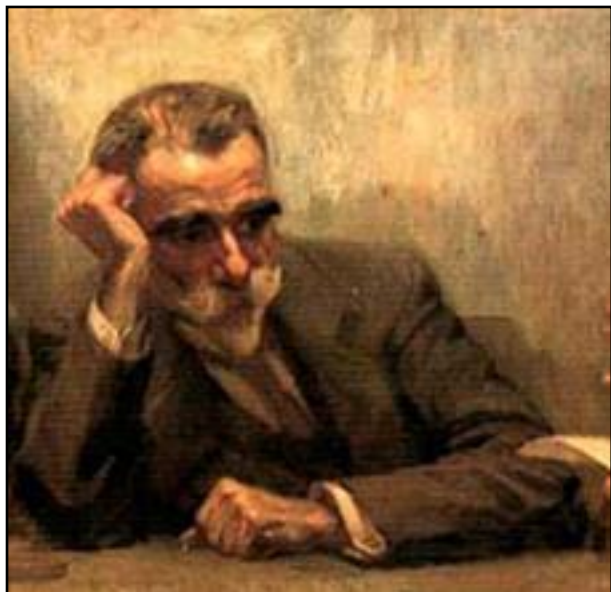
Μια προσπάθεια να παρουσιαστούν οι βιογραφίες με απλά κείμενα και χαρακτηριστικές εικόνες ώστε να γίνει κατανοητός ο τρόπος που δημιούργησαν το έργο τους μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες της εποχής τους και της κοινωνίας τους και να γίνουν φανερές οι συνέπειες του έργου τους μέχρι την εποχή μας.

ΧΕΙΛΙΔΟΝΙ 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.		Σελ.
Κωστής Παλαμάς	3	Στράτης Μυριβήλης	94
Εμμανουήλ Ροΐδης	8	Σπύρος Βασιλείου	101
Νικόλαος Γύζης	13	Αττίκ	106
Πηνελόπη Δέλτα	21	Κώστας Καρυωτάκης	111
Γεώργιος Σουρής	26	Μαρία Πολυδούρη	115
Νίκος Σκαλκώτας	31	Δημήτρης Πικιώνης	118
Γεώργιος Βιζυηνός	34	Νίκος Χατζηκυριάκος – Γκίκας	123
Γρηγόριος Ξενόπουλος	39	Ανδρέας Εμπειρικός	130
Νικηφόρος Λύτρας	44	Γιάννης Μόραλης	136
Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης	49	Γιώργος Θεοτοκάς	142
Θεόφραστος Σακελλαρίδης	54	Μποστ	146
Γιάννης Ψυχάρης	59	Αντιγόνη Μεταξά	151
Γιαννούλης Χαλεπάς	63	Μίνως Αργυράκης	155
Γεώργιος Δροσίνης	67	Άγγελος Τερζακης	160
Νικόλαος Πολίτης	71	Δημήτρης Μυταράς	166
Κωνσταντίνος Παρθένης	74	Ηλίας Βενέζης	172
Νίκος Χατζηαποστόλου	79	Γιάννης Τσαρούχης	178
Ιωάννης Πολέμης	82	Νίκος Τσιφόρος	186
Φώτης Κόντογλου	85	Νίκος Εγγονόπουλος	193
Μανώλης Καλομοίρης	91	Κάρολος Κουν	198

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο Κωστής Παλαμάς (1859 - 1943) ήταν Έλληνας ποιητής, πεζογράφος, θεατρικός συγγραφέας, ιστορικός και κριτικός της λογοτεχνίας. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές, με σημαντική συνεισφορά στην εξέλιξη και ανανέωση της νεοελληνικής ποίησης.

Ο Κωστής Παλαμάς γεννήθηκε στην Πάτρα στις 13 Ιανουαρίου του 1859 και καταγόταν από παλιά Μεσολογγίτικη οικογένεια που είχε να επιδείξει εθνικούς αγωνιστές και πνευματικούς δημιουργούς.

**Το σπίτι
στην Πάτρα
που
γεννήθηκε
ο Παλαμάς

σήμερα
Μουσείο**

Σε ηλικία επτά ετών έμεινε ορφανός από πατέρα και μητέρα (που πέθαναν μέσα σε σαράντα μέρες) και πήγε να ζήσει στο Μεσολόγγι με τον θείο του Δημήτριο Παλαμά που ήταν εκπαιδευτικός.

**Το σπίτι στο
Μεσολόγγι
που μεγάλωσε
ο Παλαμάς**

**σήμερα
Μουσείο**

Μετά την αποφοίτησή του από το γυμνάσιο εγκαταστάθηκε στην Αθήνα το 1875, 16 χρόνων, όπου γράφηκε στην Νομική Σχολή. Σύντομα όμως εγκατέλειψε τις σπουδές του αποφασισμένος να ασχοληθεί με τη λογοτεχνία. Το πρώτο του ποίημα το είχε γράψει σε ηλικία 9 ετών, μιμούμενος τα πρότυπα της εποχής του – «ποίημα για γέλια», όπως το χαρακτήρισε αργότερα ο ίδιος.

Το 1886 δημοσιεύτηκε η πρώτη του ποιητική συλλογή «Τα Τραγούδια της Πατρίδος μου» στη δημοτική γλώσσα, η οποία εναρμονίζεται απόλυτα με το κλίμα της Νέας Αθηναϊκής Σχολής. Ο όρος «Νέα Αθηναϊκή Σχολή» αναφέρεται στο σύνολο των ποιητών που εμφανίστηκαν στη νεοελληνική λογοτεχνία μετά το 1880, με προεξάρχουσα μορφή τον Κωστή Παλαμά.

Στις 27 Δεκεμβρίου του 1887 ο Παλαμάς παντρεύτηκε τη Μαρία Βάλβη, μιας πολιτικής οικογένειας του Μεσολογγίου, η οποία του συμπαραστάθηκε σε όλη τη ζωή του και με την οποία απέκτησε τρία παιδιά.

Ακολούθησε, το 1889, η έκδοση του «Ύμνου εις την Αθηνά» αφιερωμένη στη γυναίκα του. Για το έργο αυτό βραβεύτηκε στον Φιλαδέλφειο ποιητικό διαγωνισμό την ίδια χρονιά.

Ένδειξη της καθιέρωσης του Παλαμά ως σημαντικού ποιητή ήταν η ανάθεση της ποιητικής σύνθεσης του Ύμνου των Ολυμπιακών Αγώνων, το 1896. Τη μουσική σύνθεση έγραψε ο Κερκυραίος συνθέτης Σπύρος Σαμαράς.

Το 1897 ο Παλαμάς διορίστηκε γραμματέας του Πανεπιστημίου Αθηνών σε ένδειξη τιμής για το ποιητικό του έργο. Τον ίδιο χρόνο με τον διορισμό του εκδίδει τη συλλογή «Ίαμβοι και Ανάπαιστοι» που αποτελεί σταθμό στο έργο του.

Το 1898 πεθαίνει από άγνωστη ασθένεια ο τετράχρονος γιος του Παλαμά Άλκης, που ήταν και το μικρότερο παιδί του. Συντετριμμένος γράφει τον «Τάφο».

Το 1904 ο Παλαμάς κυκλοφορεί την ποιητική συλλογή «Ασάλευτη Ζωή», έργο ωριμότητας του ποιητή, όπου η αγνή συγκίνηση δένεται σφιχτά με τον στοχασμό και τη γλαφυρότητα του στίχου. Ακολουθούν διάφορες ποιητικές συλλογές, καθώς και οι δύο μεγάλες επικές συνθέσεις του: «Ο δωδεκάλογος του γύφτου» (το 1907) και «Η φλογέρα του Βασιλιά» (το 1910), που τον ανεβάζουν στην κορυφή του ποιητικού Παρνασσού.

Εκτός από ποίηση, ο Παλαμάς έγραψε ένα θεατρικό έργο, την «Τρισεύγενη» (το 1903), που ξεχωρίζει για τη γνήσια ποιητική συγκίνηση, μια σειρά διηγημάτων, όπως τον «Θάνατο του Παληκαριού» και πλήθος κριτικών δοκιμίων.

Το 1926 έγινε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και το 1930 πρόεδρός της. Το κτίριο Κωστή Παλαμά είναι στη διεύθυνση Ακαδημίας 48. Σήμερα στεγάζει το Πανεπιστημιακό Πολιτιστικό Κέντρο και το εντευκτήριο των καθηγητών. Το 1934 ο Παλαμάς ήταν υποψήφιος για το Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής της δημοτικής και κορυφαία μορφή του δημοτικιστικού κινήματος με το κύρος του, αλλά και με τις κυρώσεις που υπέστη για τον γλωσσικό του αγώνα (προσωρινή απομάκρυνσή του από το πανεπιστήμιο). Αξιοσημείωτη ήταν η στάση του στα «Ευαγγελικά» και τα «Ορεστειακά».

Πέθανε στις 27 Φεβρουαρίου του 1943, 84 χρόνων, έπειτα από σοβαρή ασθένεια, 20 μέρες μετά τον θάνατο της συζύγου του (τον οποίο δεν είχε πληροφορηθεί επειδή και η δική του υγεία ήταν σε κρίσιμη κατάσταση).

Η κηδεία του ποιητή έμεινε ιστορική, καθώς μπροστά σε έκπληκτους Γερμανούς κατακτητές, χιλιάδες κόσμου τον συνόδευσαν στην τελευταία του κατοικία, στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών, ψάλλοντας τον Εθνικό Ύμνο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΟΪΔΗΣ

Ο Εμμανουήλ Ροΐδης (1836 ως 1904) ήταν σημαντικός Έλληνας λογοτέχνης και δοκιμιογράφος. Θεωρείται ένας από τους πιο πνευματώδεις συγγραφείς που παρουσιάστηκαν στα ελληνικά γράμματα, ενώ το έργο του καλύπτει πολλά διαφορετικά είδη: μυθιστορήματα, διηγήματα, κριτικές μελέτες, πολιτικά κείμενα, μεταφράσεις και χρονογραφήματα.

Ο Εμμανουήλ Ροΐδης γεννήθηκε στις 28 Ιουνίου 1836 στην Ερμούπολη της Σύρου από γονείς καταγωγής από τη Χίο, τον Δημήτριο Ροΐδη και την Κορνηλία Ροδοκανάκη.

Η μητέρα του γεννήθηκε στη Χίο το 1815 σε εύπορη οικογένεια αρχόντων του νησιού. Κατά τη Σφαγή της Χίου, το 1822, οι Τούρκοι κρέμασαν τον πατέρα της από ένα δέντρο και η ίδια πουλήθηκε σκλάβα στη Σμύρνη σε έναν Τούρκο που την προόριζε για το χαρέμι του. Ήταν επτά ετών και στάλθηκε στα βάθη της Ανατολίας μέχρι να μεγαλώσει. Εκεί την εντόπισαν συγγενείς της το 1826, όταν ήταν 11 χρόνων, την απελευθέρωσαν πληρώνοντας 6.000 γρόσια και μεταφέρθηκε στο Λιβόρνο όπου βρίσκονταν οι συγγενείς της.

Από το Λιβόρνο, το 1834, 19 χρόνων, πήγε στη Σύρο όπου παντρεύτηκε τον Δημήτριο Ροΐδη και μαζί του απέκτησαν τον Εμμανουήλ Ροΐδη.

Το 1841 η οικογένεια του Εμμανουήλ Ροΐδη μετακόμισε στην Ιταλία λόγω του διορισμού του πατέρα του σε μεγάλο εμπορικό οίκο της εποχής,

με έδρα τη Γένοβα, και αργότερα λόγω της υπηρεσίας του ως Γενικού Πρόξενου της Ελλάδας. Σε ηλικία δεκατριών ετών, και ενώ οι γονείς του είχαν εγκατασταθεί στο Ιάσιο της Ρουμανίας, ο Ροΐδης επέστρεψε στην Ερμούπολη, όπου σπούδασε εσωτερικός στο φημισμένο Ελληνικό λύκειο Χρήστου Ευαγγελίδη.

Συμμαθητής του ήταν ο λόγιος και συγγραφέας Δημήτριος Βικέλας και μαζί εξέδιδαν μια εβδομαδιαία χειρόγραφη εφημερίδα με τον τίτλο «Μέλισσα». Το 1855, αφού αποφοίτησε, εγκαταστάθηκε στο Βερολίνο για θεραπεία για το πρόβλημα της βαρηκοΐας που είχε εμφανιστεί από τα μαθητικά του χρόνια και συνέχισε να τον ταλαιπωρεί σε όλη τη ζωή του. Παράλληλα παρακολούθησε μαθήματα φιλολογίας και φιλοσοφίας. Μετά από ένα χρόνο πήγε στο Ιάσιο (που ήταν οι γονείς του) και το 1857 στην Βραΐλα της Ρουμανίας, όπου ανέλαβε την αλληλογραφία του εμπορικού οίκου του θείου του, Δημήτριου Ροδοκανάκη.

Τότε ασχολήθηκε κρυφά με τη μετάφραση του «Οδοιπορικού» του Σατωβριάνδου, ο θείος του όμως το αντιλήφθηκε και τον παρότρυνε να τη δημοσιεύσει. Την πλήρη μετάφραση εξέδωσε το 1860 αφού είχε εγκατασταθεί στην Αθήνα μαζί με την οικογένειά του.

Την επόμενη χρονιά ακολούθησε τους γονείς του στην Αίγυπτο, για θεραπεία της μητέρας του. Αλλά μετά τον αιφνίδιο

θάνατο του πατέρα του το 1862, επέστρεψε με τη μητέρα του και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα, αποφασισμένος να μην ακολουθήσει τις εμπορικές δραστηριότητες που είχε αφήσει ο πατέρας του και τις οποίες ανέλαβε ο αδελφός του.

Το 1866 ολοκλήρωσε τη συγγραφή του μυθιστορήματος «Πάπισσα Ιωάννα». Το μυθιστόρημα βασίζεται στον σχετικό μεσαιωνικό θρύλο της Πάπισσας Ιωάννας, σύμφωνα με τον οποίο μια γυναίκα βρέθηκε στον θρόνο του Βατικανού κατά την περίοδο 855 ως 858. Το μυθιστόρημα αυτό θεωρείται το σημαντικότερο από τα έργα του Ροΐδη και ένα από τα σπουδαιότερα ελληνικά μυθιστορήματα, το οποίο είχε καταδικαστεί «ως αντιχριστιανικόν και κακόηθες» από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος και αφορίστηκε, ενώ ο ίδιος ο Ροΐδης διώχθηκε δικαστικά.

Ο Ροΐδης απάντησε με χιούμορ στον αφορισμό του βιβλίου, υπογράφοντας ως Διονύσιος Σουρλής σε

μια εφημερίδα: «Ο κύριος εισαγγελεύς ουδ' απάντησιν έδωκεν, και οι δικασταί απεκρίθησαν γελώντες ότι αφού το βιβλίον είναι αφορισμένον, δεν δύνανται να το αναγνώσουσιν διά να το δικάσωσιν».

Στο επίκεντρο της ιστορίας του Ροΐδη βρίσκεται η Πάπισσα Ιωάννα, η οποία είναι μια κόρη ιεραπόστολου του 9ου αιώνα, η οποία, έχοντας μείνει ορφανή, μπήκε σε μοναστήρι μεταμφιεσμένη σε αγόρι. Εκεί γνώρισε έναν επισκέπτη μοναχό, τον Φρουμέντιο, τον οποίο ερωτεύτηκε και εγκαταστάθηκε μαζί του για επτά χρόνια σε ένα μοναστήρι Βενεδικτίνων. Στη συνέχεια, οι δύο εραστές έφυγαν από το μοναστήρι, με την Ιωάννα μεταμφιεσμένη πάντα σε άνδρα, και ταξίδεψαν στη Γερμανία και στην Ελβετία.

Τελευταίος σταθμός του ταξιδιού τους ήταν η Αθήνα, όπου η Ιωάννα εγκατέλειψε τον μοναχό εραστή της και πήγε στη Ρώμη. Όλες οι πράξεις της Ιωάννας την κατευθύνουν προς έναν μοναδικό στόχο: τη Ρώμη και το παπικό αξίωμα. Καταφέρνει τελικά να αναρριχηθεί στον παπικό θρόνο ως Πάπας Ιωάννης Η' και μένει έγκυος από τον θαλαμηπόλο της. Την ώρα που όλοι θεωρούν ότι είναι άνδρας, γίνεται η μεγάλη αποκάλυψη όταν γεννά το παιδί της ανάμεσα στο πλήθος κατά τη διάρκεια μιας λιτανείας και πεθαίνει από την οργή του μαινόμενου όχλου.

Το συγγραφικό ύφος του Ροΐδη χαρακτηρίζεται από ένα μείγμα χιούμορ και ειρωνείας, το οποίο παράγεται με τη χρήση αταίριαστων λέξεων και εννοιών. Ο ίδιος αποκαλούσε το ύφος του μέθοδο της «κολοκυνθοπληγίας», δηλαδή χτύπημα στο κεφάλι του αναγνώστη με μια ξερή κολοκύθα. Όπως έλεγε, αυτό το συνεχές χιούμορ και η ειρωνεία ήταν ο μόνος τρόπος για να διατηρήσει ζωντανό το ενδιαφέρον του Έλληνα αναγνώστη εκείνης της περιόδου. Ο συγγραφέας ήταν ο πρώτος που καθιέρωσε το προσωπικό ύφος στη νεοελληνική λογοτεχνία.

Ο Ροΐδης τα επόμενα χρόνια συνεργάστηκε με γαλλόφωνες εφημερίδες ενώ το 1870 έγινε και διευθυντής των γαλλόφωνων εφημερίδων «Η Ελλάδα» και «Ελληνική Ανεξαρτησία».

Το 1873 έχασε σχεδόν όλη του την περιουσία που είχε επενδύσει σε μετοχές της Εταιρείας Λαυρίου – στα λεγόμενα «Λαυρεωτικά» με τη σύγκρουση μεταξύ της Γαλλοϊταλικής εταιρείας με το ελληνικό δημόσιο σχετικά με την εκμετάλλευση των μεταλλείων του Λαυρίου.

Τον Ιανουάριο του 1875 και για 18 μήνες εξέδιδε με τον Θέμο Άννινο το εβδομαδιαίο χιουμοριστικό στην αρχή, σατιρικό κατόπιν, περιοδικό «Ασμοδαίος», μέσα από τις σελίδες του οποίου είχε τη δυνατότητα να σχολιάζει τη δημόσια και πολιτική ζωή της Ελλάδας, καθώς και να συμμετέχει ενεργά σ' αυτήν. Υπέγραφε με τα ψευδώνυμα «Θεοτούμπης», «Σκνίπας» και πολλά άλλα, τα περισσότερα μιας μόνο χρήσης, αφού τα ψευδώνυμα αυτά φαίνεται πως ήταν συνήθως αναγραμματισμοί φράσεων που τόνιζαν κάτι που είχε αναφερθεί στο αντίστοιχο άρθρο. Καυτηρίαζε ακόμα την κομματική συναλλαγή της εποχής του, υποστηρίζοντας την πολιτική του Χαρίλαου Τρικούπη.

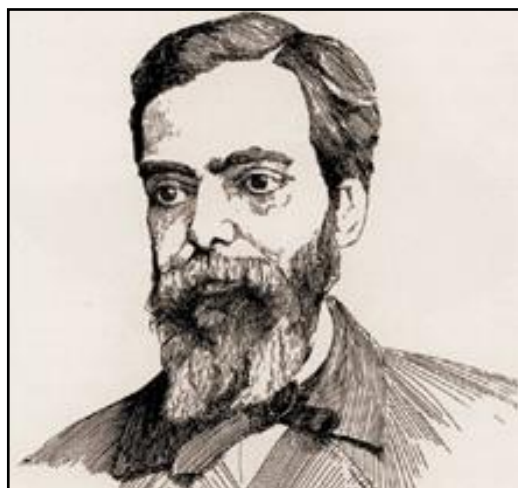
Το 1877 άρχισε η διαμάχη του με τον Άγγελο Βλάχο, με αφορμή ένα κριτικό κείμενο του Ροΐδη με τίτλο «Περί Συγχρόνου Ελληνικής Ποιήσεως», στο οποίο στρεφόταν κατά του ακραίου ρομαντισμού και αναφερόταν στην επίδραση του κοινωνικού και πνευματικού περιβάλλοντος στην ποιητική δημιουργία.

Το 1878 διορίστηκε έφορος και διευθυντής στην Εθνική Βιβλιοθήκη, στην οποία εργαζόταν κατά τη διάρκεια των κυβερνήσεων Τρικούπη, ενώ απολυόταν από τις κυβερνήσεις Δηλιγιάννη. Άφησε, όμως, σημαντικό οργανωτικό έργο, εμπλουτίζοντας την Εθνική Βιβλιοθήκη με 100.000 νέους τίτλους και 1500 μεσαιωνικά χειρόγραφα. Πέρα από τη θητεία του στην Εθνική Βιβλιοθήκη, ο Ροΐδης συμμετείχε ενεργά στη συγγραφική ομάδα των περιοδικών «Παρνασσός» και «Εστία», δημοσιεύοντας πληθώρα άρθρων, κριτικών και γλωσσικών μελετών. Παράλληλα, εμφανιζόταν ως υπέρμαχος της δημοτικής με μια σειρά από γλωσσικές μελέτες, αν και ο ίδιος έγραφε τα κείμενά του στην καθαρεύουσα.

Το 1885, λίγο πριν τα πενήντα του χρόνια, χτύπησε τον Ροΐδη μια άμαξα στην πλατεία Συντάγματος και έσπασε το σαγόνι του, πράγμα που του στέρησε την ομιλία για μήνες. Σύμφωνα με τους γιατρούς, ο συγγραφέας ήταν ο υπαίτιος του τροχαίου, καθώς αντιμετώπιζε προβλήματα βαρηκοΐας από πολύ νέος. Μάλιστα, λίγα χρόνια αργότερα, το 1890, έχασε οριστικά την ακοή του. Την περίοδο 1890-1900 δημοσίευσε το μεγαλύτερο μέρος του καθαρά αφηγηματικού του έργου, που περιλαμβάνει αρκετά διηγήματα. Μέχρι το τέλος της ζωής του συνεργαζόταν με πολλά λογοτεχνικά περιοδικά και εφημερίδες της εποχής στα οποία δημοσίευε διηγήματα και κριτικά άρθρα.

Ο Εμμανουήλ Ροΐδης πέθανε στην Αθήνα στις 7 Ιανουαρίου 1904, σε ηλικία 68 ετών, εξαιτίας καρδιακής προσβολής.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

Ο Νικόλαος Γύζης (1842 ως 1900) ήταν ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ζωγράφους του 19ου αιώνα της Σχολής του Μονάχου. Εκπρόσωπος του Ακαδημαϊκού Ρεαλισμού που όσο ωρίμαζε ένωσε τον Ρεαλισμό με τον Ιδεαλισμό που πήγαζε από τη νοσταλγία της πατρίδας του.

Ο Νικόλαος Γύζης γεννήθηκε την 1η Μαρτίου του 1842 στο Σκλαβοχώρι της Τήνου. Η οικογένειά του ήταν πολυμελής. Είχε άλλα πέντε αδέλφια. Ο πατέρας του, ο Ονούφριος, ήταν

ξυλουργός, επάγγελμα που χρειαζόταν τεχνική και δύναμη. Η μητέρα του, η Μαργαρίτα, καταγόταν από πολύ καλή οικογένεια της Τήνου, το γένος Ψάλτη, φρόντιζε το σπίτι και τα παιδιά της με πολύ αγάπη και τρυφερότητα.

Το 1850 όλη η οικογένεια θα μετοικήσει στην Αθήνα λόγω οικονομικών δυσχερειών. Τότε ο μικρός Γύζης ξεκίνησε να αντιγράφει χαρακτηριστικά που έβλεπε στα σπίτια της γειτονιάς του. Η μητέρα του είχε δει το χάρισμα του μικρού. Ο Γύζης διηγείτο πως όταν ήταν μικρός, η μητέρα του όλο καμάρι τον χαίδευε λέγοντας σε όλους πως ο Νικόλας της δεν είναι όμορφο παιδί αλλά έχει ταλέντο.

Ο ίδιος σχολίαζε πως αυτή η φράση της μάνας του για το ταλέντο του ήταν «η ευχή της... η δύναμις η οποία ως σήμερα με προστατεύει, καλύπτουσα τα λάθη μου και μαγεύουσα εκείνους οι οποίοι εκ του πλησίον με γνωρίζουν». Ο Γύζης λάτρευε τη μητέρα του. Στην Αθήνα ο Νικόλας με προτροπή της μητέρας του παρακολούθησε μαθήματα στη Σχολή Ωραίων Τεχνών (μετέπειτα Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών) στην αρχή ως ακροατής, αφού ήταν μόλις 8 χρονών. Παρόλο όμως το μικρό της ηλικίας του, θα βραβευτεί για μια ξυλογραφία του με τίτλο «Πελαργός Ιστάμενος».

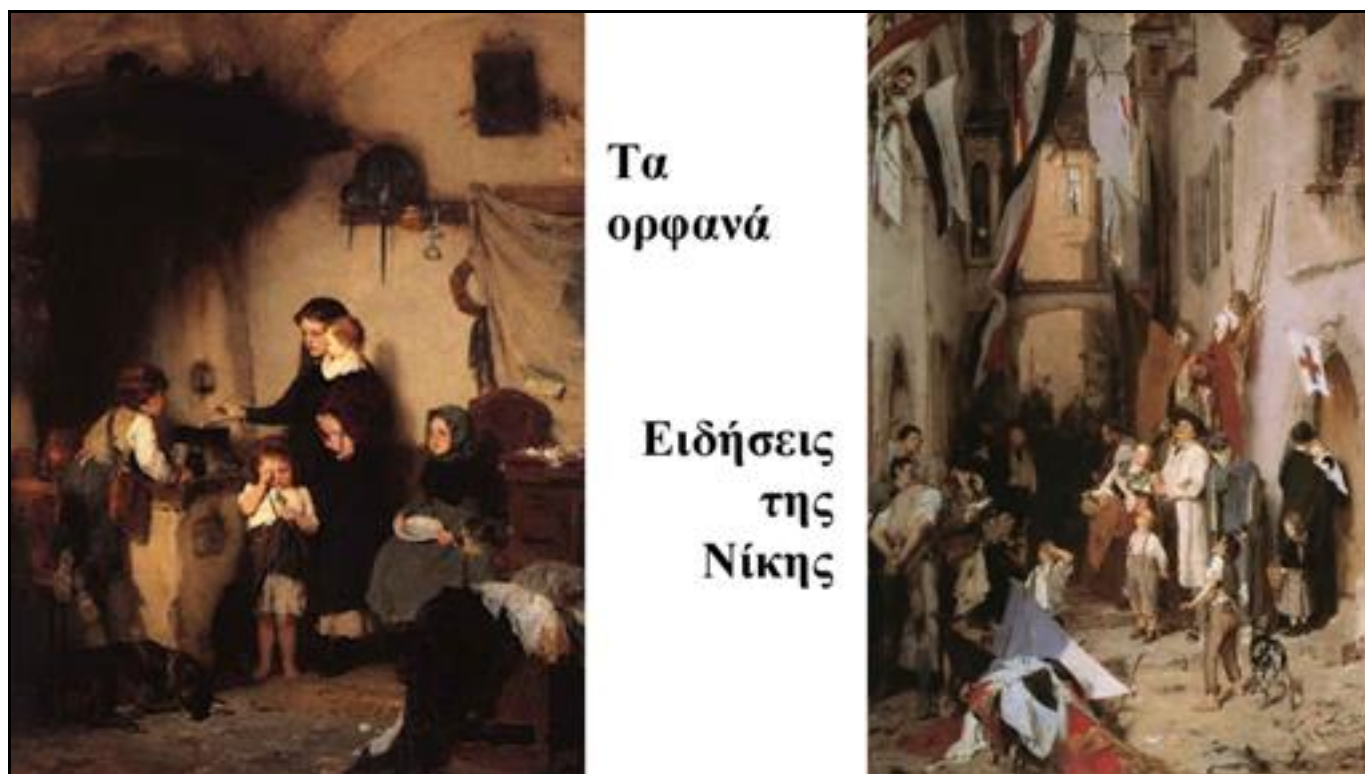

**Οι εργασίες
αποκατάστασης
της Σχολής
Ωραίων Τεχνών**

Από το 1854 μέχρι το 1864 επίσημα πια γίνεται και σπουδαστής στη Σχολή Ωραίων Τεχνών. Σε ετήσιο διαγωνισμό, το 1858, θα βραβευτεί με το Α΄ βραβείο. Μάλιστα, σε επίσημη επίσκεψη του Όθωνα, τον παρουσιάζουν μπροστά του ως τον πιο ταλαντούχο φοιτητή. Το 1862, με σύσταση του φίλου του Νικηφόρου Λύτρα, ο Γύζης γνωρίζει τον πλούσιο Νικόλαο Νάζο από την Τήνο, που επένδυε στην τέχνη. Ο Γύζης θα ζωγραφίσει το κτίριο του Νάζου στο Χαϊδάρι. Επίσης, θα ζωγραφίσει τα πορτρέτα της οικογένειας Πλατή.

Ο Γύζης τελειώνει τις σπουδές του στην Αθήνα. Ο Νάζος θα μεσολαβήσει να πάρει ο Γύζης υποτροφία από το ίδρυμα του ναού της Ευαγγελίστριας της Τήνου για να σπουδάσει στην Βασιλική Ακαδημία Καλών Τεχνών στο Μόναχο. Έτσι, τον Ιούνιο του 1865 ο Γύζης είναι στο Μόναχο. Εκεί, θα συναντηθεί ξανά με τον φίλο του τον Λύτρα. Αμέσως θα επισκεφτούν 2 μεγάλα Μουσεία τέχνης και από τις πρώτες μέρες θα πάνε στην

όπερα, στην παράσταση «Φάουστ». Ο Γύζης που αγαπούσε τη μουσική, λάτρεψε και την όπερα. Με τα πρώτα του λιγοστά χρήματα αγόρασε μια κιθάρα. Ήταν το όνειρό του.

Οι σπουδές του τελειώνουν το 1871. Τότε εκθέτει στη Βιέννη το έργο του «Τα ορφανά». Υπογράφοντας το όνομά του προσθέτει «Ο Έλληνας» γιατί ήθελε να αναδείξει την καταγωγή του. Στα επόμενα έργα του υπέγραφε μόνο με το όνομά του. Την ίδια εποχή τελειώνει το έργο του «Ειδήσεις της Νίκης» που το εκθέτει και παίρνει το Α΄ βραβείο της Ακαδημίας. Έπειτα, του ανατίθεται από την κυβέρνηση της Βαυαρίας να διακοσμήσει το δημαρχείο του Μονάχου.

Το 1872 ο Γύζης επιστρέφει στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα που τόσο νοσταλγούσε! Είναι πια τριάντα χρονών. Στην Αθήνα μετατρέπει το πατρικό του σε ατελιέ. Ένα χρόνο μετά θα ταξιδέψει μαζί με τον φίλο του Λύτρα στη Μικρά Ασία. Από αυτό το ταξίδι φέρνει πλήθος σχεδίων με χαρακτηριστικούς τύπους ανθρώπων, ενδυμάτων, σπιτιών του τόπου, όπως «Η τιμωρία του ορνιθοκλέφτη», «Ανατολίτης με τσιμπούκι» και πολλά άλλα.

Εκείνη την εποχή θα ζωγραφίσει και το ελληνικό θέμα «Τα αρραβωνιάσματα», που θα το ολοκληρώσει 2 χρόνια μετά.

Το 1874 αποφασίζει να γυρίσει στο Μόναχο, απογοητευμένος από τις συνθήκες που επικρατούσαν στην Ελλάδα. Εκεί θα ζήσει ως το τέλος της ζωής του. Μαζί με τον Λύτρα, επιστρέφουν στο Μόναχο τον Ιούνιο του 1874 και στεγάζονται στο ίδιο ατελιέ. Εκεί θα αποτυπώσει στο έργο του την οδύνη του για τον ξένο τόπο και τη νοσταλγία της Ελλάδας. Τα έργα του έχουν δραματικό φως και μελαγχολική διάθεση. Το έργο του «Τάμα» το 1875 εκτίθεται στη Βιέννη. Παίρνει μετάλλιο και αγοράζεται αμέσως.

Το 1876, μαζί με τον Λύτρα, ταξιδεύει στο Παρίσι όπου η τέχνη εκεί έκανε καινούρια βήματα. Μάλιστα από τα εκεί σχέδιά του, με κάρβουνο και κιμωλία, βλέπουμε η γραφή του να είναι επηρεασμένη από τον εξπρεσιονισμό. Στο Μόναχο δουλεύει εντατικά και

εκθέτει τα έργα του «Σπουδή στην Ανατολή» και «Ο ζωγράφος στην Ανατολή» όπου τιμάται με το Β΄ βραβείο. Έχει επιτυχία και πουλάει αρκετά έργα του.

Ο
ζωγράφος
στην
Ανατολή

Το 1877 ο Γύζης ήταν 35 χρονών. Έρχεται στην Ελλάδα για να παντρευτεί την Άρτεμη Νάζου, κόρη του προστάτη του Νικόλαου Νάζου.

Πριν γυρίσουν μαζί πίσω στη Γερμανία, ο Γύζης θα φυτέψει ένα δέντρο στο κτήμα του πεθερού του. Ίσως είναι ένας τρόπος, ταυτιζόμενος με αυτό το δέντρο, να μην ξεριζωθεί από αυτό το ελληνικό χώμα.

Με την Άρτεμη θα αποκτήσουν 4 κόρες: την Πηνελόπη που πέθανε πολύ μικρή, τη Μαργαρίτα-Πηνελόπη, τη Μαργαρίτα, την Ιφιγένεια και έναν γιο, τον Τηλέμαχο-Ονούφριο.

Από το 1880 αρχίζει να ασχολείται με νεκρές φύσεις. Οι εφημερίδες τον αποθεώνουν. Γίνεται επίτιμο μέλος της Ακαδημίας Καλών Τεχνών του Μονάχου. Αλλά μετά από αυτή

τη χαρά, θα ακολουθήσουν δύο πολύ δυσάρεστα γεγονότα. Ένα χρόνο μετά πεθαίνει ο πατέρας του και έναν χρόνο από τον θάνατό του χάνει και τη γλυκιά του μάνα.

Πιατοθήκη

Νεκρή φύση

Το 1885 ζωγραφίζει το πιο γνωστό στους Έλληνες έργο του, «Το κρυφό σχολειό». Έργο που έχει γράψει ιστορία.

**Το κρυφό
σχολειό**

Το 1888 ορίζεται τακτικός καθηγητής της Ακαδημίας Καλών Τεχνών του Μονάχου. Ενώ η χαρά του γι' αυτή την τιμητική επιλογή είναι μεγάλη, από την άλλη η θλίψη του βαθιά γιατί για να πάρει τη θέση έπρεπε να αρνηθεί την ελληνική του υπηκοότητα. Οι μαθητές της σχολής κάνουν τα αδύνατα δυνατά για να γραφούν στο εργαστήρι του. Οι φοιτητές τον εκτιμούν και σαν ζωγράφο και σαν δάσκαλο και σαν άνθρωπο με ευγένεια.

Το 1893 βραβεύεται στη Μαδρίτη για την τρίτη παραλλαγή του έργου του «Τάμα» και η Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια του ζητά το βιογραφικό του για να τον συμπεριλάβει.

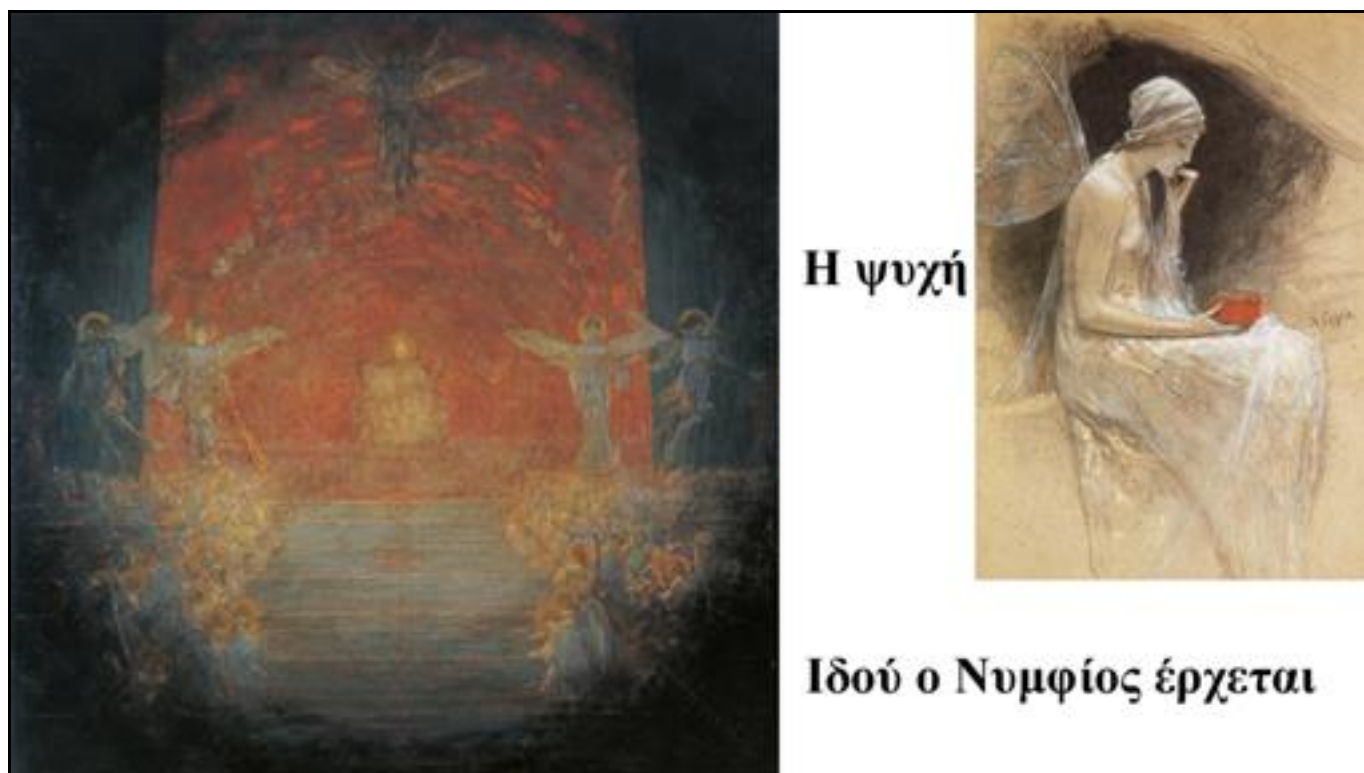
**Το
τάμα**

**Η
καταστροφή
των
Φαρών**

Το 1897 γίνεται ο πόλεμος στην Ελλάδα με την Οθωμανική αυτοκρατορία. Η σκέψη του Γύζη είναι μόνο στην Ελλάδα. Ζωγραφίζει την «Καταστροφή των Ψαρών». Εκείνο τον καιρό γράφει σχετικά: «Τι αξιολύπητον, ότι ένας λαός τόσον προικισμένος πρέπει να υποφέρει υπό τον ζυγόν βάρβαρων λαών. Η Διπλωματία θεωρεί την ωραίαν αυτήν χώραν απλώς ως αντικείμενον αμοιβαίας ζηλοτυπίας».

Άτομο βαθιά θρησκευόμενο, στράφηκε αργότερα προς τις αλληγορικές και τις μεταφυσικές παραστάσεις. Τα λεγόμενα «θρησκευτικά» του έργα, με πλέον χαρακτηριστικό τον πίνακα «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται», αντιπροσωπεύουν τα οράματα του ώριμου πλέον καλλιτέχνη. Κυρίαρχο θέμα των ώριμων έργων του ήταν ο αγώνας εναντίον του Κακού και η τελική νίκη του Καλού.

Στις 4 Ιανουαρίου του 1901 θα πεθάνει στο Μόναχο από λευχαιμία, περιτριγυρισμένος από την οικογένειά του που τόσο αγαπούσε. Λέγεται πως τα τελευταία του λόγια ήταν «Λοιπόν, ας ελπίζομεν και ας ζητούμε να είμαστε εύθυμοι!».

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ

Η Πηνελόπη Δέλτα (1874 - 1941) ήταν Ελληνίδα συγγραφέας, γνωστή κυρίως από τα ιστορικά της μυθιστορήματα για παιδιά. Η σημαντικότερη ίσως γυναικεία φυσιογνωμία στις κρίσιμες για τον Ελληνισμό πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Η Πηνελόπη Δέλτα γεννήθηκε στις 24 Απριλίου του 1874, στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, από τον επιχειρηματία, πολιτικό και εθνικό ευεργέτη Εμμανουήλ Μπενάκη και τη Βιργινία Χωρέμη, μέλος της ισχυρής τότε εμπορικής οικογένειας Χωρέμη της Αλεξάνδρειας. Η

Πηνελόπη ήταν το τρίτο από τα έξι παιδιά της οικογένειας.

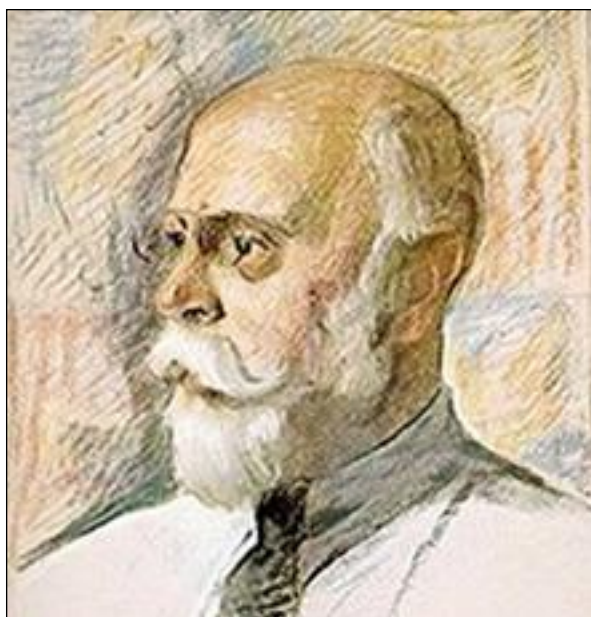
Τα παιδικά της χρόνια τα πέρασε στο αυστηρό αρχοντικό περιβάλλον του σπιτιού της και τα καλοκαίρια ταξίδευε στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Τις σχολικές γνώσεις της τις κάλυψε με κατ' οίκον μαθήματα, όπως συνηθιζόταν στις μεγαλοαστικές οικογένειες της εποχής της. Οι γονείς της, ιδιαίτερα αυστηροί σε θέματα ανατροφής, ακολούθησαν για τη μόρφωση των παιδιών τους τα καθιερωμένα στον κοινωνικό τους περίγυρο: εκμάθηση ξένων γλωσσών και ελληνικά με βάση την καθαρεύουσα. Η σύγκριση

των ελληνικών μαθητικών βιβλίων με τα αντίστοιχα ξενόγλωσσα την έκανε να συνειδητοποιήσει την ανάγκη για τη συγγραφή παιδικών βιβλίων γραμμένων σε απλή γλώσσα και μάλιστα στη ζωντανή δημοτική.

Μετά την αγγλική κατάκτηση της Αιγύπτου (το 1882), η οικογένεια έφυγε για την Ελλάδα κι εγκαταστάθηκε στην Κηφισιά. Τον Δεκέμβριο του 1895, σε ηλικία 21 ετών, η Πηνελόπη παντρεύτηκε τον Φαναριώτη Στέφανο Δέλτα,

που εργαζόταν στις επιχειρήσεις της οικογένειάς της. Το ζευγάρι απέκτησε τρεις κόρες, τη Σοφία, την Αλεξάνδρα και τη Βιργινία.

Ο Στέφανος Δέλτας (από τους ιδρυτές του Κολεγίου Αθηνών) ήταν δημοτικιστής κι έδωσε τη δυνατότητα στην Πηνελόπη να μελετήσει με κάθε άνεση τη λογοτεχνική παραγωγή της δημοτικής και να έρθει σε επαφή με τους πρωτεργάτες της: τον Αλέξανδρο Πάλλη, τον Αργύρη Εφταλιώτη, τον Πέτρο Βλαστό και τον Κωστή Παλαμά.

Επέστρεψαν στην Αλεξάνδρεια το 1905, όπου η Πηνελόπη γνώρισε τον Ίωνα Δραγούμη, τότε υποπρόξενο της Ελλάδας στην Αλεξάνδρεια. Ανάμεσά τους αναπτύχθηκε ένας μεγάλος έρωτας, η Πηνελόπη όμως δεν θέλησε να

αντιταχθεί στις κοινωνικές επιταγές και την υποχρέωσή της απέναντι στον σύζυγο και στα παιδιά της. Η πλατωνική αυτή σχέση της Πηνελόπης Δέλτα με τον Δραγούμη τελείωσε το 1908, όταν αυτός συνδέθηκε με τη Μαρίκα Κοτοπούλη.

Από το 1906 ως το 1913 η Πηνελόπη Δέλτα έζησε με την οικογένειά της στη Φρανκφούρτη. Εκεί γνωρίστηκε με τον Μανόλη Τριανταφυλλίδη και μέσω αυτού με τη νεότερη γενιά των δημοτικιστών, τον Αλέξανδρο Δελμούζο και τον Δημήτρη Γληνό, με τους οποίους συνέπραξε αργότερα στην έκδοση του Δελτίου του Εκπαιδευτικού Ομίλου, του οποίου έγινε μέλος το 1910.

Το 1910 εγκαινιάστηκε η μακρόχρονη αλληλογραφία της Δέλτα με τον Γάλλο βυζαντινολόγο Γκυστάβ Σλυμπερζέ, που την βοήθησε στη συγγραφή των μυθιστορημάτων της σχετικά με τη Βυζαντινή ιστορία. Η Δέλτα εξέδωσε το πρώτο της μυθιστόρημα, «Για την Πατρίδα», το οποίο εκτυλίσσεται κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Σύντομα ακολούθησε και το δεύτερο μυθιστόρημά της, «Τον Καιρό του Βουλγαροκτόνου». Το στρατιωτικό κίνημα στο Γουδή (το 1909) την ενέπνευσε να γράψει το «Παραμύθι χωρίς όνομα».

Το 1913 η οικογένεια Δέλτα επέστρεψε στην Αλεξάνδρεια. Στη συνέχεια, το 1916 εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην Αθήνα, όπου ο πατέρας της Δέλτα, Εμμανουήλ Μπενάκης, είχε εκλεγεί δήμαρχος. Ανέπτυξαν στενή φιλία με τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τον οποίο και προσκαλούσαν συχνά στο σπίτι τους, στην Κηφισιά. Ο Βενιζέλος υπήρξε ένα από τα πρότυπα της Πηνελόπης Δέλτα και διατήρησε αλληλογραφία μαζί του μέχρι τον θάνατό του το 1936.

Την περίοδο 1916-1918 του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Πηνελόπη Δέλτα συμμετείχε ενεργά στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό για την οργάνωση συσσιτίων, πρόχειρων νοσοκομείων και διανομή ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού. Το 1922 αναλαμβάνει δράση, με τη συμβολή της οικογένειάς της, για την ανακούφιση των αναγκών και την αποκατάσταση των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής. Μάλιστα, στο κτήμα του πατέρα της, στην Κηφισιά, φιλοξενήθηκαν δεκάδες οικογένειες Μικρασιατών προσφύγων, στους οποίους παρείχαν και συσσίτιο.

Το 1925 εκδόθηκε «Η ζωή του Χριστού», ενώ την ίδια χρονιά εμφανίστηκαν τα πρώτα συμπτώματα της «σκληρύνησης κατά πλάκας», ασθένειας που ταλαιπώρησε πολύ την Πηνελόπη Δέλτα μέχρι τον θάνατό της.

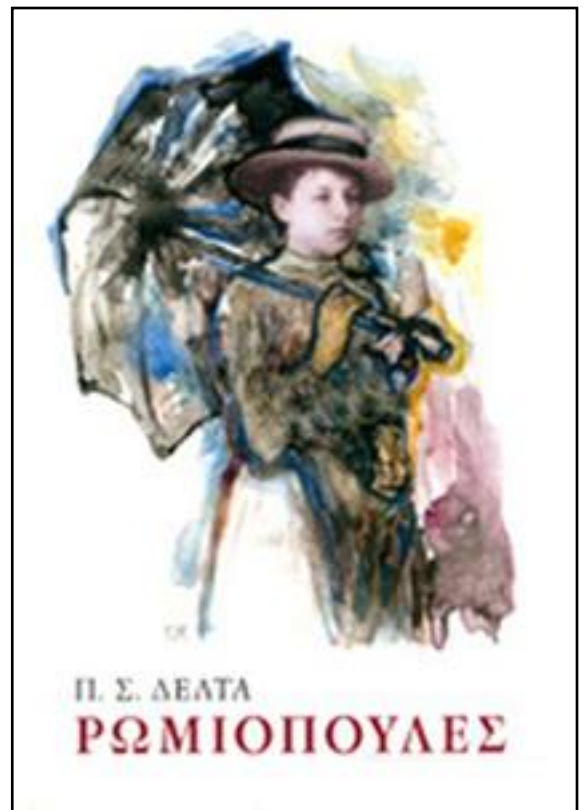
Εκείνη την εποχή γνωρίστηκε με τον Νικόλαο Πλαστήρα, με τον οποίο αλληλογραφούσε τακτικά μέχρι την επιβολή της Μεταξικής δικτατορίας. Του συμπαραστάθηκε ηθικά και υλικά στο αποτυχημένο κίνημα της 6ης Μαρτίου 1933. Ένα από τα επακόλουθα του κινήματος Πλαστήρα ήταν η δεύτερη απόπειρα δολοφονίας κατά του Ελευθερίου Βενιζέλου αργά το βράδυ της 6ης Ιουνίου, καθώς επέστρεφε μαζί με τη σύζυγό του Έλενα στην Αθήνα, ύστερα από δείπνο στο σπίτι των Δέλτα στην Κηφισιά.

Το 1932 εκδίδεται ο «Τρελαντώνης», όπου η Δέλτα περιγράφει τις περιπέτειες του αδελφού της, όταν όλα τα αδέλφια είχαν έρθει από την Αίγυπτο να περάσουν το καλοκαίρι με τη θεία τους (σε ένα σπίτι του Τσίλερ) στον Πειραιά. Το 1935 εκδίδεται ο «Μάγκας», που είναι η ζωή στην Αλεξάνδρεια με τα μάτια του μικρού σκυλιού της οικογένειας.

Και το 1937 εκδίδεται το βιβλίο «Στα μυστικά του Βάλτου», στο οποίο η ιστορία εκτυλίσσεται γύρω από την λίμνη των Γιαννιτσών κατά τη διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα.

Το 1929 η Δέλτα είχε ξεκινήσει τη συγγραφή της τριλογίας «Ρωμιοπούλες», που τελείωσε το 1939 και είναι ένα αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα, στο οποίο αφηγείται σε τρεις τόμους τη ζωή μιας δραστήριας γυναίκας την οποία η κοινωνία της εποχής της περιόριζε σε ένα χρυσό κλουβί.

Στις 27 Απριλίου 1941, ημέρα κατά την οποία τα γερμανικά στρατεύματα κατέλαβαν την Αθήνα, η Πηνελόπη Δέλτα προσπάθησε να αυτοκτονήσει παίρνοντας δηλητήριο και τελικά έφυγε από τη ζωή πέντε μέρες αργότερα, στις 2 Μαΐου 1941, σε ηλικία 67 χρόνων, ενώ είχαν ήδη προηγηθεί άλλες δύο απόπειρες αυτοκτονίας στο παρελθόν. Στον τάφο της, στον κήπο του σπιτιού της, χαρακτηρίστηκε η λέξη ΣΙΩΠΗ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

Ο Γεώργιος Σουρής (1853 - 1919) ήταν Έλληνας σατιρικός ποιητής, από τους σπουδαιότερους της νεότερης Ελλάδας, έχοντας χαρακτηριστεί ως «σύγχρονος Αριστοφάνης». Ο Κωστής Παλαμάς τον αποκαλούσε «γόητα ποιητή». Ο ίδιος περιγράφει τον εαυτό του, αυτοσαρκαζόμενος:

*Μπόι δυο πήχες, κόψη κακή,
γένια με τρίχες εδώ κι εκεί.
Κούτελο θείο, λίγο πλατύ,
τρανό σημείο του ποιητή.
Δυο μάτια μαύρα χωρίς κακία
γεμάτα λαύρα μα και βλακεία.*

Ο Σουρής γεννήθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 1853 στην Ερμούπολη της Σύρου. Η οικογένειά του ήταν εύπορη και ο πατέρας του ήθελε να τον κάνει παπά. Όταν η οικογένειά του χρεοκόπησε, ο πατέρας του τον έστειλε υπάλληλο στο κατάστημα ενός θείου του σιτέμπορου στη Ρωσία. Ο Σουρής, όμως, ήταν πάντα αφηρημένος γιατί δεν του άρεσε το εμπόριο και γέμιζε τα κατάστιχα με στίχους που έγραφε κρυφά. Μετά από δύο μήνες αποχώρησε, γύρισε στην Ελλάδα και γράφηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Για να βγάλει τα προς το ζην εργαζόταν ως γραφέας σ' ένα συμβολαιογραφείο και παράλληλα έγραφε ποιήματα και συνεργαζόταν με σατιρικές εφημερίδες της εποχής: «Ασμοδαίος» του Εμμανουήλ Ροΐδη, «Μη χάνεσαι!» του Βλάσση Γαβριηλίδη και «Ραμπαγάς» του Κλεάνθη Τριανταφύλλου.

Ο Σουρής παντρεύτηκε το 1881, σε ηλικία 28 ετών, τη Μαρή Κωνσταντινίδη, από τη Χίο, του γένους Ροδοκανάκη, με την οποία πέρασε μια ευτυχισμένη ζωή αποκτώντας πέντε παιδιά. Η γυναίκα του επέμενε πως είχε έξι παιδιά, συμπεριλαμβάνοντας και τον σύζυγό της που «καθώς ήταν αδέξιος και ανέμελος» είχε πραγματική ανάγκη μητρικής στοργής και φροντίδας.

Στις 2 Απριλίου 1883 εξέδωσε τον «Ρωμηό», μια εβδομαδιαία έμμετρη τετρασέλιδη σατιρική εφημερίδα, την οποία έγραφε εξ ολοκλήρου. Τον τίτλο τού τον είχε προτείνει ο ποιητής Γεώργιος Δροσίνης. Ο γελοιογράφος Θέμος Άννινος αναλαμβάνει να σχεδιάσει τον τίτλο, όπου παριστάνεται ο μουστακαλής, ραχατλής Έλληνας με τον ναργιλέ του, διαβάζοντας εφημερίδα, ενώ ένα μικρός λούστρος του γυαλίζει τα παπούτσια του.

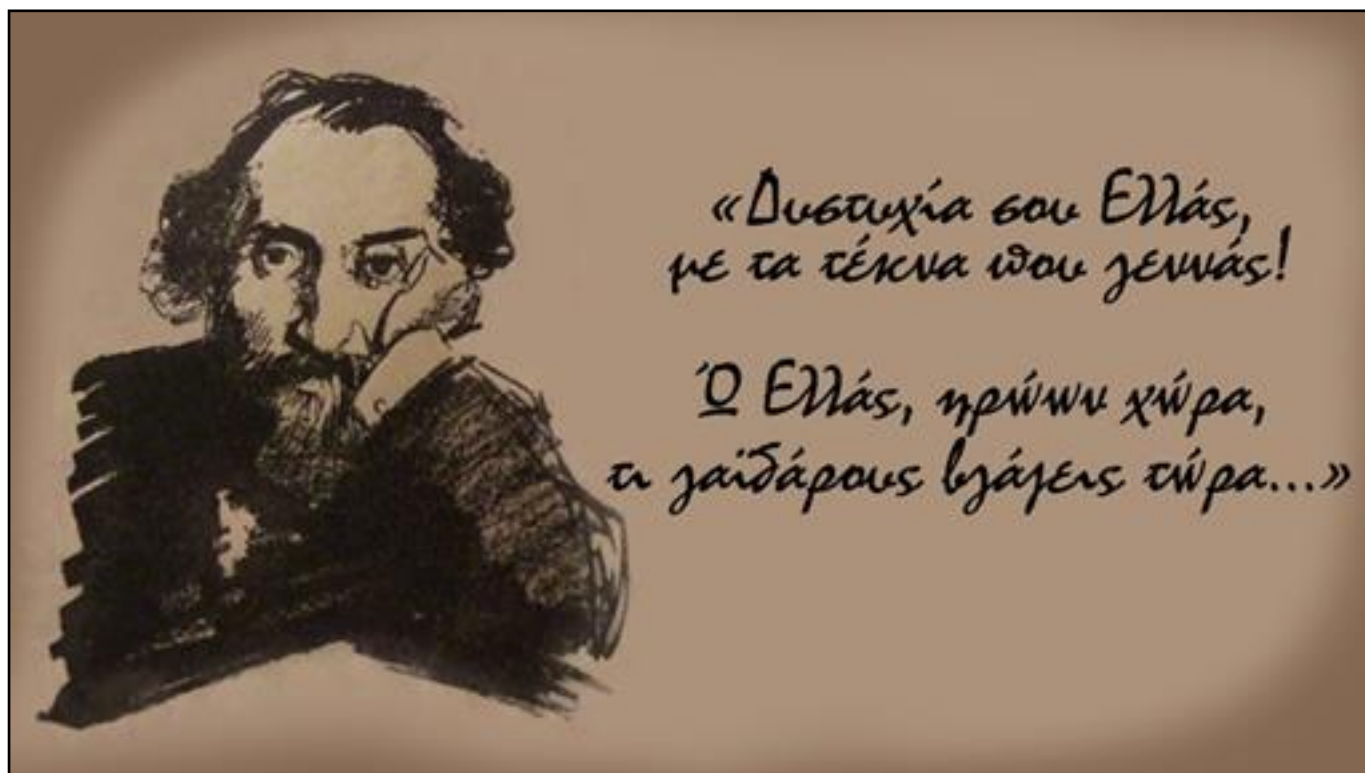
Ο Σουρής διέκοψε την έκδοση της εφημερίδας τον Αύγουστο για να δώσει τις εξετάσεις του στο πανεπιστήμιο. Απορρίφθηκε, όμως, στη μετρική «μετά πολλών επαίνων», όπως έλεγε ο ίδιος ο Σουρής, από τον καθηγητή Σεμιτέλο, τον οποίο έκανε αργότερα πασίγνωστο στο Πανελλήνιο με τους σατιρικούς του στίχους. Τον Ιούνιο του 1884 ξανάβγαλε τον «Ρωμηό» και τον συνέχισε χωρίς διακοπή ως το 1918 για 36 χρόνια κυκλοφορώντας περισσότερα από 1.400 τεύχη. Την επανακυκλοφορία του «Ρωμηού» την αναγγέλλει γράφοντας:

*Λοιπόν και πάλιν, Έλληνες, αρχίζομε σαν πρώτα,
πάλι «Ρωμηός» και ξάπλωμα, πάλι ζωή και κότα!..*

Ο «Ρωμηός» αγαπήθηκε πολύ από τον λαό και διαβαζόταν πολύ. Ο Φασουλής και ο Περικλέτος («ο καθένας νέτος σκέτος»), οι δύο λαϊκοί τύποι που δημιούργησε, σχολίαζαν με εύθυμη διάθεση και πνευματώδη δηκτικότητα τα σπουδαιότερα γεγονότα της εβδομάδας. Οι δυο ήρωές του εκπροσωπούσαν την κοινή γνώμη και το αναγνωστικό κοινό του Ρωμηού χαιρόταν το κέφι, την εξυπνάδα και τον πατριωτισμό τους.

Ο Φασουλής είναι αντιφατικός, ενθουσιώδης, εγωιστής, επιπόλαιος, πολυπράγμων, αδιάφορος, αλλά και έξυπνος, κοροϊδευτής των πάντων, άξιος να κάνει ο ίδιος αυτά που κατηγορεί. Ο Περικλέτος, πιο αισιόδοξος αλλά και πιο πρακτικός, μιλάει πολύ λιγότερο από τον Φασουλή και χρησιμεύει κυρίως για να κρατάει την ισορροπία του διαλόγου, ο οποίος όμως τις περισσότερες φορές καταλήγει στην απώλεια της ψυχραιμίας του Περικλέτου και στον ξυλοδαρμό του Φασουλή.

«Δυστυχία σου Ελλάς,
με τα τέκνα που γεννάς!

Ω Ελλάς, ηρώων χώρα,
τι γαιδάρους βγάζεις τώρα...»

Δυστυχία σου Ελλάς, με τα τέκνα που γεννάς!

Ω Ελλάς, ηρώων χώρα, τι γαιδάρους βγάζεις τώρα...

Τα θέματα της σάτιρας του Σουρή ήταν εκτός από πολιτικά και κοινωνικά.

*Σαν πρωτογνωριστήκανε,
τι ερωτικό καμίνι!
Μιλούσε κείνος τρυφερά
και άκουγεν εκείνη.*

*Και σαν αρραβωνιάστηκαν,
τι γλύκα η κάθε φράση!
Μιλούσε κείνη κι άκουγε
εκείνος εν εκστάσει.*

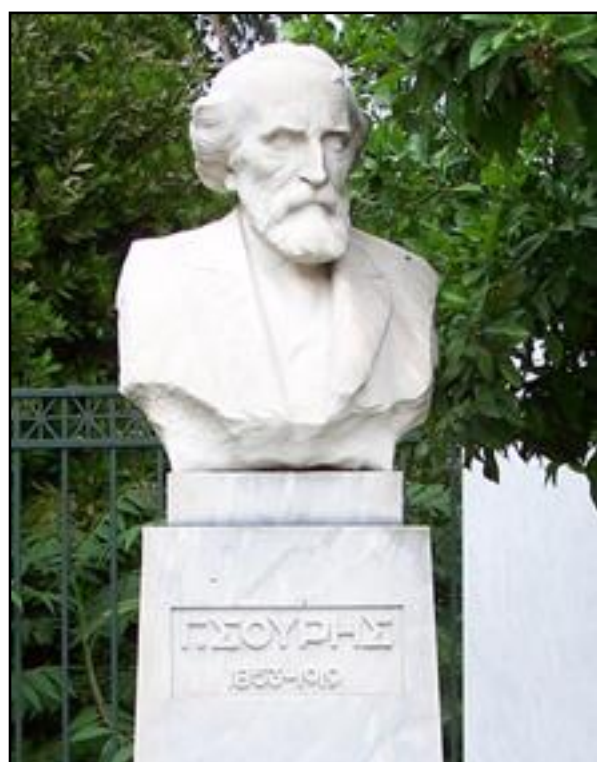
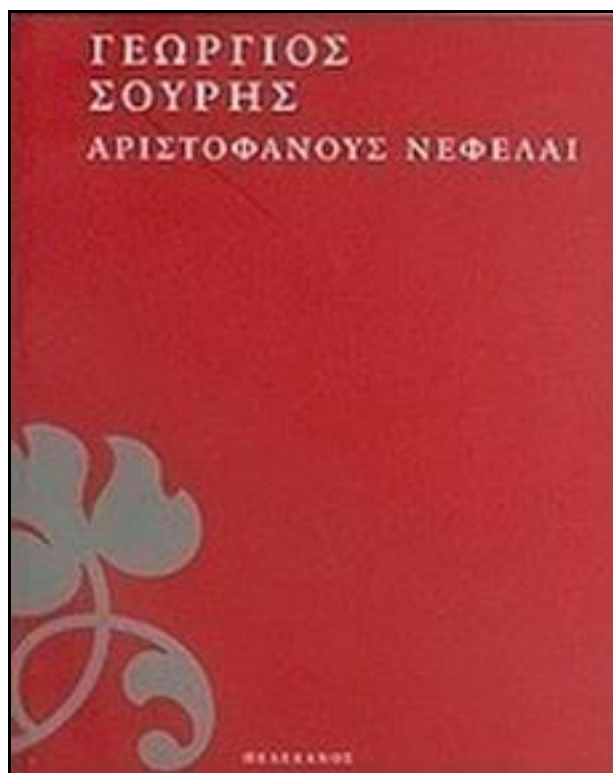
*Μ' αφότου παντρευτήκανε,
ω βάσανα κι ω πόνοι!
Μιλούνε και οι δυο μαζί
κι ακούνε οι γειτόνοι...*

Το 1897 ο Σουρής διώχθηκε ποινικά, για το ποίημά του «Ο Φασουλής συνομιλεί με την κυρίαν Φασουλήν». Η Εισαγγελία Αθηνών εξέδωσε ένταλμα σύλληψης του ποιητή και ένταλμα κατάσχεσης του συγκεκριμένου τεύχους, θεωρώντας ότι περιείχε υβριστικούς υπαινιγμούς για τον θεσμό της Βασιλείας γενικά, και της Βασίλισσας Όλγας (συζύγου του βασιλιά Γεώργιου) ιδιαίτερα. Οι επίμαχοι στίχοι, που ενόχλησαν τους δικαστικούς λειτουργούς ήταν οι εξής:

*Κυρά Γιώργαινα γυρίστρα, κυρά Γιώργαινα μπεκρού,
θα γενείς πομπή του κόσμου του μεγάλου και μικρού,
κυρά Γιώργαινα να λείψουν τα μεθύσια τα πολλά,
κυρά Γιώργαινα σου λέω δεν στεκόμαστε καλά...*

Σε αυτούς γινόταν, υποτίθεται, αναφορά στη φημολογούμενη αγάπη της Βασίλισσας στο αλκοόλ. Του απαγγέλθηκε κατηγορία «επί εξυβρίσει του ιερού προσώπου της Βασιλίσσης» και κάθισε στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Αθώωθηκε όμως καθώς στην απολογία του είπε πως σατίριζε τη γυναίκα του. Ο Σουρής είχε επίσης διωχτεί το 1896 όταν σατίρισε τον βασιλιά Γεώργιο με αφορμή το ταξίδι του στο Παρίσι και τη γνωριμία του με τη Σάρα Μπερνάρ.

Το 1900 στο Δημοτικό Θέατρο των Αθηνών, παρουσιάστηκαν με επιτυχία οι «Νεφέλες» του Αριστοφάνους, σε έμμετρη απόδοσή του. Έγραψε και αρκετές έμμετρες κωμωδίες, οι οποίες καυτηρίαζαν τα κακώς κείμενα της εποχής.

Ο Γεώργιος Σουρής πέθανε στο εξοχικό του στο Νέο Φάληρο στις 26 Αυγούστου 1919, σε ηλικία 66 ετών. Το πένθος για τον χαμό του ήταν πανελλήνιο και η κηδεία του έγινε δημοσία δαπάνη με τιμές στρατηγού. Μεταθανάτια του απονεμήθηκε το παράσημο του Ανώτατου Ταξιάρχη του Σωτήρος για τις υπηρεσίες του προς την πατρίδα. Το 1932 στήθηκε η προτομή του στον κήπο του Ζαπείου.

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ

Ο Νίκος Σκαλκώτας (1904 - 1949) ήταν Έλληνας συνθέτης της σύγχρονης κλασικής μουσικής. Κορυφαίος Έλληνας μουσουργός, με πρωτότυπο έργο και διεθνή απήχηση. Η πιο γνωστή σύνθεσή του είναι οι «36 ελληνικοί χοροί για Ορχήστρα».

Ο Νίκος Σκαλκώτας γεννήθηκε στη Χαλκίδα στις 21 Μαρτίου 1904. Καταγόταν από την Τήνο και προερχόταν από οικογένεια μουσικών. Από την ηλικία των πέντε ετών άρχισε να μαθαίνει βιολί με τον θείο του και το 1910 η οικογένειά του μετακόμισε στην Αθήνα για να του προσφέρει την ευκαιρία καλύτερης μουσικής μόρφωσης.

Γράφηκε στο Ωδείο Αθηνών και το 1918 αποφοίτησε με την ανώτατη διάκριση («Χρυσό Μετάλλιο») για την ερμηνεία του στο «Κοντσέρτο για βιολί» του Μπετόβεν. Τα επόμενα χρόνια έπαιζε βιολί σε διάφορες εκδηλώσεις, ενώ ποιήματά του δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό «Νουμάς».

Το 1921 παίρνει υποτροφία από το Ίδρυμα Αβέρωφ για ανώτερες σπουδές βιολιού στο Βερολίνο. Γρήγορα, όμως, θα προσανατολιστεί στη σύνθεση, με δασκάλους τον Κουρτ Βάιλ, και τον Άρνολντ Σένμπεργκ, ο οποίος τον εκτιμούσε ιδιαίτερα. Μαζί του έμεινε ως το 1931, χάρη σε νέα υποτροφία που του πρόσφερε ο Εμμανουήλ Μπενάκης. Παράλληλα έπαιζε βιολί σε ελαφρές ορχήστρες για να συμπληρώνει το εισόδημά του.

**Άρνολντ
Σένμπεργκ**

Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Βερολίνο έγραψε πάνω από 70 έργα, τα περισσότερα από τα οποία χάθηκαν. Παρά την εκτίμηση που έτρεφε στον Σένμπεργκ, δεν ακολούθησε τυφλά το δωδεκαφθογγικό σύστημα του δασκάλου του, αλλά ανέπτυξε μια δική του απόλυτα πρωτότυπη παραλλαγή. Το 1931, μια έντονη συναισθηματική κρίση προκάλεσε τη διακοπή της σχέσης του με τη Γερμανίδα σύντροφό του, τη βιολονίστρια Ματίλντε Τέμκο, με την οποία είχε κάνει δύο παιδιά, την Άρτεμη και ένα βρέφος που, όμως, πέθανε μετά τη γέννα.

Εκείνη την περίοδο γράφει τους περίφημους 36 Ελληνικούς Χορούς για ορχήστρα.

Τον Μάιο του 1933 επέστρεψε στην Ελλάδα, τον ίδιο μήνα που ο δάσκαλός του Άρνολντ Σένμπεργκ έπαιρνε τον δρόμο της εξορίας για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής μη αντέχοντας την καταπίεση των Ναζί. Από την πρώτη στιγμή που πάτησε το πόδι του στην πατρίδα αντιμετώπισε τον φθόνο και την καχυποψία του μουσικού κυκλώματος, παρότι ήταν γνωστή η αξία του. Στα μουσικά πράγματα της χώρας κυριαρχούσαν άνθρωποι συντηρητικών αντιλήψεων, που σχετίζονταν με τη λεγόμενη «Εθνική Σχολή» και δεν μπορούσαν ή δεν ήθελαν να κατανοήσουν τις νέες μουσικές προτάσεις του Σκαλκώτα. Ισχυριζόντουσαν ότι έγραφε ακαταλαβίστικη μουσική, που ήταν αντίθετη με τους κανόνες που διδάσκονταν στα ωδεία και διέδιδαν πως ήταν τρελός.

Όλες οι πόρτες ήταν κλειστές για τον Σκαλκώτα. Για να ζήσει καταδέχεται να παίξει βιολί σε ένα από τα τελευταία αναλόγια της Κρατικής Ορχήστρας και αργότερα στις Ορχήστρες της Λυρικής και της Ραδιοφωνίας, παρά την αναμφισβήτητη αξία του ως βιολονίστα. Ως αντίδοτο άρχισε να συνθέτει πυρετωδώς: Από το 1935 και ως το 1945 είχε γράψει πάνω από 100 έργα. Κλεισμένος στον δικό του κόσμο και αποκομμένος εντελώς από τις ευρωπαϊκές τάσεις ανέπτυξε ένα δικό του, εντελώς προσωπικό ύφος. Εκείνη την περίοδο γράφει και το λαϊκό μπαλέτο «Η θάλασσα».

Το 1946 παντρεύτηκε την πιανίστρια Μαρία Παγκαλή κι έναν χρόνο αργότερα ήρθε στη ζωή ο γιος τους Αλέκος, που διακρίθηκε ως ζωγράφος. Ακολούθησε μια νέα περίοδος δημιουργικής σιωπής, αλλά από το 1949 άρχισε να συνθέτει με τους παλιούς του ρυθμούς νέα έργα και να ενορχηστρώνει παλιότερα. Αλλά πέθανε στις 20 Σεπτεμβρίου 1949, σε ηλικία 45 χρόνων, από επιπλοκές που προκάλεσε μια κήλη του που την είχε αμελήσει. Δύο μέρες αργότερα γεννήθηκε ο δεύτερος γιος του, Νίκος, γνωστός ως πρωταθλητής Ελλάδας στο σκάκι.

Σήμερα, ο Νίκος Σκαλκώτας θεωρείται ένας από τους σημαντικούς συνθέτες του 20ού αιώνα. Ο Βρετανός μουσικολόγος και κριτικός Χανς Κέλερ σε ένα κείμενό του αναφέρει ως κορυφαίους συνθέτες του 20ού αιώνα τα τέσσερα «Σ»: Σένμπεργκ, Στραβίνσκι, Σκαλκώτας και Σοστακόβιτς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Ο Γεώργιος Βιζυηνός (1849 - 1896) ήταν Έλληνας πεζογράφος, ποιητής και λόγιος. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της ελληνικής λογοτεχνίας. Το πραγματικό του επώνυμο ήταν Σύρμας.

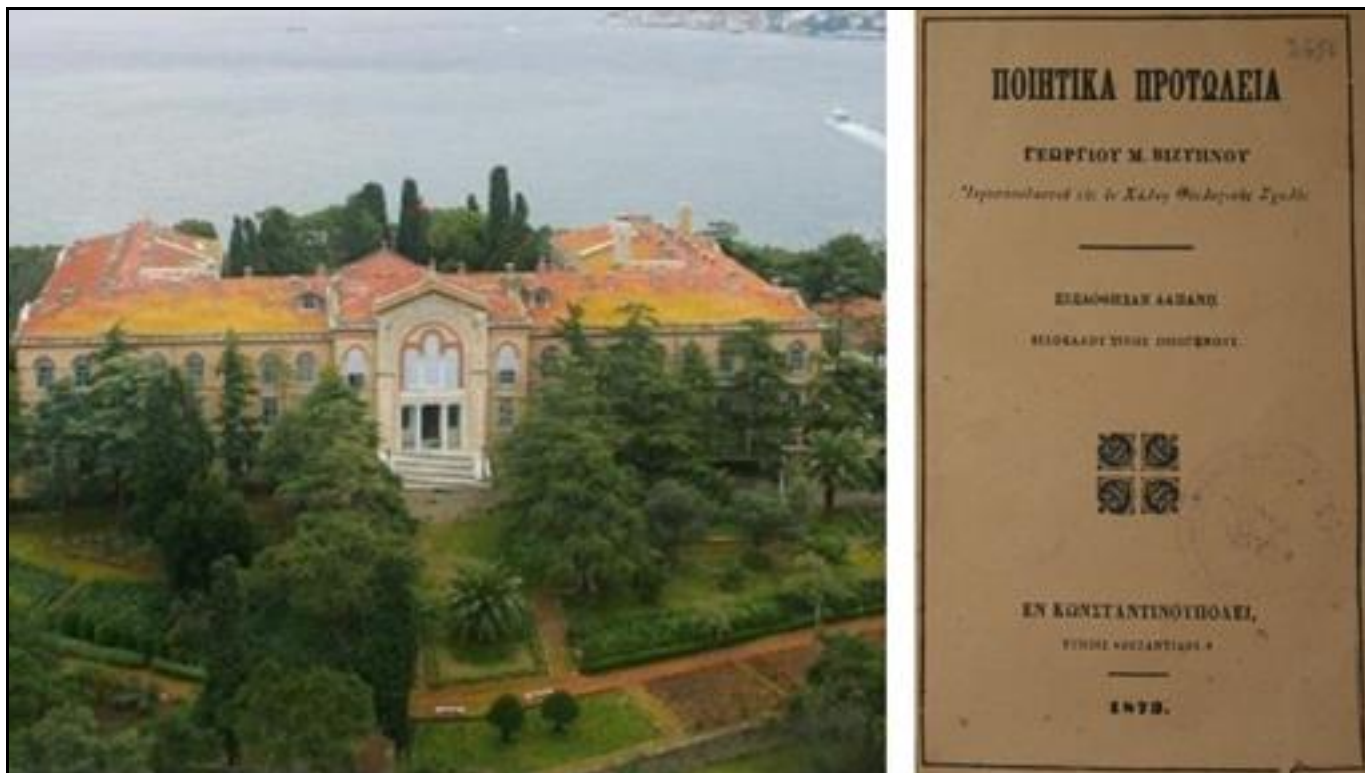
Γεννήθηκε στις 8 Μαρτίου 1849 στη Βιζύη της Ανατολικής Θράκης. Ήταν γιος πολύ φτωχής οικογένειας. Ο πατέρας του, Μιχαήλος Σύρμας, δούλευε στα καμίνια του ασβέστη. Αργότερα έγινε παραματευτής και πέθανε από τύφο το 1854 αφήνοντας τον Γεώργιο ορφανό σε ηλικία 5 ετών. Είχε τέσσερα αδέρφια: τον Μιχαήλο, τον Χρηστάκη για τον οποίο μιλά στο διήγημά του «Ποίος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου», την Άννα που πέθανε με τις συνθήκες που περιγράφει

στο «Αμάρτημα της μητρός μου» και την Αννιώ που πήρε το όνομα της αδελφής της, αλλά πέθανε κι αυτή μικρή.

Σε ηλικία 10 ετών οι παππούδες του τον στέλνουν στην Κωνσταντινούπολη κοντά σε ένα θείο του για να μάθει ραπτική. Μετά όμως από 2-3 χρόνια πεθαίνει ο θείος του κι εγκαταλείπει τη ραπτική, επιστρέφοντας στο σχολείο προστατευόμενος από τον Κύπριο έμπορο Γιάγκο Γεωργιάδη. Παραμένει στην Πόλη μέχρι τον Ιούλιο του 1868, οπότε πηγαίνει στην Κύπρο προστατευόμενος του Αρχιεπισκόπου Κύπρου και ζει εκεί για τέσσερα χρόνια. Διαμένει στην Αρχιεπισκοπή, φορά ράσα και γίνεται ιεροψάλτης. Ερωτεύεται όμως παράφορα τη νεαρή Ελένη Φυσεντζίδα και της γράφει ερωτικά ποιήματα, “παράπτωμα” για το οποίο τιμωρείται.

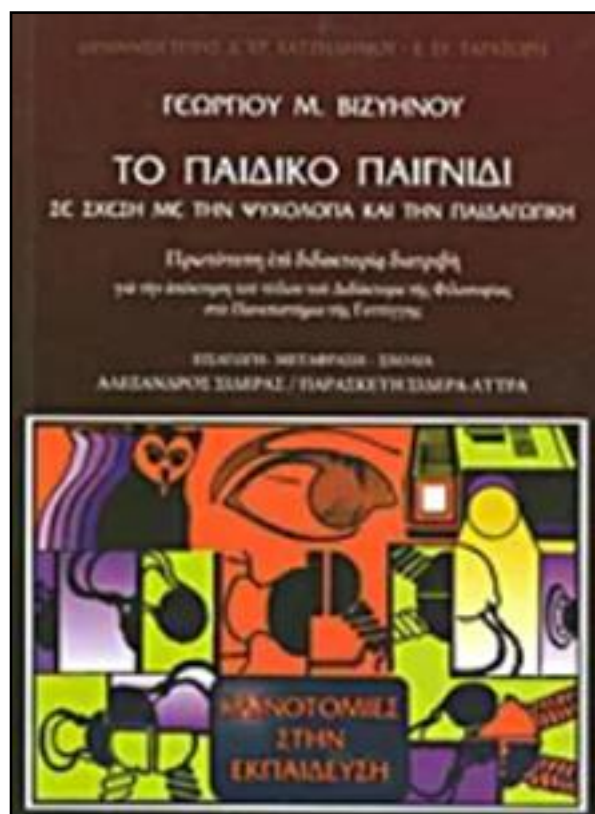
Το 1872 ο Βιζυηνός επιστρέφει στην Κωνσταντινούπολη, βγάζει τα ράσα, θέλει να συνεχίσει τις σπουδές του αλλά δεν έχει χρήματα. Ο Γεώργιος Χασιώτης, διευθυντής του Ελληνικού Λυκείου, μεσολαβεί να γραφεί ιεροσπουδαστής στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης, χωρίς όμως την υποχρέωση να γίνει ιερέας ή να φορά ράσα. Το 1873 δημοσιεύει και την πρώτη του ποιητική συλλογή (Ποιητικά Πρωτόλεια). Μεταξύ των καθηγητών του αναφέρεται και ο ποιητής Ηλίας Τανταλίδης, ο οποίος διέκρινε στον Βιζυηνό στοιχεία ιδιαίτερου ταλέντου και ευφυίας, ώστε τον σύστησε στη σύζυγο του Ανδρέα Συγγρού και στον πλούσιο τραπεζίτη και εθνικό ευεργέτη Γεώργιο Ζαρίφη.

Το 1874 έρχεται στην Αθήνα και το επικό ποίημά του «Κόδρος» βραβεύεται στον Βουτσιναίο Ποιητικό Διαγωνισμό. Στην Αθήνα συμμετέχει μαζί με τον συμφοιτητή του

Νικόλαο Πολίτη στο φοιτητικό κίνημα που διεκδικεί καλύτερες φοιτητικές συνθήκες, δράση για την οποία συλλαμβάνονται και κρατούνται σε αστυνομικό τμήμα.

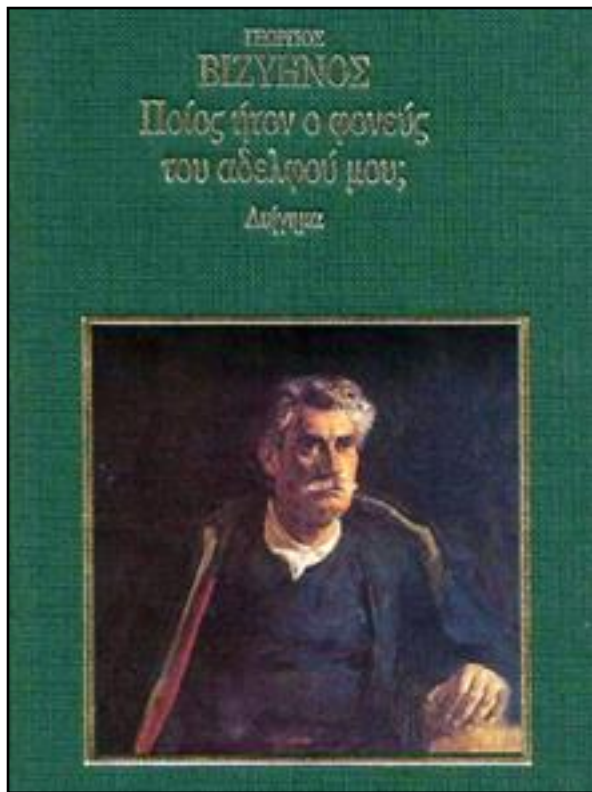
Την ίδια χρονιά γράφεται στη Φιλοσοφική Σχολή Αθηνών, αλλά απογοητευμένος από την ποιότητα σπουδών, μαθαίνει γερμανικά και με δαπάνες του Γεωργίου Ζαρίφη πηγαίνει στη Γερμανία, όπου το διάστημα 1875-1878 σπουδάζει φιλολογία και φιλοσοφία στο περίφημο πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν.

Το 1876 η επόμενη ποιητική συλλογή του «Άραις μάραις κουκουνάραις» (που μετονομάστηκε σε «Βοσπορίδες Αύραι») στέλνεται στην Αθήνα και βραβεύεται στον Βουτσιναίο Διαγωνισμό. Το 1881 τυπώνεται στη Λειψία η διδακτορική του διατριβή με τίτλο «Το παιδικό παιχνίδι από άποψη ψυχολογική και παιδαγωγική». Στη Γερμανία υπήρξε μαθητής του θεμελιωτή της Πειραματικής Ψυχολογίας Βίλχελμ Βουντ. Η ψυχογραφική ανάλυση των ηρώων του είναι εκείνη στην οποία προπάντων οφείλει την πρωτοποριακή θέση που κατέχει στα νεοελληνικά γράμματα. Το 1882 ο Βιζυηνός επισκέπτεται το Παρίσι, όπου γνωρίζει τον Δημήτριο Βικέλα και ένα χρόνο μετά επισκέπτεται το Λονδίνο.

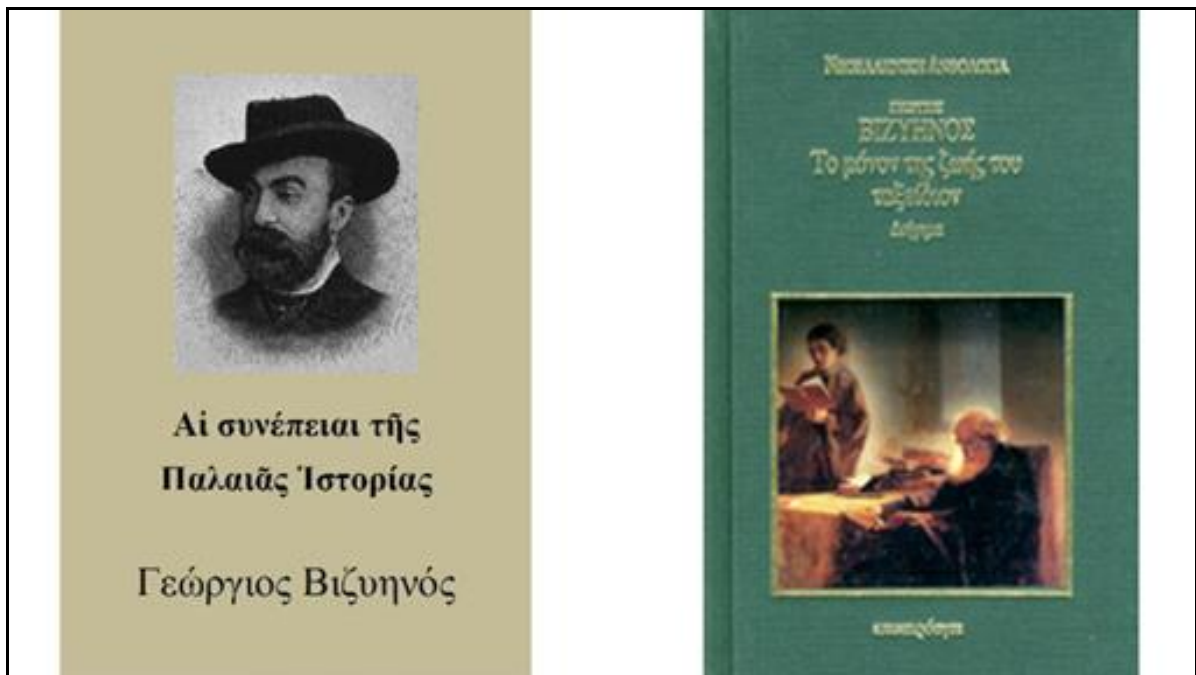

Το 1883, μετά από προτροπή του Δημήτριου Βικέλλα συγγράφει και δημοσιεύει στην Εστία το πρώτο μεγάλο διήγημά του, «Το αμάρτημα της μητρός μου». Η ιστορία είναι γραμμένη σε πρώτο πρόσωπο. Πρόκειται για αυτοβιογραφικό οικογενειακό δράμα και τα κύρια πρόσωπα είναι δύο, ο αφηγητής και η μητέρα του. Ο χώρος που εκτυλίσσεται είναι η Βιζύη, ενώ τα γεγονότα συνέβησαν κατά την παιδική ηλικία του συγγραφέα.

Ο Βικέλλας συνεχίζει να τον προτρέπει να γράψει. Έτσι δημοσιεύεται επίσης το αριστούργημά του «Ποίος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου». Είναι και αυτό ένα αυτοβιογραφικό έργο. Ο αναγνώστης παρακολουθεί την εξέλιξη μιας μυστηριώδους ιστορίας, όπου η μητέρα του αφηγητή αγνοεί τον φονιά του γιου της και τον αναζητά εναγωνίως, τη στιγμή που ο προστατευόμενός της Τούρκος (ο δράστης) δεν γνωρίζει ότι είναι αυτός που –άθελά του– έχει σκοτώσει τον γιο της ευεργέτιδάς του. Γράφοντας σε καθαρεύουσα διανθισμένη με ζωντανούς διαλόγους στη δημοτική και φωτίζοντας με ανθρωπιά και ευαισθησία τον εσωτερικό κόσμο των ηρώων του, τα διηγήματά του εγκαινίασαν το ψυχογραφικό είδος στη νεοελληνική λογοτεχνία.

Παράλληλα δημοσιεύονται τα διηγήματά του «Αι συνέπειαι της παλαιάς ιστορίας» και «Το μόνον της ζωής του ταξείδιον». Για να βιοποριστεί αρχίζει να ασχολείται με ένα μεταλλείο στο θρακικό χωριό Σαμάκοβο που ήταν μια αποτυχημένη μεταλλευτική επιχείρηση. Το 1890 γίνεται καθηγητής ρυθμικής και δραματολογίας στο Ωδείο Αθηνών. Εκεί γνώρισε τη 14χρονη μαθήτριά του Μπετίνα Φραβασίλη, την οποία ερωτεύθηκε και ήθελε να της γράφει συνέχεια ποιήματα.

Την ίδια εποχή αρχίζουν να τον ταλαιπωρούν πόνοι από νόσημα του μυελού των οστών. Όλες οι θεραπείες αποδεικνύονται ανεπαρκείς. Το 1892 το νόσημα εξελίσσεται σε φρενική νόσο και καταλήγει έγκλειστος στις 14 Απριλίου 1892 στο Δρομοκαΐτειο Ψυχιατρείο. Εκεί ζει βυθισμένος σε ουτοπικές εμμονές του για την εκμετάλλευση του μεταλλείου στην πατρίδα του και στο παραληρηματικό πάθος του για τη νεαρή Μπετίνα Φραβασίλη, την οποία επιθυμούσε να παντρευτεί.

«Μοσκόβ-Σελήμ» είναι το τελευταίο διήγημα του Γεωργίου Βιζυηνού. Ο ίδιος το έγραψε όσο ήταν έγκλειστος στο ψυχιατρείο. Το διήγημα μιλάει για τη ζωή του Τούρκου αδικημένου Σελήμ.

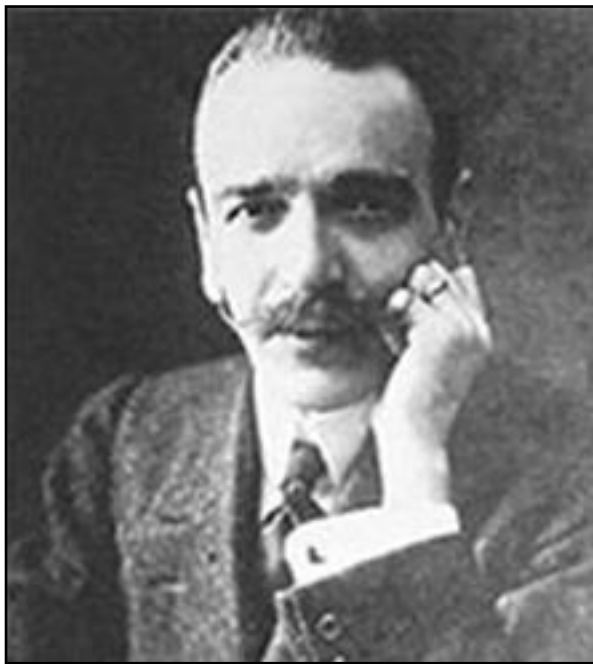
Ο Βιζυηνός ύστερα από τέσσερα χρόνια εγκλεισμού στο ψυχιατρείο, πεθαίνει στις 15 Απριλίου 1896, σε ηλικία 47 ετών. Τον έθαψαν οι φίλοι του σε τάφο που παραχώρησε ο Δήμος Αθηναίων κοντά σε έναν μαντρότοιχο του νεκροταφείου και ο Παλαμάς είπε: «Κι αντηχούνε στη μαύρη σιγή τα πικρά, τα πικρά μου τραγούδια».

Τι απέγινε η Μπετίνα Φραβασίλη που την είχε ερωτευθεί ο Βιζυηνός; Πεντέμισι μήνες μετά τον θάνατο του Βιζυηνού παντρεύτηκε έναν δικηγόρο και τέσσερις μέρες μετά τον γάμο της, σε ηλικία μόλις 20 ετών, άφησε την τελευταία της πνοή εξαιτίας της ασθένειας που είχε από διαβήτη.

Το μνημείο του Βιζυηνού στη Θεσσαλονίκη.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

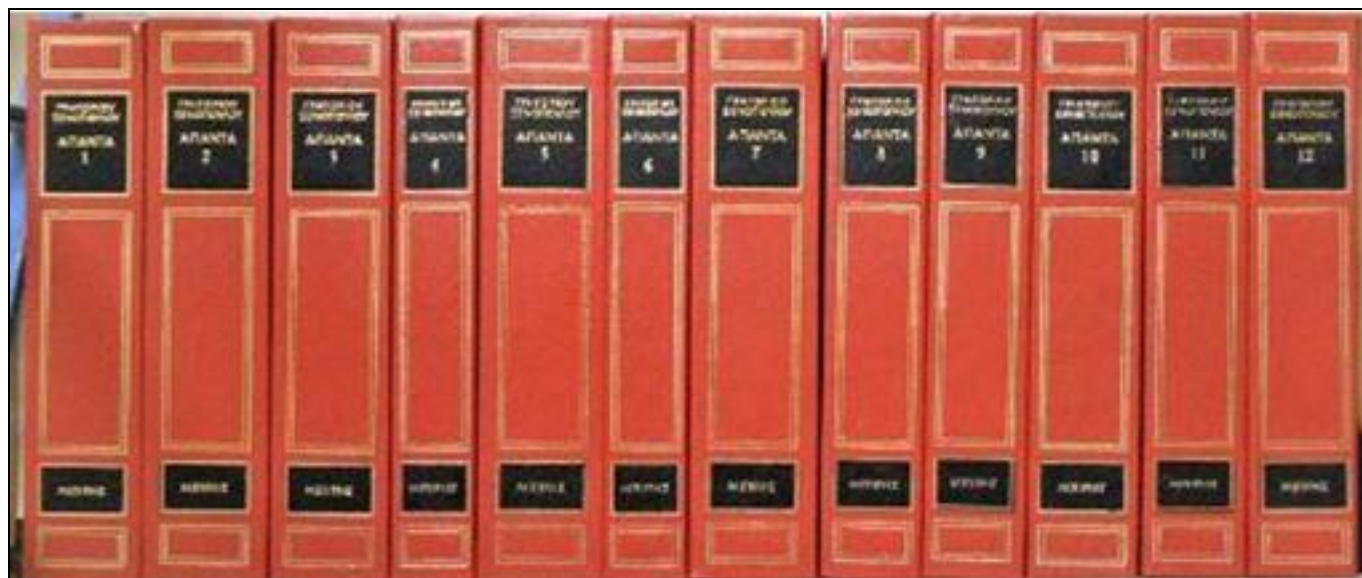
Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος (1867 - 1951) ήταν Ζακυνθινός μυθιστοριογράφος και συγγραφέας θεατρικών έργων. Έγραψε με την ίδια επιτυχία και δράματα και κωμωδίες κυρίως με θέμα τον έρωτα. Τα έργα του είναι ηθογραφίες που αναδεικνύουν τη ζωή μιας εποχής ή μιας τοπικής κοινωνίας. Ήταν αρχισυντάκτης στο περιοδικό «Η Διάπλασις των Παίδων». Ήταν διευθυντής του περιοδικού «Νέα Εστία». Μαζί με τους Παλαμά, Σικελιανό και Καζαντζάκη ίδρυσε την Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών, της οποίας ήταν και πρώτος πρόεδρος.

Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη στις 9 Δεκεμβρίου 1867. Ήταν γιος του Διονύσιου Ξενόπουλου που ασχολείτο με το εμπόριο, με καταγωγή από τη Ζάκυνθο, και της Ευθαλίας Θωμά, μιας αρκετά καλλιεργημένης γυναίκας. Το 1868, έντεκα μήνες μετά τη γέννησή του, η οικογένεια Ξενόπουλου εγκαταστάθηκε στη Ζάκυνθο, όπου ο Γρηγόριος μεγάλωσε και τέλειωσε τις γυμνασιακές του σπουδές.

**Το Μουσείο
του
Ξενόπουλου
στη
Ζάκυνθο**

Το 1883 γράφηκε στη Φυσικομαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά στα χρόνια της φοίτησής του παρακολουθούσε περισσότερο τα μαθήματα της Φιλοσοφικής Σχολής, ενώ παράλληλα μάθαινε ξένες γλώσσες και διάβαζε λογοτεχνικά βιβλία. Τις σπουδές του δεν τις ολοκλήρωσε ποτέ: από το πρώτο ήδη έτος είχε αρχίσει την ενασχόληση με τη λογοτεχνία, η οποία ήταν και η μοναδική πηγή εσόδων του. Το 1885 είναι η χρονιά που εισέρχεται στον λογοτεχνικό στίβο. Θα ακολουθήσουν αλλεπάλληλες σειρές από διηγήματα, νουβέλες, μυθιστορήματα και θεατρικά έργα, που δημοσιεύτηκαν είτε σε περιοδικά και εφημερίδες, είτε σε αυτοτελείς εκδόσεις.

Γρηγορίου Ξενόπουλου Άπαντα

Από το 1892 εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα και το 1894 παντρεύτηκε την Ευφροσύνη Διογενίδη. Το ζευγάρι χώρισε ενάμιση χρόνο μετά, ενώ είχαν ήδη αποκτήσει μια κόρη και ο Ξενόπουλος παντρεύτηκε ξανά το 1901 τη Χριστίνα Κανελλοπούλου με την οποία απέκτησε άλλες δύο κόρες.

Το 1879 ο Νικόλαος Παπαδόπουλος άρχισε να εκδίδει το νεανικό περιοδικό «Η Διάπλασις των Παίδων». Από το 1896 και για σχεδόν μισό αιώνα (από το 1896 ως το 1945) ο Ξενόπουλος υπήρξε ο αρχισυντάκτης και διευθυντής αυτού του νεανικού περιοδικού. Χιλιάδες ελληνόπουλα όλα αυτά τα χρόνια γνώρισαν και αγάπησαν τον Ξενόπουλο από τις υποτιθέμενες επιστολές του προς το περιοδικό, που τις δημοσίευε με το ψευδώνυμο «Φαίδων».

Το 1905 δημοσίευσε το μυθιστόρημά του «Ο Κόκκινος Βράχος», που αφηγείται την τραγική ιστορία της Φωτεινής Σάντρη, η οποία ερωτεύεται τον πρώτο της εξάδελφο και αυτοκτονεί, όταν αυτός παντρεύεται μια άλλη. Το μυθιστόρημα μεταπλάστηκε σε θεατρικό έργο με τον τίτλο «Φωτεινή Σάντρη» και ανέβηκε το 1908 από τον θίασο της Κυβέλης. Ήταν η πρώτη μεγάλη θεατρική επιτυχία του Ξενόπουλου.

Πολλά από τα θεατρικά του έργα, που βασίζονταν σε προγενέστερα έργα του, ήταν πολύ δημοφιλή και παραστάθηκαν τόσο από το Εθνικό Θέατρο όσο και από θιάσους του ελεύθερου θεάτρου, όπως της Μαρίκας Κοτοπούλη, της Κυβέλης και του Αιμίλιου Βεάκη. Από τα πιο γνωστά είναι «Το μυστικό της κοντέσσας Βαλέραινας» (το 1904), «Στέλλα Βιολάντη» (το 1909), «Το Φιόρο του Λεβάντε» (το 1914) και «Οι Φοιτηταί» (το 1919).

Από το 1901 ως το 1912 ο Ξενόπουλος δημοσίευε στο περιοδικό «Παναθήναια» λογοτεχνικά έργα και μελέτες. Στις 30 Νοεμβρίου 1903 στο περιοδικό «Παναθήναια» σύστησε στο ελληνικό κοινό τον ποιητή Κωνσταντίνο Καβάφη. Από το 1913 ως το 1930 συνεργάστηκε με την εφημερίδα «Έθνος» γράφοντας μυθιστορήματα σε συνέχειες. Από το 1930 ως το 1945 τα μυθιστορήματά του δημοσιεύονταν κυρίως στην εφημερίδα «Αθηναϊκά Νέα».

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑΣ

Ο Νικηφόρος Λύτρας (1832 - 1904) ήταν ένας από τους μεγαλύτερους Έλληνες ζωγράφους και δασκάλους της ζωγραφικής κατά τον 19ο αιώνα. Θεωρείται από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της Σχολής του Μονάχου και πρωτοπόρος στη διαμόρφωση της διδασκαλίας των Καλών Τεχνών στην Ελλάδα.

Ο Νικηφόρος Λύτρας, που γεννήθηκε στην Τήνο, ήταν γιος του Αντώνιου Λύτρα, ενός λαϊκού μαρμαρογλύπτη, ο οποίος περιπλανήθηκε σε όλες τις μεγάλες πόλεις των Βαλκανίων αναζητώντας την τύχη του και τελικά κατέληξε στην Τήνο. Ο πατέρας μετέδωσε στον γιο του τη

μεγάλη αγάπη του προς την καλλιτεχνία και ο Νικηφόρος Λύτρας από μικρή ηλικία είχε εκπλήξει με το πλούσιο ταλέντο του όσους έτυχε να τον γνωρίσουν.

**Νικηφόρου Λύτρα:
Ο μικρός ζωγράφος**

Το 1850, σε ηλικία δεκαοκτώ ετών, πήγε στην Αθήνα μαζί με τον πατέρα του και γράφηκε στη Σχολή Ωραίων Τεχνών (η μετέπειτα Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών). Το 1860, με υποτροφία του βασιλιά Όθωνα, πήγε στο Μόναχο για να σπουδάσει στη Βασιλική Ακαδημία των Καλών Τεχνών και έτσι βρέθηκε στην καρδιά της ευρωπαϊκής καλλιτεχνι-

κής ζωής. Το 1862, με την έξωση του βασιλιά Όθωνα, το ελληνικό κράτος διέκοψε την υποτροφία που του χορηγούσε, αλλά ο εύπορος βαρόνος Σιμών Σίνας, πρέσβης της Ελλάδας στη Βιέννη, ανέλαβε τα έξοδα των σπουδών του.

Το καλοκαίρι του 1865, λίγο πριν αναχωρήσει για την Ελλάδα, συνάντησε τον φίλο του Νικόλαο Γύζη, που μόλις είχε φθάσει στο Μόναχο για να σπουδάσει και αυτός. Μαζί με τον Γύζη επισκέφθηκαν εκθέσεις και μουσεία και πήγαν για λίγες μέρες στις εξοχές του Μόναχου, σε γραφικά χωριά της Βαυαρίας. Την περίοδο που ήταν στο Μόναχο, ο Λύτρας ασχολήθηκε με τη λεγόμενη «ιστορική ζωγραφική» με θέματα παρμένα από την ελληνική μυθολογία και την ελληνική ιστορία.

**Ο Πατριάρχης
Γρηγόριος Ε΄
συρόμενος
στην αγχόνη**

Με την επιστροφή του στην Αθήνα, ο Λύτρας διορίστηκε καθηγητής στη Σχολή Ωραίων Τεχνών, στην έδρα της Ζωγραφικής, την οποία κατείχε για 38 χρόνια διδάσκοντας με υποδειγματική ευσυνειδησία και ζήλο.

**Τα
κάλαντα
(1873)**

Το 1873 μαζί με τον Γύζη, έκανε ένα τρίμηνο ταξίδι στη Σμύρνη και τη Μικρά Ασία.

**Η
κλεμμένη**

Τον επόμενο χρόνο πήγε πάλι στο Μόναχο και επέστρεψε στην Αθήνα τον Απρίλιο του 1875. Τον Σεπτέμβριο του 1876, μαζί με τον Γύζη πάλι, αναχώρησε για το Μόναχο και το Παρίσι. Ο Λύτρας με τα ταξίδια του στο Μόναχο ανανεώνει τη σχέση του με τη δυτικοευρωπαϊκή τέχνη.

Το 1879 επισκέφθηκε την Αίγυπτο και τον χειμώνα του ίδιου έτους παντρεύτηκε την Ειρήνη Κυριακίδη, κόρη εμπόρου από τη Σμύρνη. Τον επόμενο χρόνο γεννήθηκε το πρώτο από τα έξι παιδιά τους. Ακολουθούν τέσσερις ακόμα γιοι και μια κόρη. Ο γιος του Νικόλαος έγινε κι αυτός ζωγράφος με πλούσιο και πολύ σημαντικό έργο.

Από το 1880 η φήμη του είναι πια εδραιωμένη. Ακολουθούν σειρά διεθνών και πανελλήνιων εκθέσεων, όπως και μετάλλια. Μάλιστα, το 1903 παρασημοφορήθηκε με τον Χρυσό Σταυρό του Σωτήρος.

**Η πυρπόληση
της τουρκικής ναυαρχίδας
από τον Κανάρη**

Πέθανε σε ηλικία 72 ετών στις 13 Ιουνίου 1904, μετά από σύντομη ασθένεια που μάλλον οφειλόταν σε δηλητηρίαση από τις χημικές ουσίες των χρωμάτων.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ
ΛΥΤΡΑΣ
ΖΩΓΡΑΦΟΣ
1832-1904
ΕΚ ΠΥΡΡΟΥ
ΤΗΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης (1851 - 1911) είναι ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες λογοτέχνες, γνωστός και ως «ο άγιος των ελληνικών γραμμάτων». Έγραψε κυρίως διηγήματα, τα οποία κατέχουν σημαντική θέση στη νεοελληνική λογοτεχνία. Ήταν επίσης ποιητής, δημοσιογράφος και μεταφραστής.

Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης γεννήθηκε στη Σκιάθο στις 4 Μαρτίου 1851. Ήταν ένα από τα εννιά παιδιά του δάσκαλου και ιερέα Αδαμάντιου Εμμανουήλ και της Γκιουλώς. Έτσι ο νεαρός Αλέξανδρος μεγάλωσε μέσα σ' ένα κλίμα γεμάτο ευλάβεια και θρησκευτικότητα. Έμαθε τα πρώτα γράμματα στην πατρίδα του και στη Σκόπελο, φοίτησε κατόπιν στο γυμνάσιο της Χαλκίδας και

ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στην Αθήνα με χίλιες δυο στερήσεις. Το 1874 γράφηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου ήταν συμφοιτητής με τον Γεώργιο Βιζυηνό, αλλά δεν πήρε το δίπλωμά του.

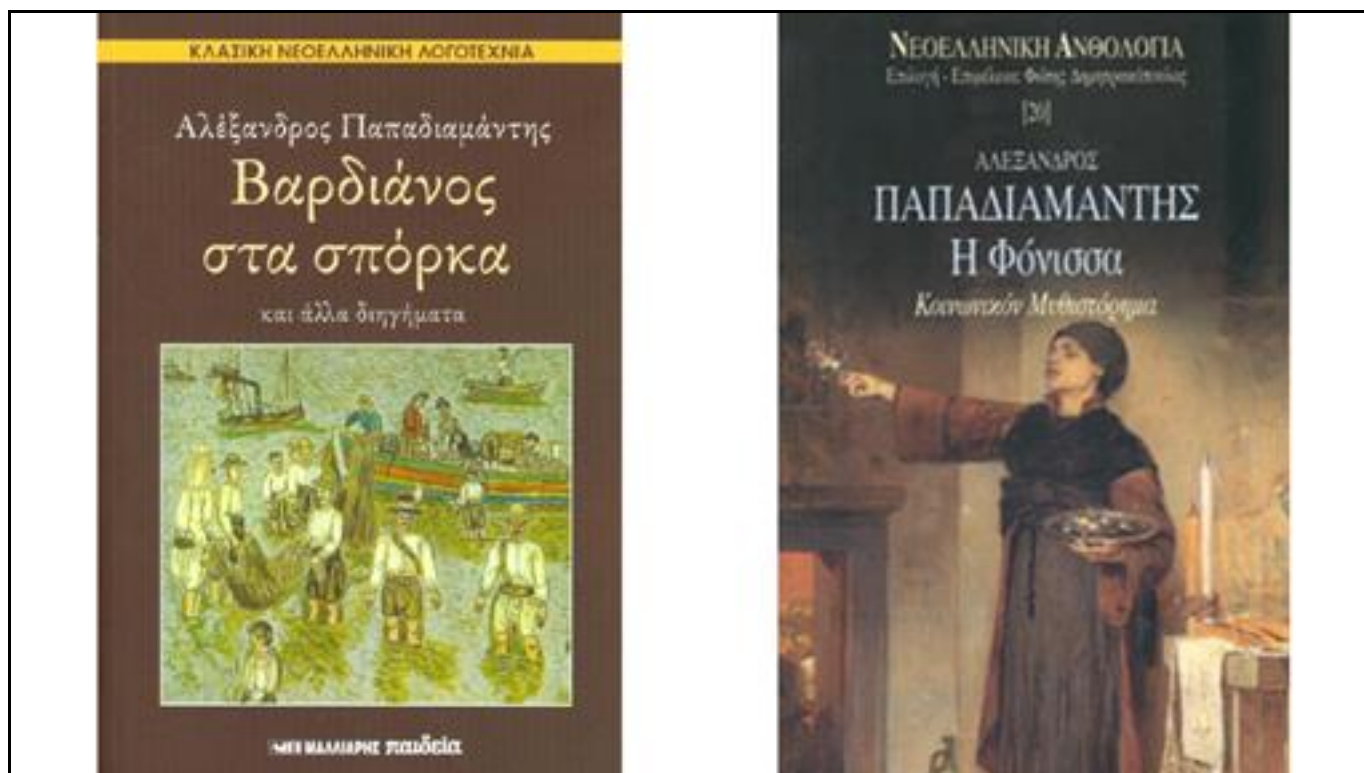
Σχέδιο
του
μικρού
Αλέξανδρου

Από τη στιγμή που γράφηκε στο Πανεπιστήμιο άρχισε να δημοσιογραφεί και να κάνει μεταφράσεις. Δημοσίευε ιδίως μεταφράσεις λογοτεχνικών έργων από τα αγγλικά και γαλλικά – γλώσσες που τις έμαθε μόνος του. Παράλληλα, άρχισε και το καθαυτό λογοτεχνικό του έργο. Τα πρώτα χρόνια καταγίνεται με ιστορικά μυθιστορήματα: «Μετανάστis (το 1880), «Οι Έμποροι των Εθνών» (το 1883) ...

... Και «Η Γυφτοπούλα» (το 1884).

Γρήγορα, όμως, βρήκε τον δικό του δρόμο και στράφηκε προς το διήγημα. Από το 1885 και ύστερα ασχολείται αποκλειστικά με αυτό το είδος. Γράφει μικρά και μεγάλα διηγήματα (νουβέλες): Ανάμεσα στις νουβέλες του είναι ο «Βαρδιάνος στα σπόρκα» (το 1893) και «Η Φόνισσα» (το 1903).

Μεταξύ των πολλών διηγημάτων του είναι τα «Χριστουγεννιάτικα διηγήματα», τα «Πρωτοχρονιάτικα διηγήματα» ...

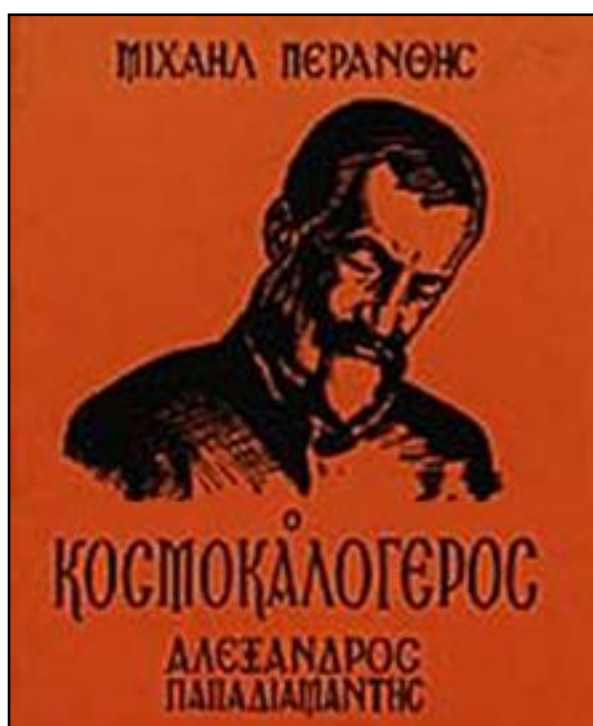

... και τα «Πασχαλινά διηγήματα».

Ενώ κέρδιζε αρκετά και από τις -περιζήτητες- συνεργασίες του με εφημερίδες και περιοδικά, η οικονομική του κατάσταση στάθηκε πάντα η αδύνατη πλευρά του. Ήταν σπάταλος και ανοργάνωτος όσον αφορά τη διαχείριση των χρημάτων του. Όταν έπαιρνε τον μισθό του, πλήρωνε τα χρέη του στην ταβέρνα του Καχριμάνη στου Ψυρρή (όπου έτρωγε είκοσι εφτά ολόκληρα χρόνια), έδινε το νοίκι, έστελνε στη Σκιάθο, μοίραζε στους φτωχούς, σπαταλούσε χωρίς σκέψη για την αυριανή μέρα. Κι έτσι έμενε πάντα φτωχός και στενοχωρημένος, χωρίς να μπορεί να αγοράσει ακόμη και τα στοιχειώδη, ακόμα και ρούχα. Η εντατική εργασία, το ξενύχτι και προπάντων το ποτό, που σιγά-σιγά του έγινε πάθος κατέστρεψαν την υγεία του.

**Η ταβέρνα
όπου έτρωγε
όπως είναι
σήμερα**

Γενικά στη ζωή του φαινόταν απλησίαστος, του άρεσε η μοναξιά και η απομόνωση και δεν έπιανε εύκολα φιλίες. Αυτός ο περίεργος και απόκοσμος τρόπος ζωής, με την παράλληλη προσήλωσή του στην Ορθόδοξη Εκκλησία και τη λειτουργική της παράδοση, τον έκανε να μοιάζει με κοσμοκαλόγερο. Συνήθιζε να ψάλλει στον Ι. Ναό του Αγίου Ελισσαίου ως δεξιός ψάλτης, ενώ στον ίδιο ναό έψαλλε ως αριστερός ψάλτης ο ξάδελφός του και συγγραφέας Αλέξανδρος Μωραϊτίδης.

Το 1908 έφυγε από την Αθήνα για το νησί του, τη Σκιάθο. Εκεί εξακολούθησε να κάνει τις μεταφράσεις που του έστελνε ο Γιάννης Βλαχογιάννης για να έχει κάποιον πόρο ζωής, μα ύστερα από λίγο τα χέρια του πρήστηκαν και του ήταν δύσκολο να γράφει. Το ημερήσιο πρόγραμμά του περιλάμβανε πολύ πρωινό ξύπνημα, μια βόλτα στην ακρογιαλιά και ύστερα εκκλησία. Μαζεύοντας τα ιστορικά του νησιού και τα παλιά χρονικά συνέθεσε τα τελευταία του διηγήματα.

Ο Παπαδιαμάντης πέθανε 60 χρόνων στις 3 Ιανουαρίου 1911, ύστερα από επιδείνωση της υγείας του. Η κηδεία του έγινε μέσα στο πένθος όλων των απλών ανθρώπων του νησιού. Με την είδηση του θανάτου του το πένθος έγινε πανελλήνιο. Έγιναν επίσημα μνημόσυνα στην Αθήνα, στην Κωνσταντινούπολη, στην Αλεξάνδρεια και αλλού. Το 1924, ο Ελευθερουδάκης εξέδωσε τα Άπαντά του με αρκετά ανέκδοτα διηγήματα.

**Το Μνημείο
για τον Παπαδιαμάντη
στη Σκιάθο**

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Ο Θεόφραστος Σακελλαρίδης (1883 - 1950) ήταν Έλληνας συνθέτης, διευθυντής ορχήστρας και ένας από τους πρωτεργάτες της Ελληνικής Οπερέτας, με καταγωγή από το Λιτόχωρο της Μακεδονίας. Ήταν ο δημιουργός μιας σειράς τραγουδιών που απέδωσε η Σοφία Βέμπο στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και χαρακτηρίζονται από τα ιδιαίτερα έντονα πατριωτικά στοιχεία τους.

Ο Θεόφραστος Σακελλαρίδης γεννήθηκε στην Αθήνα στις 7 Σεπτεμβρίου του 1883. Ο πατέρας του Ιωάννης Σακελλαρίδης, που είχε γεννηθεί στο Λιτόχωρο Πιερίας, ήταν διαπρεπής μουσικοδιδάσκαλος, μεταρρυθμιστής της βυζαντινής μουσικής, ιεροψάλτης, φιλόλογος και μελουργός,

ενώ η μητέρα του συνθέτη καταγόταν από την Ύδρα.

Σπούδασε στην Αθήνα, στη Γερμανία και στην Ιταλία. Στα τέλη του 1902 έδωσε, μαζί με τον πατέρα του και τον αδελφό του Άρη, που ήταν βαρύτονος, επιτυχημένες συναυλίες με δικές του συνθέσεις και εναρμονισμένα ελληνικά δημοτικά τραγούδια στο Βασιλικό Ωδείο του Μονάχου και στο μέγαρο της βαρόνης Αμελίας φον Πέρφαλλ, μπροστά σε πλήθος πριγκίπων και αριστοκρατών.

Το 1903 έγραψε την πρώτη του όπερα «Ο Υμέναιος» σε κείμενο του Ιωάννη Φραγκιά. Η σκηνή του μελοδραματικού ειδυλλίου συμβαίνει στην Ελευσίνα κατά τη μυθολογική εποχή της Ελλάδας.

Το 1904 είχε συνθέσει το μπαλέτο «Υπό τον ουρανόν της Ελλάδος». Την ίδια χρονιά συνέθεσε και τη μουσική για τις «Εκκλησιάζουσες» του Αριστοφάνη (σε μετάφραση του Δημητρακόπουλου) που παρουσιάστηκαν στη Νέα Σκηνή του Χρηστομάνου. Επίσης, από το 1907 ως το 1913, διασκεύαζε ξένη μουσική για τις επιθεωρήσεις «Τα Παναθήναια».

Μεγάλη επιτυχία γνώρισε η όπερα «Περουζέ», που πρωτοπαίχτηκε το 1911 στο θέατρο Ολύμπια (στη συνέχεια «Εθνική Λυρική Σκηνή») με πρωταγωνίστρια τη μεσόφωνο Ρεβέκα στον ρόλο της τσιγγάνας Περουζέ. Οι παραστάσεις συνεχίστηκαν για δύο χρόνια. Από το συγκεκριμένο έργο προέρχεται η γνωστή άρια «Νεράιδα του γιαλού» και το ντουέτο «Πιο θερμά».

Το 1908 γράφει την πρώτη ελληνική οπερέτα, το «Σία κι αράξαμε», που ανεβάστηκε το 1909.

Από το 1914, που παρουσιάστηκε η οπερέτα «Στα Παραπήγματα», η οποία ήταν η πρώτη του μεγάλη επιτυχία στην οπερέτα, γράφει ως το θάνατό του γύρω στις 80 οπερέτες (ή και μουσικές κωμωδίες) κυρίως τρίπρακτες, πολλές σε δικό του λιμπρέτο.

Εξαιρετική επιτυχία σημείωσε «Ο Βαφτιστικός», ο οποίος εξακολουθεί να παίζεται τακτικά μέχρι

και σήμερα. Πρωτοανέβηκε το 1918 από τον θίασο Παπαϊωάννου και θεωρείται ως μία από τις πιο κοσμαγάπητες ελληνικές οπερέτες. Το εμβατήριο «Ψηλά στο μέτωπο» τραγουδήθηκε πολύ και από τους στρατιώτες του '40. Ο «Βαφτιστικός» έγινε και ταινία το 1952 από τη Μαρία Πλυτά, με πρωταγωνιστές τον Αλέκο Αλεξανδράκη (η φωνή του, βέβαια, ήταν ντουμπλαρισμένη από τον τενόρο Πέτρο Επιτροπάκη), την Ανθή Ζαχαράτου και τον Μίμη Φωτόπουλο.

Το 1920 ανέβηκε η οπερέτα του Θεόφραστου Σακελλαρίδη «Θέλω να ιδώ τον Πάπα!» που αποτέλεσε μεγάλη επιτυχία, όταν πρωτοανέβηκε και είχε μια σκανδαλώδη διαδρομή. Το ομότιτλο τραγούδι ξεχώρισε από την παράσταση και έγινε το σουξέ της χρονιάς. Προκάλεσε, όμως, την αντίδραση της Καθολικής Εκκλησίας, η οποία διαμαρτυρήθηκε για τη διακωμώδηση του προκαθημένου της. Και σαν να μην έφτανε αυτό, το ομότιτλο τραγούδι έγινε αφορμή ενός φόνου μπροστά από την Καθολική Εκκλησία του Πειραιά τον Δεκέμβριο του 1921. Εξαιτίας του γεγονότος αυτού, τα επόμενα χρόνια το έργο παίχτηκε με άλλους τίτλους, όπως «Νυφικό κρεβάτι» ή «Ταξίδι του μέλιτος».

Την περίοδο 1937-1945 γράφει μουσική για επιθεωρήσεις του Αλέκου Σακελλάριου και του Δημήτρη Γιαννουκάκη, όπως «Μπράβο Κολονέλλο» (το 1940), «Φινίτο λα μούζικα» (το 1941) κλπ.

Τα πατριωτικά τραγούδια που ερμήνευσε η Σοφία Βέμπο το 1940 «Βάζει ο Ντούτσε τη Στολή του», «Το τραγούδι του Μωριά» και η «Χωριάτα», όπως και το «Ντούτσε-Ντούτσε» που ερμήνευσε ο Νίκος Γούναρης είναι δικές του μουσικές συνθέσεις.

Αν και επί 50 περίπου χρόνια διασκέδασε ολόκληρες γενιές με τη δροσερότητα, το γέλιο, την αισιοδοξία και την ηρεμία που χάριζε η τέχνη του, εντούτοις έφυγε από τη ζωή πικραμένος και πάμπτωχος στις 2 Ιανουαρίου 1950 από καρκίνο του ήπατος και κηδεύτηκε δημοσία δαπάνη. Στα τέλη της ζωής του υποχρεωνόταν να παίζει πιάνο σε λαϊκά θέατρα και στα αναψυκτήρια της εποχής για να εξασφαλίζει τον επιούσιο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο Γιάννης Ψυχάρης (1854 - 1929) ήταν Έλληνας γλωσσολόγος και λογοτέχνης, καθηγητής της ελληνικής γλώσσας στο Παρίσι, γνωστός για τον ρόλο του στο κίνημα του δημοτικισμού και τον αγώνα του για την καθιέρωση της δημοτικής ως επίσημης γλώσσας του ελληνικού κράτους. Σημαντικότατο έργο του το πεζογράφημα «Το ταξίδι μου», γραμμένο με ιδιαίτερη προσοχή με τους μέχρι τότε αδημοσίευτους κανόνες της δημοτικής γλώσσας, το οποίο έλαβε ευρύτατη δημοσιότητα, αλλά και αρνητική κριτική από τους υποστηρικτές της καθαρεύουσας.

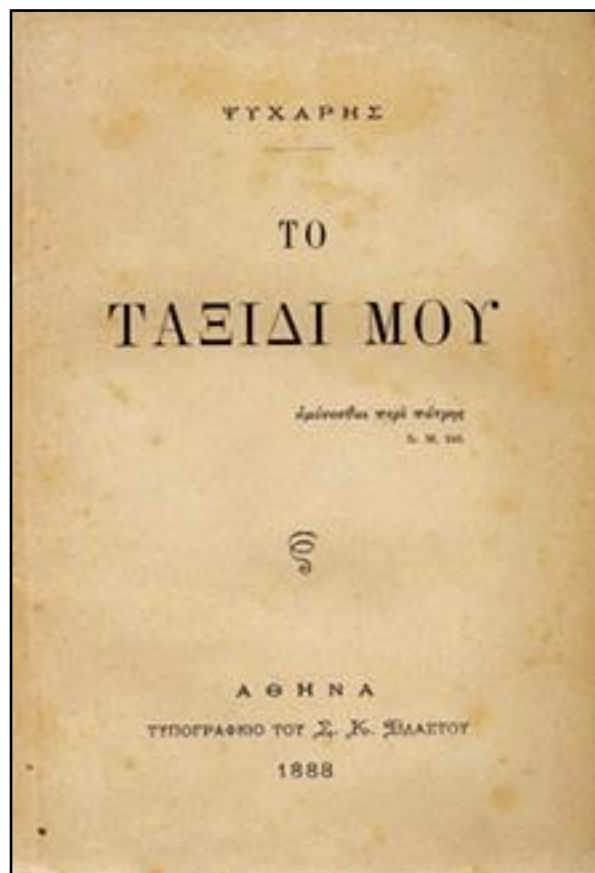
Ο Γιάννης Ψυχάρης γεννήθηκε στις 15 Μαΐου του 1854 στην Οδησό της Ρωσίας (στη σημερινή Ουκρανία). Γιος του εμποροτραπεζίτη Νικόλαου Ψυχάρη από τη Χίο και της Φροσύνης.

Η μητέρα του πέθανε όταν ο Γιάννης ήταν μόλις 18 μηνών και ο πατέρας του δεν ξαναπαντρεύτηκε. Μετά τον θάνατο της μητέρας του, τη φροντίδα του ανέλαβε η γιαγιά του. Ανατράφηκε και μεγάλωσε στην Κωνσταντινούπολη. Με τον πατέρα του μιλούσε συχνά Γαλλικά, ενώ η μητρική του γλώσσα ήταν τα Ρώσικα. Από τα 15 του χρόνια και έπειτα πήγε στη Μασσαλία. Εκεί έμεινε μαζί με κάποιο θείο του, μέχρι να ολοκληρώσει τη φοίτησή του στο Γυμνάσιο.

Το 1871, μετά τον Γαλλογερμανικό πόλεμο, πήγε στη Βόννη για να σπουδάσει Νομικά. Τις σπουδές στη νομική, δεν τις ολοκλήρωσε ποτέ. Στη συνέχεια σπούδασε φιλοσοφία και γλωσσολογία, καθώς και Λατινική και Γαλλική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης στο Παρίσι. Σπούδασε επίσης γερμανική φιλολογία, καθώς και μεσαιωνική και νεοελληνική φιλολογία στο πανεπιστήμιο της Βόννης στη Γερμανία.

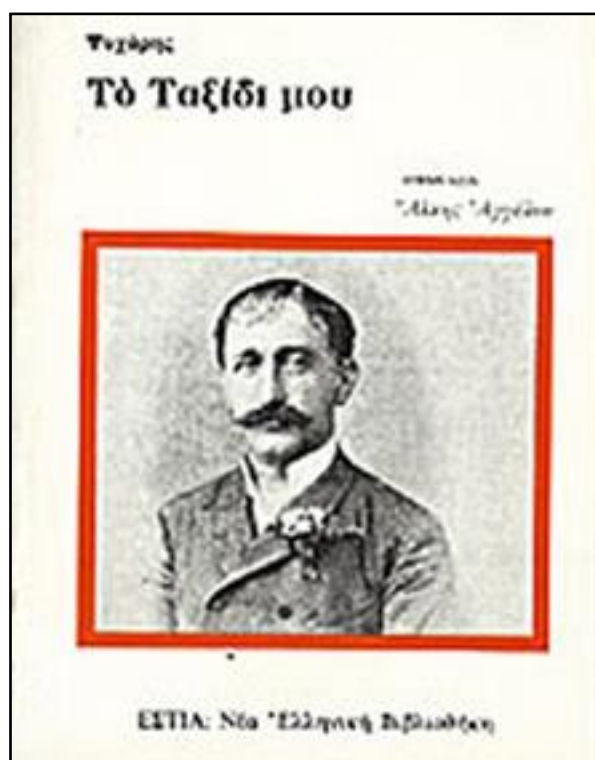

Το 1884 έγινε υφηγητής της Μεσαιωνικής και Νεοελληνικής Φιλολογίας στην Πρακτική Σχολή Ανωτέρων Σπουδών του Παρισιού. Το 1886 ο Ψυχάρης ταξιδεύει στην Ελλάδα, τόσο την ελεύθερη, όσο και τη σκλαβωμένη από τους Τούρκους και εμπνέεται από τις εμπειρίες που απέκτησε γράφοντας το 1888 το πεζογράφημα «Το ταξίδι μου», ένα έργο σταθμό στην προσπάθεια των δημοτικιστών.

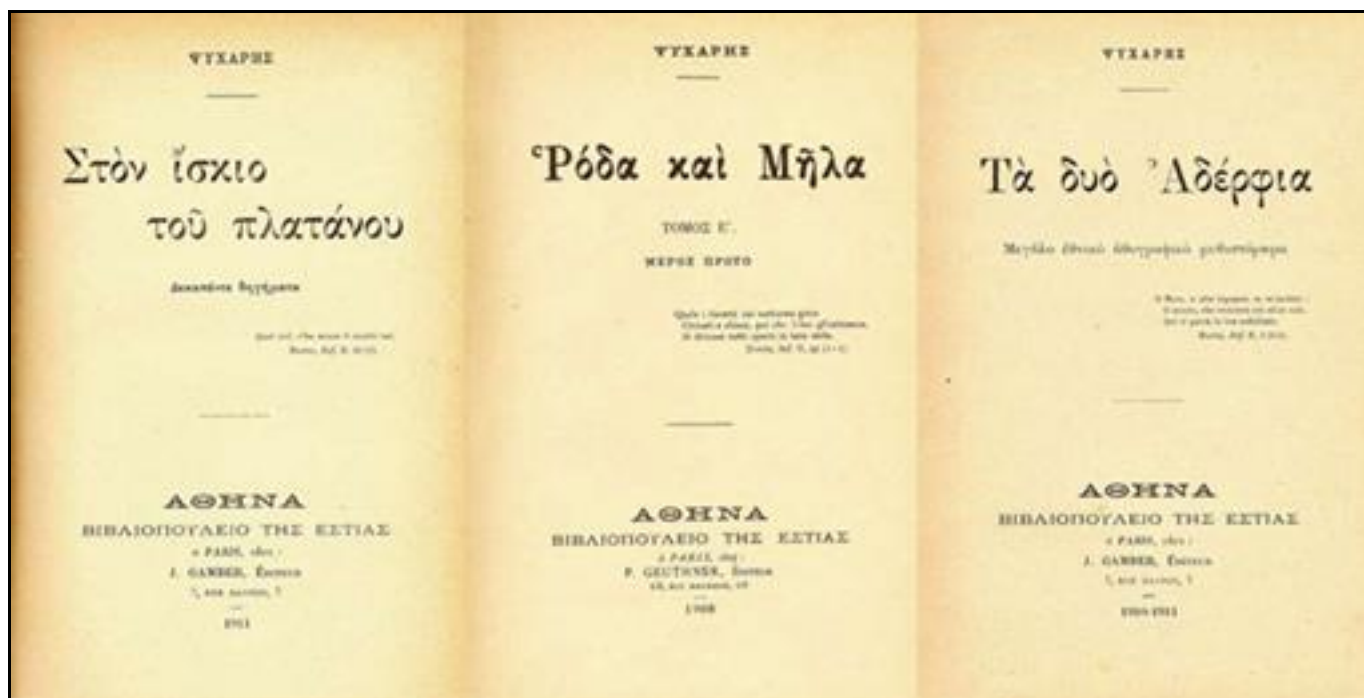
Το έργο αυτό είναι το πρώτο ελληνικό πεζογράφημα που γράφηκε με όλους τους κανόνες της νεοελληνικής γραμματικής. Ο Ψυχάρης είχε μελετήσει την γλώσσα του λαού, τα τραγούδια, τους μύθους και τις παραδόσεις του και αποτύπωσε με σαφήνεια το σύστημα που λειτουργεί η λαϊκή μας γλώσσα.

Το συγκεκριμένο έργο πήρε ιδιαίτερα αρνητικές κριτικές από τους υπερασπιστές της καθαρεύουσας και γενικά των συντηρητικών κύκλων. Ανάμεσα σε άλλους ο Γεώργιος Χατζιδάκις, ο Άγγελος Βλάχος και ο Κωνσταντίνος Κόντος. Ενώ θετική αποδοχή είχε από λογοτέχνες και διανοούμενους όπως οι Ιάκωβος Πολυλάς, Αργύρης Εφταλιώτης, Αλέξανδρος Πάλλης και Αλέξανδρος Δελμούζος.

Επανερχόμενος στο Παρίσι έγινε καθηγητής της έδρας της νεοελληνικής γλώσσας στη Σχολή Ανώτερων Σπουδών. Το 1904 διαδέχθηκε τον καθηγητή του Εμίλ Λεγκράν στη Διεύθυνση της Σχολής Ανατολικών Γλωσσών όπου και δίδασκε μέχρι τον θάνατό του.

Ο Γιάννης Ψυχάρης είχε πλούσιο συγγραφικό έργο. Έγραψε ποιήματα, διηγήματα, μυθιστορήματα, θεατρικά έργα και δοκίμια πάνω στο γλωσσικό ζήτημα της νεοελληνικής γλώσσας, που ήταν και η σημαντικότερη προσφορά του στην ελληνική γλώσσα. Μετά από «Το ταξίδι μου», δημοσίευσε μια σειρά από διηγήματα και μυθιστορήματα και 6 τόμους με αναμνήσεις, κριτικές και επιστημονικές μελέτες, κάτω από τον γενικό τίτλο «Ρόδα και μήλα».

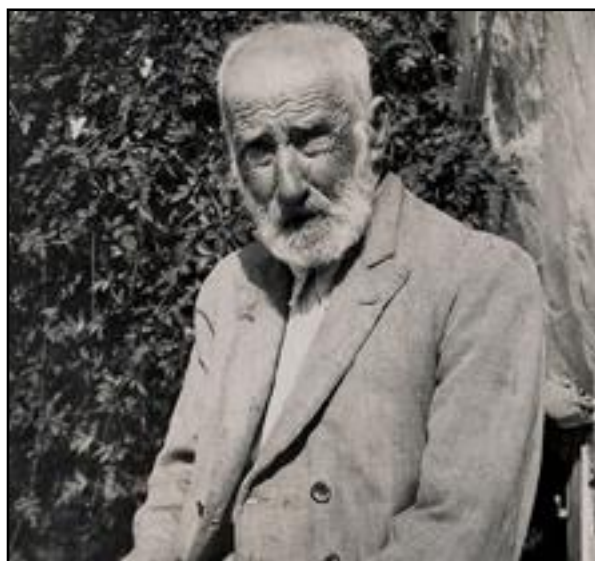

Ο Ψυχάρης έκανε δύο γάμους. Ο πρώτος του γάμος ήταν με τη Νοεμί Ρενάν (στην εικόνα), κόρη του Γάλλου φιλόσοφου Ερνέστ Ρενάν, με την οποία απέκτησε αρκετά παιδιά. Παντρεύτηκαν το 1882 και χώρισαν το 1913. Ο ένας γιος τους σκοτώθηκε στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο πολεμώντας με τον γαλλικό στρατό. Ο δεύτερος γάμος του ήταν με την Ιρένε Μπομ.

Ο Γιάννης Ψυχάρης πέθανε 75 χρόνων το 1929 ύστερα από μακροχρόνια ασθένεια, γιατί ήταν διαβητικός. Αν και ο ίδιος έζησε και έδρασε στο εξωτερικό, είχε ζητήσει να ταφεί στο όμορφο νησί της καταγωγής του, τη Χίο.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ ΧΑΛΕΠΑΣ

Ο Γιαννούλης Χαλεπάς (1851 - 1938) ήταν ο πιο διακεκριμένος γλύπτης της νεότερης Ελλάδας, με μυθιστορηματική ζωή ανάμεσα στην τρέλα και στον θρίαμβο.

Ο Γιαννούλης Χαλεπάς γεννήθηκε στις 24 Αυγούστου 1851 στον Πύργο, ένα χωριό της Τήνου. Πατέρας του ήταν ο Ιωάννης Χαλεπάς, σημαντικός μαρμαρογλύπτης με παραρτήματα στο Βουκουρέστι, τη Σμύρνη και τον Πειραιά. Μητέρα του ήταν η Ειρήνη Λαμπαδίτη. Ο Γιαννούλης, ο μεγαλύτερος από τα πέντε αδέρφια του, είχε έφεση στην μαρμαρογλυπτική και

βοηθούσε τον πατέρα του στα έργα που ετοίμαζε εκείνος για διάφορες εκκλησίες.

Το 1869 η οικογένεια αποφάσισε να εγκατασταθεί στην Αθήνα γιατί ο Γιαννούλης ήθελε να γίνει γλύπτης και έπρεπε να σπουδάσει στη Σχολή Ωραίων Τεχνών (μετέπειτα Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών). Αν και ο πατέρας του ήθελε ο γιος του να γίνει έμπορος δεν στάθηκε εμπόδιο στην επιθυμία του. Εξάλλου και ο ίδιος έβλεπε το ταλέντο του.

Το 1873 πήγε στο Μόναχο με υποτροφία τού «Πανελληνίου Ιδρύματος Ευαγγελιστρίας Τήνου», για να συνεχίσει τις σπουδές του στην Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Μόναχο, εξέθεσε τα έργα του «Το παραμύθι της Πεντάμορφης» και «Σάτυρος που παίζει με τον Έρωτα», για τα οποία και βραβεύτηκε.

Σάτυρος που παίζει
με τον Έρωτα

Το 1876 επέστρεψε στην Αθήνα, όπου άνοιξε δικό του εργαστήριο. Το 1877 άρχισε να δουλεύει το πιο διάσημο γλυπτό του, την «Κοιμωμένη» για τον τάφο της Σοφίας Αφεντάκη στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών.

Η «Κοιμωμένη» του Χαλεπά

Τον χειμώνα του 1877 προς 1878 ο Χαλεπάς υπέστη νευρικό κλονισμό. Χωρίς κανέναν προφανή λόγο, άρχισε να καταστρέφει έργα του, ενώ επιχείρησε κατ' επανάληψη να αυτοκτονήσει. Σήμερα γνωρίζουμε ότι τα αίτια της ψυχασθένειάς του ήταν η τελειομανία του, η υπερκόπωση από την αδιάκοπη εργασία και ένας ατυχής έρωτας για μια νεαρή συμπατριώτισσά του, που τη ζήτησε σε γάμο και οι γονείς της αρνήθηκαν να του τη δώσουν.

Καθώς η κατάστασή του χειροτέρευε συνεχώς, το 1888 οι γιατροί διέγνωσαν «άνοια» και οι δικοί του αποφάσισαν να τον κλείσουν στο Δημόσιο Ψυχιατρείο της Κέρκυρας. Στο Ψυχιατρείο ο Χαλεπάς αντιμετωπίστηκε με τον σκληρό τρόπο που αντιμετώπιζαν όλους τους ψυχασθενείς την εποχή εκείνη: Οι γιατροί και οι φύλακες είτε του απαγόρευαν να σχεδιάζει και να πλάθει, είτε του κατέστρεφαν οτιδήποτε εκείνος είχε δημιουργήσει και είχε κρύψει στη ντουλάπα του. Λέγεται πως από όσα προσπάθησε να δημιουργήσει μέσα στο Ψυχιατρείο ένα μόνον έργο σώθηκε, κλεμμένο από κάποιον φύλακα και παραπεταμένο στα υπόγεια του ιδρύματος, όπου ξαναβρέθηκε τυχαία το 1942.

Το 1901 πέθανε ο πατέρας του και έναν χρόνο μετά η μητέρα του πήγε στο Ψυχιατρείο για να τον πάρει πίσω μαζί της στον Πύργο της Τήνου. Στην Τήνο έζησε υπό την αυστηρή επιτήρηση της μητέρας του, η οποία πίστευε ότι ο γιος της τρελάθηκε από την τέχνη. Για τον λόγο αυτό, η μητέρα του δεν του επέτρεπε να ασχοληθεί ξανά με την γλυπτική, σε σημείο που αν εκείνος έφτιαχνε κάτι στοιχειώδες με κάρβουνο ή πηλό, εκείνη το κατέστρεφε.

Όταν πέθανε η μητέρα του, το 1916, ο Χαλεπάς είχε ξεκόψει παντελώς από την τέχνη του. Ζούσε πάμφτωχος βόσκοντας πρόβατα και φέροντας το βαρύ στίγμα του τρελού του χωριού. Βρήκε ωστόσο το κουράγιο και άρχισε ξανά να ασχολείται με τη γλυπτική. Τα μέσα που διέθετε ήταν παντελώς πρωτόγονα και το επαρχιακό περιβάλλον εχθρικό προς κάθε αλαφροϊσκιωτο, αλλά εκείνος με πείσμα άρχισε να δημιουργεί για να κερδίσει τον χαμένο χρόνο.

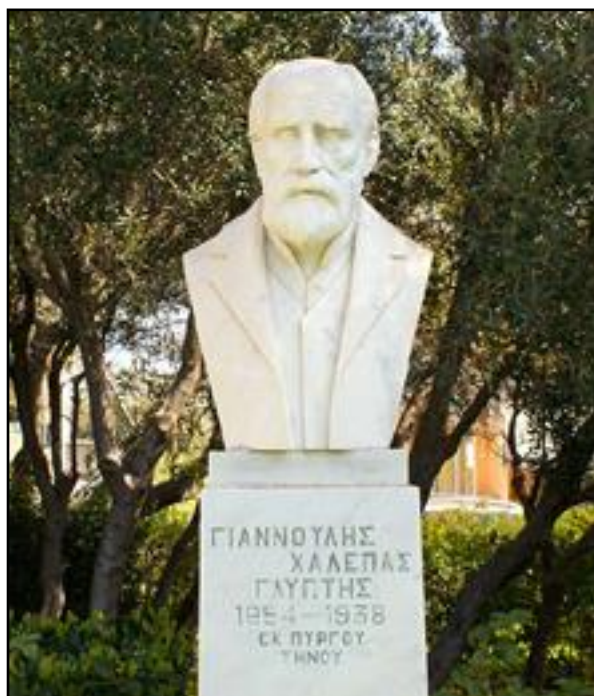
Το 1923, ο Θωμάς Θωμόπουλος, καθηγητής στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και θαυμαστής του Χαλεπά, αντέγραψε σε γύψο πολλά έργα του γλύπτη για να τα παρουσιάσει στην Ακαδημία Αθηνών το 1925. Η έκθεση αυτή είχε ως αποτέλεσμα να βραβευτεί ο γλύπτης το 1927 με το «Αριστείο των Τεχνών».

Το γνήσιο ταλέντο του αλλά και η φήμη του τρελού γλύπτη που ξαναβρήκε τα λογικά του τον καθιέρωσαν ως τον «Βαν Γκογκ» ή τον «Ροντέν» των νεωτεριστών καλλιτεχνών. Το 1928 πραγματοποιήθηκε δεύτερη έκθεση έργων του στο «Άσυλο Τέχνης».

Το 1930, με την επιμονή μιας ανεψιάς του, ο γλύπτης αποφάσισε να εγκατασταθεί στην Αθήνα. Έζησε τα τελευταία χρόνια της ζωής του κοντά στους δικούς του, πάντα δημιουργικός και «μέσα στην πανελλήνια δόξα».

Ο Γιαννούλης Χαλεπάς πέθανε στις 15 Σεπτεμβρίου 1938 στο σπίτι των ανιψιών του Βασίλη και Ειρήνης Χαλεπά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ο Γεώργιος Δροσίνης (1859 - 1951) ήταν Έλληνας ποιητής, πεζογράφος και δημοσιογράφος. Ήταν ένας από τους πρωτοπόρους της Νέας Αθηναϊκής Σχολής στην ποίηση και της ηθογραφίας στην πεζογραφία.

Γεννήθηκε στις 9 Δεκεμβρίου 1859 σε ένα αρχοντικό της Πλάκας στην Αθήνα από γονείς Μεσολογγίτες. Ήταν γιος του Χρήστου Δροσίνη, που εργαζόταν ως ανώτατος υπάλληλος στο Υπουργείο Οικονομικών και της Αμαλίας Πετροκόκκινου, της οποίας η οικογένεια είχε κατέβει στην Αθήνα με τον Καποδίστρια.

Παππούς του ήταν ο Γιώργης Καραγιώργης που σκοτώθηκε στην Έξοδο του Μεσολογγίου.

Μετά το γυμνάσιο άρχισε να σπουδάζει Νομικά στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών και μεταγράφηκε στη φιλοσοφική σχολή μετά από σύσταση του Νικόλαου Πολίτη. Το 1885 συνέχισε τις σπουδές του ως το 1888 στην Ιστορία των Καλών Τεχνών και στις Ξένες Λογοτεχνίες στα Πανεπιστήμια της Λειψίας, της Δρέσδης και του Βερολίνου, χωρίς να πάρει πτυχίο, καθώς ασχολήθηκε με την επιμέλεια των καλλιτεχνικών εκδόσεων του Γεωργίου Κασδόνη, του «Τυπογραφείου της Εστίας». Παράλληλα, για να καλύπτει ένα μέρος από τα έξοδά του ξεκίνησε συνεργασία με την εφημερίδα «Ακρόπολις» του Βλάση Γαβριηλίδη και με το περιοδικό «Εστία», στο οποίο δημοσίευε πεζά και ποιήματα.

Από το 1889 έως το 1897, ανέλαβε τη διεύθυνση του περιοδικού «Η Εστία» στην αρχή από κοινού με το Νικόλαο Πολίτη και στη συνέχεια μόνος του, το οποίο μετέτρεψε το 1894 σε καθημερινή απογευματινή εφημερίδα. Το 1891 δημοσίευσε στις σελίδες του περιοδικού τη «Ζούλια» του Ιωάννη Ψυχάρη και τον «Θάνατο του παλληκαριού» του Κωστή Παλαμά, που ήταν γραμμένα στη δημοτική. Με την «Εστία» υπερασπίστηκε την πολιτική του Χαρίλαου Τρικούπη και στράφηκε εναντίον του Θεόδωρου Δηλιγιάννη και των ανακτόρων.

Το 1891 ο Δροσίνης παντρεύτηκε τη Μαίρη Κασσαβέτη. Από το γάμο τους γεννήθηκαν τρία παιδιά. Όταν ο γάμος του διαλύθηκε, χωρίς όμως να εκδοθεί ποτέ διαζύγιο, η γυναίκα του μαζί με τα παιδιά τους, εγκαταστάθηκε στη Λοζάνη της Ελβετίας όπου και πέθανε, ενώ ο Δροσίνης έζησε ως το τέλος με τον καημό για τη στέρηση των παιδιών του. Το 1911 δημιούργησε ερωτική σχέση με την Αικατερίνη Ευλαμπίου, τότε σύζυγο Αναστασίου Τυπάλδου, πρεσβευτή της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη. Η σχέση τους επιβεβαιώθηκε από το διαζύγιο των Τυπάλδων το 1917, αν και ο ίδιος δεν χώρισε ποτέ επίσημα με τη Μαίρη Κασσαβέτη.

Ο Δροσίνης ασχολήθηκε εξίσου με την πεζογραφία και την ποίηση, αλλά σημαντικότερο θεωρείται το ποιητικό του έργο. Ανήκε στον κύκλο των προοδευτικών ποιητών (μαζί με τους Νίκο Καμπά και Κωστή Παλαμά), που επιδίωκαν να ανανεώσουν τον ποιητικό λόγο, να τον απαλλάξουν από τον στόμφο και την απαισιοδοξία και να καθιερώσουν τη δημοτική ως επίσημη γλώσσα της λογοτεχνίας. Η χρονολογία έκδοσης της πρώτης του

ποιητικής συλλογής, το 1880, είναι το ορόσημο της εμφάνισης της Νέας Αθηναϊκής Σχολής. Ο Δροσίνης συνέχισε να υπηρετεί την ποίηση ως το τέλος της ζωής του.

Παράλληλα με την λογοτεχνική προσφορά του, ο Δροσίνης συνεισέφερε σημαντικά σε πολλούς τομείς της πνευματικής και κοινωνικής ζωής της χώρας: Ήταν γραμματέας του «Συλλόγου προς διάδοση ωφέλιμων βιβλίων» που είχε ιδρύσει ο Δημήτριος Βικέλας από το 1899. Ήταν τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών από την ίδρυσή της το 1926.

**Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ
ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΡΟΣΙΝΗ ΜΕ ΤΗΝ
ΑΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ,
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ,
ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ**

*Χρήστος Χαρακόπουλος, Φιλολόγος,
M.Ed. (Cand.) στη «Διδακτική της
Γλώσσας και της Λογοτεχνίας»-
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Εκπαιδευτής
Τμημάτων Δημιουργικής Γραφής στο
ΚΔΒΜΤ «Επιμόρφωση», Επιστημονικός
συνεργάτης ΑΙΕ στη Διδακτική
Φιλολογικών Μαθημάτων.*

**Γεώργιος Δροσίνης: Από τη
λογοτεχνία στην εκπαιδευτική και
μουσειοπαιδαγωγική πράξη.**

Διετέλεσε από το 1908 ως το 1923 ανώτερος υπάλληλος στο Υπουργείο Παιδείας. Χρημάτισε Διευθυντής Δημοτικής κι αργότερα Ανώτατης Εκπαίδευσης, καθώς και διευθυντής Γραμμάτων και Τεχνών. Ίδρυσε και οργάνωσε τις σχολικές βιβλιοθήκες. Από τη θέση του βοήθησε στη σύνταξη του «Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας» και στην εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος του Ελευθέριου Βενιζέλου. Παράλληλα δημιούργησε το Γραφείο Σχολικής Υγιεινής.

Το 1918 είχε αγοράσει μαζί με τον αδελφό του το σπίτι του θείου τους Διομήδη Κυριακού στην Κηφισιά και από το 1939 έμενε μόνιμα στο οίκημα αυτό που είχε μετονομασθεί σε έπαυλη Αμαρυλλίδα. Έζησε εκεί τα δύσκολα χρόνια του πολέμου και της κατοχής και μέχρι το τέλος της ζωής του στις 3 Ιανουαρίου 1951.

Το σπίτι αυτό έχει αναπαλαιωθεί, είναι σήμερα ιδιοκτησία του Δήμου Κηφισιάς και στεγάζει τη Δημοτική Βιβλιοθήκη Κηφισιάς από το 1991 και το Μουσείο Δροσίνης από το

1997. Στο μουσείο αυτό υπάρχει μέσα ολόκληρο το έργο του Δροσίνη και το οποίο περιλαμβάνει: τις πρώτες εκδόσεις των βιβλίων του, περιοδικά και λεξικά, προσωπικά αντικείμενα του ποιητή και πλούσιο λαογραφικό υλικό.

**Το
Μουσείο
Δροσίνη**

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ο Νικόλαος Πολίτης (1852 - 1921) ήταν Έλληνας λαογράφος και καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι ο πρόδρομος της επιστήμης της λαογραφίας στην Ελλάδα.

Ο Νικόλαος Πολίτης γεννήθηκε στις 3 Μαρτίου 1852 στο χωριό Γιάννιτσα (της Καλαμάτας) και μεγάλωσε στην Καλαμάτα, όπου και τελείωσε το σχολείο. Παππούς του ήταν ο παπά-Νικόλαος Πολίτης συμμαχητής του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι, ενώ ο πατέρας του Γεώργιος ήταν δικαστικός.

Από τα μαθητικά του χρόνια είχε αναπτύξει ενδιαφέρον για την παραδοσιακή ζωή και, ως μαθητής γυμνασίου ακόμα, άρχισε να συντάσσει μια χειρόγραφη εφημερίδα που λεγόταν «Ο Φιλόπαις».

Αρχίζει να δημοσιεύει λαογραφικές μελέτες σε περιοδικά, όπως η «Ευτέρπη» η «Πανδώρα», η «Χρυσάλλις» και η «Φιλόστοργος μήτηρ». Το 1866 όταν ξεσπά η Κρητική επανάσταση επιχειρεί να καταταγεί εθελοντής σε ηλικία δεκατεσσάρων ετών, αλλά τελικά ανακαλύφθηκε από τους γονείς του και επέστρεψε σε αυτούς.

Το 1868 με δική του πρωτοβουλία το Γυμνάσιο Καλαμάτας όπου φοιτούσε έδωσε παράσταση με τα έργα του Μολιέρου «Ο Ακούσιος γάμος» και «Ο χαρτοπαίκτης» σε δική του μετάφραση, προκειμένου να συγκεντρωθούν χρήματα υπέρ των προσφύγων της Κρήτης που είχαν καταφύγει στη Μεσσηνία.

Σπούδασε φιλολογία και νομική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και το 1870 έγινε μέλος του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», που είναι ο παλαιότερος πολιτιστικός σύλλογος της Αθήνας. Εξέδωσε από κοινού με τον Σπυρίδωνα Λάμπρο τα «Νεοελληνικά Ανάλεκτα Παρνασσού».

Το 1871 βραβεύτηκε για τη μελέτη του «Νεοελληνική Μυθολογία». Στο διάστημα 1876-1880 παρακολούθησε σπουδές στο Μόναχο, ως υπότροφος της ελληνικής κυβέρνησης, τις οποίες ολοκλήρωσε στο Έρλανγκεν όπου έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα.

Μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα εργάστηκε αρχικά στη Βιβλιοθήκη της Βουλής συμβάλλοντας στην κατάταξη του υλικού της. Το 1882 ονομάστηκε υφηγητής της ελληνικής μυθολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και διετέλεσε ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος.

Από το 1884 κατέλαβε θέσεις στο Υπουργείο Παιδείας, αρχικά ως Τμηματάρχης Μέσης

Εκπαίδευσης και έπειτα Γενικός Επιθεωρητής της δημοτικής εκπαίδευσης. Από τη συνολική εκπαιδευτική κυβερνητική του θητεία θεωρούνται τομές στην ιστορία της εκπαίδευσης η εισαγωγή μαθημάτων των νέων ελληνικών στο λεγόμενο τότε ελληνικό σχολείο και αργότερα στο γυμνάσιο και η δημιουργία του Βαρβάκειου Πρακτικού Λυκείου.

Το 1888 παντρεύτηκε τη Μαρία Φιλοσοφοπούλου, με την οποία απέκτησαν τέσσερις γιους. Μεταξύ αυτών τον Γιώργο Πολίτη, φιλόλογο και κριτικό βιβλίων, τον Φώτο Πολίτη, σκηνοθέτη και θεατρικό κριτικό και τον Λίνο Πολίτη, καθηγητή στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και ακαδημαϊκό. Η σύζυγός του υπήρξε πολύτιμη σύντροφος.

Το 1890 ο Πολίτης έγινε καθηγητής Μυθολογίας και Ελληνικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, του οποίου διετέλεσε και πρότανης. Στο διάστημα 1889-1890 ήταν συνδιευθυντής του περιοδικού «Εστία», μαζί με τον Γεώργιο Δροσίνη. Το 1908 ίδρυσε την «Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία», το 1909 ξεκίνησε την έκδοση του περιοδικού «Λαογραφία» και το 1918 ίδρυσε το «Λαογραφικό Αρχείο». Ο Νικόλαος Πολίτης πέθανε στις 12 Ιανουαρίου 1921.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΡΘΕΝΗΣ

Ο Κωνσταντίνος Παρθένης (1878 - 1967) ήταν διακεκριμένος Έλληνας ζωγράφος, που με το έργο του έφερε σημαντική αλλαγή στα εικαστικά δρώμενα της Ελλάδας στις αρχές του 20ού αιώνα.

Ο Κωνσταντίνος Παρθένης γεννήθηκε στις 10 Μαΐου 1878 στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου από πατέρα Έλληνα (καπνέμπορο) και μητέρα Ιταλίδα. Ο Παρθένης απέκτησε σοβαρή παιδεία – μιλούσε και έγραφε ελληνικά, ιταλικά, γερμανικά, γαλλικά και αγγλικά. Από το 1895 ως το 1903 σπούδασε ζωγραφική στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Βιέννης, ένα από τα κέντρα του νεωτερισμού, και παράλληλα παρακολούθησε μαθήματα μουσικής στο Ωδείο της πόλης.

Στη Βιέννη πραγματοποίησε την πρώτη έκθεση έργων του το 1899, ενώ τον αμέσως επόμενο χρόνο (το 1900) εξέθεσε έργα του και στην Αθήνα.

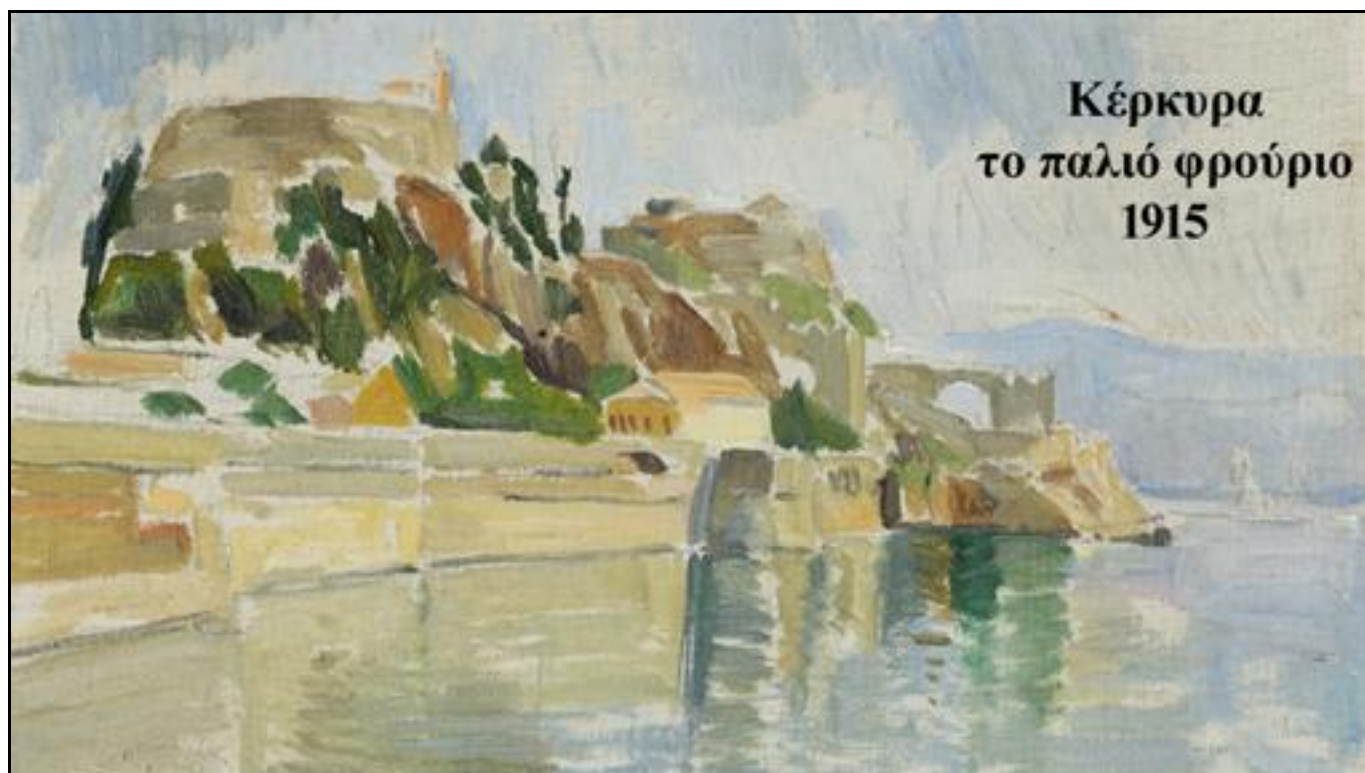
Το 1903 ήλθε στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Πραγματοποίησε ταξίδια στην Καβάλα και στην Κωνσταντινούπολη, ενώ ως το 1907 έζησε στον Πόρο, όπου φιλοτέχνησε τις τοιχογραφίες του ναού του Αγίου Γεωργίου. Το 1908 φιλοτέχνησε τις αγιογραφίες του ναού του Αγίου Γεωργίου στο Κάιρο.

Το 1909 παντρεύτηκε την Ιουλία Βαλσαμάκη, από την Κεφαλονιά, η οποία του αφοσιώθηκε με τρόπο απόλυτο και συγκινητικό "δανείζοντας" ακόμα και τη φωνή της όταν εκείνος αποφάσισε να αποσυρθεί σε έναν κόσμο σιωπής. Από το 1909 ως το 1914, ο Παρθένης έζησε στο Παρίσι, όπου μυήθηκε στον μεταϊμπρεσιονισμό για να διαμορφώσει τελικά το δικό του προσωπικό ύφος.

Στο Παρίσι συμμετείχε σε εκθέσεις ζωγραφικής πετυχαίνοντας σημαντικές διακρίσεις: Βραβείο για τον πίνακα «Η πλαγιά», το 1910 και πρώτο βραβείο σε έκθεση θρησκευτικής τέχνης για τον πίνακα «Ο Ευαγγελισμός», το 1911.

Αφού πέρασε από την Κέρκυρα, το 1917 εγκαταστάθηκε οριστικά στην Αθήνα και μαζί με τον Νικόλαο Λύτρα, τον Κωνσταντίνο Μαλέα, τον Θεόφραστο Τριανταφυλλίδη και άλλους ζωγράφους ίδρυσε την Ομάδα «Τέχνη», με στόχο την ανατροπή του συντηρητικού ακαδημαϊσμού που τότε εξακολουθούσε να επικρατεί στην αθηναϊκή καλλιτεχνική ζωή. Η Ομάδα «Τέχνη» συνδεόταν με το Κόμμα Φιλελευθέρων, επειδή επρόκειτο για κίνημα εκσυγχρονιστικό. Στην εικόνα άποψη της πρώτης έκθεσης της Ομάδας «Τέχνη».

Το 1919 ανατέθηκε στον Παρθένη η αγιογράφηση του ναού του Αγίου Αλεξάνδρου στο Παλαιό Φάληρο. Και το 1920 πραγματοποιήθηκε η πρώτη μεγάλη έκθεσή του στο Ζάππειο με περισσότερους από 240 πίνακες.

Η φήμη του είχε ήδη αρχίσει να μεγαλώνει και έτσι οι διακρίσεις άρχισαν να πολλαπλασιάζονται. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος τού απένειμε το Αριστείο των Γραμμάτων και των Τεχνών. Η πρώτη υποψηφιότητά του για καθηγητής στη Σχολή Καλών Τεχνών (το 1923) απορρίφθηκε από το συντηρητικό κατεστημένο. Τη θέση κατέκτησε, τελικά, με ειδικό νόμο, το 1929. Στην οδό Ροβέρτου Γκάλι, στους πρόποδες της Ακρόπολης, έκτισε το περίφημο σπίτι του, που σχεδίασε με τον Δημήτρη Πικιώνη, σύμφωνα με τις αρχές του Μπάουχαους.

Στο εργαστήριό του στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών έσπευσαν να εγγραφούν ως φοιτητές σπουδαίοι μετέπειτα Έλληνες ζωγράφοι (Γιάννης Τσαρούχης, Νίκος Εγγονόπουλος, Διαμαντής Διαμαντόπουλος κ.ά.), με τους οποίους, καθώς και με όσους ακολούθησαν, ο Παρθένης δημιούργησε σχέση στενή στηριζόμενη στον βαθύ σεβασμό που ενέπνεε.

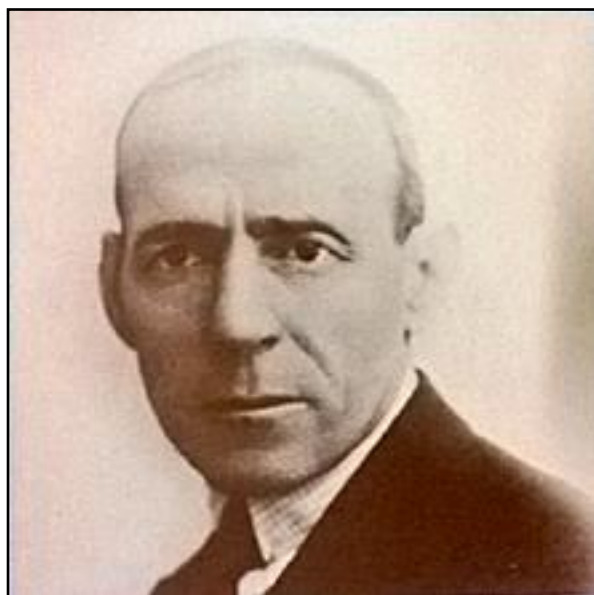
Το 1937 τιμήθηκε με το χρυσό βραβείο της Διεθνούς Έκθεσης του Παρισιού για το έργο του «Ο Ηρακλής μάχεται με τις Αμαζόνες». Το 1938, στην Μπιενάλε της Βενετίας, η κυβέρνηση της Ιταλίας αγόρασε έναν πίνακα του ζωγράφου με θέμα τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου. Τα χρόνια αυτά της άνετης, πολυτελούς και κοσμικής ζωής, αλλά και δοσμένης στην τέχνη του και στη μουσική, την οποία αγαπούσε με πάθος, ακολούθησαν άλλα σκοτεινά και δύσκολα.

Παρά την αναγνώρισή του, ο Παρθένος οδηγήθηκε σταδιακά στην απομόνωση και τη σιωπή. Το 1947 παραιτήθηκε από την καθηγητική έδρα μη μπορώντας να ανεχθεί τον συντηρητισμό της Σχολής. Δεν επικοινωνούσε πλέον με κανένα. Αυτοέγκλειστος στο σπίτι του με τη γυναίκα του και την κόρη του αφοσιώθηκε στη ζωγραφική και στους στοχασμούς του.

Προς το τέλος της ζωής του ο Παρθένος έπαθε παράλυση και σταμάτησε κάθε δραστηριότητα. Τον Απρίλιο του 1967 –ένα χρόνο νωρίτερα είχε πεθάνει η γυναίκα του– το δικαστήριο έθεσε τον Παρθένος υπό δικαστική απαγόρευση. Στις 25 Ιουλίου του 1967 ο Παρθένος άφησε την τελευταία του πνοή, σε συνθήκες ένδειας και απομόνωσης.

ΝΙΚΟΣ ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ο Νίκος Χατζηαποστόλου (1884 - 1941) ήταν Έλληνας συνθέτης, αρχιμουσικός και βαθύφωνος. Μαζί με τον Θεόφραστο Σακελλαρίδη θεωρούνται ως οι βασικοί εκπρόσωποι της ελληνικής οπερέτας.

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1884. Από μικρή ηλικία λέγεται ότι τραγουδούσε καντάδες παρέα με τον μετέπειτα διάσημο βαρύτονο Γιάννη Αγγελόπουλο στους δρόμους της παλιάς Αθήνας. Σπούδασε μουσική στο «Ωδείο Λόπνερ» που στη συνέχεια ονομάστηκε «Ελληνικό Ωδείο».

Αρχικά συνεργάστηκε ως χορωδός στο «Ελληνικό Μελόδραμα» του Διονυσίου Λαυράγκα. Παράλληλα όμως συνέθετε και τραγούδια. Πασίγνωστα είναι τα «Κοραλλένια χείλη σου» (σε στίχους Αντ. Χατζηαποστόλου) και το «Θα κόψω ρόδα μυρωμένα» (σε ποίηση Ιωάννη Πολέμη).

Από το 1912 ως το 1922 υπήρξε διευθυντής της χορωδίας του ναού της Αγίας Ειρήνης Αθηνών, περίοδο που συνέθεσε και την τετράφωνη εκκλησιαστική μουσική, δηλαδή λειτουργίες, χερουβικά, ακολουθίες γάμου και άλλα.

Το 1916 ακολούθησε τον δρόμο που άνοιξε ο Σακελλαρίδης και έγραψε την πρώτη του οπερέτα, τη «Μοντέρνα Καμαριέρα». Συνολικά συνέθεσε γύρω στις 40 τρίπρακτες οπερέτες. Κορυφαία θέση κατέχουν «Οι Απάχιδες των Αθηνών». Πρωτοανεβάστηκαν με μεγάλη επιτυχία τον Αύγουστο του 1921. Το λιμπρέτο ήταν του Γιάννη Πρινέα. Παιζόταν επί 3 συνεχόμενα χρόνια και παίζεται ακόμα από την Εθνική Λυρική Σκηνή, ενώ έγινε και ταινία.

Το 1928, μαζί με άλλους, ταξίδεψε στη Βιέννη και διευθύνοντας την εκεί ορχήστρα, ηχογράφησε δίσκους. Σύζυγός του υπήρξε η σοπράνο Μίνα Κυριακού και γιος τους ο Ανδρέας Χατζηαποστόλου, επίσης συνθέτης τραγουδιών.

Ο Νίκος Χατζηαποστόλου έγραψε και πολλά τραγούδια που δεν ανήκουν σε οπερέτες, αλλά αγαπήθηκαν πολύ.

Ο Νίκος Χατζηαποστόλου πέθανε στις 9 Αυγούστου του 1941, έχοντας αφήσει πίσω του έργο μεγάλο και αξιόλογο. Στην Πλάκα έχει στηθεί η προτομή του.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Ο Ιωάννης Πολέμης (1862 - 1924) ήταν Έλληνας ποιητής, θεατρικός συγγραφέας και μεταφραστής. Ανήκε στην ίδια ποιητική γενιά με τον Κωστή Παλαμά και τον Γεώργιο Δροσίνη, τη «γενιά του 1880». Από τους υπέρμαχους του δημοτικισμού, έγραψε κυρίως λυρικά και δραματικά ποιήματα που διακρίνονται για τη γλυκύτητα του ύφους και της έκφρασης.

Ο Ιωάννης Πολέμης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1862. Η καταγωγή του δικαστή πατέρα του ήταν από την Άνδρο, ενώ η μητέρα του ήταν Αθηναία. Και οι δύο οικογένειες πάντως είχαν ρίζες

βυζαντινές. Ξεκίνησε να γράφει ποίηση στα 13 χρόνια του. Ο Πολέμης ανέπτυξε από νωρίς φιλικούς δεσμούς με τον Γεώργιο Σουρή. Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών χωρίς να πάρει πτυχίο. Το 1880, με υποτροφία του Δήμου Αθηναίων, παρακολούθησε επί διετία μαθήματα αισθητικής και ιστορίας της τέχνης στο Παρίσι.

Το παλιό βιολί

Χαμένα χρόνια

Η πρώτη του ποιητική συλλογή «Ποιήματα» κυκλοφόρησε το 1883, ένα χρόνο μετά την επάνοδό του από το Παρίσι, και ακολούθησαν πολλές συλλογές ποιημάτων, μεταξύ των

οποίων «Το παλιό βιολί», που σημείωσε εκδοτική και καλλιτεχνική επιτυχία και τα «Χαμένα όνειρα».

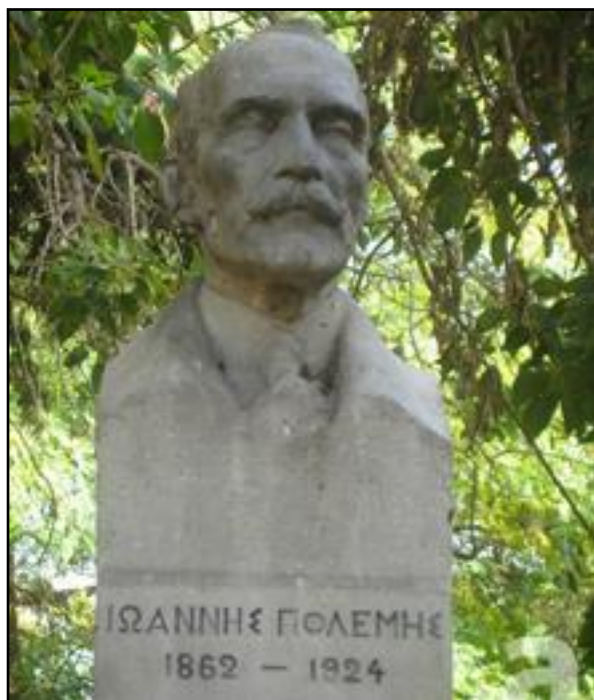
Έγραψε, επίσης, διδακτικού περιεχομένου παιδικά ποιήματα με τον τίτλο «Πρώτα βήματα», πολλά από τα οποία είναι γνωστά μέσα από τα σχολικά αναγνωστικά, καθώς και το επικολυρικό ποίημα «Καστελλάνος».

Το 1910 εξέδωσε μία από τις πρώτες ανθολογίες ποίησης, με τίτλο «Λύρα, Ανθολογία της Νεώτερης Ελληνικής Ποιήσεως».

Μεγάλο σε όγκο είναι και το θεατρικό του έργο, με μονόπρακτα, όπως ο «Τραγουδιστής», «Στη χώρα των παραμυθιών» και «Το μαγεμένο ποτήρι» και με τρίπρακτα, όπως ο «Βασιλιάς ανήλιαγος», ο «Καλλιγούλας» και η κωμωδία «Η Γυναίκα».

Έκανε επίσης μεταφράσεις αρχαίων Ελλήνων, όπως και Γάλλων συγγραφέων. Ο Πολέμης διετέλεσε υπάλληλος του Υπουργείου Παιδείας και Γενικός Γραμματέας (το 1915) της Σχολής Καλών Τεχνών, ενώ υπήρξε ιδρυτής και πρώτος πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Θεατρικών συγγραφέων. Η ποίησή του χαρακτηρίζεται από ευαισθησία και καλοσύνη, στοιχεία άλλωστε που χαρακτήρισαν και την ίδια του τη ζωή. Ο Ιωάννης Πολέμης εντάσσεται στη Νέα Αθηναϊκή Σχολή που αντιτάχτηκε στην υπερβολή και τον άκρατο ρομαντισμό, ενώ παράλληλα καθιέρωσε (όπως οι Παλαμάς και Δροσίνης) τη δημοτική γλώσσα στην ποίηση. Είναι ποιητής των χαμηλών τόνων, αισθηματικός, μελωδικός, λυρικός και δραματικός. Το έργο του είχε μεγάλη λαϊκή απήχηση. Πολλά από τα ποιήματά του μελοποιήθηκαν. Το 1918 τιμήθηκε με το Αριστείο των Γραμμάτων για την προσφορά του στα ελληνικά γράμματα.

Ο Ιωάννης Πολέμης πέθανε στην Αθήνα στις 28 Μαΐου 1924, ύστερα από σύντομη ασθένεια, σε ηλικία 62 ετών. Η προτομή του Πολέμη στήθηκε στο Ζάππειο.

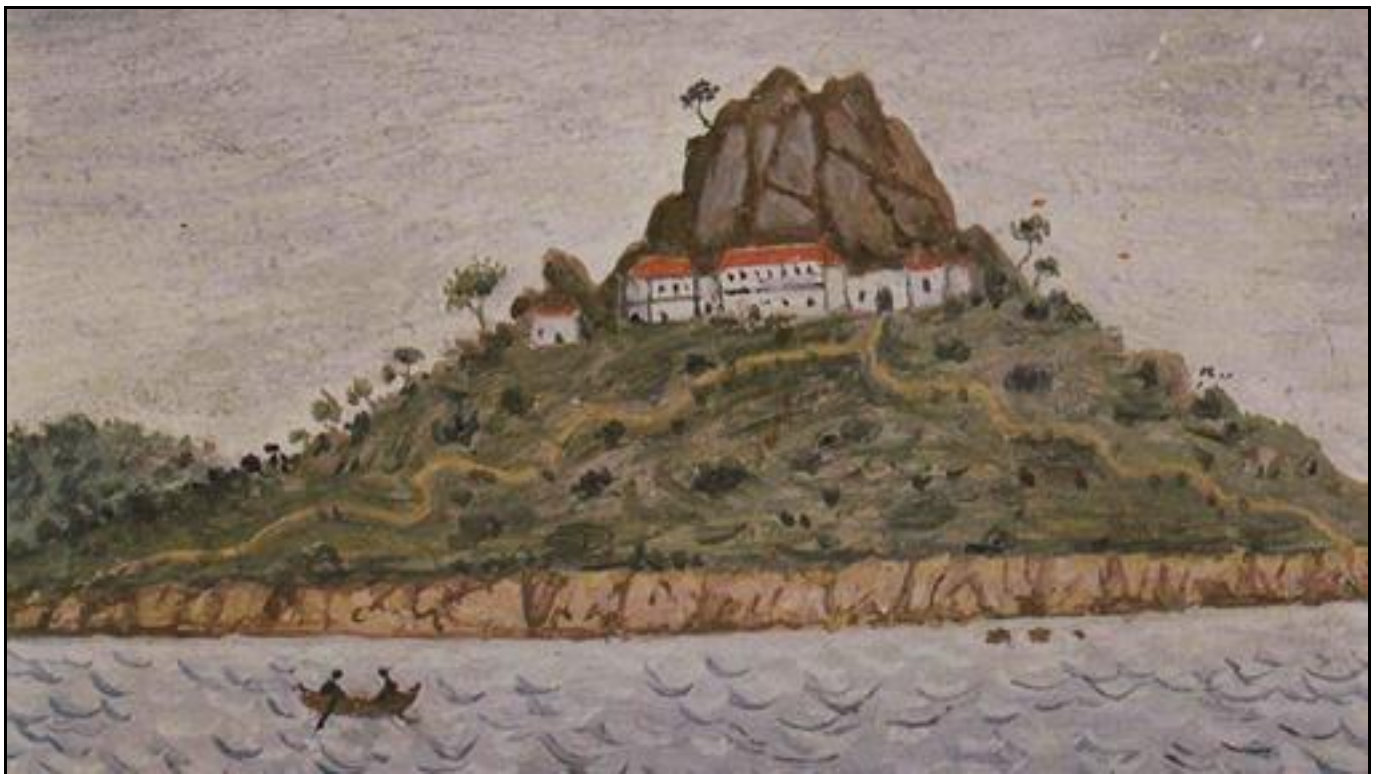
ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Ο Φώτης Κόντογλου (1895 - 1965), γεννημένος με το επώνυμο Αποστολέλης, ήταν Έλληνας Μικρασιάτης λογοτέχνης και ζωγράφος. Αναζήτησε την «ελληνικότητα», δηλαδή μια αυθεντική έκφραση, επιστρέφοντας στην ελληνική παράδοση, τόσο στο λογοτεχνικό όσο και στο ζωγραφικό του έργο. Είχε ακόμη σημαντικότερη συμβολή στον χώρο της βυζαντινής εικονογραφίας.

Ο Φώτης Κόντογλου γεννήθηκε στο Αϊβαλί στις 8 Νοεμβρίου του 1895. Ήταν γιος του Νικόλαου Αποστολέλλη και της Δέσπως Κόντογλου και

είχε τρία ακόμη αδέρφια. Ένα χρόνο μετά έχασε τον πατέρα του, που ήταν ναυτικός, και την κηδεμονία των τεσσάρων παιδιών ανέλαβε ο θείος του, Στέφανος Κόντογλου, ηγούμενος της μονής της Αγίας Παρασκευής, στον οποίο οφείλεται και η χρήση του επώνυμου της οικογένειας της μητέρας του. Τα παιδικά και νεανικά του χρόνια τα έζησε στο Αϊβαλί. Στο Γυμνάσιο ήταν μέλος μιας ομάδας μαθητών που έβγαζε από το 1911 το περιοδικό «Μέλισσα», στο οποίο ο Κόντογλου εικονογραφούσε τα δικά του κείμενα και των συμμαθητών του.

Το 1913 πήγε στην Αθήνα για να σπουδάσει στη Σχολή Καλών Τεχνών. Αλλά το ακαδημαϊκό στυλ στη Σχολή δεν του ταίριαζε, αφού ο ίδιος ήταν φορέας άλλης αντίληψης, έχοντας μέσα του ριζωμένο τον μικρασιατικό λαϊκό πολιτισμό. Το 1914 εγκατέλειψε τη Σχολή και εγκαταστάθηκε στο Παρίσι. Γρήγορα έγινε γνωστός στους εικαστικούς κύκλους της γαλλικής πρωτεύουσας και τον πρόσεξε ο διάσημος γλύπτης Ροντέν. Το 1916 βραβεύτηκε για την εικονογράφηση του βιβλίου του Κνουτ Χάμσουν «Η πείνα». Την εποχή εκείνη έγραψε και το πρώτο του λογοτεχνικό έργο, την ιστορία του φανταστικού κουρσάρου «Πέδρο Καζάς».

Το 1919 επιστρέφει στο Αϊβαλί. Διδάσκει γαλλικά και ιστορία της τέχνης στο τοπικό παρθεναγωγείο. Παράλληλα, ιδρύει τον πνευματικό σύλλογο «Νέοι Άνθρωποι» μαζί με τον Ηλία Βενέζη και τον Στρατή Δούκα. Το 1921 στρατεύεται και μετέχει στη Μικρασιατική Εκστρατεία. Μετά την κατάρρευση του μετώπου και την Έξοδο του ελληνικού στοιχείου της Μικράς Ασίας, φθάνει πρόσφυγας στη Λέσβο και στη συνέχεια στην Αθήνα.

Το 1925 εξέδωσε το περιοδικό «Φιλική Εταιρεία». Το 1926 παντρεύτηκε τη Μαρία Χατζηκαμπούρη και εγκαταστάθηκε στη Νέα Ιωνία. Το 1927 γεννήθηκε η μοναχοκόρη του Δέσποινα. Την ίδια χρονιά ξεκίνησε τη συνεργασία του με το περιοδικό του Κωστή Μπαστιά «Ελληνικά Γράμματα». Το 1933 πήρε τελικά το πτυχίο του από τη Σχολή Καλών Τεχνών προκειμένου να διδάξει στο Κολλέγιο Αθηνών ζωγραφική και ιστορία της τέχνης.

Στη διάρκεια του Μεσοπολέμου εργάστηκε ως συντηρητής εικόνων σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: το 1931 στο Βυζαντινό Μουσείο της Αθήνας, του οποίου ζωγράφισε το συντριβάνι, στο Μουσείο Κέρκυρας το 1935 και στο Κοπτικό Μουσείο στο Κάιρο το 1937.

Τη δεκαετία του τριάντα ζωγράφισε τις περίφημες τοιχογραφίες στον Δήμο Αθηναίων.

Το 1932 κτίζει το σπίτι του στην οδό Βιζυηνού 16 (στην περιοχή Πατησίων), όπου μαζί με τους μαθητές του Τσαρούχη και Εγγονόπουλο ζωγραφίζουν με νωπογραφίες ένα δωμάτιό του. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής, θύμα του μαυραγοριτισμού, αναγκάζεται να το πουλήσει για ένα σακί αλεύρι και μετακομίζει με την οικογένειά του σε ένα γκαράζ. Ο νέος ιδιοκτήτης της οικίας Κόντογλου κάλυψε τις νωπογραφίες με λαδομπογιά. Την εποχή αυτή ο Χριστιανισμός τον απορροφά εντελώς και αποφασίζει να τον διακονήσει ολόψυχα ως λογοτέχνης και ως ζωγράφος.

Την ίδια περίοδο δημοσίευσε κείμενά του στο περιοδικό «Φιλολογική Κυριακή» (το 1943) και το 1944 στους «Ορίζοντες».

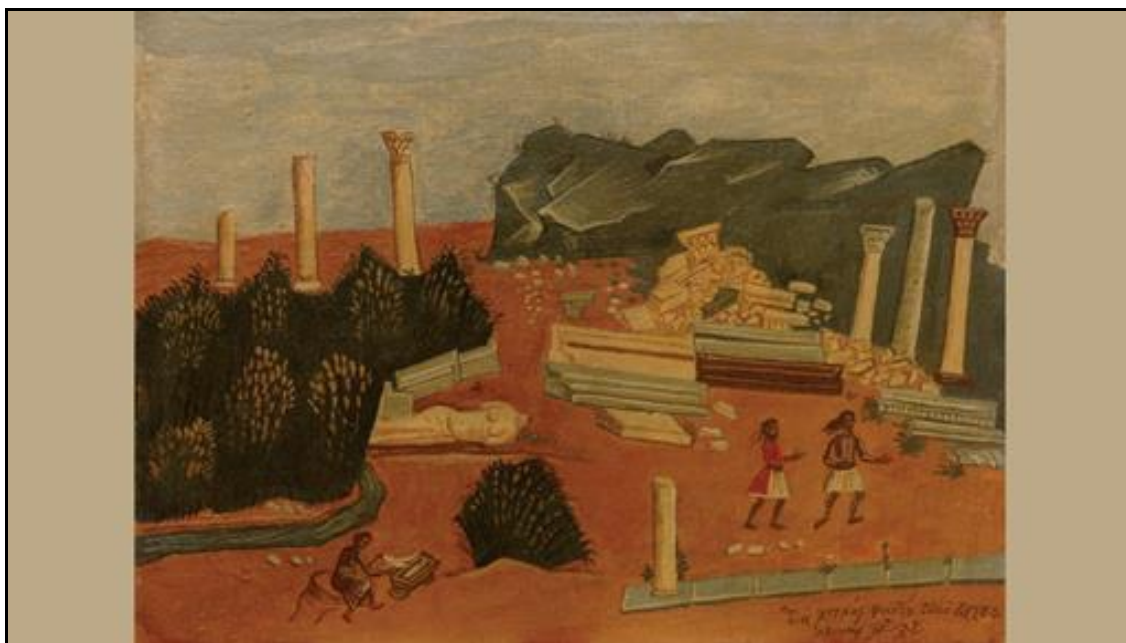
Ο Κόντογλου εμπνέεται από την ελληνική παράδοση και προσηλώνεται με φανατισμό σε ό,τι θεωρεί καθαρά ελληνικό, βγαλμένο από την παράδοση του Βυζαντίου και της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Αγιογράφησε πολλές εκκλησίες (Καπνικαρέα, Αγία Βαρβάρα Αιγάλεω, Άγιος Ανδρέας Πατησίων, Ζωοδόχος Πηγή και Αγία Παρασκευή Παιανίας, Ευαγγελισμός Ρόδου, Άγιος Χαράλαμπος Πολυγώνου, Άγιος Γεώργιος Κυψέλης κ.ά).

Φιλοτέχνησε τοπία, σχέδια βιβλίων, περιοδικών, ποιητικών συλλογών και πορträίτα. Δούλεψε στο Βυζαντινό Μουσείο και δημιούργησε το Βυζαντινό τμήμα του Μουσείου της Κέρκυρας. Σημαντική ήταν η συμβολή του στην αποκατάσταση των τοιχογραφιών στον Μυστρά.

Ο Φώτης Κόντογλου πέθανε στις 13 Ιουλίου 1965, σε ηλικία 70 χρόνων, στον «Ευαγγελισμό» από τις επιπλοκές που του είχε προκαλέσει ένα αυτοκινητιστικό δυστύχημα. Θεωρείται από τους σημαντικότερους εικαστικούς καλλιτέχνες, που άνοιξε νέους δρόμους στην ελληνική ζωγραφική.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

Ο Μανώλης Καλομοίρης (1883 - 1962) ήταν Έλληνας μουσικός και συνθέτης. Κορυφαίος Έλληνας μουσουργός. Είναι ο δημιουργός της Εθνικής Σχολής, καθώς επιδίωξε να συνθέσει τη λόγια μουσική με την ελληνική ταυτότητα. Το δημοτικό τραγούδι και η ελληνική παράδοση, σε συνδυασμό με τις τεχνικές σύνθεσης της Δύσης, διαμόρφωσαν το ύφος του.

Γεννήθηκε στη Σμύρνη στις 14 Δεκεμβρίου 1883. Σπούδασε μουσική στην γενέτειρά του, την Κωνσταντινούπολη, την Αθήνα και τη Βιέννη. Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του και τον γάμο του με τη Χαρίκλεια Παπαμόσχου πηγαίνει

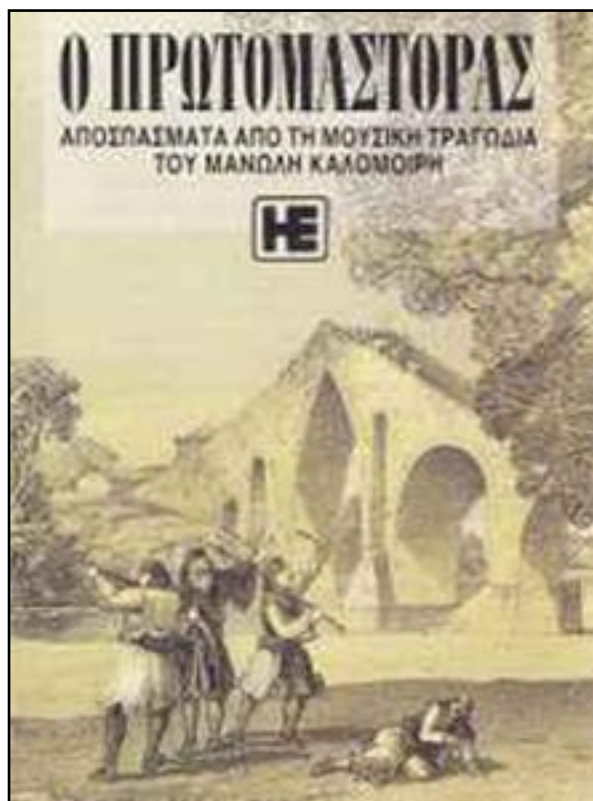
το 1906 και μένει ως το 1910 στο Χάρκοβο της Ουκρανίας, όπου δίδαξε πιάνο στο Λύκειο Ομπολένσκι και γνώρισε από κοντά τη ρωσική εθνική σχολή.

Έρχεται το 1910 στην Ελλάδα και διορίζεται καθηγητής πιάνου και ανώτερων θεωρητικών στο Ωδείο Αθηνών. Σκοπός του ήταν η δημιουργία μιας «εθνικής σχολής» στα πρότυπα ανάλογων κινημάτων από άλλες χώρες, η οποία θα συνδύαζε τον γερμανικό ρομαντισμό με ελληνικά μοτίβα. Ακολούθησε μια πλούσια μουσική δημιουργία, όπου ο Καλομοίρης αντλεί τις εμπνεύσεις του από τη δημοτική νεοελληνική ποίηση κυρίως του Κωστή Παλαμά.

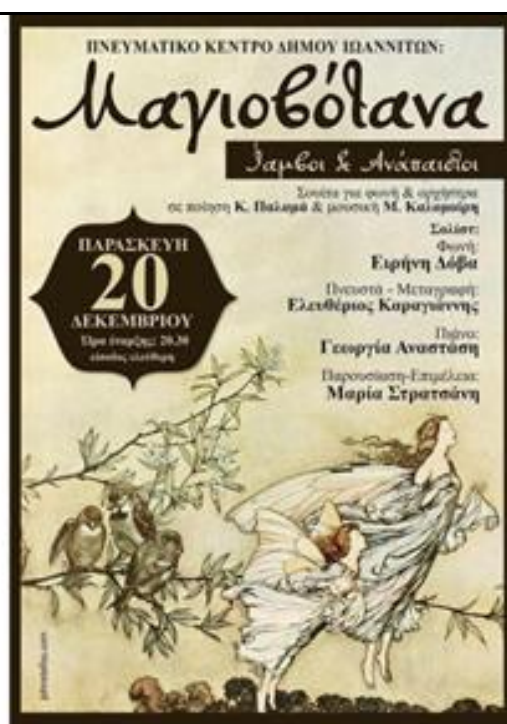

Το 1919 ίδρυσε το «Ελληνικό Ωδείο», που διηύθυνε μέχρι το 1926, οπότε και ίδρυσε το «Εθνικό Ωδείο», το οποίο διηύθυνε ως το 1948. Σε μια εποχή που μουσική παιδεία υπήρχε

μόνο στην Αθήνα και τα προγράμματα του Ωδείου Αθηνών γράφονταν μόνο στα γαλλικά, ίδρυσε Ωδεία σε όλη την Ελλάδα, έγραψε μουσικοπαιδαγωγικά έργα στη δημοτική και για τις ελληνικές ανάγκες. Πλήθος κορυφαίων μουσικών πέρασαν από το Εθνικό Ωδείο: από τη Μαρία Κάλλας μέχρι τον Δημήτρη Δραγατάκη. Για πολλές δεκαετίες η συντριπτική πλειοψηφία των τραγουδιστών της Λυρικής Σκηνής προερχόταν από το Εθνικό Ωδείο.

Ο Μανώλης Καλομοίρης άφησε πίσω του πλούσιο και ποικίλο έργο, μεταξύ των οποίων όπερες, συμφωνικά έργα και ακόμη συνθέσεις μουσικής δωματίου, μπαλάντες, ενώ έχει μελοποιήσει πολλά ποιητικά κείμενα. Συνολικά δημιούργησε 222 έργα. Σημαντικά έργα του θεωρούνται οι όπερες: «Ο Πρωτομάστορας» (το 1915), αφιερωμένη στο «Πρωτομάστορα της Μεγάλης Ελλάδος» Ελευθέριο Βενιζέλο, το «Δαχτυλίδι της Μάνας» (το 1917), η «Συμφωνία της Λεβεντιάς» (το 1929), με την ενσωμάτωση Βυζαντινών Ύμνων και ο κύκλος τραγουδιών «Μαγιοβότανα» (1912-1913) σε ποίηση Κωστή Παλαμά. Αναγορεύτηκε ακαδημαϊκός το 1946 και έγινε ο πρώτος μουσικός που πέρασε την πόρτα της Ακαδημίας Αθηνών.

Ο Μανώλης Καλομοίρης ήταν ανάμεσα στις μορφές που προσδιόρισαν την πολιτιστική φυσιογνωμία της Ελλάδας κατά το πρώτο μισό του 20ου αιώνα. Πέθανε στην Αθήνα στις 3 Απριλίου του 1962, σε ηλικία 79 ετών. Κηδεύτηκε δημοσία δαπάνη και με τιμές που άρμοζαν στο μέγεθος και στην προσφορά του. Η νεκρώσιμη ακολουθία εψάλη στον Μητροπολιτικό Ναό και την παρακολούθησε πλήθος κόσμου.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

Ο Στράτης Μυριβήλης, που γεννήθηκε με το ονοματεπώνυμο Ευστράτιος Σταματόπουλος (1890 - 1969), ήταν Έλληνας συγγραφέας από τους σημαντικότερους πεζογράφους της Γενιάς του '30. Ήταν ο συγγραφέας του αντιπολεμικού έργου «Η Ζωή εν Τάφω».

Ο Στράτης Μυριβήλης γεννήθηκε στις 30 Ιουνίου του 1890 στο ορεινό χωριό Συκαμινέα στην υπόδουλη ακόμα στους Οθωμανούς Λέσβο και ήταν το μεγαλύτερο από τα συνολικά πέντε παιδιά του έμπορου Χαράλαμπου Σταματόπουλου και της Ασπασίας Γεωργιάδη. Ο πατέρας

του κατείχε και το αξίωμα του δημογέροντα του χωριού, ενώ η μητέρα του προερχόταν από οικογένεια πνευματικών ανθρώπων. Τα αδέρφια της, μάλιστα, ήταν πτυχιούχοι ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων.

Συκαμινέα
Λέσβος

Τέλειωσε το Γυμνάσιο της Μυτιλήνης το 1909. Το 1910 εργάστηκε σαν δάσκαλος στο δημοτικό σχολείο του Μανταμάδου, χρονιά κατά την οποία έκανε και την πρώτη του εμφάνιση στα γράμματα. Δημοσίευε συχνά κείμενά του στο περιοδικό «Νεότης» της Σμύρνης, κυρίως μικρά λυρικά πεζά και ποιήματα. Το 1911 βραβεύτηκε σε έναν

διαγωνισμό διηγήματος που οργάνωσε το περιοδικό, για το διήγημά του «Άσπρο Στεφάνι». Σε αυτόν τον διαγωνισμό υπέγραψε για πρώτη φορά με το επώνυμο Μυριβήλης που είναι η ονομασία της πλαγιάς του βουνού πάνω από το πατρικό του σπίτι. Ένα επώνυμο που κράτησε για πάντα.

Το 1912 αποφάσισε να συνεχίσει για ανώτατες σπουδές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου παρακολούθησε μαθήματα στη Φιλοσοφική και τη Νομική σχολή, ενώ ταυτόχρονα εργαζόταν για να ζήσει ως συντάκτης στην εφημερίδα «Πατρίς». Ωστόσο, τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου κατατάχθηκε εθελοντικά στο στρατό και πήρε μέρος στους Βαλκανικούς πολέμους, όπου και τραυματίστηκε σοβαρά στο πόδι από δύο σφαίρες στη μάχη Κιλκίς-Λαχανά.

Με την επιστροφή του από τον πόλεμο, και αφού τιμήθηκε με το Μετάλλιο Βαλκανικών πολέμων ο Μυριβήλης επέστρεψε στη Μυτιλήνη. Συνεργάστηκε με την τοπική εφημερίδα «Σάλπιγγα», κρατώντας την καθημερινή στήλη του χρονογράφου. Το 1915 εκδόθηκε το πρώτο βιβλίο του, η συλλογή διηγημάτων «Κόκκινες Ιστορίες» με τις πολεμικές του εμπειρίες. Το 1916 συμμετείχε στην έκδοση της εφημερίδας «Ελεύθερος Λόγος», όργανο του κόμματος των Φιλελευθέρων, όντας ένθερμος οπαδός του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου κατατάχθηκε στο 4ο Σύνταγμα Αρχιπελάγους με τον βαθμό του δεκανέα και πολέμησε στο Μακεδονικό μέτωπο συμμετέχοντας στην πολεμική επιχείρηση της προκάλυψης του Μοναστηρίου. Από αυτή την εμπειρία του στα χαρακώματα προέκυψε το βιβλίο του «Η ζωή εν τάφω».

Κατά τη Μικρασιατική εκστρατεία υπηρέτησε ως λοχίας στο Β΄ νοσοκομείο διακομιδής στο Εσκή Σεχίρ. Στις 28 Ιουνίου του 1920 ο Μυριβήλης παντρεύτηκε στο Εσκή Σεχίρ, την Ελένη Δημητρίου, από το Δεκελί της Μικράς Ασίας, ενώ την ίδια περίοδο γεννήθηκε και η πρώτη του κόρη. Αργότερα απέκτησε άλλα δύο παιδιά.

Με την εκκένωση της Μικράς Ασίας από τα ελληνικά στρατεύματα βρέθηκε για λίγους μήνες πρόσφυγας στη Θράκη και από κει επέστρεψε για να εγκατασταθεί μόνιμα στη

Μυτιλήνη μέχρι και το 1932. Αποστρατεύτηκε στις 10 Οκτωβρίου του 1922 με το βαθμό του ανθυπολοχαγού και παρασημοφορημένος με το ελληνοτουρκικό και ελληνοβουλγαρικό μετάλλιο της Νίκης. Το 1923 εξέδωσε την πρώτη δική του εφημερίδα, την Καμπάνα, όπου πρωτοδημοσιεύτηκε «Η Ζωή εν τάφω» (σε 42 συνέχειες).

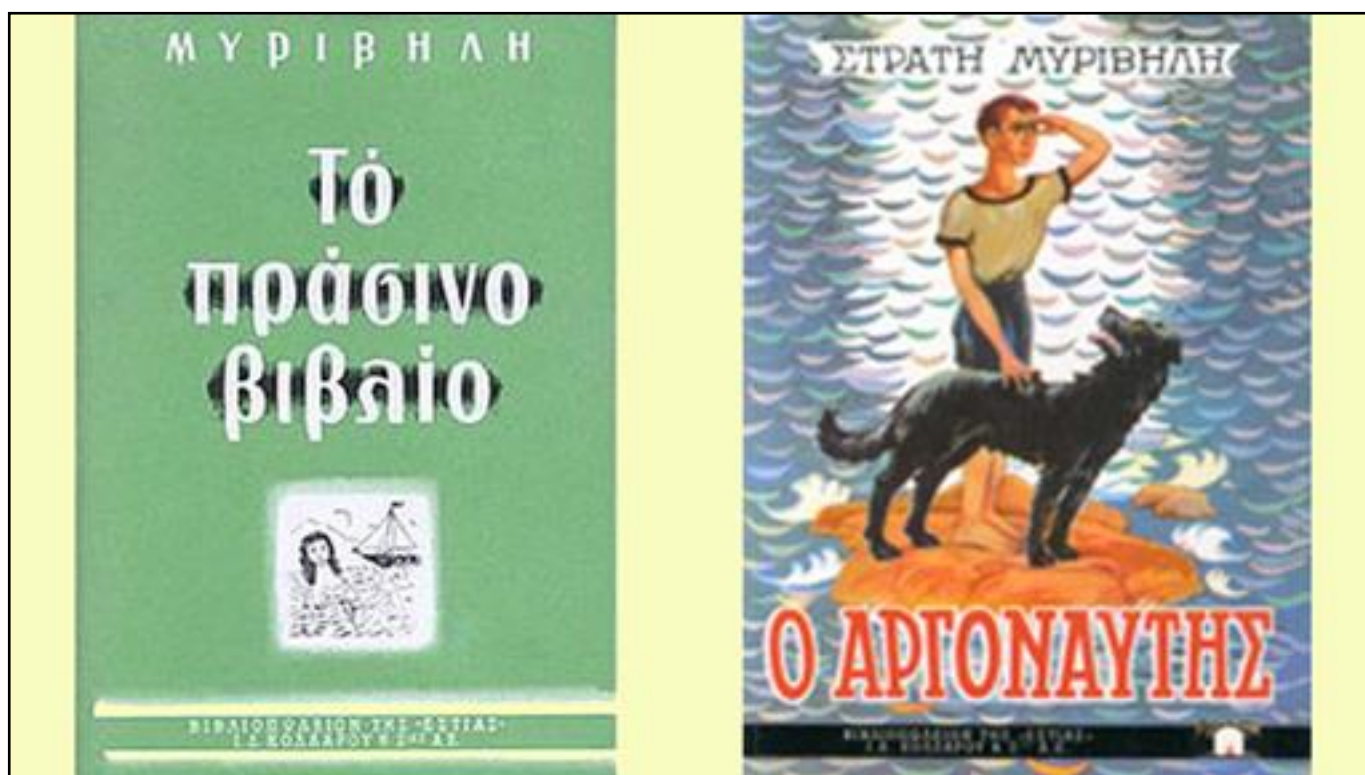

Η «Ζωή εν τάφω» εκδόθηκε σε βιβλίο το 1924. Πρόκειται για ένα αντιπολεμικό μυθιστόρημα με τη μορφή ημερολογίου, επικό, ρεαλιστικό, αλλά και λυρικό. Κεντρικό πρόσωπο, ο φοιτητής-λοχίας Αντώνης Κωστούλας, που καταγράφει στο ημερολόγιό του, όχι την ηρωική, αλλά τη φρικτή πραγματικότητα του πολέμου.

Τον Δεκέμβριο του 1931, ύστερα από την επιτυχία και την ενθουσιώδη υποδοχή της δεύτερης έκδοσης της «Ζωής εν τάφω», ο συγγραφέας αρχίζει να γράφει στη Μυτιλήνη το μυθιστόρημα «Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια», το οποίο δημοσιεύεται σε συνέχειες στην εφημερίδα «Καθημερινή». Σε βιβλίο εκδόθηκε το 1934. Η ατμόσφαιρα του πολέμου είναι κι εδώ παρούσα, καθώς ο ήρωας επιστρέφει από τον πόλεμο στη Μυτιλήνη, όπου βασανίζεται ανάμεσα στον σεβασμό προς τη μνήμη του σκοτωμένου φίλου του και στον έρωτα που αισθάνεται για τη χήρα εκείνου.

Το 1932 έφυγε από τη Μυτιλήνη μαζί με την οικογένειά του για μόνιμη εγκατάσταση στην Αθήνα και αφού είχε πάρει τη θέση του διευθυντή και αρχισυντάκτη στην εφημερίδα «Δημοκρατία», την οποία αποφάσισε να εκδώσει

το κόμμα του Αλέξανδρου Παπαναστασίου. Από το καλοκαίρι του 1933, και αφού έφυγε από την εφημερίδα «Δημοκρατία», άρχισε τη συνεργασία του με την εφημερίδα «Πρωία», συνεργασία η οποία κράτησε ως το 1936. Στην εφημερίδα είχε τη στήλη του καθημερινού χρονογραφήματος καθώς και τη στήλη «Διηγήματα της Κυριακής» στην οποία δημοσίευσε πάνω από 40 διηγήματα, τα περισσότερα από τα οποία αποτέλεσαν τα περιεχόμενα του Πράσινου και του Γαλάζιου βιβλίου. Και το 1936 εκδίδεται «Ο Αργοναύτης» με μια σειρά άλλων διηγημάτων του.

Ο Μυριβήλης εξακολουθεί με εντατικούς ρυθμούς τη λογοτεχνική του παραγωγή. Το 1943 γράφει τη νουβέλα «Βασίλης ο Αρβανίτης». Είναι η ιστορία ενός λαϊκού ανθρώπου, γεμάτου ομορφιά και ζωική ορμή, που περιφρονεί τις κοινωνικές συμβάσεις. Ξεπερνά, όμως, το όριο και φθάνει στην «ύβρη» και μαζί στην καταστροφή.

Το 1945 δημοσιεύει «Τα παγανά», το 1946 δημοσιεύει τον «Πάνα»...

... και το 1949 γράφει το μυθιστόρημα «Η Παναγιά η Γοργόνα».

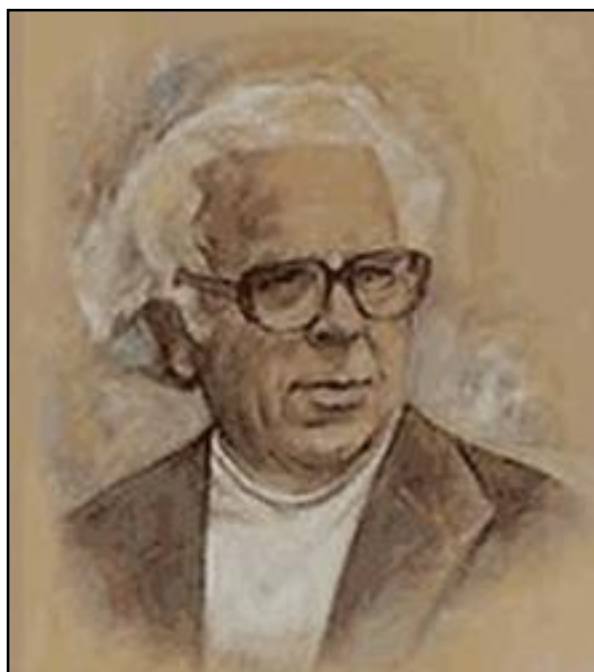
Εξελέγη τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών το 1958 και υπήρξε ιδρυτικό μέλος και πρόεδρος της «Ελληνικής Εταιρείας Λογοτεχνών». Το 1959 του απονεμήθηκε ο Σταυρός του Ταξιάρχη του Βασιλικού Τάγματος του Γεωργίου Α΄.

Πέθανε από βρογχοπνευμονία στο νοσοκομείο του Ευαγγελισμού στις 19 Ιουλίου του 1969. Από το 1962 ήταν καθηλωμένος στο κρεβάτι από καρκίνο που τον οδήγησε σε φυσικό και πνευματικό μαρασμό. «Ο θεός δεν τον λυπήθηκε», έγραψε χαρακτηριστικά ο Ηλίας Βενέζης στο περιοδικό Νέα Εστία.

ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ο Σπύρος Βασιλείου (1903 - 1985) ήταν Έλληνας καλλιτέχνης, ένας από τους πιο παραγωγικούς, αναγνωρίσιμους και δημοφιλείς Έλληνες εικαστικούς. Την καλλιτεχνική του παραγωγή χαρακτηρίζει η συνάντηση της λαϊκής και της βυζαντινής τέχνης με τους πειραματισμούς των σύγχρονων του ρευμάτων.

Ο Σπύρος Βασιλείου γεννήθηκε στις 16 Ιουνίου 1903 στο Γαλαξίδι. Πήγε το 1921 στην Αθήνα για να σπουδάσει με υποτροφία στη Σχολή Καλών Τεχνών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Απογοητευμένος από τον τρόπο διδασκαλίας της εποχής, που έδινε έμφαση στη θεωρητική κατάρτιση, ο Βασιλείου και μια

ομάδα συμφοιτητών του επαναστάτησαν και απαίτησαν μεταρρυθμίσεις. Η στάση τους ανάγκασε τη Σχολή να αλλάξει διευθυντή και μεθόδους διδασκαλίας. Εισήγαγε το εργαστήριο και υιοθέτησε τη διδασκαλία μοντέρνων μεθόδων και σχολών ζωγραφικής όπως ο ιμπρεσιονισμός. Ο Βασιλείου αποφοίτησε το 1923.

Άρχισε να παρουσιάζει τα έργα του σε εκθέσεις αμέσως μετά την αποφοίτησή του. Ο Βασιλείου έκανε την πρώτη ατομική έκθεσή του το 1929 στην γκαλερί Στρατηγοπούλου.

Το 1930 πήρε το Μπενάκειο Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών για τα σχέδια των τοιχογραφιών του ναού του Αγίου Διονυσίου του Αρεοπαγίτου στο Κολωνάκι. Με τα χρήματα του βραβείου κάνει το πρώτο του ταξίδι στην Ευρώπη, όπου είχε την ευκαιρία να επισκεφθεί μουσεία και συλλογές. Η αγιογράφηση του Αγίου Διονυσίου πραγματοποιήθηκε μεταξύ 1936 και 1939.

Ο Βασιλείου συμμετείχε σε διεθνείς εκθέσεις, στη Μπιενάλε της Βενετίας (το 1934 και το 1964), στην Αλεξάνδρεια το 1957 και στο Σάο Πάολο το 1959.

Το ατελιέ του Σπύρου Βασιλείου

Το 1941 ο Σπύρος Βασιλείου παντρεύτηκε την Κική Κωνσταντακοπούλου. Μαζί έκαναν δύο παιδιά. Το 1960 στο Μουσείο Γκούγκενχάϊμ στη Νέα Υόρκη απέσπασε το βραβείο Γκούγκενχάϊμ. Ο Σπύρος Βασιλείου έκανε σκηνογραφίες σε πάρα πολλά θεατρικά έργα, ξεκινώντας το 1945 από το Εθνικό Θέατρο.

Το 1949 εικονογραφεί το «Αναγνωστικό της Ε΄ Δημοτικού και το 1950 ιδρύει με τη Ραλλού Μάνου το «Ελληνικό Χορόδραμα».

Το 1961 σκηνογραφεί την κινηματογραφική ταινία «Ηλέκτρα» του Μιχάλη Κακογιάννη.

Το 1969 εκδίδει το αυτοβιογραφικό βιβλίο του «Φώτα και σκιές».

Το 1985 πεθαίνει στο σπίτι του, κάτω από την Ακρόπολη, που είναι σήμερα μουσείο.

ΑΤΤΙΚ

Ο Αττίκ (1885 - 1944) ήταν Έλληνας συνθέτης, στιχουργός και ερμηνευτής των τραγουδιών του. Υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους εκφραστές του ελληνικού ελαφρού τραγουδιού στις αρχές του 20ού αιώνα. Το πραγματικό του όνομα ήταν Κλέων Τριανταφύλλου.

Ο Αττίκ γεννήθηκε στις 19 Μαρτίου 1885 στην Αίγυπτο. Πατέρας του ήταν ο Δημήτρης Τριανταφύλλου, πλούσιος βαμβακέμπορος από τον Βόλο και μητέρα του η Εριθέλγη Ραπτάκη, εκρηκτική προσωπικότητα από τα Κύθηρα με μεγάλη μόρφωση. Ήταν εκπληκτικό το

φαινόμενο για γυναίκα της εποχής της να μιλάει άπταιστα Ελληνικά, Γαλλικά, Αγγλικά, Αραβικά, να γνωρίζει καλά κινέζικα και θαυμάσια Εσπεράντο! Ο Κλέων είχε τρία αδέρφια: τον (μεγαλύτερο) Κίμωνα, την Κορίνα και τη Νόρα. Όταν, όμως, ήταν να γεννηθεί η Νόρα, ο πατέρας τους πέθανε.

Μπροστά στην κατάσταση που δημιουργήθηκε, η Εριθέλγη παίρνει τα παιδιά της, εκποιεί την τεράστια περιουσία του συζύγου της και έρχεται για μόνιμη εγκατάσταση στην Αθήνα, όπου διάσημοι αρχιτέκτονες, ζωγράφοι και άλλοι ειδικοί έρχονται για να σχεδιάσουν το αρχοντικό της οικογένειας στο κέντρο της Αθήνας.

Η Εριθέλγη, μόλις τακτοποιείται, αρχίζει μια σπάταλη ζωή γεμάτη κοσμικότητα στα σαλόνια της εποχής, αλλά θέτει ως πρώτο μέλημα την μόρφωση των παιδιών. Θέτει στη διάθεσή τους τούς καλύτερους δασκάλους της Μουσικής, τους μαθαίνει όλα τα όργανα, ενώ συγχρόνως τα αγόρια παίρνουν το πτυχίο της Νομικής, αφού τα προορίζει για το διπλωματικό στάδιο.

Έτσι δεν αργεί να έρθει η καταστροφή. Το 1911 η τεράστια περιουσία δεν υπάρχει πια. Αγώνας τώρα για την επιβίωση και μεγάλες προσπάθειες. Εν τω μεταξύ τα παιδιά, που έφυγαν για το Παρίσι να σπουδάσουν Πολιτικές Επιστήμες, αρχίζουν σπουδές στη Μουσική. Από αυτήν σιγά-σιγά θα κερδίζουν αρκετά, ώστε να στέλνουν και στη μαμά Εριθέλγη. Μάταια ο μεγάλος, ο Κίμων, είχε καταβάλει κάποιες προσπάθειες για να σωθεί ένα μέρος της περιουσίας. Και το 1914 πεθαίνει η Νόρα, σε ηλικία 23 χρονών, αφού ταλαιπωρήθηκε από 4 χρονών από παράλυση.

Ο Αττίκ παίζει στα μεγαλύτερα θέατρα του Παρισιού, μοιράζεται πολλές φορές τη σκηνή με τον Maurice Chevalier, δίνει τραγούδια στους δημοφιλέστερους Γάλλους ερμηνευτές. Υπογράφει πολύχρονο συμβόλαιο με τον μεγαλύτερο εκδοτικό οίκο της εποχής και είναι η αρχή μιας μεγάλης καριέρας με πολλές επιτυχίες. Το 1909 ο Αττίκ είχε παντρευτεί την πρώτη του γυναίκα, τη Μαρί - Ελέν, η οποία πέθανε έξι μήνες μετά τον θάνατο του μοναδικού παιδιού τους σε ηλικία ενός έτους, αφού δεν μπόρεσε να αντέξει την απώλεια αυτή.

Το 1911 ο Αττίκ ερωτεύτηκε και παντρεύτηκε τη Μαρίκα Φιλιππίδου, η οποία ήταν ηθοποιός, πολύ όμορφη γυναίκα. Γι' αυτήν έγραψε το τραγούδι «Είδα μάτια». Το 1914, όμως, εκείνη χώρισε τον Αττίκ για να παντρευτεί τον πατέρα της Μελίνας Μερκούρη, τον Σταμάτη Μερκούρη.

Ο Αττίκ έκανε περιοδείες σε μεγάλες πόλεις γνωρίζοντας στις παραστάσεις του την αποθέωση. Το 1917 πήγε στην Αγία Πετρούπολη, στη Ρωσία, λίγο πριν την Οκτωβριανή επανάσταση. Έδωσε παραστάσεις σε πολλά θέατρα, ακόμα και μέσα στο τσαρικό παλάτι. Τότε γνωρίστηκε με τη Σούρα, μια πανέμορφη χορεύτρια, γεμάτη γοητεία, που εντυπωσίασε τον Αττίκ. Την ερωτεύτηκε, αλλά δεν θα την έπαιρνε στην Ελλάδα αν η κατάσταση στη Ρωσία δεν ήταν εκρηκτική. Εκείνη τον παρακάλεσε, αλλά ο Αττίκ, έχοντας προηγουμένως δύο γάμους που δεν ευδοκίμησαν, δίστασε. Όταν όμως είδε ότι

στη Ρωσία οι εξελίξεις ήταν ραγδαίες και φοβήθηκε για το μέλλον της Σούρας, δέχτηκε. Έτσι την έφερε στην Ελλάδα, όπου συμβίωσαν για δέκα χρόνια και τελικά την παντρεύτηκε το 1926.

Το 1930 δημιούργησε στην Αθήνα τη «Μάνδρα του Αττίκ». Με πολλούς καλλιτέχνες, με λυρισμό, με τραγούδια και πολύ χιούμορ. Στην είσοδο, ήταν γλάστρες με φυτεμένα... μακαρόνια. Στην πόρτα ψηλά ένα κλουβί με σαρδέλα αντί για πουλί. Πάντοτε η «Μάντρα» ήταν γεμάτη επιγραφές, άλλες ανορθόγραφες και κακογραμμένες, όπου υπήρχε τοίχος, για να νομίζουν οι θεατές ότι τις είχε γράψει ξένο προς την επιχείρηση χέρι, κι άλλες έξυπνες ή κουτές. Για παράδειγμα: «Απαγορεύεται να ανεβαίνετε στον κάλο του γείτονά σας για να βλέπετε καλύτερα».

Ο Αττίκ είχε γράψει το ωραίο τραγούδι «Είδα μάτια» για τη Μαρίκα Φιλιππίδου. Κάποιο βράδυ, η Μαρίκα επισκέφτηκε τη «Μάνδρα» συνοδευόμενη από τον νέο της σύζυγο. Οι θεατές που είδαν τον ερχομό της, για να πειράξουν τον Αττίκ του ζητούσαν φωνάζοντας ρυθμικά να πει το τραγούδι «Είδα μάτια». Εκείνος, αντικρίζοντας στις πρώτες θέσεις την πρώην γυναίκα του και μη μπορώντας να αντέξει την συναισθηματική πίεση αποσύρθηκε στο καμαρίνι του. Μετά από μόλις δέκα λεπτά επέστρεψε στο πιάνο του και ερμήνευσε το τραγούδι - απάντηση που είχε συνθέσει και γράψει σε αυτά τα δέκα λεπτά. Το τραγούδι αυτό ήταν το «Ζητάτε να σας πω»,

το οποίο έγινε μεγάλο σουξέ. Η Μαρίκα ακούγοντας το τραγούδι αποχώρησε με δάκρυα στα μάτια.

Με τη Σούρα ο Αττίκ έζησε μέχρι τον θάνατό του. Κάποια εποχή, όμως, η Σούρα στάθηκε άπιστη. Για τον Αττίκ πάντα αποτελούσαν προτεραιότητα της ζωής του το θέατρο, τα τραγούδια και το κοινό του, με αποτέλεσμα να παραμελεί τη σύζυγό του. Η Σούρα εκείνη την περίοδο ερωτεύτηκε κάποιον άλλον με τον οποίο απατούσε τον Αττίκ. Ο Αττίκ κάποια μέρα τους είδε να κάθονται σε ένα καφεενεδάκι. Όταν έφυγαν άφησαν ένα ματσάκι γιασεμιά που προηγουμένως ο φίλος της τής είχε προσφέρει. Ο

Αττίκ μάζεψε τα γιασεμιά και έγραψε λυπημένος το τραγούδι «Της μιας δραχμής τα γιασεμιά». Αλλά σε λίγο καιρό τα ξανάφτιαξε με τη γυναίκα του.

Λίγο πριν από τον θάνατό του πρωταγωνίστησε στην ταινία «Χειροκροτήματα» του Γιώργου Τζαβέλλα που είχε κάποια σχεδόν αυτοβιογραφικά στοιχεία. Στις 29 Αυγούστου 1944 αυτοκτόνησε παίρνοντας υπερβολική δόση υπνωτικών χαπιών. Ένα επεισόδιο με ένα Γερμανό στρατιώτη που τον χτύπησε, καθώς οδηγούσε το ποδήλατό του, φαίνεται πως στάθηκε όχι η αιτία αλλά η αφορμή μάλλον για μια προαναγγελθείσα αυτοκτονία, αποτέλεσμα της κατάθλιψης στην οποία είχε περιπέσει.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

Ο Κώστας Καρυωτάκης (1896 - 1928) ήταν Έλληνας ποιητής και πεζογράφος. Θεωρείται ως ο κυριότερος δημιουργός της σύγχρονης λυρικής ποίησης και τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε περισσότερες από τριάντα γλώσσες. Για το έργο του έχουν γραφεί πάρα πολλές εργασίες και βιβλία.

Γεννήθηκε στις 30 Οκτωβρίου 1896 στην Τρίπολη Αρκαδίας. Ήταν δευτερότοκο παιδί του νομομηχανικού Γεωργίου Καρυωτάκη και της Αικατερίνης Σκάγιαννη από την Τρίπολη. Στο σπίτι της γεννήθηκε ο ποιητής και εκεί σήμερα στεγάζεται η διοίκηση του εκεί Πανεπιστημίου. Είχε μία αδελφή έναν χρόνο μεγαλύτερή του και έναν αδελφό μικρότερο.

**Το σπίτι
που γεννήθηκε
ο Κώστας
Καρυωτάκης**

Λόγω της εργασίας του πατέρα του, η οικογένειά του αναγκαζόταν να αλλάζει συχνά τόπο διαμονής. Τα παιδικά του χρόνια τα πέρασε στη Λευκάδα, στο Αργοστόλι, στη Λάρισα, στην Πάτρα, στην Καλαμάτα, στην Αθήνα και στα Χανιά όπου έμειναν ως το 1913 λόγω

των συνεχών μεταθέσεων του πατέρα του. Από τα εφηβικά του χρόνια δημοσίευε ποιήματά του σε παιδικά περιοδικά, ενώ το όνομά του αναφέρεται και σε διαγωνισμό διηγήματος του περιοδικού «Διάπλασις των Παίδων». Στα Χανιά, σε ηλικία 17 ετών, ερωτεύεται τη Χανιώτισσα Άννα Σκορδύλη, μια σχέση που θα τον σημαδέψει.

Με τὸ φυλλάδιον τοῦτο ἡ «Διάπλασις» εἰσέρχεται εἰς τὸ 64ον ἔτος τῆς

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΗΝΙΔΑΣ
Εγκεκριμένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς ἐλεύθερον ἀνάγνωσμα δι' ὅλα ἐν γένει τὰ Σχολεῖα (1932)
Τιμηθὲν διὰ τοῦ Ἀργυροῦ Μεταλλίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1935).

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΕΣΤΕΡΙΚΟΙ: Ἐκείνη ἀποκατὰ 250 ἑτά- κατα δρχ. 130, Τρίμηνον δρχ. 65, Τὸ γάλλον δρχ. 3 ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΕΜΒΛΗΜΑΤΑ (τυποδρομικαὶ ἐπιστολαί, τοῖς ἀντ. ἀνταπόδοις) εἰσὸς τὸ ἀποκα- ταθεῖν ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ, ὅδός Εὐ- ραϊδίου, 42 — Ἀθήναι.	ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΙΔΡΥΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ (1876-1941) ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ	Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ Ἀρχίζει ἐν τῶν Δεκεμβρίων, ἀλλ' αἱ συνέχο- μαι ἀρχίζουν ἐν τῶν εἰσολόγων μηνός. ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Ὅδός Εὐραϊδίου ἐκτ. 42, παρὰ τὸ Παρθέριον
---	--	--

Περίοδος Β'. — Τόμος 40ος Ἀθήναι, 6 Δεκεμβρίου 1941 Ἔτος 64ον. — Ἀριθ. 1

Ο ΟΡΦΑΝΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΡΛΕΑΝΗΣ

καθάρια ένδυμασία, γαλάζια μπλούζα

Το 1917 αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1918 επισκέφθηκε τους γονείς του στη Θεσσαλονίκη όπου έμεναν. Το 1919 επιστρατεύθηκε αλλά πήρε ολιγόμηνη αναβολή λόγω υγείας. Διορίστηκε στη Νομαρχία Θεσσαλονίκης, ενώ μετά την οριστική απαλλαγή του από τον Ελληνικό Στρατό για λόγους υγείας, τοποθετήθηκε σε διάφορες δημόσιες υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων οι νομαρχίες Σύρου, Άρτας και Αθήνας. Απεχθανόταν τη δουλειά του και δεν ανεχόταν την κρατική γραφειοκρατία, γι' αυτό και οι πολλές μεταθέσεις του.

Η πρώτη ποιητική συλλογή του «Ο Πόνος του Ανθρώπου και των Πραγμάτων» δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 1919 και δεν πήρε ιδιαίτερα θετικές κριτικές. Τον ίδιο χρόνο εξέδωσε το σατιρικό περιοδικό «Η Γάμπα», η κυκλοφορία του οποίου όμως απαγορεύτηκε έπειτα από έξι τεύχη κυκλοφορίας. Η δεύτερη ποιητική συλλογή του, με τον τίτλο «Νηπενθή», εκδόθηκε το 1921.

Την ίδια περίοδο συνδέθηκε με την ποιήτρια Μαρία Πολυδούρη, συνάδελφό του στη Νομαρχία Αττικής, παρόλο που δεν είχε ξεχάσει την πρώτη του αγάπη, την Άννα Σκορδύλη, η οποία στο μεταξύ είχε παντρευτεί. Η Πολυδούρη του προτείνει να παντρευτούν, μολονότι γνώριζε ότι εκείνος έπασχε από σύφιλη, αλλά ο Καρυωτάκης αρνήθηκε.

Το 1924 ο Καρυωτάκης ταξίδεψε στο εξωτερικό και επισκέφθηκε την Ιταλία και τη Γερμανία. Τον Δεκέμβριο του 1927 εκδόθηκε η τελευταία ποιητική συλλογή του, με τίτλο «Ελεγεία και Σάτιρες». Η ποίηση του Καρυωτάκη δεν έχει ίχνος φιλολογίας, αισθηματισμού και φιλαρέσκειας. Αποπνέει την αίσθηση του μάταιου, του χαμένου, η στάση του είναι αντιηρωική και αντιδανική.

Τον Φεβρουαρίου του 1928 αποσπάστηκε στην Πάτρα και λίγο αργότερα στην Πρέβεζα. Η αλληλογραφία του με συγγενείς του την περίοδο αυτή αναδεικνύει την απόγνωση του Καρυωτάκη για την επαρχιακή ζωή και τη μικρότητα της τοπικής κοινωνίας.

Στις 20 Ιουλίου πήγε στο Μονολίθι και αποπειράθηκε επί δέκα ώρες να αυτοκτονήσει, προσπαθώντας μάταια να πνιγεί. Την επόμενη μέρα αγόρασε ένα περίστροφο και πήγε σε ένα καφενείο της Πρέβεζας. Αφού πέρασε λίγες ώρες μόνος του καπνίζοντας, πήγε σε μια κοντινή παραλία, στον Άγιο Σπυρίδωνα, και έθεσε τέλος στη ζωή του κάτω από έναν ευκάλυπτο.

ΜΑΡΙΑ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ

Η Μαρία Πολυδούρη (1902 - 1930) ήταν Ελληνίδα ποιήτρια της νεορομαντικής σχολής. Γεννήθηκε στην Καλαμάτα την 1η Απριλίου 1902. Ήταν κόρη του εξαίρετου φιλόλογου Ευγένιου Πολυδούρη και της Κυριακής Μαρκάτου, μιας γυναίκας με πρώιμες φεμινιστικές αντιλήψεις. Ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές της σπουδές στην Καλαμάτα.

Στα γράμματα εμφανίστηκε σε ηλικία 14 ετών με το πεζοτράγουδο «Ο πόνος της μάνας», το οποίο αναφέρεται στον θάνατο ενός ναυτικού που

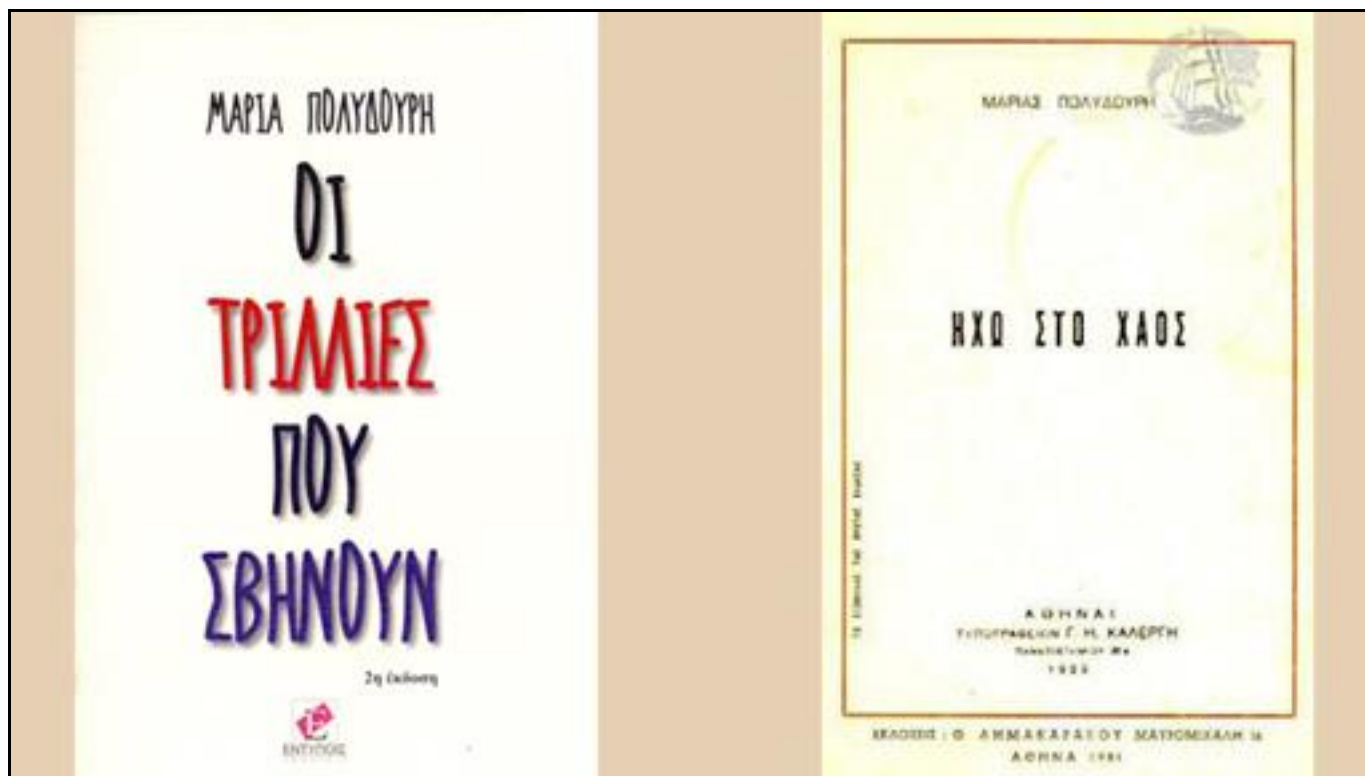
ξέβρασαν τα κύματα στις ακτές των Φιλιατρών και είναι επηρεασμένο από τα μοιρολόγια που άκουγε στη Μάνη. Στα δεκαέξι της διορίστηκε στη Νομαρχία Μεσσηνίας και παράλληλα εξέφρασε ζωνρό ενδιαφέρον για το γυναικείο ζήτημα. Το 1920, σε διάστημα σαράντα ημερών, έχασε και τους δύο γονείς της.

Το 1921 μετατέθηκε στη Νομαρχία Αθηνών και παράλληλα γράφηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στην υπηρεσία της εργαζόταν και ο Κώστας Καρυωτάκης. Γνωρίστηκαν και μεταξύ τους αναπτύχθηκε ένας σφοδρός έρωτας, που μπορεί να κράτησε λίγο, αλλά επηρέασε καθοριστικά τη ζωή και το έργο της. Συναντήθηκαν για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 1922. Η Μαρία ήταν τότε 20 ετών, ενώ ο Καρυωτάκης 26. Εκείνη είχε δημοσιεύσει κάποια πρωτόλεια ποιήματα, ενώ εκείνος είχε ήδη κερδίσει την εκτίμηση κάποιων κριτικών και ομότεχνών του.

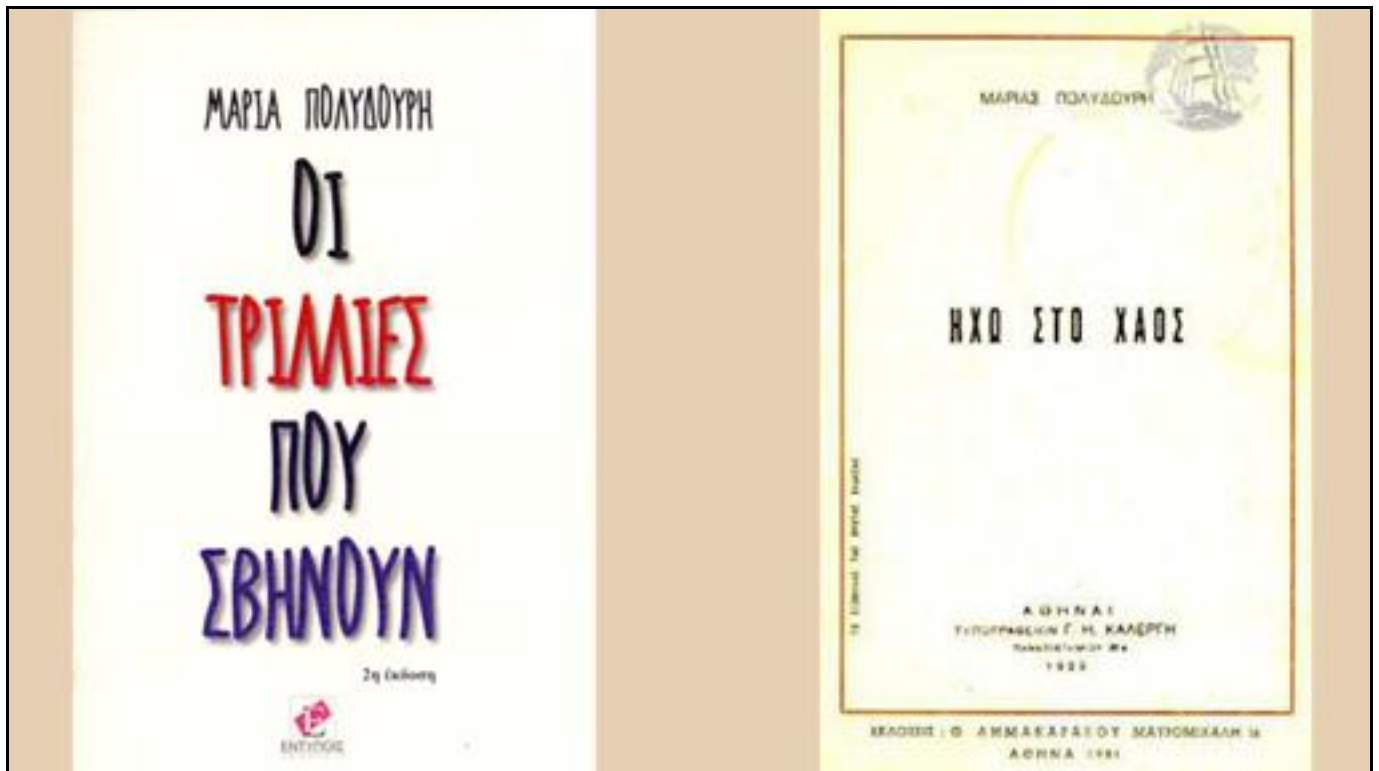
Το καλοκαίρι του 1922 ο Καρυωτάκης ανακάλυψε ότι έπασχε από σύφιλη, νόσο που τότε ήταν ανίατη και αποτελούσε κοινωνικό στίγμα. Ενημέρωσε αμέσως την αγαπημένη του Μαρία και της ζήτησε να χωρίσουν. Εκείνη του πρότεινε να παντρευτούν χωρίς να κάνουν παιδιά, όμως εκείνος ήταν πολύ περήφανος για να δεχτεί τη θυσία της. Η Μαρία αμφέβαλε για την ειλικρίνειά του και θεώρησε ότι η ασθένειά του ήταν πρόσχημα του εραστή της για να την εγκαταλείψει.

Το 1924 μπήκε στη ζωή της ο δικηγόρος Αριστοτέλης Γεωργίου, που μόλις είχε επιστρέψει από το Παρίσι. Ήταν νέος, ωραίος και πλούσιος και η Πολυδούρη τον αρραβωνιάστηκε στις αρχές του 1925. Η Μαρία όμως αγαπούσε πάντα τον Καρυωτάκη. Παρά την αφοσίωση του αρραβωνιαστικού της, η Πολυδούρη δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί σοβαρά σε καμία δραστηριότητα. Έχασε τη δουλειά της στο δημόσιο μετά από αλλεπάλληλες απουσίες και εγκατέλειψε τη Νομική. Φοίτησε στη Δραματική Σχολή Κουναλλάκη και την Επαγγελματική Σχολή Θεάτρου και μάλιστα πρόλαβε να εμφανιστεί ως ηθοποιός σε μία παράσταση.

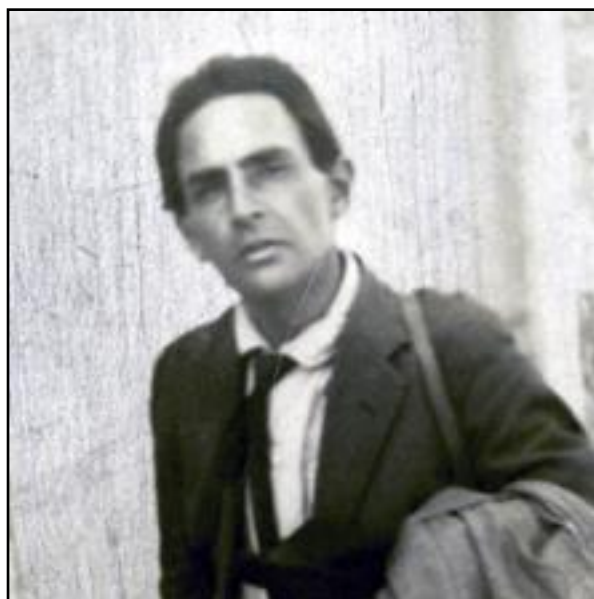

Το καλοκαίρι του 1926 διέλυσε τον αρραβώνα της και έφυγε για το Παρίσι. Σπούδασε ραπτική αλλά δεν πρόλαβε να εργαστεί γιατί προσβλήθηκε από φυματίωση. Επέστρεψε στην Αθήνα το 1928 και συνέχισε τη νοσηλεία της στο Νοσοκομείο Σωτηρία, όπου έμαθε για την αυτοκτονία του πρώην εραστή της, του Κώστα Καρυωτάκη. Τον ίδιο χρόνο κυκλοφόρησε την πρώτη της ποιητική συλλογή «Οι τρίλλιες που σβήνουν» και το 1929 τη δεύτερη, «Ηχώ στο χάος».

Η Πολυδούρη άφησε δύο πεζά έργα, το Ημερολόγιό της και μία ατιτλοφόρητη νουβέλα με την οποία σαρκάζει ανελέητα τον συντηρητισμό και την υποκρισία της εποχής της. Η φυματίωση, όμως, τελικά την κατέβαλε και τα ξημερώματα της 29ης Απριλίου 1930 άφησε την τελευταία της πνοή με ενέσεις μορφίνης που της πέρασε ένας φίλος της στην Κλινική.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΙΚΙΩΝΗΣ

Ο Δημήτρης Πικιώνης (1887 - 1968) ήταν Έλληνας πρωτοπόρος αρχιτέκτονας που άφησε το στίγμα του στην Αθήνα. Ζωγράφος, φιλόσοφος, ποιητής και ακαδημαϊκός δάσκαλος.

Ο Πικιώνης γεννήθηκε στον Πειραιά το 1887 από Χιώτες γονείς, τον Πέτρο Πικιώνη και τη Μαρία Συριώτη. Ήταν πρώτος ξάδελφος του ποιητή Λάμπρου Πορφύρα και του δημοσιογράφου και συνιδρυτή της εφημερίδας «Το Βήμα» Γεωργίου Συριώτη. Ο πατέρας του από μικρός, όπως και ο ίδιος, είχε κλίση στη ζωγραφική. Ποίηση και ζωγραφική αποτέλεσαν, λοιπόν, το πρώτο περιβάλλον για τον Δημήτρη Πικιώνη.

Γεννιέται στον Πειραιά από γονείς Χιώτες

Η μητέρα του Μαρία, το γένος Συριώτη

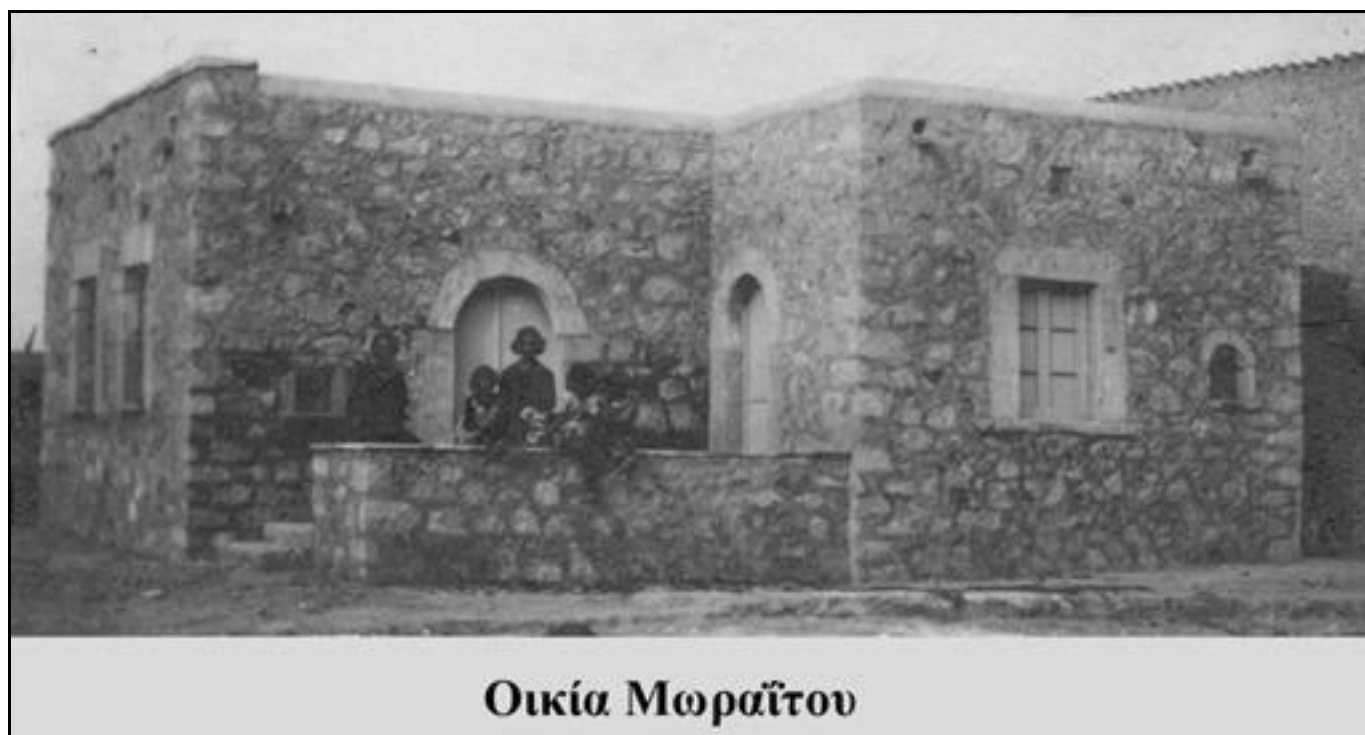

Ο πατέρας του Πέτρος Πικιώνης

Το 1904 γράφηκε στο Πολυτεχνείο και το 1906 έγινε ο πρώτος μαθητής του ζωγράφου Κωνσταντίνου Παρθένη. Το 1908 πήρε το δίπλωμα του Πολιτικού Μηχανικού και συνέχισε τις σπουδές του στο σχέδιο και στη ζωγραφική πρώτα στο Μόναχο και στη συνέχεια στο Παρίσι στην Académie de la grande Chaumière. Παράλληλα παρακολούθησε τα μαθήματα των αρχιτεκτονικών συνθέσεων στη Σχολή Καλών Τεχνών του Παρισιού.

Το 1912, την περίοδο των Βαλκανικών πολέμων, επέστρεψε στην Ελλάδα και όταν αποστρατεύτηκε στράφηκε και πάλι στην αρχιτεκτονική για να συμπληρώσει τις γνώσεις του αρχίζοντας και τις πρώτες μελέτες του πάνω στην αρχιτεκτονική της νεοελληνικής παράδοσης. Το 1925 παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα Αναστασίου, με την οποία απέκτησε πέντε παιδιά. Την ίδια χρονιά ονομάστηκε έκτακτος καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου στην έδρα της Διακοσμητικής και μονιμοποιήθηκε το 1930. Την περίοδο αυτή διατήρησε σημαντικές πνευματικές φιλίες με τους Φώτη Κόντογλου, Στρατή Δούκα, Φώτο Πολίτη, Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα, Γιάννη Τσαρούχη και Νίκο Εγγονόπουλο.

Το έργο του ως αρχιτέκτονας ξεκίνησε με την οικία Μωραΐτου στις Τζιτζιφιές (1921-1923). Ήταν οικοδόμημα με χαρακτήρα αττικής λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Οικία Μωραΐτου

Το 1932, με την ολοκλήρωση του Δημοτικού Σχολείου στα Πευκάκια Λυκαβηττού, διαπίστωσε πως δεν τον ικανοποιούσαν τα έργα του και άλλαξε τις αισθητικές του αντιλήψεις. Στοχάστηκε πως το οικουμενικό πνεύμα πρέπει να συντεθεί με το πνεύμα της εθνότητας. Όλα τα επόμενα αρχιτεκτονικά έργα του βασίστηκαν σε αυτή την αντίληψη.

Την επόμενη περίοδο, από το 1951 ως το 1957, ο Πικιώνης ασχολήθηκε με πολλά έργα. Ανάμεσά τους η διαμόρφωση του αρχαιολογικού χώρου γύρω από την Ακρόπολη. Το έργο περιλαμβάνει δύο κύριες σπειροειδείς διαδρομές, που ξεκινούν σχεδόν αντικριστά στη συμβολή Διονυσίου Αρεοπαγίτου και Αποστόλου Παύλου. Η μία ανεβαίνει βόρεια τον λόφο της Ακρόπολης ως το ιερό της Αθηνάς.

Η άλλη απομακρύνεται από αυτόν δημιουργώντας δύο συνθήκες θέας της: μια πρώτη στο Λουμπαρδιάρη, όπου ξεπροβάλλει για μοναδική φορά μετωπικά η κύρια όψη του Παρθενώνα, και μια δεύτερη στο Άνδηρο, όπου καταλήγει η διαδρομή συστρεφόμενη.

Απέναντι στην Ακρόπολη έγινε το έργο του Πικιώνη στου Φιλοπάππου που έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο αρχιτεκτονικής από την UNESCO.

Το 1965 ολοκληρώνεται ο παιδικός κήπος στη Φιλοθέη. Στη φωτογραφία είναι η είσοδος.

Η έρευνα του Δημήτρη Πικιώνη για τα παιδιά και το παιδικό παιχνίδι φαίνεται ιδιαίτερα στον εξοπλισμό που επέλεξε: μια ξεχαρβαλωμένη βάρκα, μια καλύβα σαρακατσάνικου

τύπου και ένα γεφύρι σε μια μικρή λίμνη. Ένας εξοπλισμός μυστηριακός, εξερευνητικός – όχι τυποποιημένος, βιομηχανικός– που προσφέρει πολλές εναλλακτικές –συλλογικού ή ατομικού– αυθόρμητου παιχνιδιού.

Το 1966 ανατίθεται στον Δημήτρη Πικιώνη η μελέτη του φρούριου της Φορτέτζας στο Ρέθυμνο, με σκοπό την τουριστική αξιοποίησή του.

Το 1966 ο Πικιώνης εκλέχτηκε τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Και στις 28 Αυγούστου του 1968 πέθανε στην Αθήνα, σε ηλικία 81 χρόνων.

ΝΙΚΟΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ - ΓΚΙΚΑΣ

Ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας (1906 - 1994) ήταν σημαντικός Έλληνας ζωγράφος, γλύπτης, χαράκτης, εικονογράφος, συγγραφέας και ακαδημαϊκός. Μαθητής του Παρθένη, υποστήριξε και ο ίδιος μια ελληνική σχολή ζωγραφικής, στηριγμένη αφ' ενός στην ντόπια παράδοση και αφ' ετέρου στην αισθητική του ευρωπαϊκού μοντερνισμού.

Ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας γεννήθηκε στην Αθήνα στις 26 Φεβρουαρίου 1906. Πατέρας του ήταν ο καταγόμενος από τα Ψαρά αξιωματικός του Βασιλικού Ναυτικού Αλέξανδρος Χατζηκυριάκος. Μητέρα του ήταν η Ελένη Γκίκας, της

οικογένειας Γκίκας που είχε εγκατασταθεί στην Ύδρα. Και οι δύο γονείς του ήταν απόγονοι οικογενειών με σημαντική συμβολή στην Επανάσταση του 1821.

Μαθητής ακόμα πήρε τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής από τον Παρθένη και το 1922, σε ηλικία 16 χρόνων, πήγε στο Παρίσι όπου παρακολούθησε μαθήματα φιλολογίας και αισθητικής στη Σορβόνη, ενώ συγχρόνως σπούδασε ζωγραφική και χαρακτική. Στο Παρίσι παρέμεινε έως το 1934, επισκεπτόμενος κατά διαστήματα την Αθήνα.

Το 1927 οργανώθηκε η πρώτη ατομική του έκθεση στην Γκαλερί Περσιέ στο Παρίσι και το 1928 η πρώτη του έκθεση στην Αθήνα, στην Αίθουσα Στρατηγοπούλου. Την ίδια χρονιά καλείται να υπηρετήσει τη στρατιωτική του θητεία, την οποία ολοκληρώνει το 1929. Όταν απολύεται παντρεύεται την ποιήτρια Αντιγόνη Μπούμπουλη και αναχωρούν μαζί για το Παρίσι. Το ζευγάρι έζησε 30 χρόνια μαζί κι όταν χώρισαν διατήρησαν μια στενή φιλική σχέση.

Το 1935, μετά την επιστροφή του στην Αθήνα, εξέθεσε έργα του μαζί με τον γλύπτη Μιχάλη Τόμπρο και τον ζωγράφο Γιώργο Γουναρόπουλο. Η έκθεσή τους προκάλεσε αντιδράσεις στους αθηναϊκούς καλλιτεχνικούς κύκλους.

Τον ίδιο χρόνο, μαζί με τον αρχιτέκτονα Δημήτρη Πικιώνη, τον ποιητή Τάκη Παπατσώνη και τον σκηνοθέτη Σωκράτη Καραντινό, εξέδωσε το περιοδικό «Το Τρίτο Μάτι», στο οποίο παρουσιάζονταν έργα μοντέρνων καλλιτεχνών (Κλέε, Καντίνσκι κ.ά.) και μεταφράσεις κειμένων ξένων συγγραφέων της λογοτεχνικής πρωτοπορίας (Τζόις κ.ά.).

ΕΚΔΟΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ & ΤΕΧΝΗΣ

7-12

ΕΞΑΠΛΟ ΤΕΥΧΟΣ

Ο ΝΟΜΟΣ
ΤΟΥ
ΑΡΙΘΜΟΥ
ΣΤΗ ΦΥΣΗ
ΚΑΙ
ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ
ΤΟ
ΤΕΧΝΗ
ΠΟΙΗΣΗ
ΘΕΑΤΡΟ
ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ
ΝΕΟΙ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ
ΑΠΟ ΜΙΑ ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΩΝ
ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ-ΓΚΙΚΑΣ
ΔΗΜ. Π. ΠΙΚΙΩΝΗΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΛΟΥΚΑΣ
ΙΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΔΟΥΚΑΣ
ΤΑΚΗΣ Κ. ΠΑΠΑΤΖΩΝΗΣ
ΜΙΧΑΛΗΣ Θ. ΤΟΜΠΡΟΣ
ΑΓΓΕΛ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΓΓΡΑΦΗ: «ὅσοις τὸ παρ' ὧν ἐδίδοντο 100 βρ. τὸ πρῶτον» ἔχον
καὶ ἑτέρας ἀνεκδοτὰς καλλιτεχνικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἀπο-
ρίας τὸ πρῶτον καὶ ἑκατὸν ὑπογραφεῖται καὶ ἀποσφραδίζει ἀπὸ
τῶν καλλιτέχνων τὸ ὄνομα τῶν βιβλίων γράφοντες αἱ εἰδικὰ εἰδή-
σαι ἀνθρώποις ἀπὸ 100 βρ. τὸ πρῶτον, καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῆς 2.

ΔΡΑΧΜΕΣ
ΠΕΝΗΝΤΑ

1 9 3 7

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΤΡΙΤΟ ΜΑΤΙ" ΑΘΗΝΑ-ΚΡΙΕΖΟΤΟΥ 2

Το 1937 ο Χατζηκυριάκος-Γκίκας κερδίζει το αργυρό μετάλλιο στην παγκόσμια έκθεση στο Παρίσι. Δραστηριοποιείται, επίσης, σκηνογραφικά, πρώτα στο έργο του Σαίξπηρ «Όπως αγαπάτε» και έπειτα σε έργο του Μολιέρου. Το 1938 εικονογραφεί την «Οδύσσεια» του Καζαντζάκη.

Το 1940 με την κήρυξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου επιστρατεύεται και υπηρετεί στο Μηχανικό. Με τη λήξη του πολέμου η Αρχιτεκτονική σχολή του Εθνικού Μετσόβιου

Πολυτεχνείου προκηρύσσει θέση καθηγητή. Ο Γκίκας θέτει υποψηφιότητα και το 1941 εκλέγεται καθηγητής της Σχολής στην έδρα του Ελεύθερου Σχεδίου. Στη θέση αυτή παραμένει μέχρι το 1958.

Το 1950 εκπροσώπησε την Ελλάδα στην 25η Μπιενάλε της Βενετίας με 17 έργα. Το 1951 έκανε τα σκηνικά και τα κοστούμια για τις παραστάσεις «Νεφέλες» του Αριστοφάνη και «Αγία Ιωάννα» του Τζωρτζ Μπέρναρ Σο για το Εθνικό Θέατρο.

Σκηνικό
από τις
Νεφέλες
του
Αριστοφάνη

Το 1955 συμμετείχε στην 4η Μπιενάλε Σύγχρονης Έγχρωμης Λιθογραφίας στο Μουσείο Σινσινάτι των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Αθηναϊκό
μπαλκόνι

Το 1961 παντρεύτηκε τη δεύτερη σύζυγό του Μπάρμπαρα Γουόρνερ, πρώην Ρότσιλντ. Την ίδια χρονιά φιλοτέχνησε τα σκηνικά και κοστούμια για το μελόδραμα του Ιγκόρ Στραβίνσκι «Περσεφόνη», σε λιμπρέτο του Αντρέ Ζιντ, που ανέβηκε στο Κόβεντ Γκάρντεν του Λονδίνου.

**Σκηνικό
για την
Περσεφόνη**

Μέσα το 1961 πυρκαγιά κατέστρεψε το πατρικό του σπίτι στην Ύδρα, με αποτέλεσμα να αγοράσει στη βόρεια Κέρκυρα μια έκταση και να ανεγείρει τη δεύτερη κατοικία του.

**Η είσοδος
του σπιτιού
στην
Κέρκυρα**

Το 1970 η Ακαδημία Αθηνών του απένειμε το Αριστείο των Καλών Τεχνών και το 1973 τον εξέλεξε παμψηφεί μέλος της. Δέκα χρόνια αργότερα, το 1983, εξελέγη επίτιμο μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας Τεχνών του Λονδίνου.

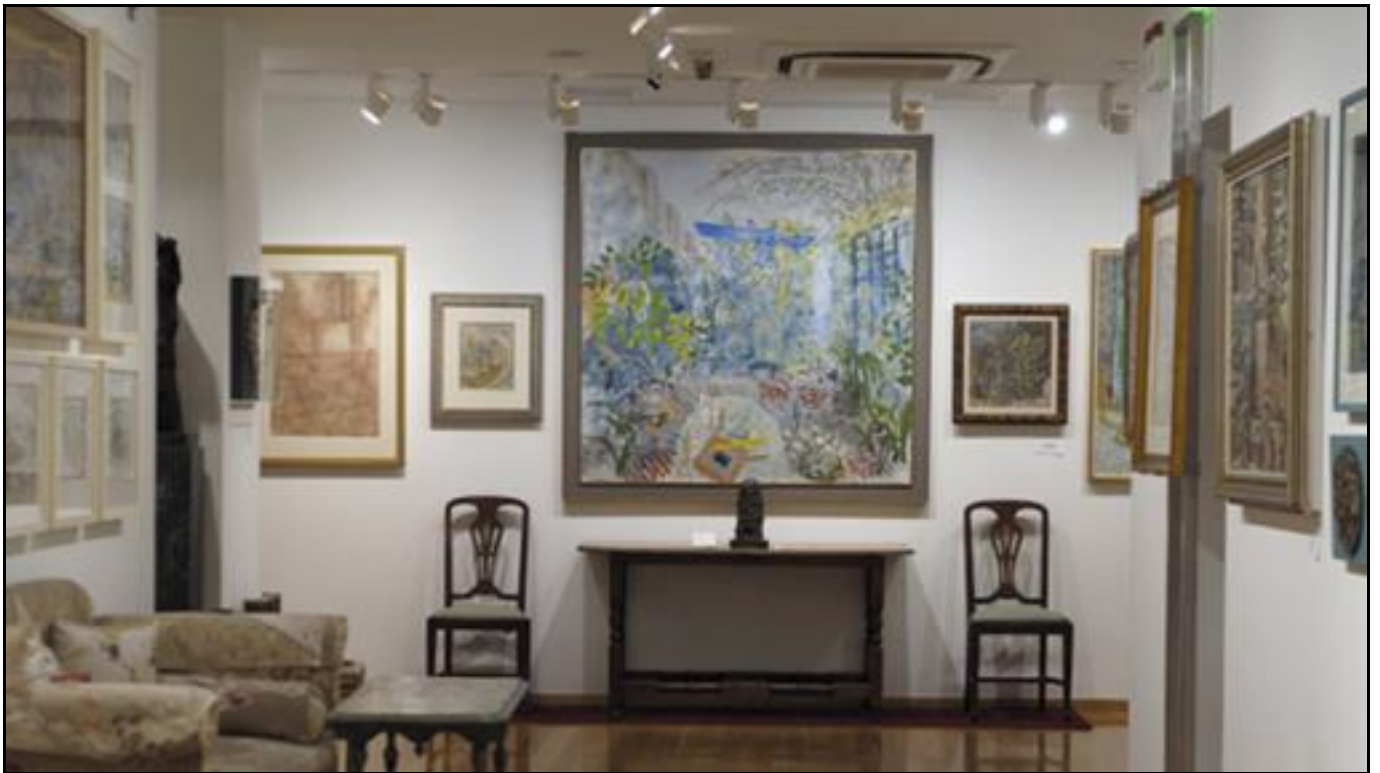

Μυστράς

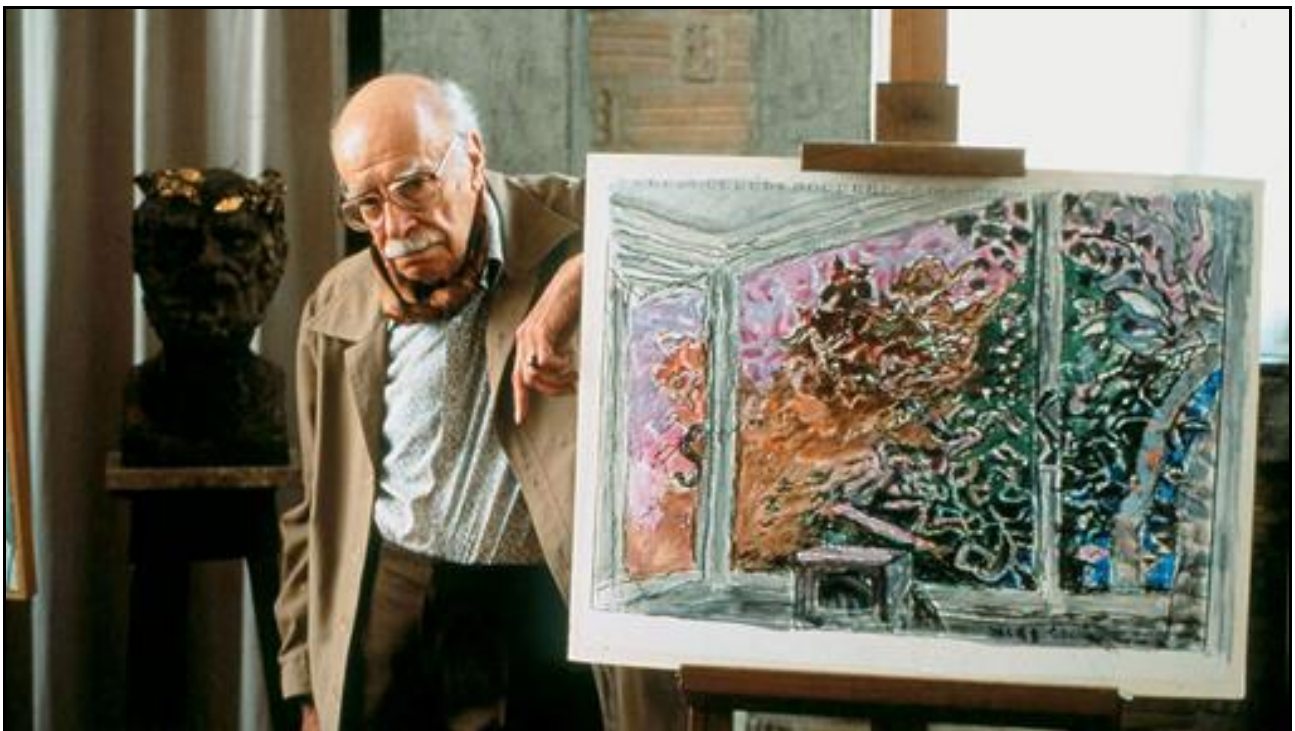
Το 1973 η Εθνική Πινακοθήκη οργάνωσε μια μεγάλη αναδρομική έκθεση με 164 έργα του, ενώ το 1984 η γκαλερί «Τρίτο Μάτι» παρουσίασε το σύνολο των γλυπτών του.

Το 1991 εγκαινιάστηκε το Μουσείο Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, στην οικία του επί της οδού Κριεζώτου 3 στο κέντρο της Αθήνας, ένα ίδρυμα που δημιούργησε ο ίδιος και παραχώρησε στο Μουσείο Μπενάκη. Έργα του βρίσκονται στην Εθνική Πινακοθήκη και σε μουσεία πολλών χωρών.

Ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας πέθανε στις 3 Σεπτεμβρίου 1994 στην Αθήνα, σε ηλικία 88 ετών.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

Ο Ανδρέας Εμπειρικός (1901 - 1975) ήταν Έλληνας ποιητής, πεζογράφος, φωτογράφος και ψυχχαναλυτής. Υπήρξε εισηγητής του υπερρεαλισμού στην Ελλάδα, καθώς και ο πρώτος που άσκησε την ψυχανάλυση στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο 1935 ως 1951. Ως λογοτέχνης ανήκει στη Γενιά του '30.

Ο Εμπειρικός γεννήθηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 1901 στη Μπράιλα της Ρουμανίας. Ο πατέρας του, Λεωνίδας Εμπειρικός, ήταν εφοπλιστής, γόνος παλιάς οικογένειας ναυτικών με καταγωγή από την Άνδρο. Μαζί με τους αδελφούς του

Μιχάλη και Μαρή Εμπειρικό, υπήρξε ιδρυτής της Εθνικής Ατμοπλοΐας Ελλάδος (το 1909), καθώς και άλλων εταιρειών. Την περίοδο 1917-18 υπήρξε επίσης βουλευτής της κυβέρνησης Ελευθερίου Βενιζέλου και υπουργός Επισιτισμού.

Η μητέρα του Ανδρέα Εμπειρικού, Στεφανία, ήταν κόρη του Λεωνίδα Κυδωνιέως από την Άνδρο και της Ρωσίδας Σολωμονίδος Κοβαλένκο, από το Κίεβο. Το 1902 η οικογένεια εγκαταστάθηκε στην Ερμούπολη της Σύρου και έξι χρόνια αργότερα στην Αθήνα.

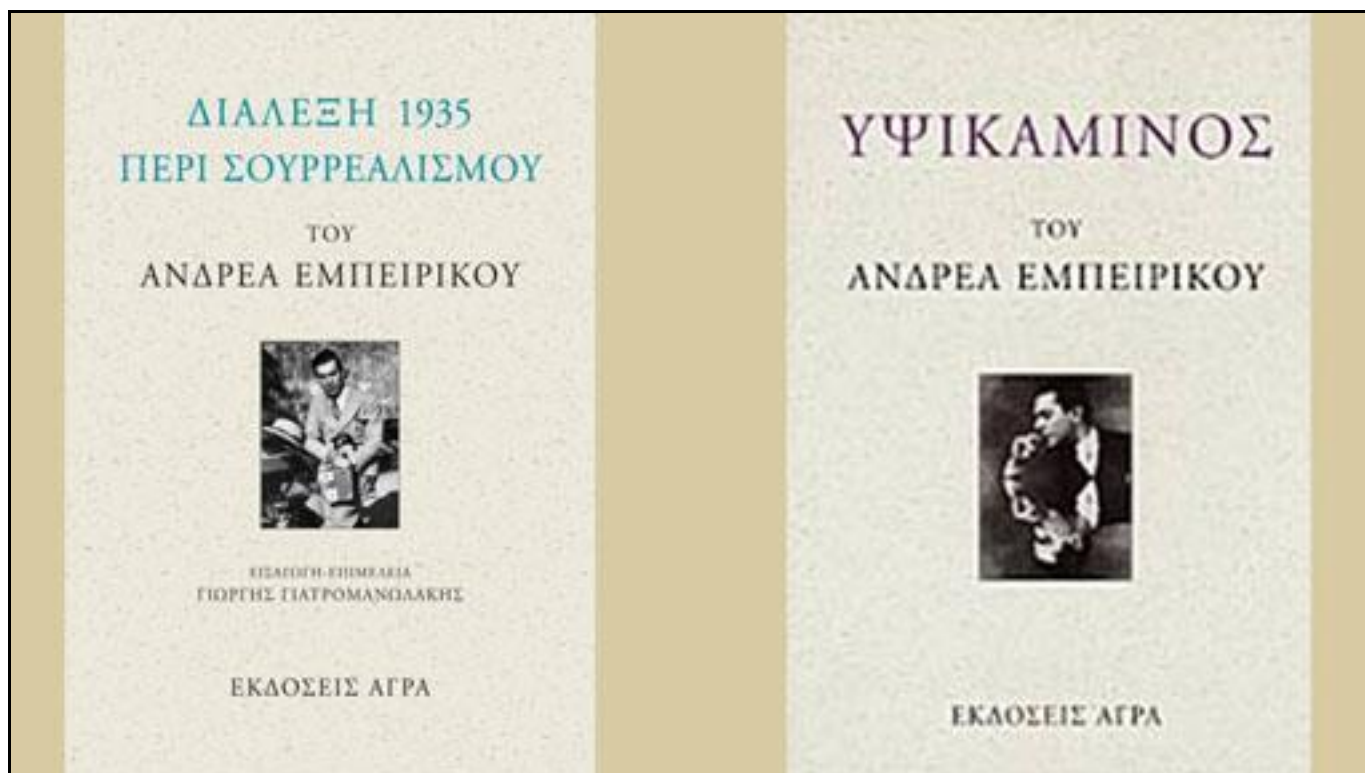
Την περίοδο 1912-17 φοίτησε στο γυμνάσιο και στη συνέχεια υπηρέτησε τη θητεία του στο ναυτικό. Γράφηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας, αλλά σύντομα διέκοψε τις σπουδές του και μετακόμισε στη Λωζάνη, όπου είχε εγκατασταθεί η μητέρα του μετά τον χωρισμό της από τον πατέρα του. Εκεί σπούδασε Οικονομικές Επιστήμες στο πανεπιστήμιο και έγραψε τα πρώτα του ποιήματα.

Την περίοδο 1921-25 εργάστηκε στην οικογενειακή ναυτιλιακή εταιρεία του Λονδίνου και παράλληλα σπούδασε φιλοσοφία και αγγλική φιλολογία. Το 1926 ήρθε σε διάσταση με τον πατέρα του και ταξίδεψε στο Παρίσι, όπου αποφάσισε να ασχοληθεί με την ψυχανάλυση κοντά στον Ρενέ Λαφόργκ, ο οποίος υπήρξε ιδρυτικό μέλος και πρώτος πρόεδρος της Ψυχαναλυτικής Εταιρείας του Παρισιού. Συνδέθηκε με αρκετούς Γάλλους ψυχαναλυτές,

μεταξύ αυτών και με τον Φρουά Γουιτμάν, ο οποίος είχε ενδιαφέρον για τη μοντέρνα ποίηση και το 1929 έφερε σε επαφή τον Εμπειρικό με την ομάδα των υπερρεαλιστών.

Ο Εμπειρικός επέστρεψε στην Ελλάδα το 1931 και εργάστηκε για ένα διάστημα στα ναυπηγεία του πατέρα του, πριν παραιτηθεί έχοντας αποφασίσει να αφοσιωθεί στη λογοτεχνία και στην ψυχανάλυση. Στις 25 Ιανουαρίου του 1935 έδωσε μία ιστορικά σημαντική διάλεξη «Περί σουρρεαλισμού» στη Λέσχη Καλλιτεχνών εισάγοντας ουσιαστικά τον υπερρεαλισμό στον ελληνικό χώρο. Τον Μάρτιο του ίδιου έτους εξέδωσε την πρώτη ποιητική συλλογή του, με τίτλο «Υψικάμινος», το κατεξοχήν υπερρεαλιστικό κείμενό του.

Την ίδια περίοδο γνωρίστηκε με τον Οδυσσέα Ελύτη, με τον οποίο επισκέφτηκε το σπίτι του ζωγράφου Θεόφιλου στη Μυτιλήνη. Από το 1935 άρχισε να ασκεί την ψυχανάλυση

ως επάγγελμα, αναγνωρισμένος από τη Διεθνή Ψυχαναλυτική Ένωση ως «διδάσκων ψυχαναλυτής», ενώ παράλληλα αφοσιώθηκε στη λογοτεχνία, συνεχίζοντας τις προσπάθειες διάδοσης και υπεράσπισης του υπερρεαλισμού.

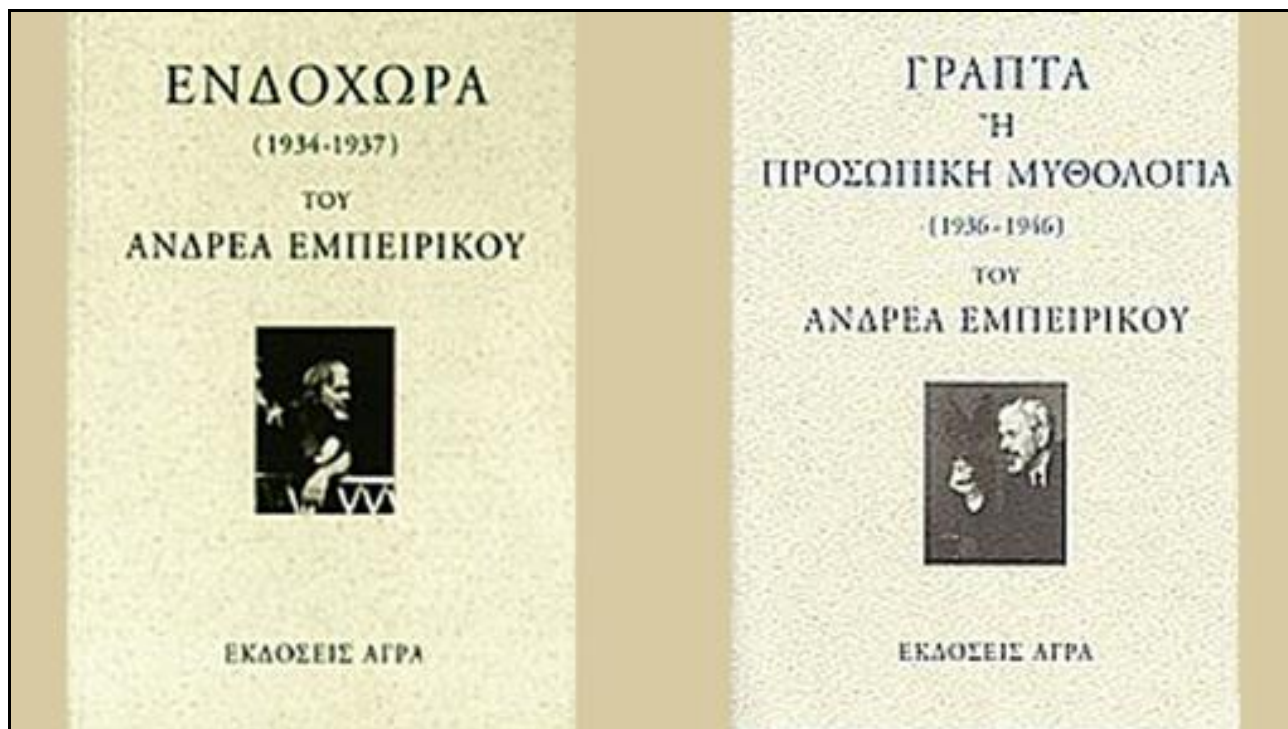

Του λαϊκού ζωγράφου Θεόφилου

Σε νεαρή ηλικία ο Εμπειρικός ενστερνίστηκε τον Μαρξισμό ενθουσιασμένος από τη Ρωσική Επανάσταση. Σύντομα, όμως, ο Εμπειρικός αποκήρυξε τον κομμουνισμό και η διάστασή του έγινε ακόμα μεγαλύτερη μετά από ένα αναπάντεχο γι' αυτόν γεγονός, τη σύλληψή του από τον ΕΛΑΣ, κατά τα Δεκεμβριανά, στις 31 Δεκεμβρίου 1944. Αφού πέρασε από ανάκριση, οδηγήθηκε μαζί με άλλους όμηρους που σχημάτιζαν φάλαγγα, στο χωριό Κρώρα, αλλά κατάφερε να δραπετεύσει στη Θήβα και από εκεί να επιστρέψει στην Αθήνα.

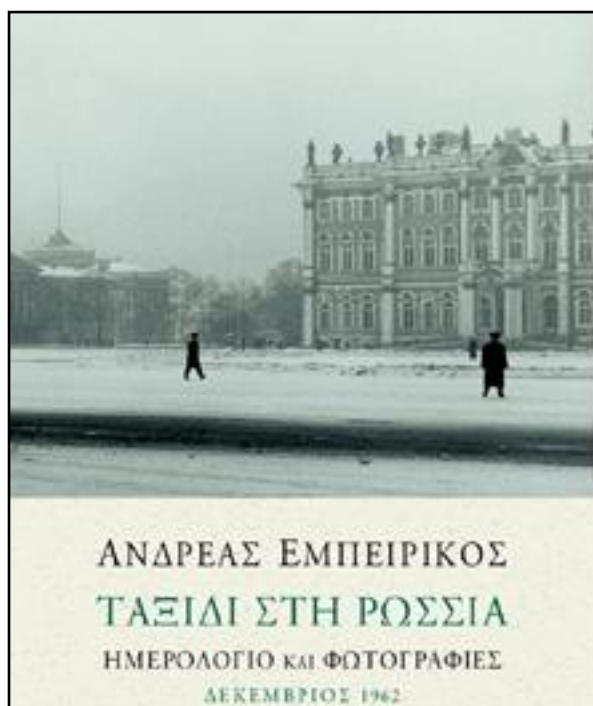
Το 1945 κυκλοφορεί η «Ενδοχώρα» με 112 ποιήματα, γραμμένα την περίοδο 1934-37. Χαρακτηρίζεται ως έργο στο οποίο επιχειρείται η σύζευξη του υπερρεαλισμού με την ελληνική λαϊκή παράδοση. Ακολουθούν τα «Γραπτά ή Προσωπική μυθολογία» το 1960, έργο που από τον τίτλο του μαρτυρεί τον μυθοποιητικό χαρακτήρα του. Γράφηκε κατά τη δεκαετία 1936-46.

Το 1947 παντρεύτηκε με την ερασιτέχνη ζωγράφο Ευριδίκη Ζήση, με την οποία απέκτησαν το 1957 ένα παιδί, τον Λεωνίδα, που έγινε ιστορικός.

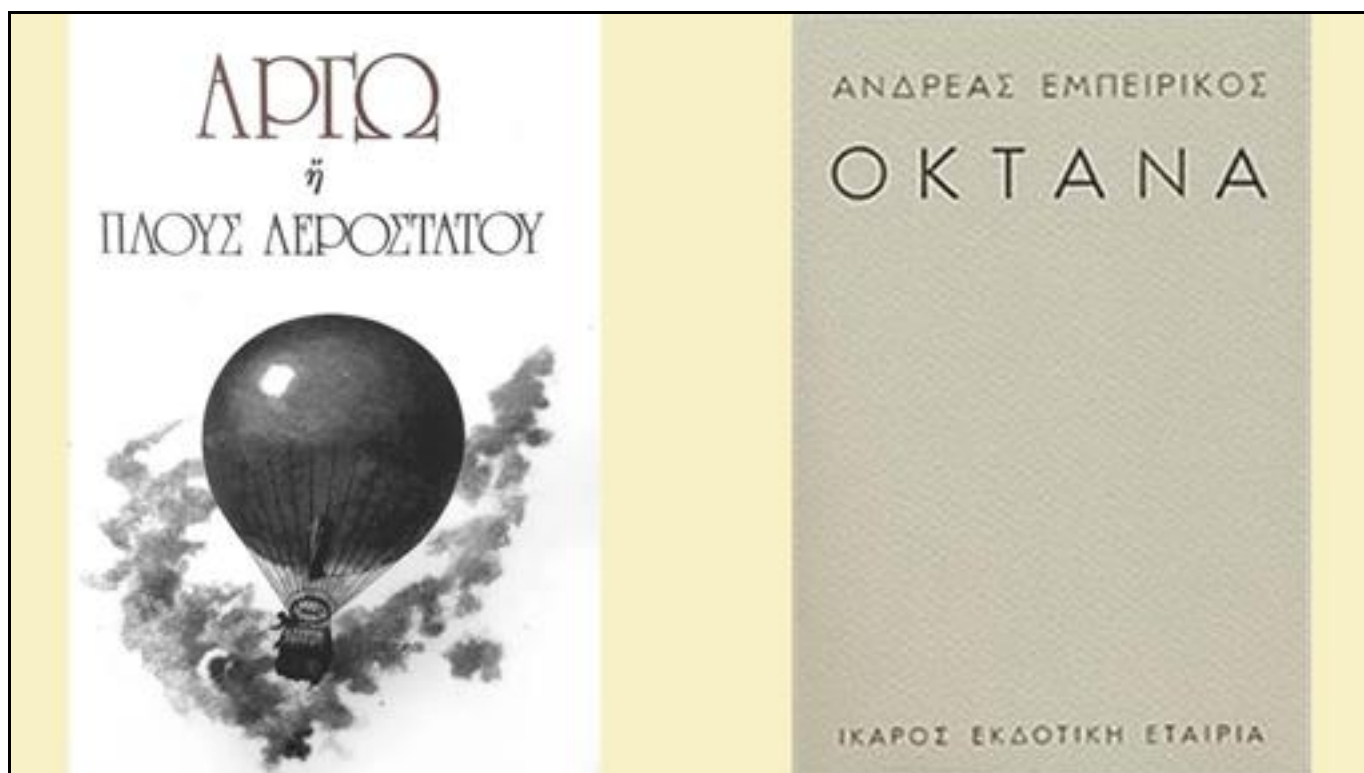
Ο Ανδρέας Εμπειρικός ασχολήθηκε συστηματικά με τη φωτογραφία, φέρνοντας, κατά τον Ελύτη, εις πέρας το έργο του «με τη δεξιοτεχνία και την επιμονή μανιακού». Κατά τον γιο του, Λεωνίδα Εμπειρικό, «κυκλοφορούσε πάντα με φωτογραφική μηχανή, συχνά με δύο, μερικές φορές και με τρεις». Το φωτογραφικό του έργο είναι εξαιρετικά πλούσιο και πολύμορφο. Το 1955 οργάνωσε μια ατομική έκθεση στην αίθουσα «Ιλισσός».

Το 1962 ο Εμπειρικός μαζί με τον Οδυσσέα Ελύτη και τον Γιώργο Θεοτοκά ταξίδεψαν στην Σοβιετική Ένωση ύστερα από πρόσκληση του Συνδέσμου «Σοβιετική Ένωση - Ελλάς», προκειμένου να έρθουν σε επαφή με τους πνευματικούς ανθρώπους της Σοβιετικής Ένωσης και να αποκτήσουν εικόνα για τα δρώμενα στη χώρα. Ο Εμπειρικός κατέγραψε τις εμπειρίες του σε ημερολόγιο.

Ο Ανδρέας Εμπειρικός πέθανε στην Κηφισιά στις 3 Αυγούστου 1975, σε ηλικία 74 ετών, από καρκίνο του πνεύμονα.

Μετά τον θάνατό του, το 1980 κυκλοφορεί η «Αργώ ή Πλους αεροστάτου», το πρώτο μεγάλο αφηγηματικό κείμενο του Εμπειρικού, και η συλλογή ποιημάτων «Οκτάνα».

Τον Δεκέμβριο του 1990 άρχισε να εκδίδεται, σύμφωνα με τη θέληση που είχε ο Ανδρέας Εμπειρικός, ο «Μέγας Ανατολικός», το τεράστιο έργο ζωής του που το επεξεργαζόταν επί 25 χρόνια. Άρχισε να γράφεται το 1945 και ολοκληρώθηκε ύστερα από ενδιάμεσες φάσεις το 1970. Το μυθιστόρημα αποτελείται από 100 κεφάλαια, που συγκροτούν πέντε μέρη, και η έκδοσή του ολοκληρώθηκε το 1992 σε οκτώ τόμους. Πρόκειται για το μεγαλύτερο και τολμηρότερο μυθιστόρημα στην ελληνική γλώσσα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΟΡΑΛΗΣ

Ο ζωγράφος Γιάννης Μόραλης (1916 - 2009) υπήρξε ένας από τους επιφανέστερους Έλληνες καλλιτέχνες του 20ού αιώνα. Η εκλογή του στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και το διδακτικό του έργο εκεί για 35 συνεχή χρόνια αποδείχτηκε αποφασιστικής σημασίας σε σχέση με μια σειρά από επιλογές και κατευθύνσεις της εικαστικής παραγωγής στην Ελλάδα τα χρόνια που ακολούθησαν.

Ο Γιάννης Μόραλης γεννήθηκε στην Άρτα στις 23 Απριλίου 1916. Ήταν το δεύτερο από τα τέσσερα παιδιά του Κωνσταντίνου Μόραλη και της Βασιλικής Μιχάλη. Η οικογένεια το 1922

εγκαταστάθηκε στην Πρέβεζα, όπου ο Κωνσταντίνος Μόραλης υπηρέτησε ως γυμνασιάρχης. Από το 1927 εγκαθίστανται μόνιμα στην Αθήνα, στο Παγκράτι.

Το 1931 είναι η χρονιά κατά την οποία προετοιμάζεται για τις εισαγωγικές εξετάσεις στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Το 1932, σε ηλικία 16 χρόνων, επιτυγχάνει και γράφεται στο προπαρασκευαστικό τμήμα. Γνωρίζεται τότε με τον Γιάννη Τσαρούχη και τον Νίκο Νικολάου. Ο Μόραλης είναι μεταξύ των σπουδαστών που ο Κωνσταντίνος Παρθένης επιλέγει για το εργαστήριό του.

Ο Νίκος Νικολάου με τον Γιάννη Μόραλη

Με την αποφοίτησή του το 1936, ο Γιάννης Μόραλης κερδίζει την υποτροφία της Ακαδημίας Αθηνών και μαζί με τον Νικολάου ταξιδεύει τον Ιούνιο του 1937 για να σπουδάσει στη Ρώμη. Εκεί παραμένει για λίγους μήνες, οπότε και καταφέρνει να εγκριθεί η μετακίνησή του στο Παρίσι, για να συνεχίσει εκεί τις σπουδές του σε νωπογραφία και ψηφιδωτό. Το 1939, με την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, επιστρέφει στην Ελλάδα για να υπηρετήσει την πατρίδα.

Το 1941 παντρεύεται τη Μαρία Ρουσέν και μαζί εγκαθίστανται στο Κολωνάκι, ενώ τους θερινούς μήνες ζουν στο σπίτι της Ρουσέν στην Κηφισιά. Τα χρόνια της Κατοχής ο Μόραλης ασχολείται εντατικά με την προσωπογραφία, ώστε να εξασφαλίζει κάποιο σταθερό εισόδημα φιλοτεχνώντας πορτραίτα κατά παραγγελία. Εξακολουθεί επίσης να ασχολείται με τη χαρακτηριστική.

Με τη Ρουσέν θα χωρίσει το 1945 και δύο χρόνια αργότερα, το 1947, παντρεύεται τη γλύπτρια Αγλαΐα Λυμπεράκη, με την οποία αποκτά και τον γιο του Κωνσταντίνο. Την ίδια χρονιά εκλέγεται τακτικός καθηγητής της προπαρασκευαστικής τάξης της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών.

Το 1949 ιδρύεται η ομάδα «Αρμός» και συσπειρώνει καλλιτέχνες όπως οι Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας (πρόεδρος), Γιάννης Τσαρούχης και Γιάννης Μόραλης (αντιπρόεδροι), Μίνως Αργυράκης, Νίκος Εγγονόπουλος. Ο Μόραλης συμμετέχει στην 1η έκθεση της ομάδας στο Ζάππειο. Στη συνέχεια η έκθεση μεταφέρεται στη Θεσσαλονίκη.

Το 1951 είναι η χρονιά κατά την οποία ξεκινούν δύο ιδιαίτερα γόνιμες συνεργασίες για τον Γιάννη Μόραλη. Η πρώτη, όταν αναλαμβάνει να φιλοτεχνήσει τα σκηνικά και τα κοστούμια για το μπαλέτο «Έξι λαϊκές ζωγραφιές» που παρουσιάζει το Ελληνικό Χορόδραμα, σε χορογραφία Ραλλούς Μάνου και μουσική Μάνου Χατζιδάκι. Με το Χορόδραμα ο Μόραλης θα συνεργαστεί για δεκαπέντε περίπου χρόνια. Η δεύτερη συνεργασία εγκαινιάζεται όταν φιλοτεχνεί το εξώφυλλο ενός βιβλίου του Ηλία Τσουκαλά, στις εκδόσεις Ίκαρος. Με τις εκδόσεις Ίκαρος ο Γιάννης Μόραλης θα συνεργάζεται ουσιαστικά μέχρι το τέλος της ζωής του.

Το 1954 ξεκινά η συνεργασία του Μόραλη με το Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν. Το 1957 ο Μόραλης εκλέγεται τακτικός καθηγητής του Εργαστηρίου Ζωγραφικής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Τότε αρχίζει και η συνεργασία του με το Εθνικό Θέατρο. Το 1958 μαζί με τον Γιάννη Τσαρούχη και τον γλύπτη Αντώνη Σώχο αντιπροσωπεύει την Ελλάδα στη Μπιενάλε της Βενετίας, σε μια Μπιενάλε όπου η κυριαρχία της αφαίρεσης είναι εμφανής.

Το 1959 θα του ανατεθεί η μελέτη για τη διακόσμηση των εξωτερικών τοίχων του ξενοδοχείου Χίλτον στην Αθήνα. Η εγχάρακτη σε γιαννιώτικο μάρμαρο σύνθεση ολοκληρώνεται το 1962, οπότε και γίνονται τα εγκαίνια του ξενοδοχείου. Από τότε συνεργάζεται με Έλληνες και ξένους αρχιτέκτονες για τη διακόσμηση κατοικιών και κτιρίων δημόσιου χαρακτήρα.

Η δεκαετία του 1960 ξεκινά για τον Μόραλη με μια σειρά από –ενταγμένες στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό– συνθέσεις φιλοτεχνημένες για τα ξενοδοχεία του ΕΟΤ στη Φλώρινα, το εστιατόριο Ωκεανός στη Βουλιαγμένη, τα περίπτερα του Οργανισμού Λιμένα Πειραιώς στην ακτή Καραϊσκάκη στον Πειραιά, και το Μον Παρνές στην Πάρνηθα. Η δεύτερη ατομική του έκθεση θα πραγματοποιηθεί το 1963 στην αίθουσα τέχνης του ξενοδοχείου Χίλτον. Σε αυτήν θα παρουσιάσει τη δουλειά των τριών τελευταίων χρόνων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί η σειρά των Επιτύμβιων συνθέσεων, που μετέπειτα θα δωρήσει στην Εθνική Πινακοθήκη.

Με την τρίτη ατομική του έκθεση το 1972 στη Γκαλερί Ιόλα-Ζουμπουλάκη, ο Γιάννης Μόραλης εγκαινιάζει άλλη μια μακρά συνεργασία. Η ζωγραφική του στο εξής θα πειραματίζεται στο επίπεδο της φόρμας με αυτό το «ολιγοπήφιο αλφάβητο», για το οποίο τόσο εύστοχα έκανε λόγο ο Οδυσσέας Ελύτης στο εισαγωγικό κείμενο του καταλόγου. Σε αυτή την έκθεση παρουσίασε μία άλλη ιδιαίτερη σειρά συνθέσεών του, τα Επιθαλάμια.

Το 1978 πραγματοποιεί την τέταρτη ατομική έκθεση στην Γκαλερί Ζουμπουλάκη. Μια μεγάλη ενότητα έργων, που έχουν κατά κύριο λόγο φιλοτεχνηθεί στην Αίγινα, φέρει τον τίτλο «Πανσέληνος». Το 1979 του απονέμεται το Αριστείο Τεχνών από την Ακαδημία Αθηνών.

Το 1983 θα πραγματοποιήσει άλλη μία ατομική έκθεση στην Γκαλερί Ζουμπουλάκη. Μεταξύ των έργων της έκθεσης αυτής και το «Ερωτικό», το οποίο απέκτησε η Εθνική Πινακοθήκη. Στις 31 Αυγούστου του ίδιου χρόνου αποχωρεί από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, μετά από τριάντα έξι χρόνια συνεχούς διδασκαλίας.

Ο Γιάννης Μόραλης από το 1992 ως το 2006 έκανε πέντε ατομικές εκθέσεις έργων του. Πέθανε στην Αθήνα στις 20 Δεκεμβρίου του 2009, σε ηλικία 93 χρόνων.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ

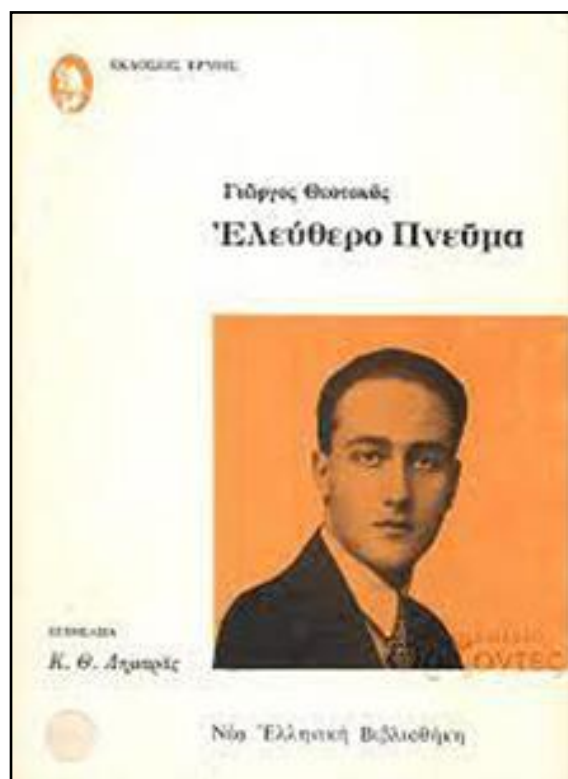

Ο Γιώργος Θεοτοκάς (1905 ως 1966) ήταν Έλληνας λογοτέχνης και δικηγόρος. Αποτέλεσε έναν από τους εκπροσώπους και τους κορυφαίους διανοητές της γενιάς του '30.

Ο Γιώργος Θεοτοκάς γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη στις 27 Αυγούστου του 1905. Και οι δύο γονείς του ήταν από τη Χίο. Ο πατέρας του, Μιχαήλ Θεοτοκάς, μετά από σπουδές νομικής στην Αθήνα εγκαταστάθηκε στην Κωνσταντινούπολη και εκεί παντρεύτηκε την Ανδρονίκη Νομικού. Απέκτησαν δύο παιδιά, τον Γιώργο και τη Μαρία-Ελένη.

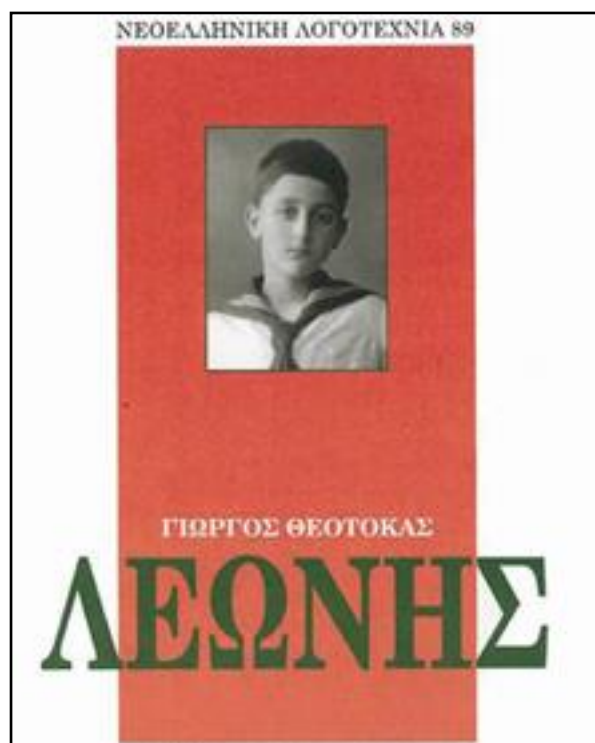
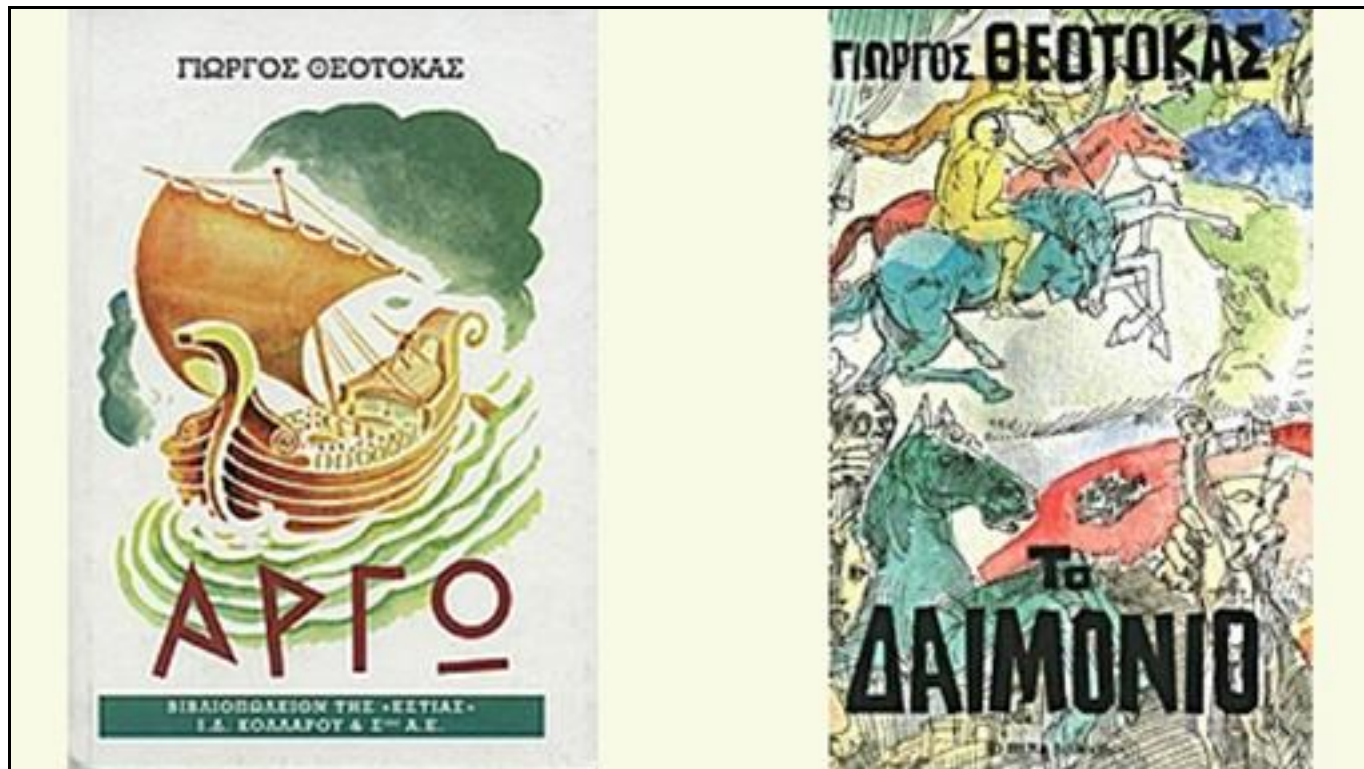
Στην Κωνσταντινούπολη τέλειωσε το Ελληνογαλλικό Λύκειο και το 1922, μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στην Αθήνα, όπου γράφηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου. Το 1925

εκλέχτηκε Γενικός Γραμματέας της δημοτικιστικής οργάνωσης «Φοιτητική Συντροφιά» και υποδέχτηκε τον Γιάννη Ψυχάρη στη Χίο. Γι' αυτή τη δράση του κινδύνευσε το 1926 να αποβληθεί από το Πανεπιστήμιο.

Το 1927, μετά την αποφοίτησή του από το Πανεπιστήμιο, αναχώρησε για το Παρίσι με σκοπό την πραγματοποίηση ελεύθερων σπουδών στα αντικείμενα της νομικής, της ιστορίας και της φιλοσοφίας. Το 1928 μετακομίζει από το Παρίσι στο Λονδίνο όπου μελετά το αγγλικό δίκαιο, την αγγλική φιλολογία και παρακολουθεί μαθήματα ιστορίας και πολιτισμού. Το 1929 επέστρεψε στην Αθήνα και εργάστηκε ως δικηγόρος. Παράλληλα, δραστηριοποιήθηκε έντονα στον πνευματικό χώρο: Το 1929 εξέδωσε το δοκίμιό του «Ελεύθερο Πνεύμα», που εκ των υστέρων χαρακτηρίστηκε ως «μανιφέστο της Γενιάς του '30», και συνεργαζόταν με λογοτεχνικά περιοδικά.

Το 1933 κυκλοφόρησε το πρώτο λογοτεχνικό του έργο, το πρώτο μέρος του μυθιστορήματος «Αργώ». Το 1939 η Ακαδημία Αθηνών τον βράβευσε με το «Βραβείο πεζογραφίας» για το μυθιστόρημά του «Το Δαιμόνιο».

Και το 1940, πριν από την κήρυξη του πολέμου, γράφει τον «Λεωνή», ένα εξομολογητικό μυθιστόρημα, όπου τα προσωπικά βιώματα μετατρέπονται σε καθολική θεώρηση μιας εποχής. Ο «Λεωνής» είναι ο Γιώργος Θεοτοκάς, αλλά είναι γενικότερα και ο ευαίσθητος έφηβος που έζησε και αναπτύχθηκε κάτω από τη σκιά και τον ήχο του Πρώτου Παγκόσμιου Πόλεμου.

Το 1940 κατατάχτηκε εθελοντικά στον στρατό και πολέμησε στην Αλβανία. Τον Οκτώβριο του 1944 συναντά τον Γεώργιο Παπανδρέου ο οποίος του ζητά να αναλάβει όποια δημόσια θέση επιθυμούσε. Αν και τελικά δεν ανέλαβε καμιά θέση ο Θεοτοκάς συνέταξε το «Υπόμνημα για την κατάσταση των πνευμάτων στην Αθήνα» το Φθινόπωρο του 1944.

Το 1948 παντρεύτηκε τη φιλόλογο Ναυσικά Στεργίου, η οποία πέθανε το 1959 μετά από νόσο που της είχε διαγνωσθεί από τα τέλη του 1956. Ο Θεοτοκάς διετέλεσε διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου τις περιόδους 1945-46 και 1952-53. Το 1960 επισκέπτεται την Αίγυπτο, το Όρος Σινά και το Άγιον Όρος. Το 1961 ταξίδεψε στον Λίβανο και στη Συρία, το 1962 στη Ρουμανία και στην Περσία. Τον Δεκέμβριο του 1962 επισκέπτεται τη Σοβιετική Ένωση ως μέλος μιας ομάδας Ελλήνων διανοουμένων, οι οποίοι είχαν προσκληθεί στο πλαίσιο της ψυχροπολεμικής προπαγάνδας: επισκέφθηκε την Οδυσσό, τη Μόσχα και το Λένινγκραντ.

Τον Σεπτέμβριο του 1963 συμμετείχε μαζί με τον Ευάγγελο Παπανούτσο στην Επιτροπή Παιδείας της Ένωσης Κέντρου, η οποία συνέταξε ένα πλήρες σχέδιο για το εκπαιδευτικό σύστημα σε περίπτωση που η Ένωση Κέντρου αναλάμβανε την εξουσία. Το 1964 διορίστηκε πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος.

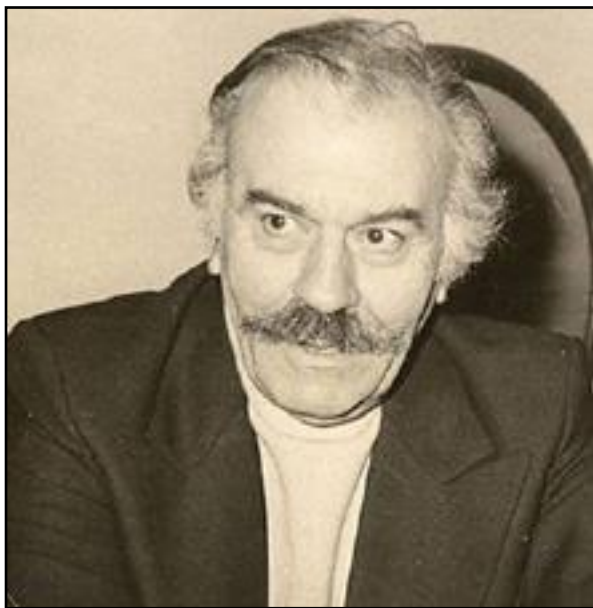

Το 1964 εκδίδεται ολοκληρωμένο το έργο του «Ασθενείς και Οδοιπόροι». Ο Θεοτοκάς, με αυτό το ογκώδες μυθιστόρημά του, γεφυρώνει την απόσταση που τον χώριζε από την πολυδιαβασμένη «Αργώ». Σε αυτό το μυθιστόρημα περιγράφεται η πολεμική αντίσταση της Ελλάδας κατά των Ιταλών και των Γερμανών, προβάλλεται η Κατοχή, σκισσάρονται φυσιογνωμίες που τις δίχασαν ηθικά τα γεγονότα, δίνονται πολλές πλευρές του μεγάλου ηθικού μας δράματος, με ευγένεια και ανθρωπιά.

Στις 11 Ιουλίου 1966 παντρεύτηκε την ποιήτρια και πεζογράφο Κοραλία Ανδρειάδη. Αλλά ο Γιώργος Θεοτοκάς πέθανε λίγους μήνες αργότερα, στις 30 Οκτωβρίου του ίδιου χρόνου, σε ηλικία 61 χρόνων, από καρκίνο στο συκώτι, ο οποίος δεν είχε διαγνωστεί έγκαιρα. Η Κοραλία αφοσιώθηκε στη φροντίδα του εκδιδόμενου και ανέκδοτου έργου του Θεοτοκά.

ΜΠΟΣΤ

Ο Μέντης Μποσταντζόγλου (με πραγματικό ονοματεπώνυμο Χρύσανθος Βοσταντζόγλου και καλλιτεχνικό ψευδώνυμο Μποστ) ήταν Έλληνας σκιτσογράφος και γελοιογράφος, θεατρικός συγγραφέας, στιχουργός και ζωγράφος.

Ο Μέντης γεννήθηκε στις 23 Μαΐου 1918 στην Κωνσταντινούπολη. Από το 1920 ως το 1926 έζησε με την οικογένειά του στη Ρουμανία και στη συνέχεια στην Αθήνα. Μαθητής Γυμνασίου άρχισε τα σκίτσα και απέκτησε το ψευδώνυμο Μέντης. Το 1939 εισήχθη στη Σχολή Καλών Τεχνών, την οποία όμως παράτησε μετά από έξι μήνες. Κατά τη διάρκεια της Γερμανικής Κατο-

χής έγινε μέλος του ΕΑΜ και συμμετείχε στην Εθνική Αντίσταση.

Το 1948 ο Μέντης παντρεύτηκε τη Μαρία Παπαγιαννακοπούλου που έγινε η μούσα του. Έφεραν στη ζωή δύο άξιους γιους, τον ζωγράφο Κώστα και τον ηθοποιό Γιάννη.

**Η μούσα του
Μαρία
ως κοπέλα
μετά βάζον**

**Ο Κώστας
και ο Γιάννης
σηκώνουν τον
πατέρα τους**

Η καριέρα του ως σκιτσογράφου ξεκίνησε με εικονογραφήσεις περιοδικών και παιδικών βιβλίων. Το 1952 έπιασε δουλειά στην εφημερίδα Καθημερινή, στην οποία αρχικά εργαζόταν ως ταμίας και βιβλιοθηκάριος. Το 1955 αρχίζει να εργάζεται στο περιοδικό

«Εικόνες» ως εικονογράφος και χαρτογράφος. Στη συνέχεια απασχολείται ως σκιτσογράφος στο περιοδικό «Ταχυδρόμος». Εκτός από το ύφος των σκίτσων του πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζει η χρήση μιας ανατρεπτικής γλώσσας.

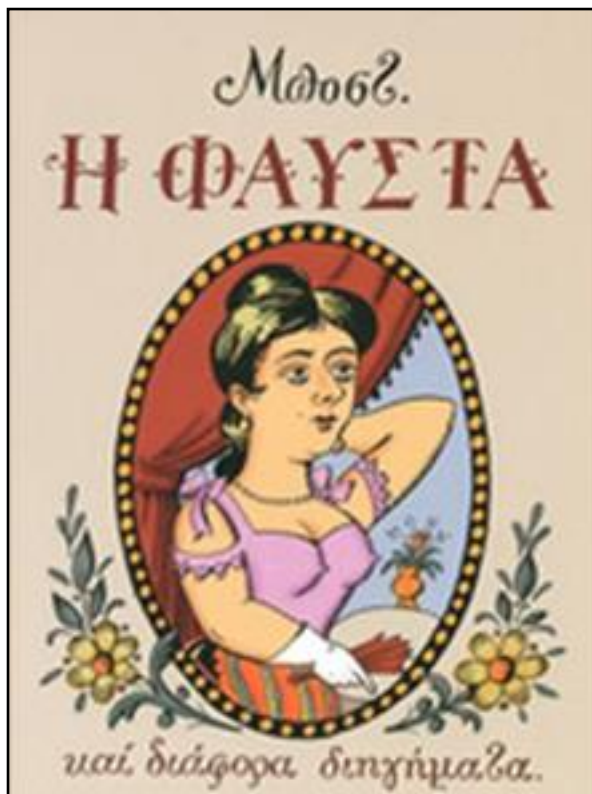
Το 1959 παρουσίασε στη στήλη του, η οποία είχε τίτλο «Το μποστάνι του Μποστ», τους τρεις πιο γνωστούς ήρωές του: Μαμά- Ελλάς, Πειναλέων και Ανεργίτσα. Η Μαμά Ελλάς παρουσιάζεται αρχαιοπρεπής, αλλά φτωχοντυμένη και εξαθλιωμένη, το ίδιο και τα δύο μικρά παιδιά, που σχολιάζουν την επικαιρότητα με ανορθόγραφα γραμμένους στίχους. Η σάτιρά του στοχεύει κυρίως τον μικροαστό Έλληνα των μεταπολεμικών δεκαετιών, τον καθωσπρεπισμό, την ημιμάθεια και τον νεοπλουτισμό, την ξενομανία, τις έντονες ταξικές αντιθέσεις της μεταπολεμικής Ελλάδας, καθώς και την ελληνική πολιτική ζωή.

Το 1961 δόθηκε τέλος στη συνεργασία του με την Ελένη Βλάχου λόγω του διηγήματος «Το επάγγελμα της μητρός μου», για το οποίο κατηγορήθηκε ότι είχε ξεφύγει από τα όρια της ευπρέπειας.

Το 1962 θα γράψει μαζί με τον Μίκη Θεοδωράκη την επιθεώρηση «Ομορφη Πόλη», στην οποία θα επιμεληθεί τα κοστούμια και τα σκηνικά.

Σταθμός στην πορεία του ως θεατρικού συγγραφέα υπήρξε η «Φαύστα» ή «Η απολεσθείς κόρη», που παρουσιάστηκε το 1964. Στο έργο ένα κοριτσάκι χάνεται ενώ κολυμπούσε γιατί το έφαγε ένα μεγάλο ψάρι. Δέκα χρόνια μετά ο πατέρας του κοριτσιού ψαρεύει αυτό το ψάρι και το κορίτσι βγαίνει από μέσα του, όπως ο Ιωνάς. Επειδή, όμως, μύριζε ψαρίλα το κατασπάραξαν οι γάτες. Κάποιοι γείτονες φέρνουν αργότερα ένα αγόρι, που είχε βρεθεί σε άλλο ψάρι, για συνοικέσιο. Επειδή, όμως, το κορίτσι είχε ήδη φαγωθεί, δεν υπάρχει αίσιον τέλος. Η Φαύστα είναι έργο βαθύτατα πολιτικό.

Το 1964 ο Μίκης Θεοδωράκης γράφει τη μουσική για δύο τραγούδια του Μποστ: «Η νήσος των Αζορών» και η «Ρομβία». Τραγουδά ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης.

Το 1966 άνοιξε το δικό του κατάστημα δώρων με την επωνυμία «Λαϊκά Εικόναι». Διακόσμησε πάνω από 27.000 είδη δώρων με σκίτσα και ζωγραφιές, καθώς και ανορθόγραφες επιγραφές, στιχάκια και αφιερώσεις.

Το 1993 γράφει το θεατρικό έργο του «Μήδεια». Στα θεατρικά του έργα χρησιμοποιεί δεκαπεντασύλλαβο στίχο στο προσωπικό του ύφος που ανακατεύει πομπώδεις καθαρευουσιάνικες εκφράσεις με ξένες και λαϊκές εκφράσεις, ενώ συχνά εμφανίζει ιστορικά ή μυθικά πρόσωπα να αναφέρονται σε σύγχρονες καταστάσεις.

Ο Μέντης Μποσταντζόγλου πέθανε στις 13 Δεκεμβρίου 1995, σε ηλικία 77 χρόνων.

Η ΠΤΟΧΗ ΑΝΘΟΠΟΛΗΣ «ΛΟΥΣΗ» ΜΕ ΤΗΝ ΙΠΕΡΟΧΟΝ ΚΑΡΔΙΑ

Καποτε ήλο ποζώ μπρεά
θαβιαία ύφισονος κέ όρια
"Ηλο φοβεράς ιαχονής,
ζωρα δέν τήν γνορίζη κανείς

Ένας ώι 50 έλών,
έ'φωγεν ευνεκώς φαγητόν
ευνοέβων όρέα γυνέτια
ή ώρα περίπου θα ήτο 10.

Άφελ με ζώπον πλημάλη
κί έλο τραπίζι άνθη βάζη
αφός τά άποθή διά ζής κειρός
δέν θέχωμαι χέγη άφελήρός"

Είς τά υέντρα ποζών άνθη
γυρίζη γρέα με καχάνθι
"Έλθη λέγη ποζώ μπρομένα
προλιμπαλαί έμένα "

Η γρέα ζώτε δαυρίζη,
κί χόγια εκχρα ών φθιρίζη
λέγων προς αφόν περιχουα,
"Δέν με γνορίζης Φιχίπα ;"

Άφός ελαμαλά νά ζώγη,
ζών ένοχούν άφλοι οι χόγοι
"Ποία είε, λέγη, έβή,
γτειμίζων ζώ ποτήρη ζου ιραεί

Έτσινει άρχίζη ένα ζραχούδι,
υραζών έλο χέρι ένα χουζούδι.
Τόδε ευίνος μεχανχολή,
κί τά περασμένα άναποχτή.

Τήν εΰχε εάνη διευή ζου,
αρά δέν ήθερον οι δικοι ζου.
κί μελά ζού όρκους κί τά φίλια
ζήν άφίε με πεδί εζήν άγκαχιά.

Έπειδή ή ζοτή εΰχε μπραϊα
κάνη ζώ ζιό ζης εζήν κορία
δέν άναφερη ζιποτε δι' αφλά,
νά μή νομίζη διά λεφλά.

Λόγον ζης άυριβιας εις ζας πόχει
αφθή έπανυέζελε ζών άνθοπαχης
ευνκορά ζών ηχηζόας έραελήν
διόλ έπρούελο διά επουδαελήν

Ένλος όχίγου ζήν άναγγορίζη
διδων ιαθήομα διά να καθίζη
διόλ έβρίσυελο όρθή.
πήν ζήν καρέκλαν άπωθή.

Κέ χέγη παράμερα εζήν άυρη,
μέ διευοζία ευνυραζών ένα δάκρη.
"Άφόσον ευνοδέβης ζήν κηρία,
ή θέεις μου εΰναί έδώ Όρθεία "

Κί ένώ πικρά άνασλενάζη,
απ' ζώ ιαχάνθι άνθος βγάζη,
λέγων όπερήφανα ή διελιχιμένη,
"εας έφχομε νά ζήτε έφλιχιόμενοι."

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΜΕΤΑΞΑ

Η Αντιγόνη Μεταξά (1905 - 1971) ήταν σημαντική Ελληνίδα παιδαγωγός. Υπήρξε η δημιουργός του πρώτου παιδικού θεάτρου για παιδιά στην Ελλάδα. Επίσης ήταν η αγαπημένη «Θεία Λένα» των παιδιών, η οποία παρουσίαζε παιδικές εκπομπές από το κρατικό Ελληνικό ραδιόφωνο από το 1938 ως το 1966. Υπήρξε η συγγραφέας 54 παιδικών βιβλίων. Παρουσίασε την πρώτη παιδική τηλεοπτική εκπομπή με τίτλο «Συντροφιά με τη Θεία Λένα». Στόχος της ήταν να εκπαιδεύει τα παιδιά ψυχαγωγώντας τα.

Η Αντιγόνη Μεταξά γεννήθηκε στην Αθήνα το 1905. Ήταν κόρη του εκπαιδευτικού Γεωργίου Μεταξά από την Κεφαλλονιά. Φοίτησε στο Αρσάκειο και ως μαθήτρια είχε λάβει μέρος σε πολλές παραστάσεις τού Σχολείου. Μάλιστα σε γιορτή που πραγματοποιήθηκε το 1917 απήγγειλε ποίημα και διακρίθηκε.

Τελειώνοντας το Σχολείο πήγε στο Παρίσι όπου σπούδασε Παιδαγωγικά. Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα σπούδασε υποκριτική στη Δραματική Σχολή του Ελληνικού Ωδείου. Όταν έπαιξε στην παράσταση «Στέλλα Βιολάντη» ο Ξενόπουλος έγραψε ένα άρθρο αφιερωμένο σ' αυτήν με τίτλο «Νέος αστήρ», αποκαλώντας τη «νέα Κοτοπούλη». Για τις διπλωματικές της εξετάσεις, την επόμενη χρονιά, έπαιξε τη Νόρα στο «Σπίτι τής κούκλας» τού Ίψεν και αποφοίτησε με χρυσό μετάλλιο.

Το 1925 ανέλαβε πρωταγωνίστρια στο θέατρο Τέχνης του Σπύρου Μελά, καθώς και στα «Διονύσια» του Αιμίλιου Βεάκη. Το 1933 ίδρυσε τον πρώτο ελληνικό θίασο παιδικού θεάτρου, που λεγόταν «Το θέατρο του παιδιού», που λειτούργησε χωρίς διακοπή ως την επιβολή της γερμανικής κατοχής, τον Απρίλιο του 1941.

Η Αντιγόνη Μεταξά από το 1942 μέχρι το 1966 ήταν διευθύντρια της καθημερινής «Ωρας του Παιδιού» στο ραδιόφωνο. Πραγματοποίησε πολλές παιδικές εκπομπές χρησιμοποιώντας το ψευδώνυμο «Θεία Λένα», το οποίο χρησιμοποίησε και στο συγγραφικό της έργο.

Η Αντιγόνη Μεταξά είχε παντρευτεί τον Κώστα Κροντηρά, πρώτο σκηνοθέτη στον χώρο της ραδιοφωνίας και συνεργάστηκε μαζί του στον Ραδιοφωνικό Σταθμό Αθηνών. Κόρη της Αντιγόνης Μεταξά και του Κώστα Κροντηρά ήταν η Λήδα Κροντηρά, η οποία έγινε και εκείνη ραδιοφωνική παραγωγός γνωστή από την παιδική εκπομπή «Καλημέρα παιδάκια».

Το 1953 η Αντιγόνη Μεταξά κυκλοφορεί τη δίτομη «Εγκυκλοπαίδεια του παιδιού», την οποία συμπληρώνει το 1967 και ολοκληρώνεται σε πέντε τόμους. Περιέχει θέματα κατάλληλα για παιδιά του δημοτικού και των πρώτων τάξεων του γυμνασίου. Αντί για φωτογραφίες και χάρτες έχει σκίτσα και απλοϊκές ζωγραφιές Ελλήνων ζωγράφων.

Στο συγγραφικό της έργο περιλαμβάνονται 54 παιδικά έργα. Μεταξύ αυτών είναι "Το Θέατρο του Παιδιού" (σε 4 τόμους), "Ελάτε να ταξιδέψουμε" (σε 4 τόμους), "Χίλιες

μορφές" (σε 2 τόμους), "Η θεία Λένα στα μικρά παιδιά", "Καλώς ήλθες μικρό μου" και "Η Ωρα του Παιδιού".

Το 1967 δημιούργησε στην τηλεόραση την πρώτη ελληνική παιδική τηλεοπτική εκπομπή, με τίτλο «Συντροφιά με τη Θεία Λένα». Για το σύνολο του έργου της η Αντιγόνη Μεταξά τιμήθηκε με ειδικό βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών. Πέθανε στις 16 Οκτωβρίου 1971 σε ηλικία 66 χρόνων.

ΜΙΝΩΣ ΑΡΓΥΡΑΚΗΣ

Ο Μίνως Αργυράκης (1919 - 1998) ήταν Έλληνας Μικρασιάτης, ζωγράφος, σκιτσογράφος, σκηνογράφος του θεάτρου, δημοσιογράφος και λογοτέχνης.

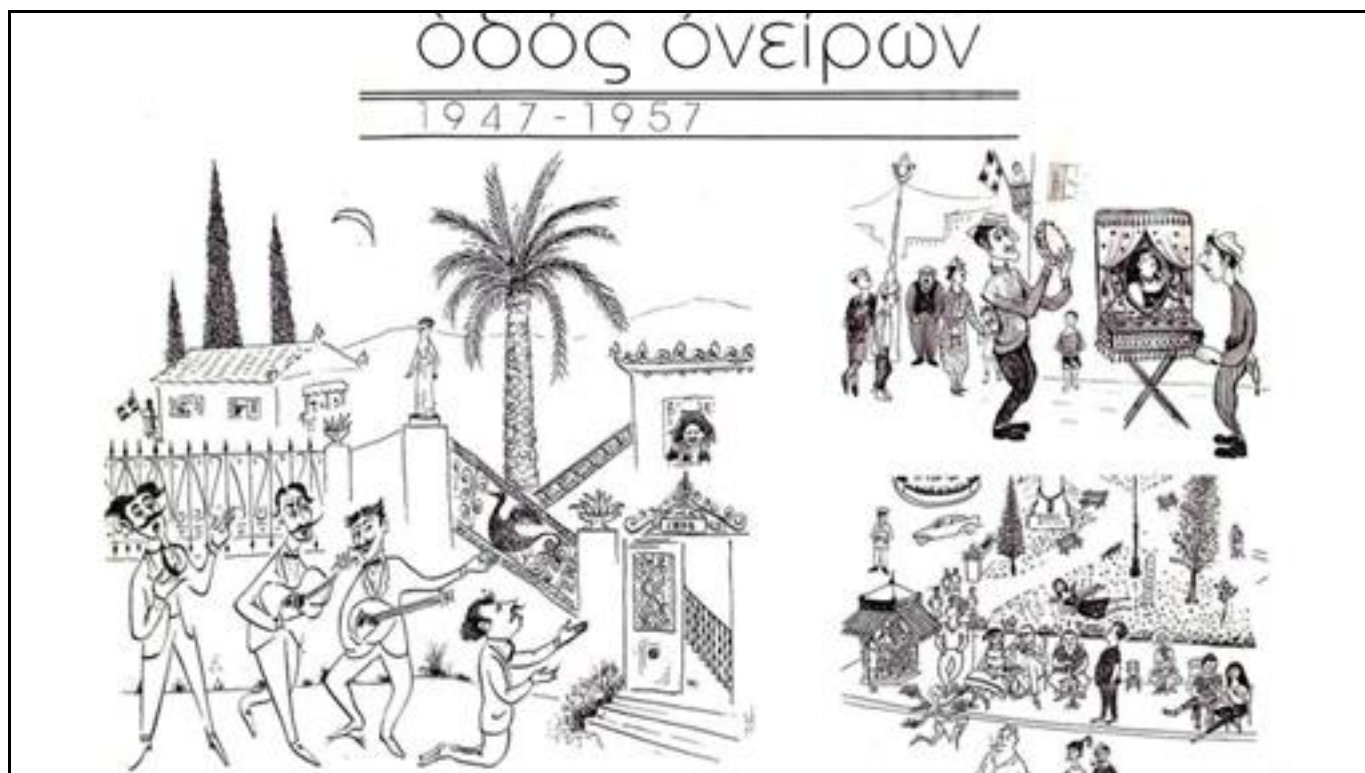
Ο Μίνως Αργυράκης γεννήθηκε το 1919 στο Αϊδίνι της Μικράς Ασίας. Στις 19 Μαΐου του 1919 ο πατέρας του, πλούσιος τραπεζίτης και αρχηγός μιας από τις προσκοπικές ομάδες του Αϊδινίου, έπεσε θύμα της τουρκικής θηριωδίας. Η μητέρα του Γαλάτεια, με τα δυο της μωρά, κατέφυγε στην οικογένειά της στη Σμύρνη. Με τη Μικρασιατική Καταστροφή, σε ηλικία τριάμιση ετών, ο Μίνως Αργυράκης βρέθηκε πρόσφυγας στον Βύρωνα μαζί με τη μητέρα του,

τη γιαγιά του και τον αδελφό του.

Με τη φροντίδα της Πηνελόπης Δέλτα φοίτησε οικοτρόφος στο Κολέγιο του Ψυχικού. Στο Κολλέγιο ανακάλυψε πως του άρεσε το μάθημα της ιχνογραφίας και αργότερα των καλλιτεχνικών. Κι έτσι του μπήκε η ιδέα να ασχοληθεί με τη ζωγραφική γιατί ήταν το μόνο πράγμα που μπορούσε να κάνει. Η πρώτη του επαφή με το πενάκι αποτυπώθηκε στο περιοδικό του σχολείου. Τα πρώτα του σκίτσα δημοσιεύτηκαν στον «Θησαυρό του Κολλεγίου» το 1939.

Προσπάθησε δύο φορές να γίνει δεκτός από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, αλλά χωρίς επιτυχία. Πήρε μαθήματα ζωγραφικής από τον Γιάννη Τσαρούχη, που ήταν προσωπικός του φίλος. Ο ίδιος, επίσης, ισχυριζόταν πως υπήρξε μαθητής του Κόντογλου, του Θεόφилου και του Παρθένη. Έκανε παρέα με άλλους καλλιτέχνες όπως ο Γιάννης Μόραλης, ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας, ο Μάνος Χατζιδάκις και ο Νίκος Γκάτσος. Παράλληλα με τη ζωγραφική, ασχολήθηκε από πολύ νωρίς και με το σκίτσο και με τη δημοσιογραφία.

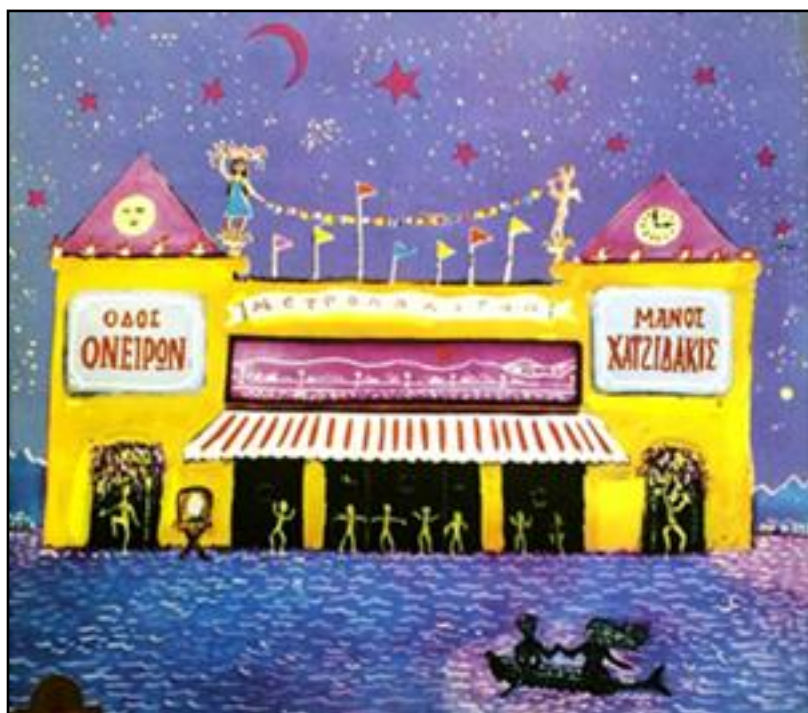
Το 1948 και το 1951 συμμετείχε στις πανελλήνιες εκθέσεις ζωγραφικής ενώ το 1957 στο Διεθνές Φεστιβάλ Νεότητας της Μόσχας και στην Μπιενάλε Σχεδίου στο Ταλεντίνο της Ιταλίας. Ταυτόχρονα δημοσίευε κείμενα και σκίτσα σε εφημερίδες και περιοδικά της εποχής. Το 1957 εξέδωσε το πρώτο του λεύκωμα με σκίτσα της περιόδου 1948 ως 1957 με τίτλο «Οδός Ονείρων»...

... μια αιχμηρή, καυστική, κοινωνική σάτιρα της Ελλάδας της δεκαετίας του '50, που περιέχει πολλά μυθολογικά στοιχεία, αλλά αποπνέει και έναν έντονο λυρισμό.

Το 1958 κάνει το εξώφυλλο για τον δίσκο «Το φεγγαράκι» του Μάνου Χατζιδάκι με τη Νάνα Μούσχουρη.

Ο Μάνος Χατζιδάκις, γοητευμένος από το λεύκωμα της «Οδού Ονείρων», χρησιμοποίησε τον τίτλο του στην ομώνυμη μουσική επιθεώρηση «Οδός Ονείρων», η οποία παρουσιάστηκε στο θέατρο «Μετροπόλιταν» της Αθήνας το 1962 με την συνεργασία του ίδιου του Αργυράκη, ο οποίος έκανε τα σκηνικά, τα κοστούμια και τους στίχους ενός τραγουδιού.

Την ίδια χρονιά εκδόθηκε το λεύκωμα του Αργυράκη με τίτλο «Η Πολιτεία έπλεε εις την Μελανόλευκον», έργο ποιητικό και σκίτσογραφικό που είχε δημιουργήσει το 1958 στο Λονδίνο.

Το 1964 εκδόθηκε, με τίτλο «Ο Γύρος του Κόσμου», μια συλλογή ταξιδιωτικών άρθρων και σκίτσων δημοσιευμένων στην εφημερίδα «Ελευθερία».

Στη διάρκεια της χούντας ο Αργυράκης έφυγε από την Ελλάδα. Πήγε πρώτα στην Κύπρο, ύστερα στο Λονδίνο και στο Παρίσι, ενώ το 1969 εγκαθίσταται για λίγο στην Κοπεγχάγη. Εκεί ανέβασε μια δική του σατιρική επιθεώρηση, το Sexagon, μια παράσταση μιούζικαλ που δόθηκε στα εγκαίνια της Πανεπιστημιούπολης, από το Πολυτεχνείο της Κοπεγχάγης. Σκηνοθεσία, σενάριο, μοντάζ μουσικής και σκηνογραφία του Μίνου Αργυράκη. Μετά πήγε στην Ισπανία και ξανά στην Κύπρο.

Με την πτώση της χούντας, επέστρεψε στην Ελλάδα.

Το 1974 συνεργάστηκε με την τηλεόραση της ΕΡΤ στα σκηνικά της δημοφιλούς τηλεοπτικής σειράς «Λούνα Πάρκ» του Γιάννη Δαλιανίδη.

Το 1975 κυκλοφορεί ο δίσκος του Μάνου Χατζιδάκι που περιλαμβάνει τα τραγούδια από τον «Καπετάν Μιχάλη» και τον «Κύκλο του C.N.S.» με τη Φλέρυ Νταντωνάκη και τον Σπύρο Σακκά. Το εξώφυλλο είναι του Μίνου Αργυράκη.

Το 1978 συνεργάζεται με το Εθνικό Θέατρο για τα σκηνικά και τα κοστούμια του θεατρικού έργου «Νέα από τον κόσμο που ανακαλύφτηκε στο φεγγάρι». Και το 1981 για τα κοστούμια και τα σκηνικά στο παιδικό έργο «Το Αυγό της Κότας».

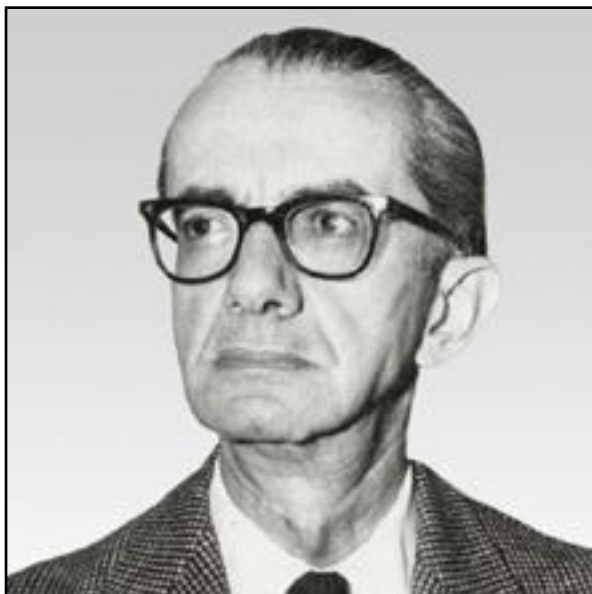
Το 1982 εκδίδεται μια σειρά από σκίτσα για τον Μουσικό Αύγουστο του '81, του Μάνου Χατζιδάκι. Τον ίδιο χρόνο επιμελήθηκε και τα σκηνικά των δεύτερων Αγώνων Ελληνικού Τραγουδιού του Μάνου Χατζιδάκι στην Κέρκυρα. Το 1982-83 συνεργάστηκε για τελευταία φορά με τον Χατζιδάκι στα σκηνικά και τα κοστούμια της θεατρικής παράστασης «Πορνογραφία».

Τη δεκαετία του '80 ξεκινά η σταθερή συνεργασία του με την εφημερίδα «Έθνος» και σποραδικά με το περιοδικό «Ταχυδρόμος». Το 1984 κυκλοφόρησε μια συλλογή άρθρων και σκίτσων με τίτλο «Ο γύρος της Ελλάδας».

Η υγεία του κλονίστηκε το 1990 και από τότε έπαψε να ζωγραφίζει και να συμμετέχει ενεργά στην καλλιτεχνική ζωή. Από τον Απρίλιο του 1997 ήταν τρόφιμος στο Αθηναϊκό Γηροκομείο. Πέθανε στις 26 Μαΐου 1998, σε ηλικία 79 χρόνων.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

Ο Άγγελος Τερζάκης (1907 - 1979) ήταν Έλληνας λογοτέχνης και δοκιμιογράφος. Έγραψε διηγήματα, μυθιστορήματα και θεατρικά έργα. Πολύ αξιόλογο είναι το δοκιμιακό του έργο: αυτός και ο Γεώργιος Θεοτοκάς είναι οι κύριοι εκφραστές του θεωρητικού προβληματισμού και των αναζητήσεων της ανανεωτικής γενιάς του '30.

Ο Άγγελος Τερζάκης γεννήθηκε στις 16 Φεβρουαρίου του 1907 στο Ναύπλιο. Ήταν γιος του τότε δημάρχου της πόλης Δημητρίου Τερζάκη και της Αγγελικής Πανοπούλου. Το 1915 μετακόμισε με την οικογένειά του στην

Αθήνα όταν ο πατέρας του εξελέγη βουλευτής με το κόμμα των Φιλελευθέρων. Αφού τελείωσε το γυμνάσιο πήγε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου, της οποίας αναγορεύτηκε διδάκτωρ το 1927. Από το 1929 και για δύο χρόνια άσκησε το επάγγελμα του δικηγόρου.

Το 1925 πρωτοεμφανίστηκε στον χώρο της λογοτεχνίας με τη δημοσίευση της συλλογής διηγημάτων του «Ο ξεχασμένος» και το 1929 εξέδωσε τη «Φθινοπωρινή Συμφωνία». Το

1932 γράφει το πρώτο του μυθιστόρημα «Δεσμώτες» και ακολουθεί «Η παρακμή των σκληρών».

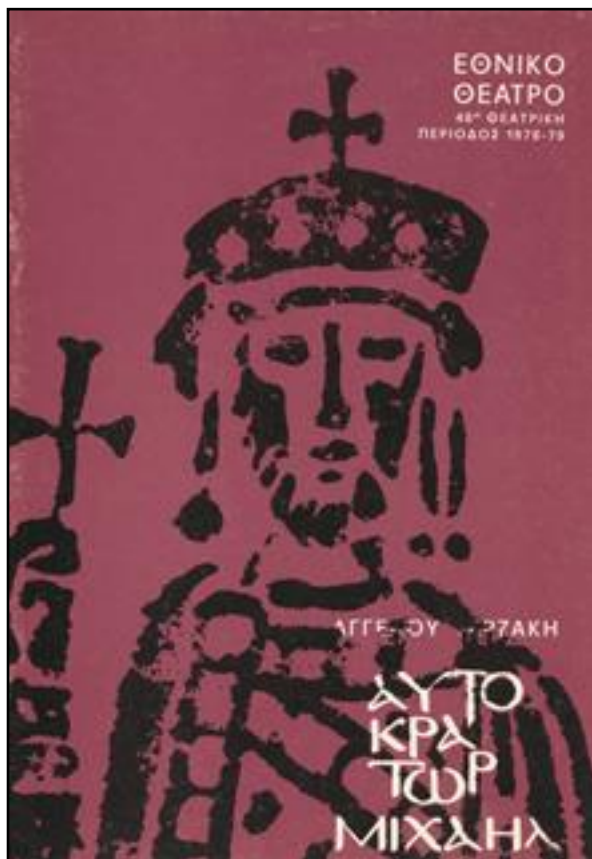
Το 1936 ο Τερζάκης παντρεύεται τη Λουίζα Βογάσαρη και δύο χρόνια αργότερα έρχεται στη ζωή ο μοναχογιός του Δημήτρης, ο μετέπειτα γνωστός συνθέτης λόγιας μουσικής.

Ο
Δημήτρης
Τερζάκης
Ακαδημαϊκός

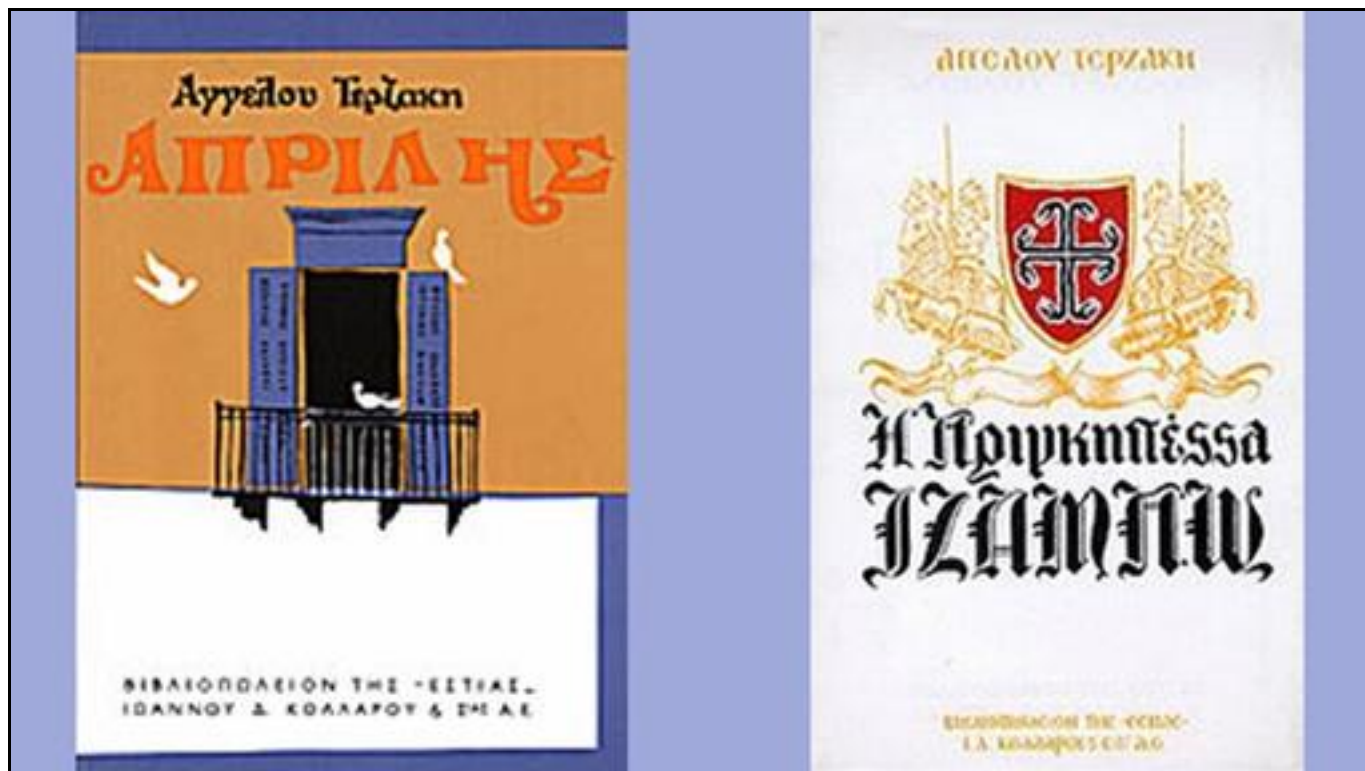
Το 1937 ο Τερζάκης καταξιώνεται με το μυθιστόρημά «Η Μενεξεδένια Πολιτεία», που καταγράφει τις καθοριστικές εξελίξεις της μεσοπολεμικής Αθήνας και της κοινωνίας της «κατά την κρίσιμη φάση της μεταβολής της σε μεγαλούπολη», όπως έγραφε σε μια παρουσίαση του βιβλίου του στην Ακαδημία Αθηνών.

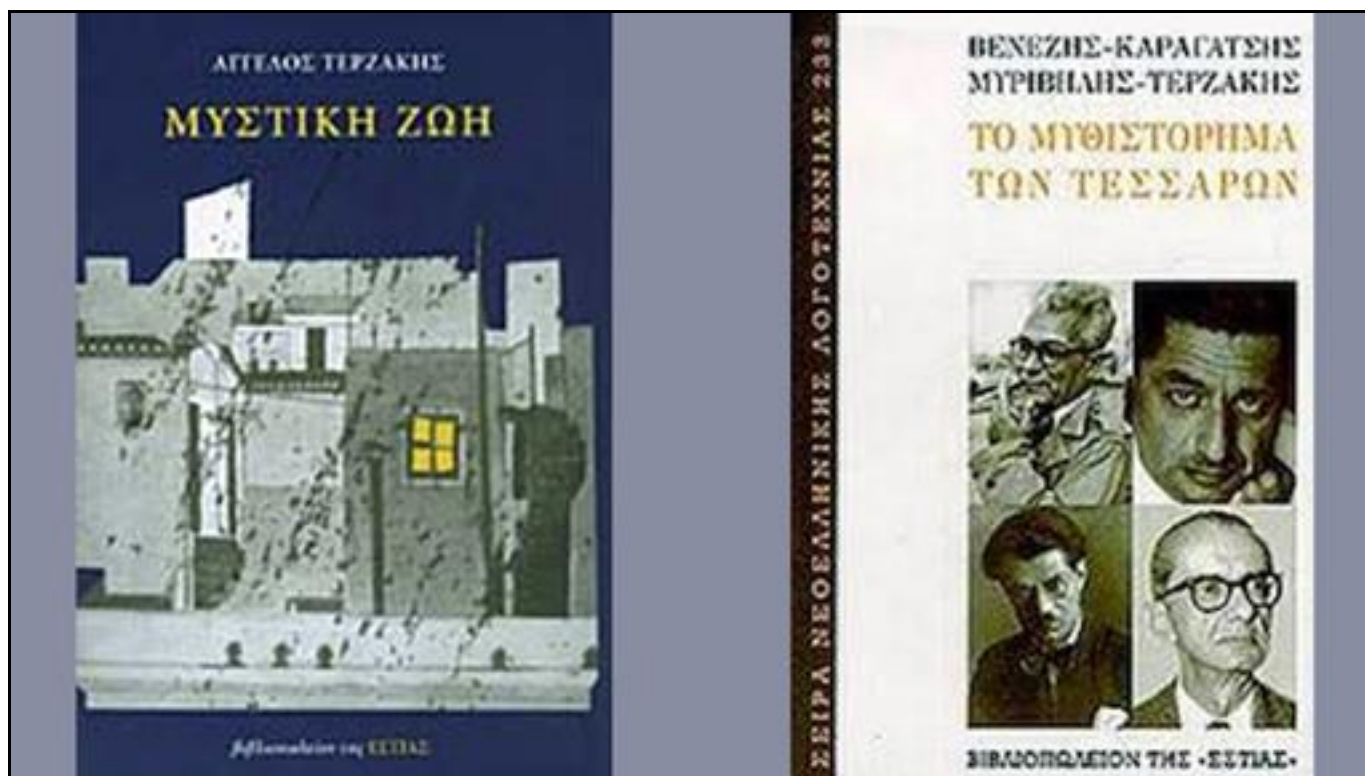
Την ίδια χρονιά, το πρώτο θεατρικό έργο του, το ιστορικό δράμα «Αυτοκράτωρ Μιχαήλ», σημειώνει μεγάλη επιτυχία και ο Τερζάκης διορίζεται γενικός γραμματέας του Εθνικού Θεάτρου, το οποίο υπηρέτησε από διάφορες θέσεις ως το 1971.

Πήρε μέρος στον Ελληνοϊταλικό Πόλεμο (1940-1941) και κατέγραψε τις εμπειρίες του σε κάποια από τα διηγήματά του και κυρίως στο βιβλίο του «Απρίλης». Το 1945 κυκλοφορεί το ιστορικό μυθιστόρημα «Πριγκιπέσσα Ιζαμπώ», που θεωρείται ένα από τα καλύτερα μυθιστορήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ζωντανεύει την περίοδο της Φραγκοκρατίας στην Πελοπόννησο μέσα από τον έρωτα της Φράγκισσας πριγκίπισσας Ιζαμπώ (κόρης του αυθέντη της Καλαμάτας Γουλιέλμου Βιλλαρδουίνου) και του

Έλληνα επαναστάτη Νικηφόρου Σγουρού. Μεταπολεμικά συνεργάστηκε με τις εφημερίδες «Καθημερινή» και «Το Βήμα».

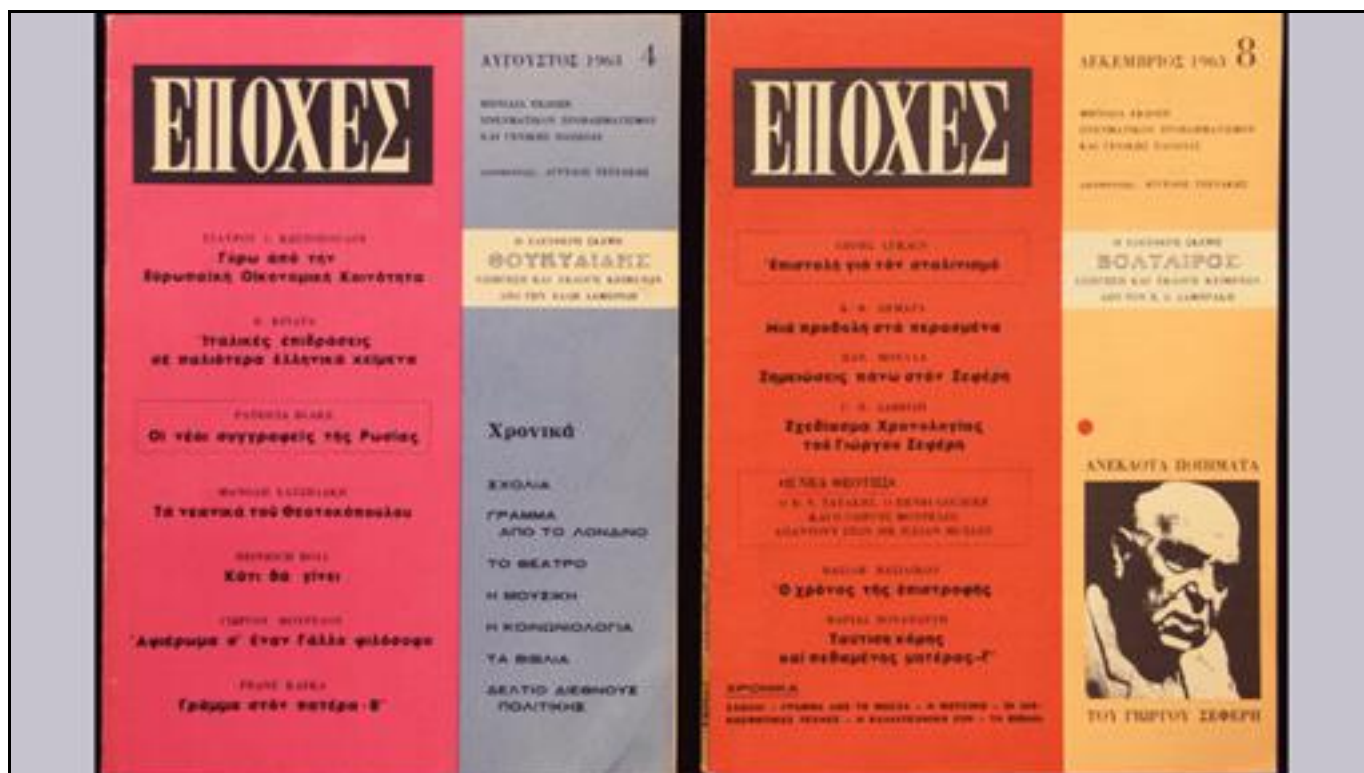

Το 1957 γράφει το μυθιστόρημα «Η μυστική ζωή», για το οποίο παίρνει το Α΄ Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος το 1958. Και το 1958, μαζί με τους Καραγάτση, Βενέζη και Μυριβήλη, συγγράφει το «Μυθιστόρημα των Τεσσάρων», που δημοσιεύτηκε σε συνέχειες στην εφημερίδα «Ακρόπολις».

Το 1963 ο Τερζάκης παρουσίασε μια συλλογή δοκιμίων με τίτλο «Προσανατολισμός στον αιώνα».

Υπήρξε διευθυντής του περιοδικού «Εποχές», ενός έντυπου που έπαιξε σημαντικό ρόλο στο πολιτισμικό γίγνεσθαι της Ελλάδας τη δεκαετία του '60. Οι «Εποχές» κυκλοφόρησαν από το 1963 έως το 1967, οπότε και σταμάτησε η έκδοσή τους εξαιτίας της δικτατορίας.

Το 1964 έγραψε για λογαριασμό του Γενικού Επιτελείου Στρατού το χρονικό του πολέμου, το οποίο εκδόθηκε με τον τίτλο «Ελληνική Εποποιία 1940-41». Έκανε, επίσης, μεταφράσεις πολλών αρχαίων τραγωδιών.

Το 1969 γράφει τη θεατρική μελέτη «Το μυστήριο του Ιάγου», για την οποία τιμήθηκε με το Αριστείο Γραμμάτων της Ακαδημίας Αθηνών. Έργα του έχουν μεταφραστεί σε αρκετές γλώσσες.

Το 1974 εξελέγη μέλος της Ακαδημίας Αθηνών στην τάξη των Γραμμάτων. Πέθανε στην Αθήνα στις 3 Αυγούστου 1979, σε ηλικία 72 ετών.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΥΤΑΡΑΣ

Ο Δημήτρης Μυταράς (1934 - 2017) ήταν Έλληνας ζωγράφος, σκηνογράφος και ενδυματολόγος με διεθνή καταξίωση και καθηγητής της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών.

Γεννήθηκε στις 18 Ιουνίου 1934 στη Χαλκίδα. Γιος κουρέα και με εφόδιο τις ελάχιστες γυμνασιακές του εικαστικές γνώσεις έγινε δεκτός το 1953 στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, όπου σπούδασε ζωγραφική ως το 1957. Συμφοιτήριά του στη σχολή ήταν η μετέπειτα σύζυγός του Χαρίκλεια, την οποία παντρεύτηκε

το 1961 και στη συνέχεια, με υποτροφία τού Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών, συνέχισε μαζί της τις σπουδές του στο Παρίσι (από το 1961 ως το 1964) στη σκηνογραφία και στην εσωτερική διακόσμηση.

Το 1961 ο Μυταράς σκηνογραφεί την περίφημη παράσταση του έργου του Λουίτζι Πιραντέλλο «Απόψε αυτοσχεδιάζουμε» σε σκηνοθεσία Δημήτρη Μυράτ και μουσική Μάνου Χατζιδάκι.

Από το 1964 ως το 1972 δίδαξε εσωτερική διακόσμηση στο Αθηναϊκό Τεχνολογικό Ινστιτούτο (Σχολή Δοξιάδη), το οποίο αναδιοργάνωσε μαζί με τη σύζυγό του.

Από το 1969 άρχισε να διδάσκει στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Το 1975 εξελέγη καθηγητής και από το 1982 έως το 1985 διετέλεσε πρόεδρος της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών.

Παράλληλα με το εκπαιδευτικό του έργο, το 1978 και με την αρωγή της δημοτικής αρχής, ίδρυσε στη γενέτειρά του τη Χαλκίδα, το Εργαστήρι Τέχνης Χαλκίδας, το οποίο, υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση της συζύγου του, αναπτύσσει σημαντική διδακτική και πολιτιστική δραστηριότητα.

Το έργο του Δημήτρη Μυταρά, τόσο το ζωγραφικό, όσο και το σκηνογραφικό, είναι εκτεταμένο. Συμμετείχε σε πληθώρα ατομικών και ομαδικών εκθέσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στο θέατρο συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο, το ΚΘΒΕ, το Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν, τον θίασο Καρέζη - Καζάκου κ.ά. Στη φωτογραφία πορτρέτο που έκανε για τη Τζένη Καρέζη.

Ασχολήθηκε με την εικονογράφηση και με διάφορες εικαστικές εφαρμογές. Διακόσμησε με τοιχογραφίες πολλά δημόσια και ιδιωτικά κτίρια (ξενοδοχεία, τράπεζες, κλπ.). Το έργο του «Δεξίλεως» τοποθετήθηκε στον σταθμό «Δάφνη» του αθηναϊκού μετρό.

Για το εικαστικό του έργο τιμήθηκε με δύο βραβεία και πέντε διακρίσεις. Το 1985 ο Δήμος Χαλκιδέων του απένειμε το χρυσό μετάλλιο της πόλης της και το 1999 ο πρόεδρος της Δημοκρατίας του απένειμε τον Ταξιάρχη του Τάγματος του Φοίνικα.

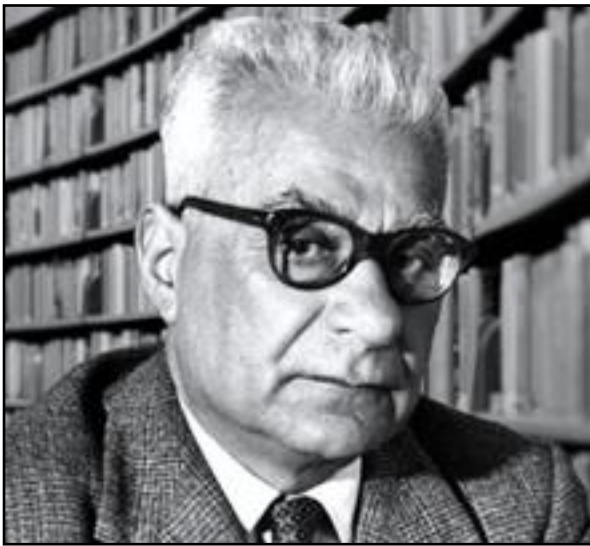

Το 2008 εξελέγη τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, αλλά δύο χρόνια αργότερα μετέπεσε στα μη ενεργά μέλη, επειδή απουσίαζε για ένα χρόνο από τις συνεδριάσεις της, λόγω σοβαρών προβλημάτων που αντιμετώπιζε με την όρασή του – οπτική νευροπάθεια.

Ο Δημήτρης Μυταράς πέθανε στις 16 Φεβρουαρίου 2017 στην Αθήνα, σε ηλικία 82 ετών.

ΗΛΙΑΣ BENEZΗΣ

Ο Ηλίας Βενέζης (1904 - 1973) ήταν Έλληνας Μικρασιάτης λογοτέχνης. Το πατρικό του επώνυμο ήταν Μέλλος. Βενέζης ήταν το επώνυμο του παππού του, το οποίο υιοθέτησε ως φιλολογικό ψευδώνυμο.

Ο Ηλίας Βενέζης γεννήθηκε στις 4 Μαρτίου 1904 στο Αϊβαλί της Μικράς Ασίας. Ο πατέρας του, Μιχαήλ Μέλλος, καταγόταν από την Κεφαλλονιά και η μητέρα του Βασιλική από τη Λέσβο. Είχε έξι αδέρφια. Με την έναρξη του Α΄

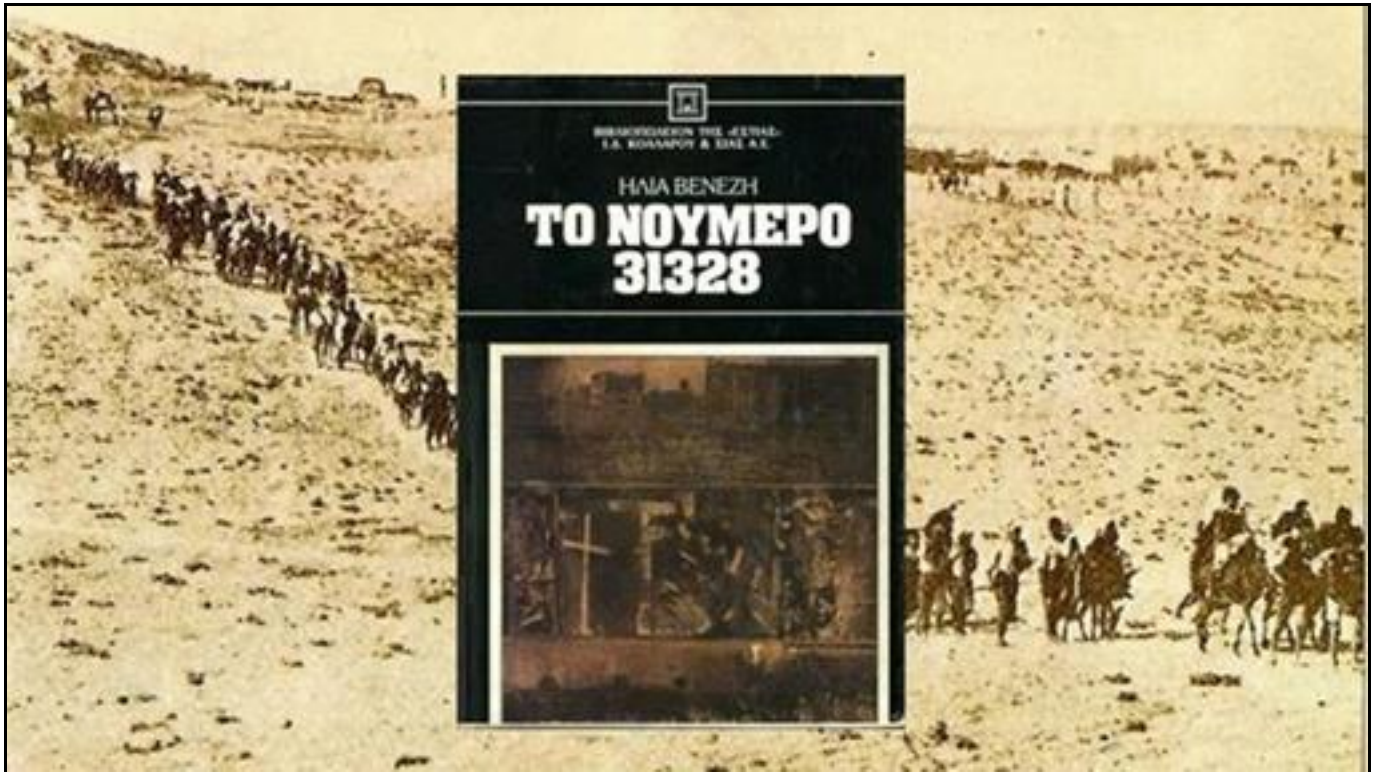
Παγκοσμίου Πολέμου η μητέρα του με τα παιδιά κατέφυγαν στη Μυτιλήνη όταν οι Τούρκοι άρχισαν διωγμούς κατά των χριστιανών. Εκεί ο Ηλίας πέρασε τα πρώτα γυμνασιακά του χρόνια με σκληρές στερήσεις, σπουδάζοντας την ημέρα και εργαζόμενος τη νύχτα.

Μετά το τέλος του πολέμου επέστρεψαν στο Αϊβαλί και ο Ηλίας άρχισε να μελετά ανώτερα μαθηματικά για να σπουδάσει μηχανικός στη Γαλλία. Όμως η Μικρασιατική Καταστροφή και η έξοδος των Ελλήνων της Μικράς Ασίας ανέτρεψαν τα σχέδιά του. Όταν οι Τούρκοι κατέλαβαν το Αϊβαλί, τον συνέλαβαν μαζί με άλλους 3.000 Έλληνες και

τον οδήγησαν αιχμάλωτο στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας για να εργασθεί στα διαβόητα «Τάγματα Εργασίας».

Εκεί, ο Βενέζης υπέστη επί 14 μήνες αφάνταστα βάσανα, τα οποία περιέγραψε στο βιβλίο του «Το Νούμερο 31328», που εκδόθηκε το 1931. Το νούμερο αυτό ήταν ο αριθμός με τον οποίο ήταν καταχωρημένος στα «Τάγματα Εργασίας». Οι απάνθρωπες συνθήκες της αιχμαλωσίας (ήταν ένας από τους μόλις 23 συμπολίτες του που επέζησαν) και ο ξεριζωμός από την πατρώα γη άφησαν ανεξίτηλα τα ίχνη τους στο νεαρό τότε Βενέζη και σημάδεψαν με καίριο τρόπο τη θεματογραφία του έργου του.

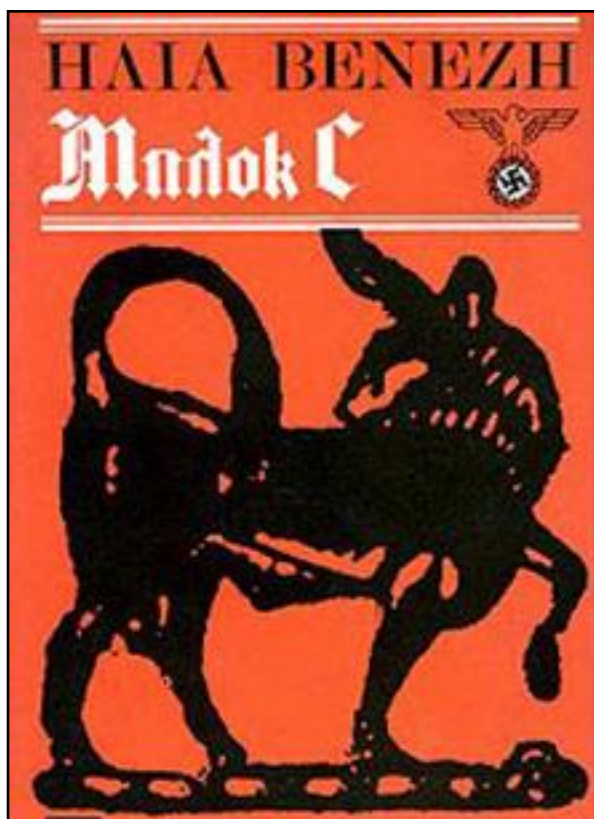
Το 1923 απελευθερώθηκε και επέστρεψε στη Μυτιλήνη, όπου εγκαταστάθηκε και άρχισε να εργάζεται στην Εθνική Τράπεζα. Εκεί γνωρίστηκε με τον Στράτη Μυριβήλη. Αυτός μάλιστα τον παρακίνησε να καταγράψει την αιχμαλωσία του και έλεγε χαρακτηριστικά ότι «του έμαθε πώς να κρατάει το μολύβι στο χέρι». Το «Νούμερο 31328» δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά σε συνέχειες το 1924 στην εφημερίδα «Καμπάνα» της Μυτιλήνης, διευθυντής της οποίας ήταν ο Μυριβήλης.

Το 1928 εξέδωσε στη Μυτιλήνη το πρώτο του βιβλίο, τη συλλογή διηγημάτων «Ο Μανώλης Λέκκας και άλλα διηγήματα». Την ίδια χρονιά πρωτοεμφανίστηκε στα Αθηναϊκά γράμματα μετά τη βράβευσή του στον διαγωνισμό του περιοδικού «Νέα Εστία» για το διήγημά του «Ο θάνατος». Το 1930 μετατάχθηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος και το 1932 πήρε μετάθεση για το Κεντρικό Κατάστημα της Αθήνας. Στη φωτογραφία, από

αριστερά: Θράσος Καστανάκης, Στράτης Μυριβήλης, Άγγελος Τερζάκης, Ηλίας Βενέζης. Ζάππειο 1933.

Το 1938 παντρεύτηκε τη Σταυρίτσα Μολυβιάτη με καταγωγή από το Αϊβαλί, με την οποία απέκτησε μια κόρη, την Άννα. Τον επόμενο χρόνο κυκλοφόρησε το μυθιστόρημα «Γαλήνη». Είναι, ίσως, το πρώτο βιβλίο που αντιμετωπίζει με λογοτεχνική επάρκεια το θέμα της εγκατάστασης των προσφύγων στην Ελλάδα. Οι δυσκολίες για να συνυπάρξουν δύο διαφορετικοί ουσιαστικά κόσμοι και οι αναπόφευκτες συγκρούσεις τους εξιστορούνται τόσο μέσα από την ομαδική περιπέτεια του πλήθους, όσο και μέσα από τα ιδιωτικά περιστατικά της οικογενειακής ζωής του κεντρικού ήρωα. Για τη «Γαλήνη» τιμήθηκε το 1940 με το Α΄ Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας και τον Έπαινο της Ακαδημίας Αθηνών.

Κατά τη διάρκεια της Κατοχής συνελήφθη με την κατηγορία ότι είχε μιλήσει για ελευθερία σε συγκέντρωση του προσωπικού της τράπεζας μέσα στο κεντρικό κτίριο, με αφορμή την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου. Φυλακίστηκε στο "Μπλοκ C" των φυλακών Αβέρωφ και η εκτέλεσή του απετράπη έπειτα από αντιδράσεις του πνευματικού κόσμου. Από τη νέα αυτή τραγική εμπειρία θα προκύψει το μοναδικό θεατρικό του έργο «Μπλοκ C», που ανέβηκε στις 5 Δεκεμβρίου 1945 από το Εθνικό Θέατρο.

Στα τέλη του 1943 κυκλοφόρησε το μυθιστόρημά του «Αιολική Γη», το δημοφιλέστερο και περισσότερο μεταφρασμένο από τα έργα του Βενέζη. Το μυθιστόρημα αυτό, γραμμένο από την οπτική ενός μικρού παιδιού, αποτελεί έναν ύμνο για τον χαμένο παράδεισο των παιδικών του χρόνων και, ταυτόχρονα, ένα χρονικό του ελληνισμού της Μικράς Ασίας πριν από τον ξεριζωμό.

Κατά τη μεταπολεμική περίοδο συνεργάστηκε για πολλά χρόνια (από το 1954 μέχρι το 1970) με το Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας σε εκπομπές λόγου, ενώ υπήρξε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Θεάτρου, της Λυρικής Σκηνής, της Κοινότητας Ευρωπαίων Συγγραφέων και της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης.

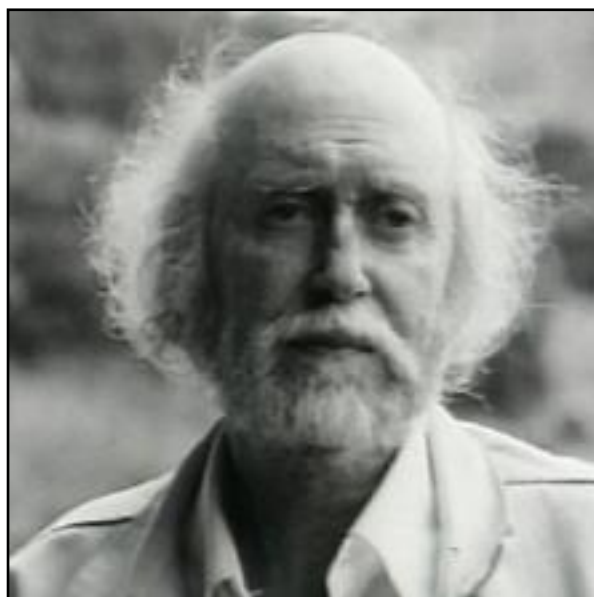
Το 1955, δύο χρόνια πριν από την αποχώρησή του από την Τράπεζα της Ελλάδος, μετά από παρότρυνση του τότε διοικητή Ξενοφώντα Ζολώτα, έγραψε το «Χρονικό της Τραπεζής της Ελλάδος», μια εξιστόρηση της πρώτης 25ετίας της Τράπεζας.

Το 1958, μαζί με τους Καραγάτση, Τερζάκη και Μυριβήλη, συγγράφει το «Μυθιστόρημα των Τεσσάρων», που δημοσιεύτηκε σε συνέχειες στην εφημερίδα «Ακρόπολις». Τον Ιανουάριο του 1957 η Ακαδημία Αθηνών εξέλεξε τον Ηλία Βενέζη τακτικό μέλος της στην τάξη των Γραμμάτων και Καλών Τεχνών και το 1959 του απονεμήθηκε ο Ταξίαρχης του Τάγματος Γεωργίου Α΄.

Ο Ηλίας Βενέζης πέθανε στις 3 Αυγούστου 1973, καταβεβλημένος από τον καρκίνο του λάρυγγα, με τον οποίο είχε διαγνωστεί πριν από δύο χρόνια. Κηδεύτηκε και τάφηκε στο Μόλυβο της Λέσβου απέναντι από τη μικρασιατική του πατρίδα. Σύμφωνα με τη θέλησή του, ο τάφος του είναι ανώνυμος με μόνη επιγραφή τη λέξη ΓΑΛΗΝΗ. Το 1978 γυρίστηκε κινηματογραφική ταινία μεγάλου μήκους, με τίτλο «1922», βασισμένη στο μυθιστόρημα του Βενέζη «Το νούμερο 31328». Σενάριο και σκηνοθεσία Νίκος Κούνδουρος.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΡΟΥΧΗΣ

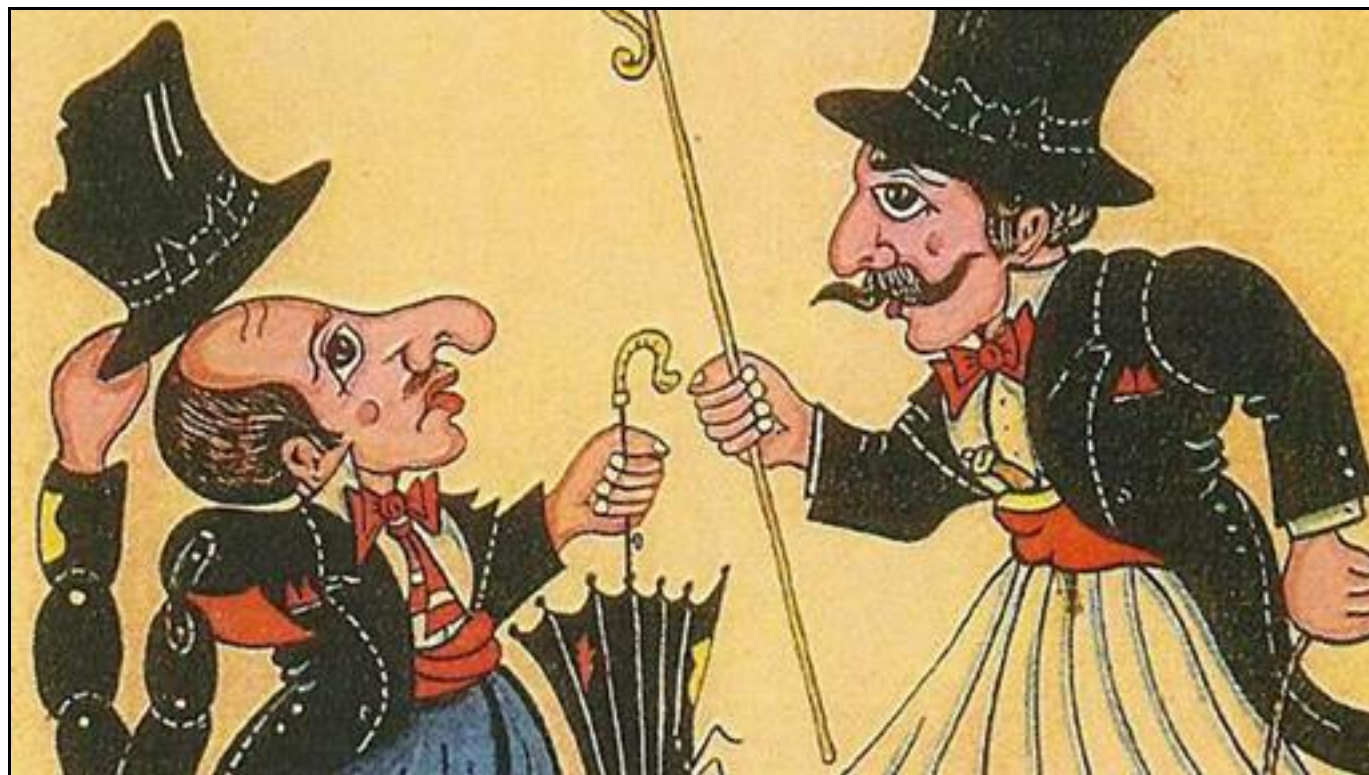

Ο Γιάννης Τσαρούχης (1910 - 1989) ήταν Έλληνας ζωγράφος και σκηνογράφος. Τα πρώτα του έργα τα εξέθεσε το 1929.

Ο Γιάννης Τσαρούχης γεννήθηκε στον Πειραιά 13 Ιανουαρίου 1910. Ήταν ο δεύτερος γιος του εμπόρου από την Αρκαδία Αθανάσιου Τσαρούχη και της Μαρίας με καταγωγή από τα Ψαρά. Το νεοκλασικό κτίριο στο οποίο είδε για πρώτη φορά το φως, στη συμβολή της λεωφόρου Βασιλέως Γεωργίου με την οδό Λουκά Ράλλη, δεν υφίσταται πια. Παρότι η οικογένεια Τσαρού-

χη μετακόμισε το 1927 στην Αθήνα, ο Πειραιάς ρίζωσε βαθιά μέσα στον καλλιτέχνη.

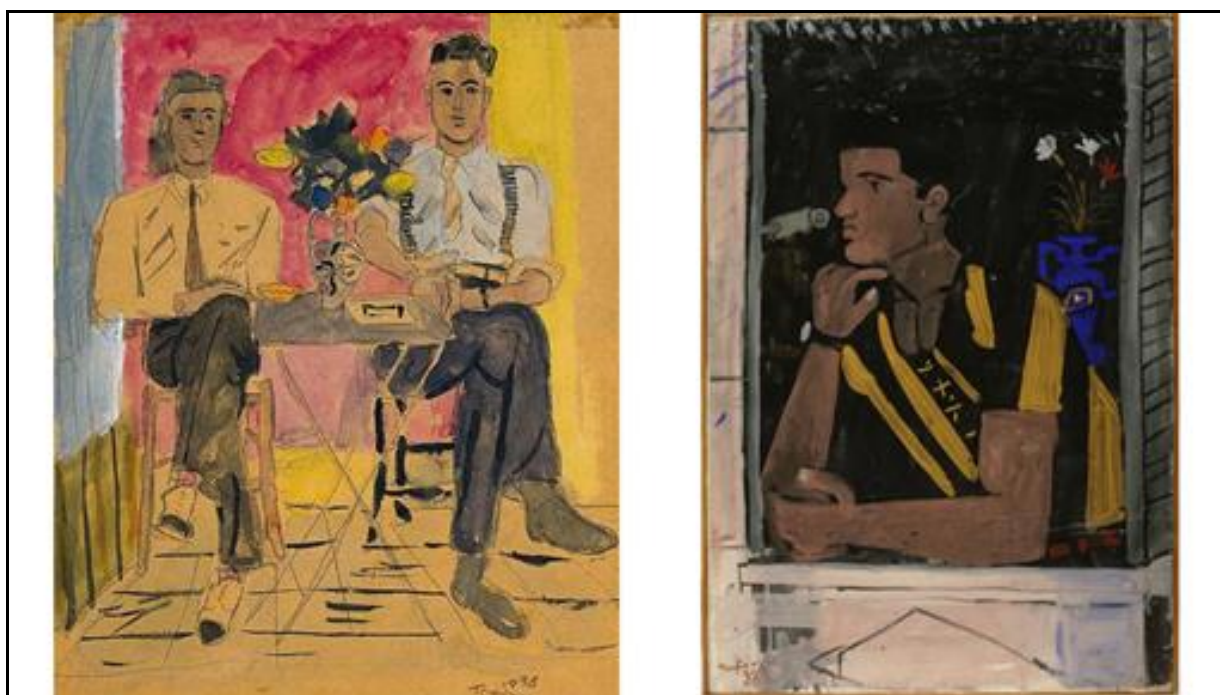
Ο Τσαρούχης είχε επηρεαστεί από το θέατρο Σκιών του Καραγκιόζη και τα νεοκλασικά κτίρια της περιοχής που μεγάλωσε, καθώς και από τις φτωχές λαϊκές συνοικίες όπου συχνά πραγματοποιούσε αποδράσεις κατά τα παιδικά του χρόνια. Παρόλο που από έξι χρόνων ζωγράφιζε όταν ήταν μικρός ήθελε να γίνει ακροβάτης. Από το άλλο μέρος οι γονείς του τον φαντάζονταν σπουδαίο δικηγόρο ή μηχανικό.

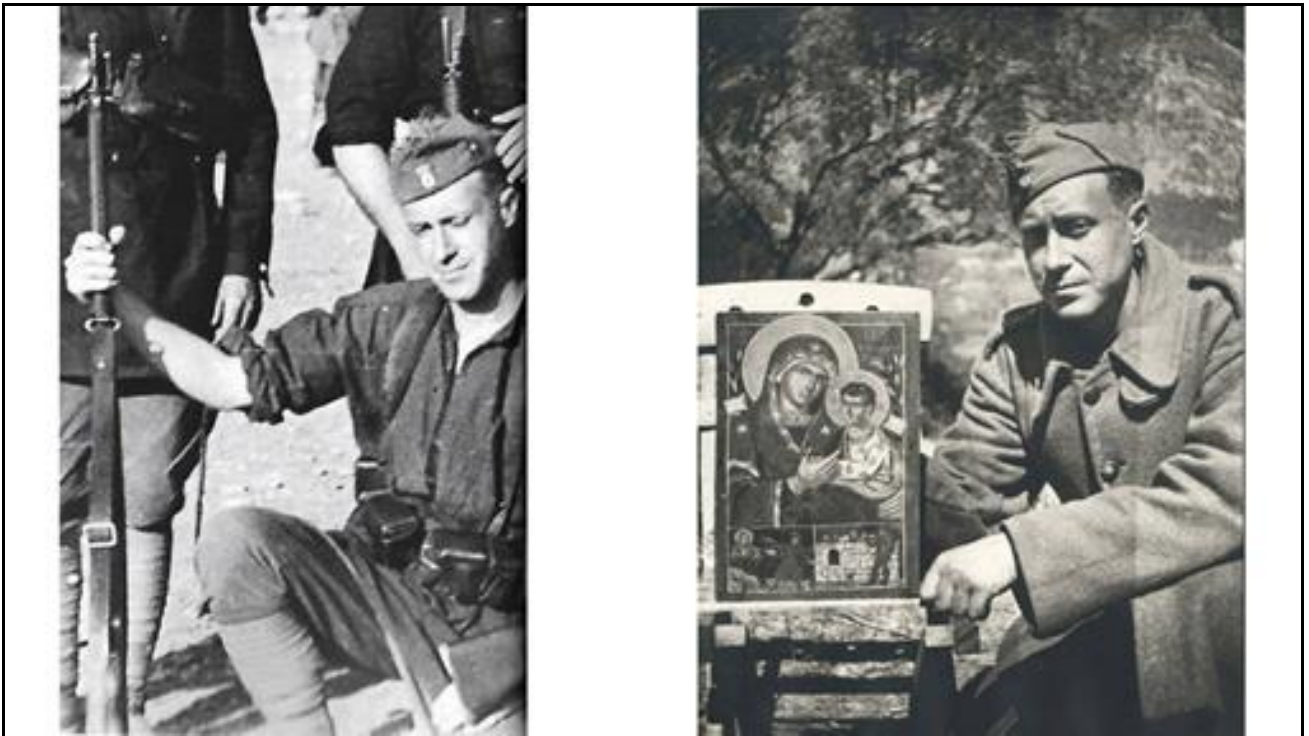
Από το 1928 ως το 1934 σπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών. Παράλληλα μαθήτευσε κοντά στον Φώτη Κόντογλου, στον Κωνσταντίνο Παρθένη και στον Δημήτρη Πικιώνη. Το 1934 ίδρυσε με τον Κάρολο Κουν και τον Διονύση Δεβάρη τη «Λαϊκή Σκηνή» και έκανε τα σκηνικά και τα κοστούμια στο έργο «Ερωφίλη» του Χορτάτση. Το 1935 ταξίδεψε στην Κωνσταντινούπολη και στη Σμύρνη και στη συνέχεια πήγε στο Παρίσι όπου διδάχτηκε την τεχνική της χαλκογραφίας.

Το 1936 επέστρεψε στην Ελλάδα και δύο χρόνια αργότερα οργάνωσε την πρώτη ατομική του έκθεση με έργα των ετών 1928 - 1938.

Το 1940 επιστρατεύτηκε και υπηρέτησε στο Μηχανικό πολεμώντας στην Αλβανία. Στα χρόνια της Κατοχής, ίδρυσε μια ιδιωτική σχολή ζωγραφικής, όπου φοίτησαν για μικρό χρονικό διάστημα αρκετοί νέοι, όπως ο Κοσμάς Ξενάκης, ο Μίνως Αργυράκης, ο Νίκος Γεωργιάδης, αλλά και η Ροζίτα Σώκου.

Το 1947 σκηνογραφεί τον «Ηλίθιο» του Ντοστογιέφσκι στο Εθνικό Θέατρο. Είναι ιδρυτικό μέλος της ομάδας «Αρμός» που στο 1949 πραγματοποιεί την πρώτη της έκθεση στο Ζάππειο. Θα ακολουθήσουν και άλλες εκθέσεις τα επόμενα έτη.

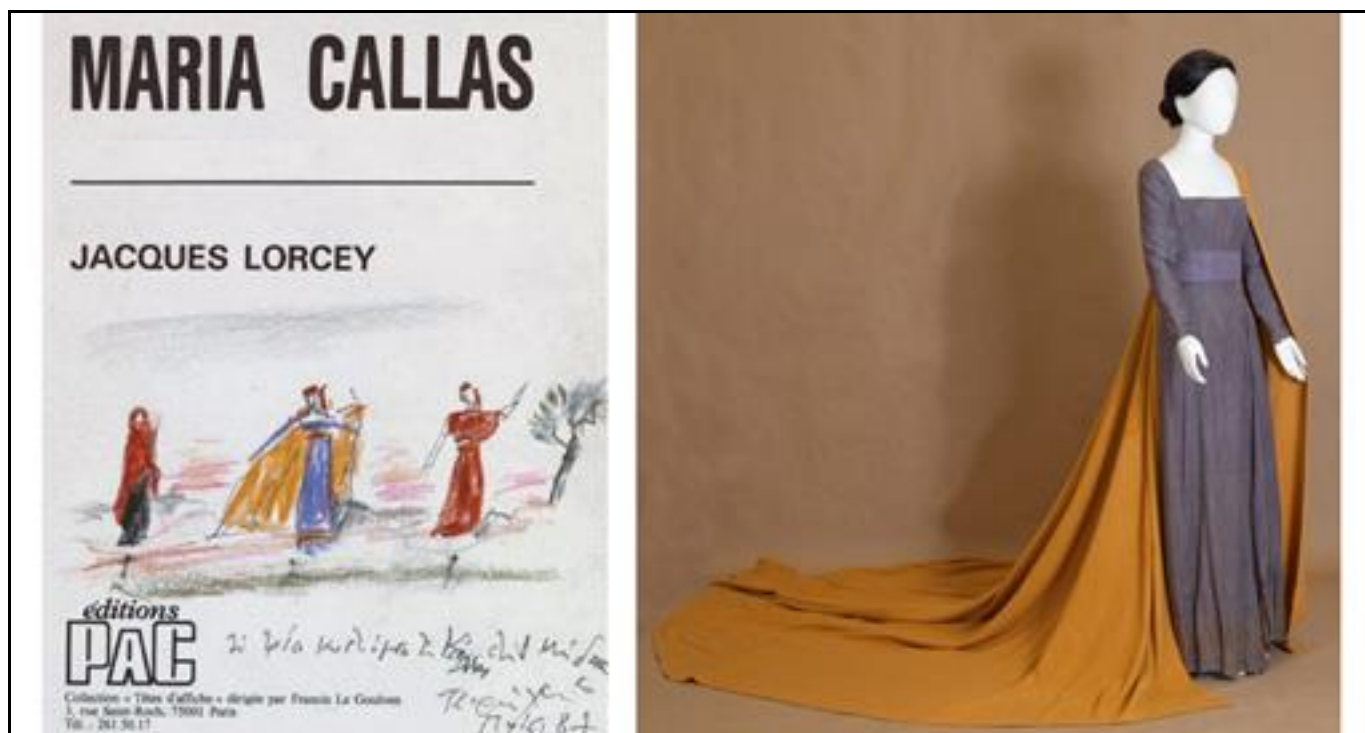
Το 1951 πραγματοποιεί την πρώτη του έκθεση στο Παρίσι. Και την ίδια χρονιά τα έργα του αυτά εκτίθενται στο Λονδίνο.

Το 1953 κλείνει συμβόλαιο με την γκαλερί Ιόλας της Νέας Υόρκης. Η συμφωνία με τον Αλέξανδρο Ιόλα του παρέχει συστηματικό εισόδημα για τα έργα του που δημιουργεί την περίοδο εκείνη (1953 - 1957).

Το 1958 πηγαίνει στην Όπερα του Τέξας και φιλοτεχνεί σκηνικά και κοστούμια για την όπερα «Μήδεια» του Κερουμπίνι με πρωταγωνίστρια τη Μαρία Κάλλας και σκηνοθέτη τον Αλέξη Μινωτή. Όπερα που στη συνέχεια θα ανέβει στο Κόβεντ Γκάρντεν του Λονδίνου, στην Επίδαυρο και στη Σκάλα του Μιλάνου.

Το 1962 κάνει τις σκηνογραφίες και τα κοστούμια για τους «Όρνιθες» του Αριστοφάνη σε σκηνοθεσία Κάρολου Κουν και μουσική Μάνου Χατζιδάκι.

Το 1965 κάνει τα σκηνικά και τα κοστούμια για τις «Τρωάδες» σε σκηνοθεσία του Μιχάλη Κακογιάννη...

... και για τους «Πέρσες» σε σκηνοθεσία Κάρολου Κουν.

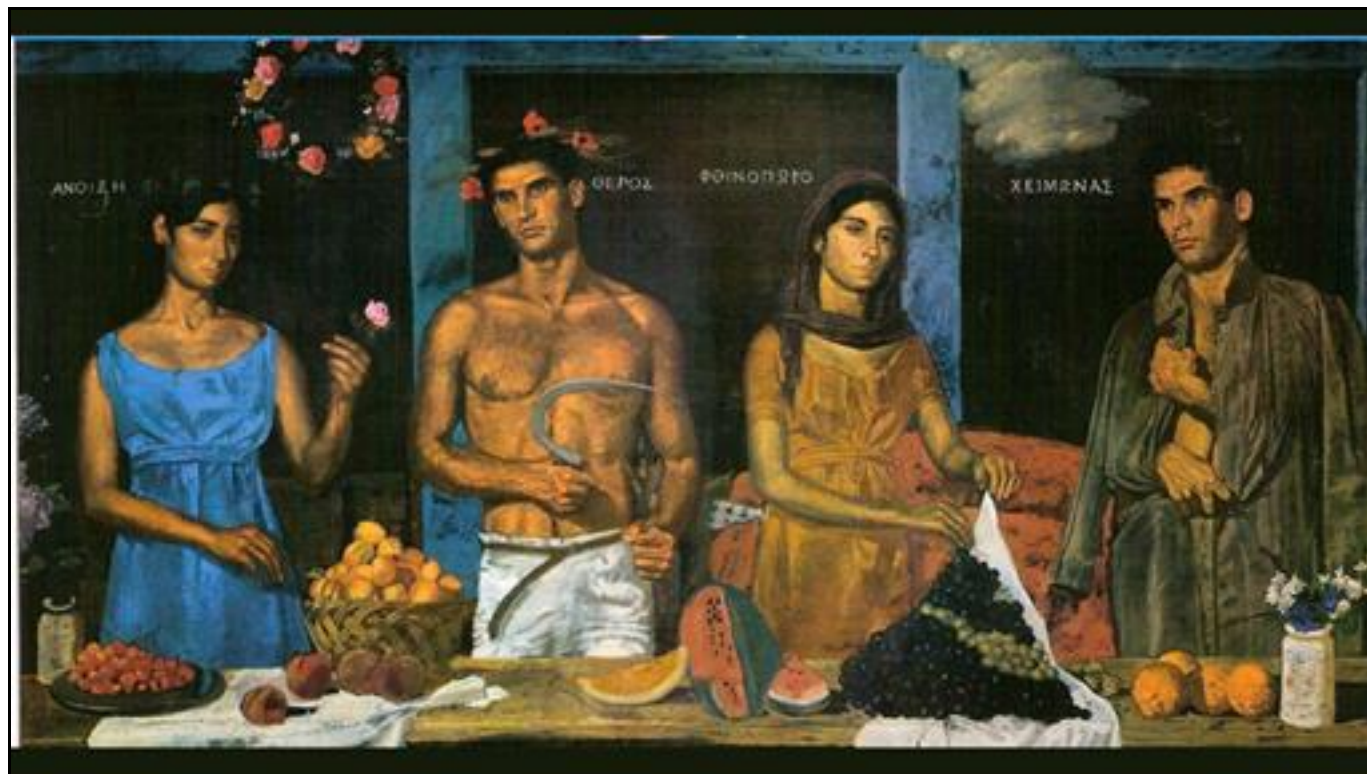
Με την επιβολή της Δικτατορίας το 1967 εγκαθίσταται στο Παρίσι. Το 1981 ιδρύει το ίδρυμα Γιάννη Τσαρούχη, το οποίο στεγάζεται στο σπίτι του στο Μαρούσι. Την επόμενη χρονιά αυτό ανοίγει ως Μουσείο Τσαρούχη και οργανώνει ετήσιες θεματικές εκθέσεις από το σύνολο του έργου του.

Ο Γιάννης Τσαρούχης έμεινε στην ιστορία ως ο σύγχρονος Έλληνας καλλιτέχνης που έκανε γνωστή τη λαϊκή παράδοση και τη βυζαντινή τέχνη πέρα από τα ελληνικά σύνορα με τη βοήθεια του Ιόλα, ζωγραφίζοντας νεοκλασικά κτίρια και ναύτες.

Το 1989 ετοιμάζεται να ανεβάσει τον «Ορέστη» του Ευριπίδη σε δική του μετάφραση, σκηνοθεσία, σκηνικά και κοστούμια όταν στις 20 Ιουλίου επέρχεται ο θάνατός του.

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΦΟΡΟΣ

Ο Νίκος Τσιφόρος (1909 - 1970) ήταν Έλληνας συγγραφέας, σεναριογράφος, δημοσιογράφος και σκηνοθέτης. Τα έργα του αποτέλεσαν ανεξάντλητη πηγή γέλιου μέσα από ιστορίες που είχαν κοινωνική και ιστορική σημασία.

Ο Νίκος Τσιφόρος γεννήθηκε στις 27 Αυγούστου 1909 στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Ο πατέρας του ήταν επιχειρηματίας και καταγόταν από παλιά, ιστορική οικογένεια της Λίμνης Ευβοίας. Δύο χρόνια μετά τη γέννησή του, η οικογένειά του επέστρεψε μόνιμα στην Αθήνα. Από τα 11 του άρχισε ν' ασχολείται με το

γράψιμο, ενώ την πρώτη του επιθεώρηση την έγραψε το 1928 για ένα θερινό θέατρο στη Φρεαττύδα. Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και άσκησε για λίγο το επάγγελμα του δικηγόρου, εργάστηκε για δύο χρόνια στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στη συνέχεια παραιτήθηκε. Ως το 1939 άλλαζε συνέχεια επάγγελμα, αλλά συνέχιζε να γράφει δημοσιεύοντας κείμενά του σε διάφορα έντυπα.

Η πρώτη μεγάλη του επιτυχία ήρθε το 1944 όταν ο θίασος του Δημήτρη Χορν και της Μαίρης Αρώνη ανέβασε στο θέατρο Ακροπόλ το θεατρικό του έργο «Η Πινακοθήκη των Ηλιθίων». Και το 1947 παντρεύεται τη Χαρίκλεια Μπακαρούκα με την οποία αποκτά μια κόρη.

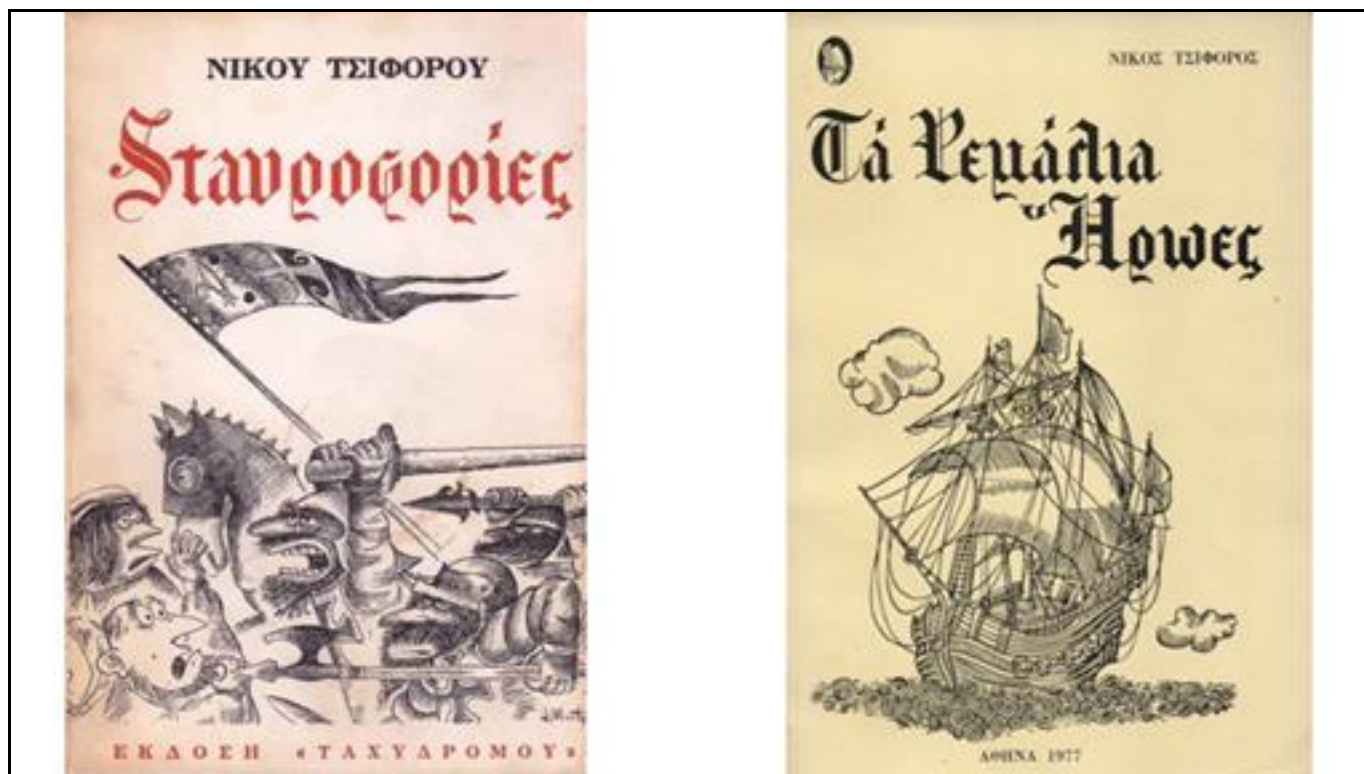

Η πρώτη μεγάλη του επιτυχία ήρθε το 1944 όταν ο θίασος του Δημήτρη Χορν και της Μαίρης Αρώνη ανέβασε στο θέατρο Ακροπόλ το θεατρικό του έργο «Η Πινακοθήκη των Ηλιθίων». Και το 1947 παντρεύεται τη Χαρίκλεια Μπακαρούκα με την οποία αποκτά μια κόρη.

Ωστόσο ο Νίκος Τσιφόρος δεν ξεκίνησε την κινηματογραφική του πορεία με ελαφριές κωμωδίες, αλλά με δραματικά έργα. Το 1948 σκηνοθέτησε την πρώτη του ταινία με τίτλο «Χαμένοι Άγγελοι», ένα δράμα με πρωταγωνιστές τη Σμαρούλα Γιούλη, την Ειρήνη Παππά και τον Μίμη Φωτόπουλο. Η δεύτερη ταινία του, «Τελευταία Αποστολή» με τον Βασίλη Διαμαντόπουλο, σε σενάριο και σκηνοθεσία του ίδιου, υπήρξε η πρώτη συμμετοχή της Ελλάδας στο διαγωνιστικό κομμάτι του κινηματογραφικού Φεστιβάλ των Καννών το 1950.

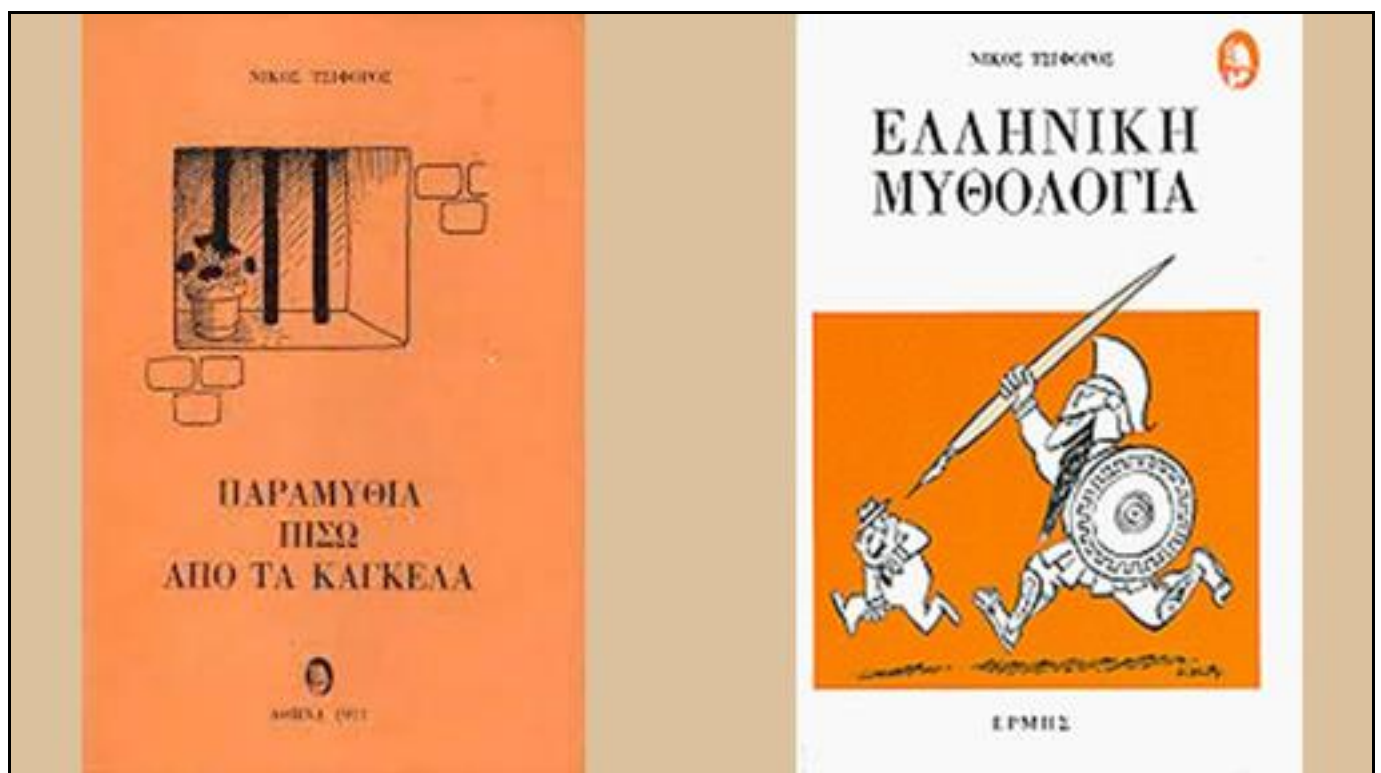
Τα επόμενα χρόνια συνεργάστηκε με διάφορες εφημερίδες και περιοδικά, στα οποία έγραφε σε συνέχειες τα πιο γνωστά γραπτά έργα του. Τα περισσότερα δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό «Ταχυδρόμος», με πρώτο τις «Σταυροφορίες» (1958-59) και δεύτερο τα «Ρεμάλια ήρωες ή Κονκισταδόροι» (1959-60).

Στη συνέχεια δημοσιεύτηκαν «Τα παιδιά της πιάτσας» (1960-61) και «Εμείς και οι Φράγκοι» (1961-62).

Συνέχισε με τα «Παραμύθια πίσω από τα κάγκελα» (1962-63) και την «Ελληνική μυθολογία» (1963-64).

Το 1965 δημοσιεύεται η σειρά «Μίλων Φιρίκης - ο μυστικός πράκτωρ χωρίς 08» και την περίοδο 1967-69 δημοσιεύεται η σειρά «Τα παλιόπαιδα τ' ατίθασα».

Εν τω μεταξύ δημοσιεύει σε συνέχειες στο περιοδικό Πάνθεον τέσσερις διαφορετικές ιστορίες. Την «Ιστορία της Αγγλίας» (1964-65), την «Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών» (1965-66) ...

... την «Ιστορία της Γαλλίας (1966-67) και την «Ιστορία της Αθήνας» (1968-69).

Ο Νίκος Τσιφόρος έγραψε, επίσης, πάνω από 40 θεατρικά έργα και περισσότερα από 60 σενάρια. Κάποια αυτά τα έγραψε μόνος του και άλλα σε συνεργασία με τον Πολύβιο Βασιλειάδη, με τον οποίο δημιουργήθηκε ένα από τα πιο σημαντικά δίδυμα θεατρικών συγγραφέων. Το 1954 έγραψε και παρουσίασε την «Ωραία των Αθηνών» με τη Γεωργία Βασιλειάδου, τον Μίμη Φωτόπουλο, τον Βασίλη Αυλωνίτη και τον Νίκο Σταυρίδη.

Το 1959 παρουσιάστηκε η ταινία «Ο θησαυρός του μακαρίτη» με τη Γεωργία Βασιλειάδου, τον Βασίλη Αυλωνίτη και τον Νίκο Ρίζο.

Το 1961 η ταινία «Ο Κλέαρχος, η Μαρίνα και ο κοντός» με τους ίδιους πρωταγωνιστές.

Το 1966 η ταινία «Η γυναίκα μου τρελάθηκε» με τη Μαίρη Αρώνη και τον Λάμπρο Κωνσταντάρα.

Το 1968 η ταινία «Δόκτωρ Ζι-Βέγγος» με τον Θανάση Βέγγο.

Την ίδια χρονιά η ταινία «Μια Ιταλίδα από την Κυψέλη» με τον Αλέκο Αλεξανδράκη και τη Μάρω Κοντού. Και πολλές ακόμα ταινίες.

Ο Νίκος Τσιφόρος το 1965 αρρώστησε με καρκίνο. Μετά από πέντε χρόνια ταλαιπωρίας, με εγχειρήσεις και μεταστάσεις –χωρίς να σταματήσει ωστόσο να γράφει– πέθανε στις 6 Αυγούστου του 1970, σε ηλικία 61 χρόνων. Όπως γράφηκε σε μια εφημερίδα εκείνης της εποχής, με τον χαμό του έκανε για πρώτη φορά να κλάψουν οι συγγενείς, οι φίλοι του και το κοινό που τον λάτρευε.

ΝΙΚΟΣ ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Νίκος Εγγονόπουλος (1907 - 1985) ήταν Έλληνας ζωγράφος, σκηνογράφος και ποιητής. Αποτέλεσε έναν από τους κύριους εκφραστές του υπερρεαλιστικού κινήματος στην Ελλάδα. Το έργο του περιλαμβάνει ακόμα μεταφράσεις, κριτικές μελέτες και δοκίμια.

Γεννήθηκε στις 21 Οκτωβρίου 1907 στην Αθήνα. Ο πατέρας του, Παναγιώτης Εγγονόπουλος, ήταν Κωνσταντινουπόλιτης από παλιά φαναριώτικη οικογένεια. Ασχολείτο με τις επιχειρήσεις κοντά στον πατριό του που ήταν τραπεζίτης στην Πόλη. Έτσι ταξίδευε συνεχώς, κυρίως στην Ευρώπη. Η μητέρα του, Ερριέτη από την Αθήνα, ήταν κόρη ανώτερου υπάλληλου στο Ταχυδρομείο. Ο Νίκος

Εγγονόπουλος 7 χρονών βρίσκεται εγκατεστημένος οικογενειακώς στη Κωνσταντινούπολη. Ήταν το δεύτερο παιδί της οικογένειας. Στα 15 χρόνια του, το 1922, έζησε από κοντά την αγωνία των Ελλήνων με τη Μικρασιατική καταστροφή.

Πραγματοποίησε τις βασικές του σπουδές εσωτερικός σε Λύκειο του Παρισιού. Το 1927 υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία και μετά την απόλυσή του εργάστηκε ως μεταφραστής σε τράπεζα και γραφέας στο Πανεπιστήμιο, ενώ το 1930 διορίστηκε στο Υπουργείο Δημοσίων Έργων ως σχεδιαστής στη Διεύθυνση Σχεδίων Πόλεων.

Το 1932 γράφηκε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, όπου μαθήτευσε κοντά στον Κωνσταντίνο Παρθένη, ενώ παράλληλα παρακολουθούσε μαθήματα βυζαντινής τέχνης στο εργαστήριο του Φώτη Κόντογλου και γνωρίστηκε με τον Γιάννη Τσαρούχη και τον Δημήτρη Πικιώνη. Έκανε ελεύθερες σπουδές σε Παρίσι, Βιέννη, Μόναχο και Ιταλία.

Το 1938 δημοσίευσε την πρώτη του ποιητική συλλογή με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Μην ομιλείτε εις τον οδηγόν», η οποία προκάλεσε εντονότατες αντιδράσεις κι έλαβε τις διαστάσεις φιλολογικού σκανδάλου. Και το 1939 πραγματοποιεί την πρώτη του ατομική έκθεση. Με επιρροές από τον μεταφυσικό κόσμο του Ντε Κίρικο και την υπερβατικότητα της βυζαντινής τέχνης προσπαθεί να εκφράσει την παγκοσμιότητα του ελληνισμού, μέσα από την πολυσημία της σουρεαλιστικής γραφής. Τον Σεπτέμβριο του 1939 εκδόθηκε η δεύτερη ποιητική του συλλογή, «Τα Κλειδοκύμβαλα της Σιωπής».

Το 1941 πολέμησε στο Αλβανικό μέτωπο και αιχμαλωτίστηκε από τους Γερμανούς. Μεταφέρθηκε σε στρατόπεδο εργασίας, απ' όπου δραπετεύσε και επέστρεψε στην Αθήνα με τα πόδια. Το 1944, με νωπές τις αναμνήσεις του πολέμου, παρουσιάζει τον «Μπολιβάρ», την κορυφαία στιγμή της ποίησής του.

Μέσα από τη μορφή του Σιμόν Μπολιβάρ, του απελευθερωτή της Νότιας Αμερικής από τους Ισπανούς, ο Εγγονόπουλος δίνει το διαχρονικό πρότυπο του αγωνιζόμενου ανθρώπου, χωρίς τους περιορισμούς φυλής, χώρας ή εποχής. Σύμφωνα με τον χαρακτηρισμό του κριτικού Ανδρέα Καραντώνη, το μακροσκελές αυτό ποίημα αποτελεί τον «Ύμνο εις την Ελευθερία» της γενιάς του '30.

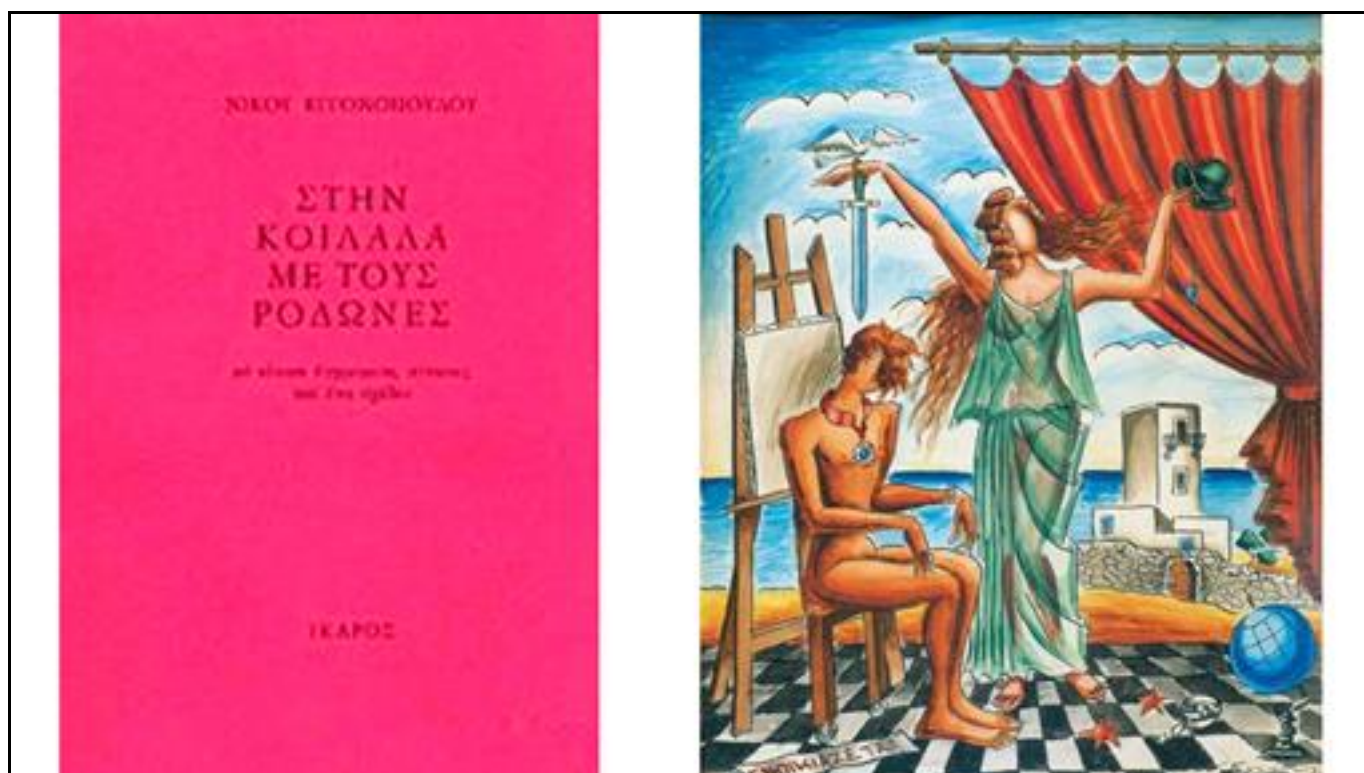
Το 1945 ξεκίνησε πανεπιστημιακή καριέρα στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο ως βοηθός στην έδρα Διακοσμητικής και Ελεύθερου Σχεδίου. Το 1969 έγινε καθηγητής στην έδρα Ελεύθερου Σχεδίου και εντεταλμένος στην έδρα Γενικής Ιστορίας της Τέχνης. Η ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία έληξε το 1973 με τη συνταξιοδότησή του.

Το 1950 ο Εγγονόπουλος θα παντρευτεί τη ζωγράφο Νέλη Ανδρικοπούλου και ένα χρόνο μετά θα γεννηθεί ο γιός τους Πάνος. Το ζευγάρι χώρισε το 1954. Και το 1960 ο Εγγονόπουλος παντρεύτηκε την Ελένη Τσιόκου, καθηγήτρια Μαθηματικών στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο – τον επόμενο χρόνο γεννιέται η κόρη τους Ερριέτη.

Το 1958 του απονεμήθηκε το πρώτο Κρατικό Βραβείο Ποίησης για την ποιητική του συλλογή «Εν Ανθρῳ Ἑλληνι Λόγῳ», ενώ το 1966 τιμήθηκε για το ζωγραφικό του έργο με το Χρυσό Σταυρό του Γεωργίου Α΄.

Ο Εγγονόπουλος έκανε τα σκηνικά και τα κοστούμια σε πολλές θεατρικές παραστάσεις.

Το 1979 θα του απονεμηθεί ξανά το Κρατικό Βραβείο Ποίησης για την ποιητική του συλλογή «Στην κοιλάδα με τους ροδώνες».

Ένα μεγάλο μέρος της εικαστικής γραφής του Εγγονόπουλου προσεγγίζει τους θεούς, τους ήρωες, τους άθλους τους δίνοντας ένα δικό του νόημα και μια δική του εκδοχή στο μυθολογικό σύμπαν.

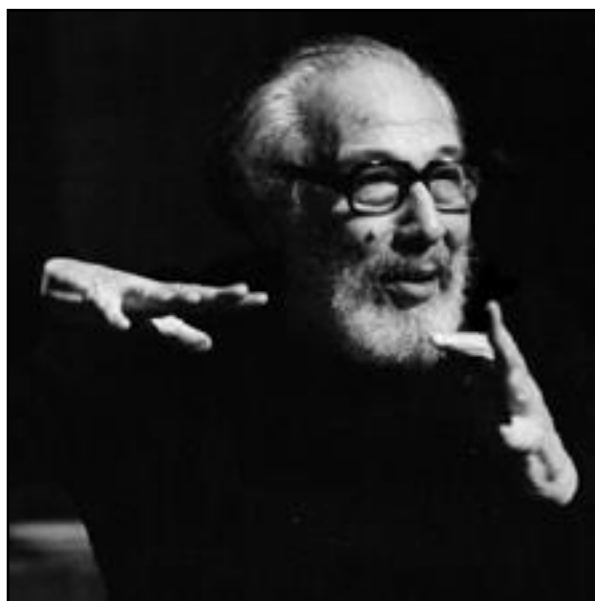

Όταν ο Εγγονόπουλος έγραψε το ποίημα για τον Μπολιβάρ ο εικοσάχρονος τότε Χατζιδάκις καταπιάστηκε με τη μελοποίηση του ποιήματος του Εγγονόπουλου και τραγουδούσε μαζί του: «Μπολιβάρ, είσαι ωραίος σαν Έλληνας». Θα την ηχογραφήσει πολλά χρόνια μετά, το 1983, με τον Βασίλη Λέκκα σε δίσκο 45 στροφών. Μια ηχογράφηση που έγινε για τα διακόσια χρόνια από τη γέννηση του Μπολιβάρ.

Ο Νίκος Εγγονόπουλος πέθανε στις 31 Οκτωβρίου 1985, σε ηλικία 78 χρόνων. Η κηδεία του πραγματοποιήθηκε δημοσία δαπάνη στο Α΄ Νεκροταφείο της Αθήνας.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΚΟΥΝ

Ο Κάρολος Κουν (1908 ως 1987) ήταν Έλληνας θεατρικός σκηνοθέτης, δημιουργός του Θεάτρου Τέχνης.

Ο Κάρολος Κουν γεννήθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 1908 στην Προύσα της Μικράς Ασίας. Ο πατέρας του, Ερρίκος Κοέν, πλούσιος έμπορος, ήταν από το ένα μέρος Έλληνας χριστιανός και από το άλλο μέρος Γερμανο-πωλονο-εβραίος. Η μητέρα του, Μελλομένη Παπαδοπούλου, ήταν Ελληνίδα χριστιανή ορθόδοξη από την Άνδρο.

Μετακόμισαν στην Κωνσταντινούπολη όταν ο Κάρολος ήταν σε μικρή ηλικία. Στην αρχή διδάσκεται στο σπίτι με ιδιαίτερα μαθήματα και στη συνέχεια, για μεγάλο χρονικό διάστημα, μένει εσώκλειστος στη Ροβέρτσιο Σχολή, ένα αμερικανικό κολλέγιο που ιδρύθηκε από ιεραπόστολους, με αμερικανικά τραγούδια και ψαλμούς, με γήπεδα μπάσκετ και αθλητικά αγωνίσματα. Συμμετέχει στη θεατρική ομάδα της σχολής, αλλά μετά τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922 στερείται τη διδασκαλία της μητρικής του γλώσσας. Γνωρίζει, όμως, συνολικά τέσσερις γλώσσες.

Ο Κάρολος αποφοίτησε το 1928 και πήγε να σπουδάσει αισθητική στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης στο Παρίσι. Το 1929 εγκαταστάθηκε μαζί με τη μητέρα του, η οποία είχε χωρίσει από τον πατέρα του, στην Αθήνα. Έπειτα από πολλές περιπέτειες (αφού δεν είχε την ελληνική υπηκοότητα) διορίζεται στο Κολλέγιο Αθηνών ως καθηγητής Αγγλικών. Παράλληλα με τη γλώσσα που διδάσκει κάνει και θέατρο. Ανεβάζει παραστάσεις με τους μικρούς μαθητές του με έργα αρχαίας τραγωδίας και κωμωδίας, αλλά και έργα που έγραφε ο ίδιος ή συνέγραφε με τους μαθητές του.

Καθοριστική για τον Κουν υπήρξε η γνωριμία του με τον Φώτη Κόντογλου. Όπως έλεγε ο ίδιος, τον βοήθησε να γνωρίσει την Ελλάδα, να νιώσει το ξάνοιγμα προς κάθε τι το ελληνικό. Τον χειμώνα του 1933 ιδρύει, μαζί με τον Γιάννη Τσαρούχη και τον δημοσιογράφο Διονύσιο Δεβάρη, τη Λαϊκή Σκηνή. Στην εναρκτήρια παράσταση της Ερωφίλης του Χορτάτση, στις 20 Απριλίου 1934, ο Κουν τοποθετεί τους ηθοποιούς σύμφωνα με τις αγιογραφίες του Κόντογλου και τους φωτίζει σαν από φως καντηλιού. Στα δύο χρόνια της λειτουργίας της η «Λαϊκή Σκηνή» θα παρουσιάσει ακόμη τα έργα: «Άλκηστη», «Πλούτος», «Ο κατά φαντασίαν ασθενής» και τα «Παντρολογήματα».

Το 1938 εγκαταλείπει το Κολέγιο και συνεργάζεται με τους θιάσους της Κυρίας Κατερίνας και της Μαρίκας Κοτοπούλη. Όμως, το όνειρο του ήταν να δημιουργήσει τη δική του μόνιμη, αφοσιωμένη ομάδα, να φτιάξει ηθοποιούς που να βλέπουν το θέατρο ως λειτούργημα και όχι ως επαγγελματική ενασχόληση.

Το ξεκίνησε το 1942, μέσα στην Κατοχή, ιδρύοντας το Θέατρο Τέχνης. Στο δωμάτιο μιας αυλής της οδού Ζωοδόχου Πηγής ξεκίνησε τις πρόβες στην «Αγριόπαπια» του Ίψεν, με μαθητές του τον Διαμαντόπουλο, τον Καλλέργη, τον Ζερβό, τη Μεταξά, τη Λαμπροπούλου και με τον

ίδιο σκηνοθέτη και ηθοποιό. Τις παραστάσεις του τις έδινε σε διάφορα θέατρα. Οι οικονομικές δυσχέρειες τον ανάγκασαν να αναστείλει τις δραστηριότητες του Θεάτρου Τέχνης το 1950.

Μέχρι το 1954 συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο σκηνοθετώντας έργα του Τσέχωφ, του Πιραντέλο και άλλων. Και το 1954 συγκροτεί και πάλι το Θέατρο Τέχνης με τη μορφή κυκλικού θεάτρου στο περίφημο υπόγειο κάτω από τη σημερινή Στοά του Βιβλίου (Πεσμαζόγλου 5). Εκεί ήταν και η Δραματική του Σχολή.

Μπαίνοντας στη στοά, η αφίσα αυτή σου υπενθυμίζει τη μεγάλη προσφορά του Κάρολου Κουν στον χώρο του θεάτρου.

Το ελληνικό κοινό, χάρη στον Κουν, γνώρισε τα σύγχρονα ξένα θεατρικά ρεύματα, όπως το θέατρο του «Παράλογου», με τους Ιονέσκο, Μπέκετ, Πίντερ κλπ., ενώ συχνά πρόσφερε έργα των Πιραντέλλο, Τσέχωφ, Μπρεχτ και Σαίξπηρ.

Πρόβαλε το ελληνικό έργο μέσα από τον Βυζάντιο, τον Κορομηλά και τον Ξενόπουλο και ανέδειξε νέους συγγραφείς: τον Καμπανέλλη, τον Κεχαΐδη και τον Σκούρτη.

**Ιάκωβος
Καμπανέλλης
Η αυλή των θαυμάτων
Μουσική
Μάνος Χατζιδάκις
Σκηνικά - κοστούμια
Γιάννης Τσαρούχης**

Το 1959 ο Κουν παρουσίασε στα πλαίσια του Φεστιβάλ Αθηνών τους «Όρνιθες» του Αριστοφάνη στο Ηρώδειο. Η παράσταση δημιουργεί σκάνδαλο και ο τότε υπουργός Προεδρίας την απαγορεύει. Ωστόσο, το κοινό θα ενθουσιαστεί.

Σκηνοθεσία: Κάρολος Κουν
Μετάφραση: Βασίλης Ρώτας
Σκηνικά και κοστούμια:
Γιάννης Τσαρούχης
Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις
Χορογραφίες: Ραλλού Μάνου

Τρία χρόνια αργότερα, στο Φεστιβάλ των Εθνών στο Παρίσι, παίζονται οι «Όρνιθες» και το Θέατρο Τέχνης αποσπά το πρώτο βραβείο. Η παράσταση θα παιχτεί το 1964, το 1965 και το 1967 στο Λονδίνο, όπου θα γραφούν διθύραμβοι στον Τύπο.

Το 1965 ανεβάζονται οι «Πέρσες» του Αισχύλου σε μετάφραση Μουλά, σκηνογραφία Γιάννη Τσαρούχη και μουσική Γιάννη Χρήστου. Μια παράσταση που θα αναβιώσει πολλές φορές στα επόμενα χρόνια.

Το 1982 το Θέατρο Τέχνης παρουσίασε στην Επίδαυρο τη μεγαλειώδη παράσταση της τριλογίας «Ορέστεια» του Αισχύλου σε μετάφραση Θανάση Βαλτινού και σκηνικά-κοστούμια Διονύση Φωτόπουλου.

Στις αρχές του 1985 το Θέατρο Τέχνης απέκτησε και δεύτερη θεατρική αίθουσα στην Πλάκα, με τη βοήθεια της Πολιτείας. Την αναλαμβάνει ο Γιώργος Λαζάνης.

Ο Κάρολος Κουν τιμήθηκε με το παράσημο Φοίνικα, το Αργυρό Μετάλλιο της Ακαδημίας Αθηνών και το βραβείο Θεάτρου των Εθνών. Προς τιμήν του θεσμοθετήθηκαν τα Βραβεία Κάρολος Κουν. Έγραψε τις μελέτες «Η αρχαία τραγωδία-κωμωδία» και «Ο σκηνοθέτης και το αρχαίο δράμα».

**Ο Κουν με
τη Μελίνα
Μερκούρη
και
τη Δέσπω
Διαμαντίδου**

Στις 8 Φεβρουαρίου 1987 εισήχθη στο νοσοκομείο «Υγεία» με έντονους πόνους στο στήθος. Άφησε την τελευταία του πνοή το βράδυ της 14ης Φεβρουαρίου, την ώρα ακριβώς που θα δινόταν η πρεμιέρα του έργου «Ο ήχος του όπλου» της Λούλας Αναγνωστάκη, που λίγο καιρό πριν είχε αρχίσει να σκηνοθετεί στο «Υπόγειο», στο Θέατρο Τέχνης.

